

| Ján Šugár a kol.

FINANČNÍ ŠETŘENÍ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

Vzor citace:

ŠUGÁR, Ján a kol. *Finanční šetření v trestním řízení*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2015. 180 s. Edice EUPRESS. ISBN 978-80-7408-121-7.

PODÍL AUTORŮ NA PUBLIKACI:

Vedoucí autorského kolektivu:

Dr. Ján Šugár, CSc.	kap. 1, 2, 4, 9
JUDr. Mgr. Jiří Mazánek	kap. 3
Ing. Jiří Hylmar	kap. 5
JUDr. Adriana Vavrušková	kap. 6
Mgr. Karel Kopačka	kap. 6
doc. Ing. Jaroslav Brada, Dr.	kap. 7
JUDr. Ing. Otakar Schlossberger, Ph.D.	kap. 8
Ing. Yvona Legierská	kap. 8

Ján Šugár a kol.

Finanční šetření v trestním řízení

Vydala Vysoká škola finanční a správní, z. ú., v edici EUPRESS

Estonská 500, 101 00 Praha 10

Tel.: +420 210 088 847, fax: +420 271 740 871

www.vsfs.cz

jako svou 223. publikaci (230. CD verze)

Recenzenti:

prof. PhDr. Jiří Straus, DrSc.

doc. JUDr. Mgr. Jiří Herczeg, Ph.D.

Vydání odborné publikace bylo schváleno vědeckou redakcí nakladatelství EUPRESS.

Editor doc. Ing. Milan Kašík, CSc.

Odpovědný redaktor PhDr. Milan Vondráček

Návrh obálky Věra Veselá

Počet stran 180

První vydání, Praha 2015

Sazba a zlom Radix, spol. s r. o.

Tisk UNIPRINT, s. r. o.

© Vysoká škola finanční a správní, z. ú., 2015

ISBN 978-80-7408-121-7 – tištěná verze

ISBN 978-80-7408-129-3 – elektronická verze (CD)

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována a používána v elektronické podobě, kopírována a nahrávána bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

Tato monografie byla vytvořena v rámci projektu Ministerstva vnitra ČR realizovaného Vysokou školou finanční a správní, o.p.s., Katedrou financí s názvem: „*Nové postupy a metody finančního šetření, zajišťování majetku a identifikace legalizace výnosů z trestné činnosti v rámci bezpečnostního výzkumu MV ČR*“ (identifikační kód projektu VF 20142015038, s výší podpory 3 105 tis. Kč).

Vedoucí autor by rád poděkoval všem spoluautorům za spolupráci při vytváření koncepce této publikace a vytvoření příslušných kapitol této knihy. Celá monografie tvoří důležitý výstup projektu a je zdrojem námětů k případné změně právní úpravy a diskuse de lege ferenda.

Knihy volně navazují na publikace vydané dříve:

1. DVOŘÁK, Vratislav, ŠUGÁR, Ján, MÁLEK, Pavel, HORÁČEK, Petr. *Odčerpávání výnosů z trestné činnosti v praxi orgánů činných v trestním řízení*. 1. vydání, Příbram: Mgr. Ivan Fojt (vytiskla SCIENTIA, s.r.o.), 2010, 236 stran. ISBN 978-80-86960-67-8.
2. SCHLOSSBERGER, Otakar a kol. *Znáte svého klienta?* (CD). Eupress, 2013. ISBN 978-80-7408-090-6.

Obsah

1	ÚVOD – PRÁVNÍ ASPEKTY FINANČNÍHO ŠETŘENÍ	7
1.1	Výnos z trestné činnosti	8
1.2	Vznik (tvorba) výnosů z trestné činnosti	11
1.3	Proces identifikace výnosů z trestné činnosti	12
<hr/>		
2	FINANČNÍ ŠETŘENÍ A JEHO OBSAH	15
2.1	Vztah trestního řízení a finančního šetření	16
2.2	Etapy (fáze) finančního šetření	17
<hr/>		
3	FINANČNÍ ZPRAVODAJSTVÍ	22
3.1	Formy finančního zpravodajství	23
3.2	Taktika finančního zpravodajství	25
3.3	Praktické postupy finančního zpravodajství	26
3.4	Zvláštnosti finančního zpravodajství	27
<hr/>		
4	METODIKA FINANČNÍHO ŠETŘENÍ A JEJÍ FUNKCE V TRESTNÍM ŘÍZENÍ	29
4.1	Metodika finančního šetření v etapě před zahájením úkonu trestního řízení – finanční zpravodajství	30
4.2	Finanční šetření v přípravném řízení – etapa prověřování	32
4.3	Metodika finančního šetření v přípravném řízení – etapa vyšetřování	33
<hr/>		
5	DETEKCE A ODČERPÁVÁNÍ NELEGÁLNÍ VÝNOSŮ Z POHLEDU ČINNOSTI FINANČNÍHO ANALYTICKÉHO ÚTVARU MINISTERSTVA FINANCÍ ČR	35
5.1	Nejvíce frekventované zdrojové trestné činy	38
5.2	Nejvíce frekventované techniky praní peněz	43
<hr/>		
6	MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ MAJETKU	46
6.1	Vybrané mezinárodně-právní aspekty spolupráce při zajišťování majetku	46
6.2	Dožádání informací ze zahraničí	48
6.3	Forma spolupráce	50
6.4	Metodický postup pro vyřízení dožádání	50
6.5	Komunikační kanál	51
6.6	Poskytnutí informací do zahraničí	52
6.7	Způsoby zajištění	52
6.8	Příklady spolupráce	53

7	ZVLÁŠTNOSTI FINANČNÍHO ŠETŘENÍ V PŘÍPADĚ ANONYMNÍCH TRANSAKČÍ AKCIOVÝMI TITULY	54
7.1	Akcie a akciové společnosti – základní pojmy	54
	7.1.1 Listinné akcie na doručitele	56
	7.1.2 Listinné či dematerializované akcie na jméno	57
7.2	Postup orgánů činných v trestním řízení pro potřeby znaleckého zkoumání	63
	7.2.1 Generální plné moci	64
	7.2.2 Detekce původu „bílých koní“	64
8	VYBRANÉ MOŽNOSTI ODHALOVÁNÍ DAŇOVÝCH ÚNIKŮ V ČESKÉ REPUBLICE	67
8.1	Daňové úniky jako součást šedé ekonomiky	67
8.2	Definice a klasifikace daňových úniků	69
8.3	Nástroje správců daně při odhalování daňových úniků	70
8.4	Charakteristika daňových úniků v ČR	72
8.5	Největší daňové úniky v ČR	73
9	ZÁVĚR	76
	RESUMÉ	77
	SUMMARY	78
	LITERATURA	79
	JMENNÝ REJSTŘÍK	82
	VĚCNÝ REJSTŘÍK	83
	PŘEDSTAVENÍ AUTORA	84

Předložená monografie, která byla zpracovaná v souladu s Metodikou hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů (platná pro léta 2013 až 2015), schválenou usnesením vlády ČR ze dne 19. 6. 2013,¹ je jedním z výstupů programu „Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010–2015“;² a je výsledkem vědeckého zkoumání řešitelského týmu, který v základu tvořil autorský kolektiv.

Při realizaci této monografie bylo vycházeno z obecných požadavků na vědecké poznání. Proto bylo při zpracování dílčích otázek finančního šetření využíváno obecných teoretických vědeckých metod, zejména metod indukce a dedukce, analýzy a syntézy a komparace. Vedle těchto metod byly použity rovněž vybrané empirické metody jako studium dokumentů (právní a jiné předpisy), statistické metody a případové studie. Při zpracovávání monografie bylo pracováno s hypotézou založenou na tvrzení, že finanční šetření není prioritně určeno pouze k odhalování majetkových poměrů pachatelů a výnosů z trestné činnosti, ale také, že lze jeho výsledky využít i při dokazování trestné činnosti. Závěry nebo možné směry aplikace procesů a jevů v oblasti nových metod finančního šetření (např. finančního zpravodajství) při odčerpávání výnosů z trestné činnosti a objasnění vztahu trestního řízení a finančního šetření jsou základním obsahem této monografie.

---

¹ Metodikou hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů (platná pro léta 2013 až 2015), schválenou usnesením vlády ČR ze dne 19. 6. 2013. Dostupné na: <http://www.mff.cuni.cz/fakulta/lib/metodika2013.pdf>

² Program byl s identifikačním kódem VF schválen usnesením vlády České republiky č. 49 dne 12. 1. 2009.

Právní aspekty finančního šetření

Finanční šetření k zájmovým osobám³ realizované policejním orgánem je v převážné většině vedeno s cílem zpracovat úplný majetkový profil těchto osob. Odhalené a zjištěné majetkové poměry zájmových osob pak tvoří podklad pro vydání rozhodnutí v rámci trestního řízení, jejichž cílem je zajistit tyto majetkové hodnoty, dost často bez ohledu na to, zda konkrétní fyzická nebo právnická osoba tyto hodnoty nabyla legálně nebo šetřenou, prověřovanou a vyšetřovanou trestnou činností.

V předložené monografii se pokusíme ukázat, že finanční vyšetřování (šetření), aby bylo efektivní, tzn., aby vedlo k odčerpání majetkového prospěchu získaného trestnou činností, musí naplňovat určité standardy a být prováděno v souladu s právními předpisy, zejména s trestním řádem.

Současná právní úprava trestního řádu ve vztahu ke zjišťování majetkového prospěchu získaného trestnou činností neodpovídá aktuálnímu vývoji hospodářské a jiné trestné činnosti. V současnosti absentuje efektivní právní úprava zjišťování majetkových poměrů pachatelů trestných činů. Obecná povinnost vyjádřená v § 91 odst. 1 trestního řádu, jehož smyslem je dotázat se obviněného v rámci jeho výslechu na jeho rodinné, majetkové a výtěžkové poměry v rozsahu potřebném na určení druhu a výměru trestu, je ve vztahu k potřebě náležitě a včas zkoumat majetkové poměry pachatele nedostatečná. Nedostatečnost právní úpravy se projeví zejména ve vztahu k pachatelům závažné a rozsáhlé hospodářské trestné činnosti nebo organizovaného zločinu, u kterých odborné a časově náročné vyšetřování této trestné činnosti často brání souběžnému zkoumání majetkových poměrů pachatele (pachatelů) a dalších zájmových osob. Uvedená situace umožňuje pachatelům, aby se včas zbavili majetkového prospěchu získaného touto trestnou činností nebo i svého legálního majetku, a to převedením na třetí osoby, zatěžováním majetku třetích osob fiktivními právy, exekucemi apod.

Trestní řád v obecních ustanoveních požaduje, aby v trestním stíhání, tedy ještě před pojednáváním trestní věci u soudu, byly v nezbytném rozsahu dokazovány podstatné okolnosti umožňující stanovení následku, konkrétně výše škody způsobené trestným činem a **bezdůvodného obohacení** (§ 89 odst. 1 písm. e) tr. řádu). Dokazování majetkového prospěchu získaného trestnou činností nebo výše škody způsobené trestným činem musí být provedeno v takovém rozsahu, aby bylo možno zjistit hodnověrně skutkový stav pro konkrétní rozhodnutí, např. uložení trestu propadnutí věci a jiné majetkové hodnoty získané trestným činem apod. Skutečná praxe je však taková, že prokazování majetkového prospěchu získaného trestnou činností je spíše ojedinělým činem policejního orgánu, než pravidlem.

Problematika finančního šetření v rámci kriminalistické vědy, která zkoumá zákonitosti vzniku, trvání a zániku stop a jiných kriminalisticky relevantních informací o spáchaných trestných činech,⁴ je rozpracována minimálně. Finanční šetření není rovněž v kriminalistice jako praktické metody dostatečně používané při nalézání, shromažďování, dokumentaci a zkoumání těchto stop. Přitom finanční vyšetření může pomoci odhalit řadu stop spojených

---

³ Zájmovou osobou rozumíme fyzickou nebo právnickou osobu, která je podezřelá, že trestnou činností získala nebo mohla získat majetkový prospěch (výnos z trestné činnosti), případně způsobila majetkovou újmu osobám poškozeným touto trestnou činností.

⁴ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 13.

s trestným činem (např. stopy v databázích finančních institucí apod.), nebo s osobou pachatele (např. motiv trestného činu). Např. základní součástí kriminalistické charakteristiky trestného činu je způsob páčání trestného činu, který nejvíce ovlivňuje proces tvorby stop, a tím i možnost poznání trestného činu. Jedná se o vzájemně spjatý systém úkonu jednání pachatele a způsobu, jakými pachatel volí nebo využívá objektivní podmínky a prostředky při přípravě, páčání a utajování trestného činu.⁵ Součástí utajování trestného činu je i utajování majetkového prospěchu, který pachatel tímto trestným činem získal. Odhalení a zadokumentování majetkového prospěchu z trestné činnosti (výnosů) tak povede nejen k jeho zajištění a odčerpání, ale i k zajištění důkazních prostředků, které mohou přinést informace vedoucí k prokázání viny pachatele (ovšem pouze při dodržení procesního postupu).

Cílem autorů publikace není odpovědět na všechny otázky spojené s problematikou odčerpávání výnosů z trestné činnosti, ale pokusit se ukázat na ty, které jsou v současnosti v rámci policie často diskutovány.

V následujícím textu se pokusíme najít některé odpovědi týkající se finančního šetření, zejména pak v oblasti terminologické, kdy ani po zhruba 15 letech, kdy této problematice začala být v rámci bývalé finanční policie věnována zvýšená pozornost, není řada pojmů vykládána v rámci policejní praxe jednotně. K základním pojmům a procesům, které nejsou dosud zcela jednoznačně přijímány policejní a justiční praxí, lze zařadit zejména:

- výnos z trestné činnosti, jeho vznik, formy,
- identifikace výnosů z trestné činnosti,
- finanční šetření a jeho obsah (předmět),
- vztah trestního řízení a finančního šetření,
- etapy (fáze) finančního šetření,
- metodika finančního šetření a její funkce v trestním řízení,
- finanční zpravodajství.

1.1 Výnos z trestné činnosti

Výnos z trestné činnosti je v současnosti nejčastěji vymezován jako jakýkoliv majetek odvozený nebo získaný přímo nebo nepřímo spácháním trestného činu. Přičemž majetek znamená aktiva jakéhokoli druhu, ať hmotná, či nehmotná, movitá či nemovitá, materiální či nemateriální a právní dokumenty nebo nástroje prokazující oprávnění nebo podíl na takových aktivech.⁶ Obdobně je výnos z trestné činnosti vymezen v Úmluvě Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (publikovaná pod č. 75/2013 Sb. m. s. sdělení Ministerstva zahraničních věcí) – čl. 2 písm. e) a Úmluvě Organizace spojených národů proti korupci (publikovaná pod č. 105/2013 Sb. m. s. sdělení Ministerstva zahraničních věcí) čl. 2 písm. e) kdy „výnosy z trestné činnosti“ znamenají jakýkoliv majetek pocházející ze spáchání trestného činu nebo získaný v souvislosti s ním, a to přímo či nepřímo. Ve Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES, o předcházení zneužití finanč-

⁵ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 15–19.

⁶ Mezinárodní standardy v boji proti praní peněz, financování terorismu a šíření zbraní hromadného ničení. Doporučení FATF. Únor 2012. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mfcr.cz%2Fassets%2Fcs%2Fmedia%2FMethodika_2013-08-19_Doporučení-FATF-z-unora-2012_oprava-formtovn.pdf&ei=hSPwVOqqE4PPPB-VgMgH&usq=AFQjCNHox2oVy9tviPyVe2qxtZG0OrahaA

ního systému k praní peněz a financování terorismu v kap. 1, čl. 3, odst. 3 se vymezuje pojem majetek jako „veškerá aktiva hmotné nebo nehmotné povahy, movitá nebo nemovitá, materiální nebo nemateriální, jakož i právní doklady nebo nástroje v jakékoliv formě včetně elektronické nebo digitální, dokládající právní nárok na taková aktiva nebo podíl na nich.“⁷

V zákoně č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, je pojem výnos z trestné činnosti nepřímě vymezen v definici legalizace výnosů, kterou se „...rozumí jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem.“⁸

V trestním právu se podle § 70 odst. 1 písm. c) považuje za výnos věc nebo jiná majetková hodnota, „...kterou pachatel získal trestným činem nebo jako odměnu za něj nebo kterou pachatel, byť jen zčásti, nabyt za věc nebo jinou majetkovou hodnotu uvedenou pod písmenem c), pokud hodnota věci nebo jiné majetkové hodnoty uvedené pod písmenem c) není ve vztahu k hodnotě nabyté věci nebo jiné majetkové hodnoty zanedbatelná.“⁹ V komentáři k uvedenému § 70 trestního zákoníku je výnos z trestného činu vymezen jako jakýkoli ekonomický prospěch či výhoda, včetně zisku z trestné činnosti, který je možno zabrat.¹⁰

Pro potřeby policejní praxe považujeme za nejvhodnější vymezit výnos z trestné činnosti jako majetkový prospěch, který vnějškově vystupuje v podobě (formě):

1. konkrétní věci nebo jiné majetkové hodnoty, která byla získaná nebo nabyta trestným činem nebo jako odměna za něj, včetně věcí a jiných majetkových hodnot následně pořízených za tyto věci a na majetku pachatele (případně dalších osob fyzických nebo právnických) se projeví jeho nárůstem. Předchozí vlastník (majitel) věci (jiné majetkové hodnoty) neexistuje nebo převod vlastnického práva k věci na zájmovou osobu (pachatele) je součástí trestného činu (předání úplatku, poskytnutí odměny za spáchání trestného činu).
2. Věci (jiné majetkové hodnoty), která byla původnímu vlastníku odejmuta trestným činem (krádeží, podvodem, zpronevěrou apod.).
3. Nezmenšení vlastního majetku pachatele (např. zkrácením daně), ke kterému by při splnění daňové povinnosti došlo.

Základní podmínkou pro označení výše charakterizovaných věcí (jiných majetkových hodnot) jako výnosů z trestné činnosti je, že je lze postihnout trestem propadnutí věci (jiné majetkové hodnoty) nebo ochranným opatřením zabránění věci (jiné majetkové hodnoty) nebo navrácením původnímu vlastníku již v přípravném řízení.

V některých případech se věc vyrobená trestným činem nemusí projevit nárůstem majetku zájmové osoby, např. nelegálně vyrobený líh. V tomto případě můžeme mluvit o potenciálním výnosu z trestné činnosti. Reálným se tento výnos stane až v důsledku nelegální transakce – prodejem nelegálně vyrobeného lihu, kdy majetkový prospěch je zřejmý.

Konkrétní výnos z trestné činnosti má podobu určité věci nebo jiné majetkové hodnoty. V právním smyslu se věcí rozumí vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí. Občanský zákoník dále rozlišuje věci hmotné a nehmotné. Hmotná věc je ovladatelná část vnějšího

⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005, o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu, kap. 1, čl. 3, odst. 3.

⁸ Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti financování terorismu, § 3 odst. 1.

⁹ §§ 70 odst. 1 písm. c), d) a 101 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1067.

světa, která má povahu samostatného předmětu, a nehmotné věci jsou práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty.¹¹ Může to být jen individuálně určená samostatná věc, která musí v době rozsudku existovat.¹² Za věc lze dle § 134 trestního zákoníku považovat mimo jiné ovladatelné přírodní síly a zaknihované cenné papíry a peněžní prostředky na účtu.

Tyto hmotné předměty (případně ovladatelné přírodní síly nebo zaknihované cenné papíry a finanční prostředky na účtu u banky) musí být způsobilé být předmětem vlastnictví¹³ a mít pro vlastníka nějakou užitnou hodnotu, tj. že slouží k uspokojení nějaké jeho potřeby. Cenné papíry v listinné podobě nebo finanční prostředky v hotovosti považujeme za věc movitou.

Jinou majetkovou hodnotou se rozumí majetkové právo nebo jiná penězi ocenitelná hodnota, která není věcí.¹⁴ **Konkrétně jinou penězi ocenitelnou hodnotou**, která není věcí, je pak jakákoli hodnota vyjádřitelná v penězích (např. know-how jako technické, výrobní, obchodní a jiné hospodářské znalosti a poznatky). Dále se sem zařazují obchodní podíly v obchodních společnostech a družstvech, vklad tichého společníka apod. **Majetkové právo** představuje jakékoli penězi ocenitelné právo, kterým v praxi bude především pohledávka, neboť její povaha ji umožňuje např. postoupit,¹⁵ zajistit¹⁶ nebo zastavit, a to i jako pohledávku vzniklou v budoucnu.¹⁷ Dále mezi majetková práva patří nároky na vyplacení dividendy z držených akcií, výnosy z autorského práva apod. Obdobně tomu je také u peněžních prostředků na účtu, které se obecně podřazují pod pohledávky, tedy majetková práva.¹⁸

Jednoznačné vymezení pojmu „výnos z trestné činnosti“ je důležité zejména z toho důvodu, že umožní orgánům činným v trestním řízení cíleně jej zajišťovat a odčerpávat. Především se situacím, kdy usnesení policejního orgánu (státního zástupce) o zajištění je pro nejasnost a neurčitost vymezení výnosů z trestné činnosti následně na základě stížnosti obviněným (obžalovaným) rozhodnutím státního zástupce (soudce) zrušeno.

Aby se konkrétní věc (samostatný předmět) nebo jiná majetková hodnota staly výnosem z trestné činnosti, musí být konkrétním trestným činem pachatelem získána nebo přijata jako odměna za něj.

Věci nebo jinou majetkovou hodnotou získanou trestným činem rozumíme to, co bylo *vyrobena* trestným činem (tzv. *producta sceleris*), např. padělané peníze podle § 233, padělek díla výtvarného umění podle § 271, vyrobená omamná nebo psychotropní látka podle § 283, a dále to, co bylo *získáno* trestným činem (tzv. *scelere quaesita*), např. přijatý majetkový prospěch podle § 257 odst. 1 písm. c), přijatý úplatek podle § 331. V obou případech (výroba či jiné získání) může být opatření takové věci nebo jiné majetkové hodnoty znakem základní skutkové podstaty trestného činu, např. přijetí majetkového prospěchu podle § 257 odst. 1 písm. c), nebo znakem tzv. kvalifikované skutkové podstaty, např. podle § 256 odst. 2 písm. c), ale v jiných případech tomu tak být nemusí. Za výnos z trestné činnosti považuje-

¹¹ §§ 489 a 496 zákona č. 89/20012 Sb., občanský zákoník.

¹² NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M. a kol. *Trestní kodexy*. Praha: Eurounion, 2002, s. 96.

¹³ Nutnost, aby věc mohla být předmětem vlastnictví, vyplývá z ustanovení trestního zákoníku, týkajícího se ukládání a výkonu jednotlivých trestů, kde je u trestů postihující majetek pachatelů uvedeno, že věc (majetek) musí pachateli náležet (§ 135).

¹⁴ § 134 zákona č. 40/2009, trestní zákoník.

¹⁵ Srovnej § 524 a násl. občanského zákoníku.

¹⁶ Srovnej § 544 a násl. občanského zákoníku.

¹⁷ Srovnej § 155 odst. 3 občanského zákoníku.

¹⁸ Viz ŠÁMAL, P., PŮRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář*. II. díl. 6., doplněné a přepracované vydání. Dodatek. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 159 an.

me i věci nebo jiné majetkové hodnoty, které pachatel získal jako odměnu za trestný čin, at již před spácháním, nebo po jeho spáchání. Není též rozhodné, zda poskytnutí odměny bylo či nebylo předem dohodnuto. Z povahy věci vyplývá, že nemůže jít o nehmotnou odměnu nebo prospěch.¹⁹

Podle trestního zákoníku lze za druhotný výnos z trestné činnosti považovat i věci nebo jiné majetkové hodnoty, které pachatel nabyl za věci nebo jiné majetkové hodnoty získané trestným činem, popř. za věci nebo jiné majetkové hodnoty tvořící odměnu za trestný čin.

Za výnos z trestné činnosti lze považovat i věci nebo jiné majetkové hodnoty, které pachatel nabyl jako výsledek investice primárního (původního) výnosu do produkční nebo obchodní činnosti. V tomto případě lze hovořit o sekundárním výnosu z trestné činnosti.

V případě výše uvedených forem výnosů z trestné činnosti věci nebo jiné majetkové hodnoty, které pachatel získal, nemusí mít původního vlastníka (např., když věc byla vyrobena trestným činem jako nově vzniklá) nebo původní vlastník této věci nebo jiné majetkové hodnoty je spolupachatelem nebo účastníkem na trestné činnosti pachatele (např. úplatek, odměna za spáchání trestného činu apod.).

Za výnos z trestné činnosti můžeme považovat však i ty věci nebo jiné majetkové hodnoty, které pachatel nabyl (získal) trestným činem na úkor jiné fyzické nebo právnické osoby (např. trestným činem krádeže, podvodu, zpronevěry apod.), která je vlastníkem (majitelem, nájemcem apod.) těchto věcí nebo jiných majetkových hodnot. Tato fyzická nebo právnická osoba je v pozici poškozené trestným činem.

1.2 Vznik (tvorba) výnosů z trestné činnosti²⁰

Z ekonomického (podnikového) hlediska představují výnosy hmotné toky v peněžním vyjádření, tzn., že se nemusí hned jednat o přírůstky peněz. Peněžní toky mohou hmotné toky provázet, předcházet nebo následovat. Výnosy podniku jsou vyprodukované a prodané výstupy pro uspokojení lidských potřeb, vyjádřené v peněžích.

Výnos z trestné činnosti v podobě věci nebo jiné majetkové hodnoty může, jak bylo výše naznačeno, vzniknout v podstatě dvojím způsobem – nezákonnou produkční aktivitou nebo poskytováním služeb a nezákonnou transakcí. Obligatorní podmínkou pro vznik výnosů z těchto aktivit je, že při jejich realizaci dojde k naplnění skutkové podstaty některého z trestných činů.

a) Tvorba výnosů nezákonnou aktivitou (nezákonným poskytováním služeb)

Výnosy nezákonnou aktivitou mohou vzniknout v podstatě dvojím způsobem, a to:

- nezákonnou výrobou legálních výrobků (nezákonným poskytováním legálních služeb)
- a
- výrobou nelegálních (zakázaných) výrobků nebo poskytováním nelegálních služeb.

Nezákonná výroba legálních výrobků (např. potřeb pro chovatele) nebo nezákonné poskytování legálních služeb (např. právních) znamená, že pachatel tyto aktivity vykonává bez příslušného oprávnění podle jiných právních předpisů. Rozsah a intenzita nezákonné výroby a nabídky služeb musí narušit zájem chráněný trestním zákonem (např. délka výrobní

¹⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 802.

²⁰ DVOŘÁK, V. a kol. *Výnosy z trestné činnosti*. Praha: Scientia, spol. s r.o., 2010, s. 39–43.

činnosti nebo nabízení služeb, výše majetkového prospěchu apod.). Příjem z prodeje takto vyrobených výrobků nebo nabízených služeb lze považovat za výnos z trestné činnosti, pokud dojde k pravomocnému odsouzení pachatelů za konkrétní trestní čin (např. neoprávněné podnikání, porušení práv k ochranné známce a jiným označením apod.).

V případě výroby zakázaných výrobků nebo poskytování nelegálních služeb je již výroba věci (služba) sama o sobě trestným činem (např. výroba zbraní, drog, padělaných peněz, nabízení potratů mimo zdravotnická zařízení apod.). Takto vyrobená věc nebo příjem z nabídnuté služby se stává bez dalšího výnosem z trestného činu.

b) Tvorba výnosů nezákonnou transakcí

Z hlediska institucionální ekonomie je transakce „jakýkoli akt směny či transferu mezi účastníky smluvního vztahu, jímž mohou být fyzické či právnické osoby“.²¹ Z hlediska tvorby výnosu z trestné činnosti lze i transakci metodologicky rozdělit do dvou rovin. V první rovině dochází k nelegální transakci (směny) legálních produktů (např. prodej legálního zboží bez příslušného oprávnění) a ve druhé rovině k zakázané transakci, kdy sama transakce je zakázaná (např. krádež, obchodování s lidmi).

V případě nelegální transakce legálních výrobků (věci a jiných majetkových hodnot) lze za výnos z trestné činnosti považovat majetkový prospěch získaný touto transakcí, ale snížený o skutečně vynaložené náklady, zejména hodnotu použitého materiálu, hodnotu energie spotřebované při provádění nedovolené činnosti, náklady na dopravu materiálu, popřípadě vyrobeného zboží, hotové výlohy pachatele (cestovné a nocležné) a podobně.²² Rovněž platby odvedené na daních nepřinášejí pachateli žádný majetkový prospěch, a proto platby odvedené na daních v souvislosti s příjmy z činnosti, jež je podstatou trestného činu, nelze považovat za prospěch ve smyslu příslušných skutkových podstat.²³

V případě zakázané transakce (obchodování s lidmi apod.) je nutno za výnos z trestné činnosti považovat celkový majetkový prospěch (bez odečtení nákladů, protože tyto výdaje byly určeny k páhání trestné činnosti).

1.3 Proces identifikace výnosů z trestné činnosti

Identifikace výnosů z trestné činnosti představuje proces, během něhož se zjišťuje, zda majetkový prospěch fyzické nebo právnické osoby (inkriminovaná konkrétní věc nebo jiná majetková hodnota) byl, byť zprostředkovaně, získán trestným činem nebo jako odměna za jeho spáchání.²⁴

Každá věc (jiná majetková hodnota) má své charakteristické znaky (identifikační prvky), které získává v okamžiku svého vzniku a v průběhu své existence (forma, hodnota, zdrojová aktivita, zdrojová transakce, tokové veličiny, vlastnictví). Tyto charakteristické znaky lze rozdělit podle vzniku na konstantní a variabilní.

²¹ MLČOCH, L. *Institucionální ekonomie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze. Nakladatelství Karolinum, 2005, s. 31.

²² MLČOCH, Z. Co je to neoprávněné podnikání – definice, tresty, podstata trestného činu. [Cit. 2.3.2015]. Dostupné na [www: <http://www.zbynekmlcoch.cz/info/pravo/co_je_to_neopravnene_podnikani_definice_tresty_podstata_trestneho_cinu.html>](http://www.zbynekmlcoch.cz/info/pravo/co_je_to_neopravnene_podnikani_definice_tresty_podstata_trestneho_cinu.html)

²³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 5 Tdo 136/2008, ze dne 11. 6. 2008. Dostupné na: www.epravo.cz

²⁴ DVORÁK, V. a kol. *Výnosy z trestné činnosti*. Praha: Scientia, spol. s r.o., 2010, s. 66–70.

Konstantní vznikají v okamžiku zrodu výnosu a jsou neměnné. Ke konstantním znakům výnosů z trestné činnosti lze zařadit zdrojovou aktivitu (věc nebo jiná majetková hodnota trestným činem vyrobená nebo získaná, případně přijatá jako odměna za trestný čin) a zdrojovou transakci (majetkový prospěch získaný nelegální transakcí legálních věcí nebo zakázaných transakcí) a vlastnictví (např. odcizením nezískává pachatel vlastnické právo k odcizené věci).

K variabilním znakům, které se v průběhu další existence výnosu mohou měnit, lze zařadit ty, které vznikají anebo se mění v průběhu další existence výnosu. Konkrétně se jedná např. o formu (vyrobenou drogu pachatel nebo jiná osoba prodá a formy výnosu se změni na hotové peníze, nebo pachatel za přijatý úplatek koupí movitou věc apod.), hodnotu výnosů (hodnota se mění zejména podle poptávky, nabídky a nákladů) a tokové veličiny (různé druhy transakcí), v jejichž průběhu se může měnit forma i hodnota výnosů a může dojít také k zakrytí zdroje (majetkový prospěch získaný trestnou činností vnějškově vystupuje jako legální majetek pachatele). K variabilním znakům výnosů lze zařadit i jeho vlastnictví. Orientačně lze uvést, že vlastnické právo se chápe jako souhrn více dílčích práv, konkrétně práva věc držet, práva věc užívat, práva věc požívat, tedy brát z ní plody, případně i jiné užítky, a konečně práva s věcí nakládat. Podle trestního zákoníku může soud uložit trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty (výnosů), jen jde-li o věc nebo jinou majetkovou hodnotu náležející pachateli. Z § 135 trestního zákoníku vyplývá, že věc nebo jiná majetková hodnota náleží pachateli (nebo jiné osobě), jestliže ji v době rozhodnutí o ní vlastní, je součástí jeho majetku nebo s ní fakticky jako vlastník nebo majitel nakládá, aniž je oprávněný vlastník, majitel nebo držitel takové věci nebo jiné majetkové hodnoty znám. Získání věci trestným činem však nepředstavuje nabytí vlastnického práva k této věci. Proto, i když pachatel získal majetkový prospěch tím, že věc, která je výnosem z trestného činu, vyrobil (nově vzniklá věc, tzn., že předchozí vlastník této věci neexistuje), nestává se jejím vlastníkem. Pachatel se vlastníkem nestává také v případě, že věc, kterou získal trestným činem (např. krádeží), byla již dříve ve vlastnictví někoho jiného.²⁵

V průběhu identifikace výnosů z trestné činnosti musí policejní orgán posoudit a právně kvalifikovat jeho všechny charakteristické znaky s důrazem na konstantní. Pro posouzení a označení určité věci nebo jiné majetkové hodnoty jako výnosu z trestné činnosti je rozhodující jejich zdroj (původ). I v případě získání majetkového prospěchu v podobě nezmenšení vlastního majetku pachatele je nutno jednoznačně kvalifikovat, na základě jaké právní skutečnosti k tomuto „nezmenšení majetku“ došlo a zda má souvislost s trestnou činností. Toto může učinit jenom orgán činný v trestním řízení. Na posouzení znalce (experta) zůstává určení hodnoty věci nebo jiné majetkové hodnoty získané trestným činem nebo k jak velkému zmenšení majetku pachatele by došlo, kdyby řádně splnil své povinnosti.

Identifikaci výnosů z trestné činnosti je nutno realizovat ve dvou fázích:

V první fázi provést identifikaci objektovou (ekonomickou), tzn., jak věc nebo jiná majetková hodnota získaná trestným činem vznikla, zda byla vyrobena trestným činem, nebo trestnou činností získána jako majetkový prospěch nebo odměna za trestný čin, případně byla odejmuta z dispozice oprávněného vlastníka (držitele apod.).

Ve druhé fázi se provede identifikace právní, tzn., zda způsob nabytí této věci nebo jiné majetkové hodnoty byl jako přímý důsledek jednání naplňujícího skutkovou podstatu některého z trestných činů, pro který je vedeno trestní řízení.

²⁵ Určité výjimky v nabytí vlastnictví k věci získané trestným činem existují v případech, kdy fyzická nebo právnická osoba nabyde tuto věc v tzv. dobré víře. Podrobněji viz příslušná ustanovení občanského zákoníku.

Samotný proces identifikace se bude odlišovat podle konkrétní formy věci (jiné majetkové hodnoty), u které je podezření, že pochází z trestné činnosti. Jiný postup zvolí policejní orgán při identifikaci finančních prostředků na účtu u banky (základ bude tvořit analýza finančních toků a odhalení původu finančních prostředků) a jiný postup bude volen v případě nemovitých nebo movitých věcí. Ústředním bodem identifikace bude zjištění (ustanovení) fyzické nebo právnické osoby (původní vlastník nebo oprávněný držitel), které předmětná věc (jiná majetková hodnota) náležela před spácháním trestného činu, nebo zjištění, že tato věc neexistovala a byla trestným činem vyrobena.

2 Finanční šetření a jeho obsah

Zakomponování institutu finančního šetření do trestního řádu jako obligatorní povinnosti policejního orgánu v případě, že trestnou činností pachatel získal (nebo se snažil získat) majetkový prospěch nebo způsobil škodu, by přispělo k řešení části problémů spojených se zabavováním majetku pachatelů trestných činů.

„Finanční šetření“ podle mezinárodních standardů v boji proti praní peněz, financování terorismu a šíření zbraní hromadného ničení znamená vyšetřování finančních záležitostí týkajících se trestné činnosti s cílem:

- určit rozsah kriminálních sítí a/nebo rozsah trestné činnosti,
- odhalit a vyhledat výnosy z trestné činnosti, finanční prostředky teroristů nebo jiná aktiva, která by mohla být zkonfiskována, a
- zajistit důkazy využitelné v trestním řízení.²⁶

Uvedené standardy vymezují i pojem souběžného finančního šetření, které chápou jako provádění finančního šetření zároveň s nebo v rámci (tradičního) šetření trestného činu praní peněz, financování terorismu a/nebo predikativního trestného činu (činů). Vyšetřovatelé orgánů činných v trestním řízení, kteří vyšetřují predikativní trestné činy, by měli být oprávněni vyšetřovat jakékoli související trestné činy praní peněz a financování terorismu v rámci souběžného šetření, nebo by měli mít možnost předat případ jinému orgánu, aby v takovém šetření pokračoval.

Pojem finančního šetření není v českém trestním právu obsažen, a proto jeho provedení není pro orgány činné v trestním řízení závazné.

Pro potřeby policejního orgánu pověřeného vyšetřováním je problematika finančního šetření upravena závazným pokynem policejního prezidenta.²⁷ V tomto pokynu se finančním šetřením rozumí proces vyhledávání, dokumentace a zajišťování výnosů z trestné činnosti nebo zajišťování náhradní hodnoty²⁸ a vyhotovení majetkového profilu pro účely zajištění výkonu trestu či ochranného opatření²⁹ nebo zajištění nároku poškozeného v trestním řízení³⁰, a následující úkoly spojené se správou takto zajištěného majetku³¹. Finanční šetření může provést policista, který vede trestní řízení, kde byla způsobena majetková újma či byl získán majetkový prospěch (dále jen „zpracovatel“), již od doby zahájení úkonů trestního řízení³², důsledně zjišťuje a zajišťuje výnosy z trestné činnosti a zvažuje možnost zajištění majetku pro účely zajištění náhradní hodnoty, pro účely uspokojení oprávněných nároků poškozeného nebo pro účely uložení trestu propadnutí majetku³³. Pro tyto účely posuzuje vhodnost provedení finančního šetření, případně rozsahu a způsobu jeho provedení.

²⁶ Mezinárodní standardy v boji proti praní peněz, financování terorismu a šíření zbraní hromadného ničení. Doporučení FATF. Únor 2012. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rc=1&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mfcr.cz%2Fassets%2Fcs%2Fmedia%2FMethodika_2013-08-19_Doporuceni-FATF-z-unora-2012_oprava-formtovn.pdf&ei=hSPwVOqqE4PPpb-VgMgH&usq=AFQjCNHOx2oVy9tviPyVe2qxtZG0OrahaA

²⁷ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 174 ze dne 12. září 2011 k provádění finančního šetření v trestním řízení.

²⁸ § 79f zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

²⁹ § 66, 67, 70 až 72, 101 a 102 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

³⁰ § 47 zákona č. 141/1961 Sb.

³¹ Zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů.

³² § 158 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

³³ § 78 až 79f, § 47 a § 347 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

V případech, kdy je na místě provedení finančního šetření a jedná se o provádění finančního šetření rozsáhlejšího charakteru, které není v silách zpracovatele, může požádat o jeho provedení specialistu organizačního článku nebo útvaru, v rámci kterého je zařazen, nebo příslušné specializované pracoviště. V uvedeném pokynu je finanční šetření členěno na zkrácené, které je zaměřeno na vyhledání, dokumentaci a zajišťování výnosů z trestné činnosti, důkazů k trestní věci a případného zpracování částečného majetkového profilu prověřovaných osob, a komplexní, které zahrnuje vyhledání, dokumentaci a zajišťování výnosů z trestné činnosti, zpracování analýz a podrobného majetkového profilu prověřovaných osob a zajištění důkazů k trestní věci. Zároveň jsou zde uvedeny i postupy provádění finančního šetření v jednotlivých fázích trestního řízení.

2.1 Vztah trestního řízení a finančního šetření

Jak bylo uvedeno výše, samotné finanční šetření není trestním řádem jednoznačně upraveno. Finanční šetření jako součást trestního řízení je realizováno podle procesních úkonů zahájených podle trestního řádu (po zahájení úkonů trestního řízení, po sdělení obvinění). Např. v tzv. předprocesním stadiu nemůže policejní orgán ke zjišťování a odhalování majetkového prospěchu podezřelého využít oprávnění vyplývající z trestního řádu, a proto postupuje podle jiných právních norem (zákon o Policii ČR), nebo majetkové poměry zájmových osob zpracovává z veřejně dostupných zdrojů. Útvar policie, jehož úkolem je boj s terorismem, může podle § 71 zákona o policii za účelem předcházení a odhalování konkrétních hrozeb v oblasti terorismu v nezbytném rozsahu požadovat od příslušných právnických nebo fyzických osob informace, které by jinak mohl požadovat až po zahájení úkonů trestního řízení (např. lokalizační údaje, údaje o použití elektronického platebního prostředku, případně informace o době a místě poskytnutí zdravotních služeb). Podle § 71a zákona o policii může specializovaný útvar policie určený policejním prezidentem pro účely zahájení trestního řízení žádat od správce daně informace získané při správě daní, je-li to nezbytné pro plnění konkrétního úkolu v oblasti boje proti korupci, terorismu, organizovanému zločinu, daňové, finanční a závažné hospodářské kriminalitě a legalizaci výnosů z trestné činnosti. Policejní orgán (specializovaný útvar Policie ČR) tyto informace vyžaduje na základě vydaného zmocnění v podobě dokladu o speciálním určení, kterým příslušník policie zařazený ve specializovaném útvaru policie prokazuje příslušnost k tomuto útvaru a oprávněnost vyžadovat informace potřebné pro řízení v oblastech vymezených zákonem.³⁴ Doklad o speciálním určení je vydáván na základě dohody o spolupráci, výměně informací a koordinaci mezi Ministerstvem financí a Ministerstvem vnitra ze dne 11. 4. 2014. Poskytnutí informací podle tohoto ustanovení není porušením povinnosti mlčenlivosti podle daňového řádu.

Po zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu, může policejní orgán využívat téměř všechna oprávnění vyplývající z jeho jednotlivých ustanovení. Může od příslušných institucí vyžadovat informace spadající pod daňové a bankovní tajemství, za účelem zjištění majetkových poměrů podezřelých může provádět domovní prohlídky a další úkony spojené se zajišťováním věcí, u kterých zjištěné skutečnosti nasvědčují, že se může jednat o výnos z trestné činnosti apod.

---

³⁴ Pokyn policejního prezidenta č. 143 ze dne 7. 7. 2014, o vyžadování informací od správce daně.

Podle § 12 odst. 10 trestního řádu se trestním řízením rozumí řízení podle tohoto zákona a zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, trestním stíháním pak úsek řízení od zahájení trestního stíhání až do právní moci rozsudku, případně jiného rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení ve věci samé a přípravným řízením úsek řízení podle tohoto zákona od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby.

Nejdůležitějším stadiem trestního řízení je hlavní líčení. Z hlediska finančního šetření je však nejdůležitější přípravné trestní řízení, které lze rozdělit na dvě etapy, a to na prověřování (podle § 158 odst. 3 a násl. trestního řádu) a vyšetřování (podle § 160 a násl. trestního řádu).

Přípravné řízení plní tři základní funkce – funkci vyhledávací, zajišťovací a ověřovací. Některé publikace ovšem zmiňují podrobnější členění.³⁵ **Vyhledávací funkce** spočívá v hledání skrytých informací o spáchaných trestných činech, o nichž je většinou velmi nesešně opatřit si dostatek věrohodných informací. **Fixační funkce** přípravného řízení spočívá v procesním podchycení (fixaci) pomíjivých důkazů pro soudní řízení, tím se předejde jejich hrozící zkáze nebo poškození. **Verifikační (filtrační) funkce** přípravného řízení směřuje k zabránění tomu, aby před soud byly stavěny osoby, u nichž podezření ze spáchání trestného činu není dostatečně odůvodněno. Někteří autoři uvádějí ještě další funkci, a to odklonnou. Odklonná funkce vyjadřuje snahu vyhnout se tradičnímu vyřízení věci v hlavním líčení v málo závažných (bagatelních) věcech a nahradit je tzv. odklony. Jedná se o jakési alternativní vyřizování bagatelní kriminality s cílem dosáhnout zjednodušení a zrychlení procesu vyřizování věci a dalších žádoucích efektů.

Uvedené funkce trestního řízení lze vztáhnout i na finanční šetření. V tomto případě by vyhledávací funkce finančního šetření spočívala ve skrytém zjišťování informací o majetkovém prospěchu získaném trestnou činností a v případě, že trestným činem byla způsobena škoda, i o legálním majetku podezřelého, ze kterého by se tato škoda hradila. Fixační funkce finančního šetření by spočívala v zajištění zjištěného majetkového prospěchu a po zahájení trestního stíhání i zajištění nároku poškozeného na náhradu škody způsobené trestným činem. Smyslem zajišťovacích úkonů je zabránit zájmovým osobám, aby zájmový majetek (věci a jiné majetkové hodnoty) byly vyvedeny mimo dosah orgánů činných v trestním řízení a zmaření výkonu očekávaných trestů nebo ochranných opatření (trest propadnutí věci a jiné majetkové hodnoty, propadnutí náhradní hodnoty, trest propadnutí majetku nebo ochranné opatření zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty). Podstatou verifikační funkce finančního šetření by bylo zabránit tomu, aby trestem nebo ochranným opatřením byl postižen pouze majetkový prospěch získaný trestnou činností nebo jako odměna za ní a aby nárok poškozeného byl uspokojen z legálního majetku pachatele.

2.2 Etapy (fáze) finančního šetření

Podle trestního řádu musí orgány činné v trestním řízení postupovat tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni, tzn., že trestní řízení je vedeno vždy proti nějaké osobě (fyzické nebo právnické), která je podezřelá ze

³⁵ MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo procesní*. 3. přepracované vydání, Praha: C. H. Beck, 2007, str. 536.

spáchání trestného činu. Trestní řízení vedené bez účasti podezřelé osoby je možné pouze v prvotních fázích přípravného řízení (např. v případě podaného trestního oznámení „proti neznámému pachateli“). Trestní řízení tedy neběží a už vůbec jej nelze iniciovat pouze za účelem odčerpání výnosů z trestné činnosti.

Finanční šetření lze podle období, kdy je zahájeno a realizováno, rozdělit do následujících etap:

1. Finanční šetření prováděné před zahájením úkonů trestního řízení – jednotlivé úkony finančního šetření jsou prováděny skrytě – základní metodou získávání poznatků o majetkovém prospěchu z trestné činnosti je finanční zpravodajství. Etapa finančního zpravodajství je zahájena v okamžiku, kdy policejní orgán zjistí skutečnosti, např. z oznámení podle § 8 odst. 1 věta druhá nebo podání podle § 59 t. ř., případně vlastní pátrací činností, nasvědčující tomu, že majetkový prospěch určité osoby (fyzické nebo právnické) může být výnosem z trestné činnosti. Výsledkem je předběžný seznam zájmového majetku, včetně příslušných odkazů na zdroje informací.
2. Finanční šetření prováděné před zahájením trestního stíhání (po sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin podle § 158 odst. 3 trestního řádu); při dodržení terminologie trestního řádu v této etapě lze mluvit o **finančním prověřování**. Tato etapa je zahájena sepsáním úředního záznamu o zahájení úkonu trestního řízení a ukončena zahájením trestního stíhání konkrétního pachatele. Hlavním smyslem této etapy je prověřit informace a poznatky získané finančním zpravodajstvím, doplnění předběžného seznamu zájmového majetku o věci, které nebylo možné získat v předchozí etapě (např. na základě domovních a jiných prohlídek). Výsledkem je identifikace a dokumentace výnosů z trestné činnosti a majetkový profil zájmové osoby a zajištění výnosů a legálního majetku pachatele (jiné osoby) pro účely trestu (opatření) propadnutí (zabrání) věci a jiných majetkových hodnot, případně propadnutí majetku.
3. Finanční šetření po zahájení trestního stíhání (nasvědčují-li prověřováním podle § 158 zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, rozhodne policejní orgán neprodleně o zahájení trestního stíhání této osoby jako obviněného); opět při dodržení terminologie trestního řádu lze v této etapě mluvit o **finančním vyšetřování**. Finanční vyšetřování je zahájeno sdělením obvinění konkrétní osobě pro konkrétní trestný čin (činy) a smyslem této etapy je prokázat, že identifikovaný výnos z trestné činnosti byl získán trestným činem, pro který bylo sděleno obvinění. Výsledkem je jednoznačná identifikace výnosů z trestné činnosti, jehož seznam by měl být v návrhu na podání obžaloby, předkládané policejním orgánem dozorujícímu státnímu zástupci. V této etapě je rovněž nutné zajistit legální majetek pachatele pro zajištění nároku poškozeného na náhradu škody způsobené trestným činem a pro účely trestu propadnutí majetku nebo případně pro účely zajištění peněžitého trestu dle § 344a tr. řádu.

V období před zahájením úkonů trestního řízení postupuje policista z vlastní iniciativy nebo na základě podnětu jiné osoby anebo orgánu a za účelem získání poznatků o trestné činnosti vyhledává, odhaluje, a je-li to třeba, i dokumentuje skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. V rámci finančního zpravodajství by se jednalo o získávání poznatků o možném majetkovém prospěchu (profilu) osob podezřelých z trestné činnosti nebo o původu majetku z neznámých zdrojů, a to na základě podnětu, oznámení, vlastní činnosti, podání podle § 59 trestního řádu apod., že byl spáchán trestný čin, kterým pachatel získal nebo mohl získat majetkový prospěch. Protože ještě nejsou zahájeny úkony trestního řízení,

musí policejní orgán provádějící finanční šetření postupovat podle jiných právních předpisů, než je trestní řád. V tomto případě by postupoval podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR (§§ 69 a 72), za využití oprávnění a prostředků v něm uvedených (jedná se zejména postup podle §§ 61 – podání vysvětlení, 62 – pořizování záznamu, 63 – prokázání totožnosti, 66 – získávání informací z evidencí, 68 – pátrání po osobách a věcech). Ve vymezených případech může policejní orgán uvedený v §§ 71 a 71a získávat v této fázi finančního šetření i údaje týkající se bankovního tajemství, daňového řízení nebo údaje z elektronických komunikací. Poskytnutí informací podle těchto ustanovení není porušením bankovního tajemství nebo povinnosti mlčenlivosti podle daňového řádu. Policista provádějící finanční šetření v této etapě je při získávání poznatků o majetkovém prospěchu z trestné činnosti oprávněn používat podpůrné operativně pátrací prostředky, kterými jsou informátor (§ 73), krycí prostředky (§ 74), krycí doklad (§ 75), zabezpečovací technika (§ 76) a zvláštní finanční prostředky (§ 77).

Podstatnou náležitostí jednotlivých postupů finančního šetření v této etapě je jeho skrytost a proaktivnost, čímž se zamezí zmaření následných postupů finančního šetření podle trestního řádu, zejména zabavení (zajištění) majetkového prospěchu pocházejícího z trestné činnosti a jeho následné odčerpání v soudním stadiu trestního řízení.

Fázi trestního řízení před zahájením trestního stíhání upravuje zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve své hlavě deváté, § 158 – § 159b. Základním cílem finančního prověřování v této fázi je ověřit poznatky o majetkovém prospěchu získaného trestnou činností, které byly zjištěny finančním zpravodajstvím, a získat poznatky nové, které nebylo možné zjistit skrytě a z veřejných zdrojů. Nedílnou součástí této fáze je také dokumentace majetkového prospěchu získaného trestnou činností i legálního majetku podezřelého.

Při objasňování a prověřování skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že majetkový prospěch byl získán trestnou činností podezřelého, opatřuje policejní orgán potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu. V rámci toho je oprávněn, zejména (§ 158 odst. 3 t. ř.):

- a) vyžadovat vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů,
- b) vyžadovat odborné vyjádření od příslušných orgánů, a je-li toho pro posouzení věci třeba, též znalecké posudky,
- c) obstarávat potřebné podklady, zejména spisy a jiné písemné materiály,
- d) provádět ohledání věci a místa činu,
- e) za podmínek stanovených v § 78 až 81 trestního řádu činit rozhodnutí a opatření v těchto ustanoveních naznačená, tzn., zajišťovat jednotlivé formy výnosů z trestné činnosti, případně legální majetek podezřelého jako náhradní hodnoty za spotřebovaný výnos apod.

Prověřování končí přijetím rozhodnutí o zahájení trestního stíhání určité osoby nebo různými jinými způsoby (odložení, dočasné odložení, odevzdání věci k projednání mimo trestní řízení).

Trestní stíhání je další částí přípravného řízení, která následuje, i když ne pokaždé poté, co bylo ukončeno prověřování v rámci postupu před zahájením trestního stíhání. Trestní stíhání je upraveno v hlavě desáté trestního řádu. Systematicky je tato hlava rozdělena na část týkající se zahájení trestního stíhání, provádění trestního stíhání, které se označuje jako vyšetřování, a ukončení trestního stíhání. V tomto úseku přípravného řízení je již jednoznačně označena konkrétní osoba, vůči které je trestní řízení vedeno, a dále je vymezen také skutek a trestný čin, pro nějž je tato osoba trestně stíhaná. Vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání je tak zahájeno vyšetřování.

V této etapě trestního řízení policejní orgán postupuje tak, aby byly co nejrychleji v potřebném rozsahu vyhledány důkazy k objasnění všech základních skutečností důležitých pro posouzení případu, včetně následku trestného činu. Z hlediska finančního šetření je důležité, aby policejní orgán, který realizuje finanční vyšetřování, dokázal, že obviněný svou trestnou činností získal majetkový prospěch a v jakém rozsahu, a že tento majetkový prospěch (bezdůvodné obohacení) byl získán trestným činem, pro který je stíhán, včetně prokázání výše škody způsobené trestným činem (§ 89 odst. 1 t. ř.). Při dokazování zdroje majetkového prospěchu, tzn., že pochází z trestné činnosti pachatele, pro kterou je stíhán, je policejní orgán oprávněn využít kromě procesních postupů před zahájením trestního stíhání i úkony podle hlavy čtvrté s výjimkou těch, které je oprávněn provést pouze státní zástupce nebo soudce.

Za důkaz, že konkrétní věc nebo jiná majetková hodnota byla získaná trestným činem nebo jako odměna za něj, nebo kterou pachatel, byť jen zčásti, nabyl za věc získanou trestným činem, může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání, digitální stopy v informačních systémech apod.

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že i když pojem finanční šetření není obsažen v trestním řádu nebo jiném zákoně, tak postupy a úkony realizované v průběhu finančního šetření jsou, zejména trestním řádem, předpokládány. Jedná se např. o následující ustanovení trestního řádu:

- §§ 78–79 – vydání a odnětí věci,
- § 79a – 79f – zajištění peněžních prostředků na účtu u banky a jiných finančních institucí (zajištění zaknihovaných cenných papírů, zajištění nemovitosti, zajištění nehmotné věci, zajištění náhradní hodnoty),
- § 89 odst. 1e) – obecná ustanovení,
- § 158 a násl. – postup před zahájením trestního stíhání,
- § 164 – postup při vyšetřování,
- § 344a – zajištění výkonu peněžitého trestu,
- §§ 347 a 348 – zajištění výkonu trestu propadnutí majetku.

Hmotně právní předpoklady pro realizaci finančního šetření představují zejména tato ustanovení trestního zákoníku:

- § 66 – propadnutí majetku,
- § 67 – peněžité trest,
- § 70 – propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- § 71 – propadnutí náhradní hodnoty,
- § 101 – zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- § 102 – zabránění náhradní hodnoty.

Finanční šetření v plném rozsahu se u policie začalo v rozsáhlejším měřítku používat od roku 2001, kdy při Útvaru pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti Služby kriminální policie a vyšetřování byl vytvořen tým „Výnosy“. Od této doby se finanční šetření stalo důležitou součástí trestního řízení a jeho postupy a výstupy jsou často akceptovány státními zástupci i soudci.

Domníváme se, že nastala doba, kdy by mělo dojít k určitému vyhodnocení kvality finančního šetření a případně zavést nové pojmy (např. finanční zpravodajství, finanční vyšetřování) a implementovat je do trestního řádu a dalších zákonů.

V konkrétní policejní praxi při prověřování majetkových poměru zájmových osob často dochází k prolínání jednotlivých etap finančního šetření. Tzn., že v konkrétní etapě finančního šetření lze použít i postupy vztahující se k jiné fázi s přihlédnutím ke konkrétní úpravě trestního řádu.

3 Finanční zpravodajství

Požadavek na tzv. proaktivní opatření při předcházení trestné činnosti vychází také z toho, že silným motivem páchání kriminality je hospodářská síla zločinu a nutnost zachytit tyto aktivity již v jejich nejranějším stadiu. Vysoká latence těchto deliktů i dosavadní neúspěchy v pozdějším trestním stíhání těchto deliktů vedou k požadavku, aby policie vyvíjela nejranější aktivity odhalování na tzv. předpolí zločinu.³⁶

Základní charakteristikou proaktivních postupů je snaha zachytit informace o možném páchání trestné činnosti v tom nejranějším stadiu za využití všech prostředků, mezi které patří i zvláštní prostředky dle příslušných právních předpisů. A jejich základním cílem je proniknout do zájmového prostředí na úrovni, kdy se tvoří tzv. primární výnosy. Kdy produktem kriminality ekonomického charakteru jsou výnosy z trestné činnosti.³⁷ Je tedy zřejmé, že finanční zpravodajství, tak jak je výše pojmově vymezeno, patří mezi proaktivní prostředky, které lze využít v době nejranějších stadií odhalení trestné činnosti. Jeho cílení je do oblasti vytváření výnosů z trestné činnosti.

Finanční zpravodajství představuje souhrn metod využívaných v etapě před zahájením úkonů trestního řízení. Protože ještě nejsou zahájeny úkony trestního řízení, musí policejní orgán provádějící finanční šetření postupovat podle jiných právních předpisů, než je trestní řád. V tomto případě by postupoval podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR (§§ 69 a 72) za využití oprávnění a prostředků v něm uvedených (jedná se zejména o postup podle §§ 61 – podání vysvětlení, 62 – pořizování záznamu, 63 – prokázání totožnosti, 66 – získávání informací z evidencí, 68 – pátrání po osobách a věcech). Ve vymezených případech může policejní orgán uvedený v §§ 71 a 71a získávat v této fázi finančního šetření i údaje týkající se bankovního tajemství, daňového řízení nebo údaje z elektronických komunikací. Poskytnutí informací podle těchto ustanovení není porušením bankovního tajemství nebo povinností mlčenlivosti podle daňového řádu. Policista provádějící finanční šetření v této etapě je při získávání poznatků o majetkovém prospěchu z trestné činnosti v rámci operativně pátrací činnosti oprávněn používat podpůrné operativně pátrací prostředky, kterými jsou informátor (§ 73), krycí prostředky (§ 74), krycí doklad (§ 75), zabezpečovací technika (§ 76) a zvláštní finanční prostředky (§ 77).

Finanční zpravodajství není nikde v zákoně nebo jiném právním předpisu výslovně upraveno. Jeho právní oporu lze dovodit především ze zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. V § 69 má policista uloženu povinnost před zahájením úkonů trestního řízení získávat poznatky o trestné činnosti a vyhledávat, odhalovat, případně dokumentovat skutečnosti nasvědčující spáchání trestného činu.

Tato činnost dle § 70 a 71 probíhá v tzv. zájmovém prostředí, kdy součástí zájmového prostředí je nepochybně i prostředí, kde vznikají, jsou zakrývány a legalizovány výnosy z trestné činnosti.

Dle § 71a poté specializovaný policejní útvar může vyžadovat od správce daně informace pro plnění úkolů mimo jiné v oblasti boje proti výnosům z trestné činnosti.

V § 72–77 jsou poté upraveny **podpůrné operativně pátrací prostředky**. Je zde jejich vymezení a zákonná úprava jejich použití. Samotné nasazení těchto prostředků je upraveno zvláštními závaznými pokyny policejního prezidenta.

³⁶ MUSIL, J. Policejní provokace v teorii, legislativě a judikatuře. *Státní zastupitelství* č. 5/2014, s. 13.

³⁷ DVOŘÁK, V. Transformační proces výnosů z trestné činnosti. *Výnosy z neznámých zdrojů a problémy s jejich odhalování, identifikací a možnosti jejich odčerpání*. Praha: Policejní akademie, 2009, s. 8.

Finanční šetření, jak bylo výše uvedeno, je upraveno závazným pokynem Policejního prezidenta. Z hlediska finančního zpravodajství je důležitý čl. 5 bod 3, kde je uvedeno, že postup při finančním šetření se skládá z několika fází, kdy ve fázi přípravné jde o „operativní šetření k prověřovaným osobám, za využití podpůrných operativně pátracích prostředků“.³⁸

Tedy přestože není finanční zpravodajství upraveno výslovně žádným právním předpisem, lze v právních předpisech nalézt především úpravu metod a právních institutů, které jsou při finančním zpravodajství používány, a obecnou úpravu možnosti jeho nasazení jako přípravné a předstížené fáze při policejních činnostech na úseku odhalování, dokumentace a zajišťování výnosů z trestné činnosti před samotným zahájením trestního řízení.

3.1 Formy finančního zpravodajství

Formy představují základní postup a rozvrh vlastní činnosti při finančním zpravodajství. Jedná se zejména o:

- získání a prvotní prověrka relevantního poznatku,
- prověrka poznatku,
- rozpracování poznatku.

Získání a prvotní prověrka relevantního poznatku

Finanční zpravodajství je prováděno jako neustálý sběr informací zpravodajského charakteru cílený do zájmového prostředí, ve kterém dochází k vytváření, zakrývání a následné legalizaci výnosů z trestné činnosti. V rámci získání poznatku je nutno provést jeho základní prověrku.

Zdroje poznatků – místa získání informací jsou informace zajištěné v prostředí jejich přímým vnímáním, nebo zajištěné jako informační obsah jiných úkonů a využitelné pro potřebu finančního zpravodajství, informátoři, veřejné zdroje, evidence a databáze PČR, evidence a databáze dalších institucí, nápad trestné činnosti.

Získání, prověrka i rozpracování poznatku probíhá v zájmovém prostředí. Zájmové prostředí je možno nazývat i operativní situací. Zájmovým prostředím jsou obecně prvky, které charakterizují činnost kriminálních skupin, prostředí, ve kterém je páchána trestná činnost, i činnost policejního orgánu v tomto prostředí.³⁹ Mezi typické zájmové prostředí finančního zpravodajství patří:

- Prostředí, kde cíleně dochází ke vzniku výnosů z trestné činnosti – samotné páchání trestné činnosti zaměřené na generování zisku. Samotná primární činnost zločineckých struktur, které jsou specificky zaměřeny na páchání různých forem majetkové a hospodářské kriminality. Tyto struktury můžeme dělit dle povahy páchané trestné činnosti a jejího zaměření – krádeže, manipulace s veřejnými zakázkami, daňová trestná činnost, úvěrové podvody atd.
- Prostředí, které se cíleně navazuje na primární trestnou činnost – tedy plánované zastírání výnosů z kriminálních aktivit a jejich následná legalizace. Jde o struktury cíleně budované

³⁸ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 174 ze dne 12. září 2011 k provádění finančního šetření v trestním řízení.

³⁹ Blíže ke konkrétním markantům odhalování výnosů ŠUGÁR, J. a kol. *Odčerpávání výnosů z trestné činnosti v praxi orgánů činných v trestním řízení*. Praha: Policejní akademie, 2009, s. 33.

za tímto účelem, zneužívající jinak legálních instrumentů, např. platebního styku či nabytí majetku.

- Prostředí, které ze své podstaty a svého určení v rámci ekonomiky musí být účastníky kriminálních aktivit využito pro jejich činnost. Tedy instituce, které ať již ze své ekonomické činnosti, nebo z hlediska své kontrolní činnosti se mohou setkat s výnosem z trestné činnosti.

Ve všech těchto zájmových prostředích je nutno realizovat finanční zpravodajství a získávat relevantní poznatky. Činnost v zájmovém prostředí je součástí proaktivní práce policie při vyhledávání kriminálních jevů, odhalování latentních trestných činů v sociálních, resp. kriminálních prostředích, kde ve zvýšené míře k páchání trestné činnosti dochází, a mezi osobami, které se trestné činnosti ve zvýšené míře dopouštějí. Je to obecné ustanovení, které tak upravuje tzv. rozpracování daného kriminálního prostředí, a to i ve vztahu k finančnímu zpravodajství.⁴⁰

Prověрка poznatku

Slouží k prokázání nebo k vyvrácení získaného podezření o možné nezákonné aktivitě v zájmovém prostředí. Cílem je zjištění hodnověrnosti zajištěné zpravodajské informace.

Prověрка poznatku může mít několik fází. První fází je hodnocení získané informace na základě vlastních vědomostí policisty, který ji získal porovnáním s jemu dosud známými skutečnostmi a zkušeností o pravděpodobnosti a hodnověrnosti informace. Druhou fází je ověření získaných informací či jejich částí v databázích a evidencích policie či jiných institucí a posouzení faktické možnosti provedení zjištěného jednání. Třetí fází, pokud projde hodnocení poznatku výše uvedeným ověřením a je poznatek shledán reálným, je rozpracování poznatku za účelem jeho další dokumentace a zároveň neustále prověřování.

Rozpracování poznatku

Činnost policisty, jejímž cílem je úplně zadokumentování všech informací, listinných a jiných materiálů svědčících o možném podezření ze spáchání trestného činu s cílem generovat a legalizovat výnosy z trestné činnosti. Rozpracováním poznatku je vlastně proces směřující k předcházení, odhalování a objasňování trestné činnosti, jehož cílem je získání takové míry informací, které je dostačující pro rozhodnutí ve věci – ideálně pro rozhodnutí o zahájení trestního řízení. Obsahem rozpracování poznatku je samotný taktický postup při finančním zpravodajství.⁴¹

To, že je možné využít výstupů z finančního zpravodajství i v případě rozhodování o zahájení trestního stíhání, vyplývá z nálezu Ústavního soudu, kdy soud konstatuje, že k tomu, aby bylo možno zahájit trestní stíhání a byl odůvodněn závěr, že byl spáchán trestný čin, je zapotřebí nejprve získat nějaké informace. K tomuto účelu může policie dle soudu využívat prostředky poskytnuté jí policejním zákonem, ve kterém jsou podmínky využití těchto prostředků vymezeny.⁴²

⁴⁰ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. Komentář. 1. vydání. Praha, 2009, s. 157.

⁴¹ Srovnej: ŠUGÁR, J. a kol. *Odčerpávání výnosů z trestné činnosti v praxi orgánů činných v trestním řízení*. Praha: Policejní akademie, 2009, s. 36.

⁴² ÚS II ÚS 812/06. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/II.US812/06>

3.2 Taktika finančního zpravodajství

Obecné taktické postupy využitelné ve finančním zpravodajství se kryjí s taktickými postupy používanými při každé operativně pátrací činnosti (OPČ) a vycházejí ze stejných zákonných ustanovení. Není tedy důvod se jim opakovaně věnovat.

Zvláštní pozornost ve vztahu k finančnímu zpravodajství z hlediska jeho odlišností je třeba věnovat dvěma postupům, resp. jedné činnosti a jednomu pojmu. Tím pojmem je zpravodajská informace pro finanční zpravodajství a tím postupem je analytické zpracování získaných zpravodajských informací.

Zpravodajská informace

Za zpravodajskou informaci lze označit takové informace, které jsou získány nějakou operativní cestou, obvykle cestou skrytou, a jejichž účelem je zjistit takové údaje (informace), které není možno zjistit běžnými prostředky. Informace sama bude mít vnější a vnitřní formu.

Vnější forma je zpravidla to, jakým způsobem a vyjádřením je informace zachycena. V ekonomické oblasti či zájmovém prostředí, kde působí finanční zpravodajství, může být podoba informací velmi různorodá a komplikovaná. Může se pohybovat od vysoce formalizovaných výstupů z PC sítí a evidenčních systémů – typicky výpis z účtu, záznam o proběhlé operaci na organizovaném trhu s cennými papíry přes typičtější a běžným čtenářům přístupnější dokumentům, např. obchodní smlouvy, formalizované zápisy o rozhodování statutárních orgánů, až po neformalizované poznámky pachatele, např. ke struktuře jeho činnosti, seznamu obchodů apod.

Před samotným vstupem do zájmového prostředí a získávání informací bude třeba se seznámit tedy s možnou vnější podobou informací, tím, jak pochopit tuto podobu, jak ji rozklíčovat a jak s ní dále nakládat.

Na vnější podobu informace navazuje po jejím rozklíčování a poznání pochopení její podoby vnitřní, tedy jejího informačního obsahu. Policista realizující finanční zpravodajství musí být ještě před jeho počátkem vybaven sumou informací ke konkrétnímu ekonomickému prostředí, ve kterém bude působit. Jen tak bude schopen odlišit v obsahu informace tu část, která může signalizovat nezákonné aktivity od částí běžných. Tedy opět být schopen rozlišit, proč zrovna takový bankovní převod, tímto směrem a na tento subjekt může signalizovat zastírání výnosu z trestné činnosti, proč zrovna takovýto způsob převodu majetku jedné obchodní společnosti na druhou může signalizovat vytváření výnosů apod.

Mezi základní identifikátory zpravodajských informací k výnosům z trestné činnosti budou patřit: neziskovost, případně ztrátovost obchodu, opakované zapojení vzájemně spjatých právnických i fyzických osob, zapojení osob bez předchozích zkušeností v ekonomickém životě, zakrývání skutečných vlastníků, vytváření velkých obrátů, rychlé převody finančních prostředků mezi různými subjekty, zapojení hotovostních výběrů a vkladů, nestandardní provize.

Analytické zpracování

Analytické zpracování znamená hodnocení získaných relevantních informací ze všech dostupných zdrojů a všemi dostupnými prostředky. Jde zejména o posouzení důvěryhodnosti informace a hodnocení informace především v těchto parametrech: vztah k výnosům a jejich legalizaci, tedy vztah k dané otázce finančního zpravodajství, významnost, časovost, úplnost, prověřenost. Analytické zpracování zahrnuje i rozpoznání nových faktů, po-

rovnání s dosud známými fakty, vytvoření závěrů, integrování dosud známého obsahu ze zajištěných informací a jejich syntéza – spojení celé analyzované informace do souvislého obrazu. Na ten navazuje jeho interpretace, tedy poznání toho, co to znamená a co to může znamenat v budoucnu. Výsledkem procesu analýzy je podklad pro další rozhodnutí ve věci, či vytvoření zprávy s popisem stavu a možnou prognózou jeho vývoje.

V případě finančního zpravodajství je nutno do provedené analýzy zapojit nejen vlastní zkušenosti a vědomosti, ale i existující analytické nástroje. Těch je celá řada, jejich jednotlivým rysem je jejich zaměření, které předurčuje jejich využití. Jde o analytické systémy, které jsou zaměřeny především na zpracování vztahových vazeb mezi účastnými osobami, vztahových vazeb mezi finančními a obchodními toky, časovou sousledností pozorovaných jevů, utřídění a kvalitativní zpracování kvantitativní sumy informací dle zadaných kritérií.

Tyto analytické systémy mohou být přímo ve vlastnictví policie, např. systémy ASIU, Analist apod., nebo jsou využívány systémy dostupné v nějaké veřejné či poloveřejné formě, např. Bedrunka. Vždy je třeba provést analytické zpracování takovým programem, který zahrne všechny potřebné komponenty k rozebrání a zpracování příslušné zpravodajské informace. V případě finančního zpravodajství půjde především o zpracování a nalezení základních identifikátorů možné detekce trestné činnosti výnosů z trestné činnosti a jejich legalizace.

3.3 Praktické postupy finančního zpravodajství

Získání poznatku

Cíl: zachycení a získání relevantního poznatku o praní špinavých peněz a vytváření výnosů v zájmovém prostředí, skrytou formou bez vědomí zločinecké skupiny.

Kroky:

- přímým pozorováním a vnímáním děje bez využití technických prostředků,
- schůzka a vytěžení informátora,
- ze sledování osoby,
- z nasazení technických prostředků ať již dle zákona o PČR, nebo trestního řádu v jiné věci, typicky ze záznamu a odposlechu telekomunikačního provozu,
- z dalších úkonů dle zákona o PČR nebo trestního řádu v jiné věci, typicky nějaké formy výslechu,
- poskytnutím informace od spolupracujícího subjektu veřejné správy, tzv. neoficiálně na základě osobní znalosti,
- vytěžením veřejných zdrojů.

Výsledek: Zachycení a prvotní ověření relevantního poznatku o tom, že se připravuje či již provádí trestná činnost spočívající ve vytváření výnosu z trestné činnosti nebo jeho legalizaci. Rozhodnutí o tom, zda informace je dostatečně určitá, konkrétní a přínosná pro činnost policie, aby stálo za to ji důkladně prověřit.

Prověrka poznatku

Cíl: získaný poznatek reálně a objektivně posoudit z hlediska splnění parametrů, zda je získaný poznatek věrohodný, je možno jej dále ověřit, rozpracovat a zda jde o poznatek patřící do oblasti výnosů. Je třeba posoudit i základní ekonomické a trestně právní aspekty s ohledem na skutečnou možnost existence protiprávního jednání a jeho odhalení.

Kroky:

- prvotní prověrka na základě znalostí a zkušeností policisty,
- hodnocení jeho důvěryhodnosti a reálnosti,
- ověření skutečností, které jsou součástí informací,
- ustanovení a lustrace osob,
- prověrka reálnosti ekonomického podkladu poznatku,
- zhodnocení reálnosti vytvoření a dalšího nakládání s výnosem z trestné činnosti,
- určení věcné a místní příslušnosti a na to navazující případné postoupení příslušné součásti.

Výsledek: Rozhodnutí o tom, že poznatek není věrohodný či využitelný pro další činnost policie, nebo je dále využitelný a jakým způsobem. V případě další využitelnosti rozhodnutí o tom, jak bude využit, zda je dostatečný pro postup dle trestního řádu, a tedy zahájení finančního šetření, zda má sloužit jako informace na vědomí v nějaké jiné trestní věci, či zda má být dále rozpracován pro předchozí možnost využití.

Rozpracování poznatku

Cíl: Využití všech možností dle zákona o policii k tomu, aby byl hodnověrný a určitý poznatek, který prošel prověrkou, ale nenaplnuje dostatečnou měrou požadavek trestního řádu na určitost skutku a míry podezření na spáchání trestného činu potřebné pro zahájení trestního řízení, rozpracován tak, aby buď tyto požadavky trestního řádu byly naplněny a bylo zahájeno trestní řízení, nebo aby byl poznatek uložen, případně může být dán na vědomí, pokud má v informační podstatě alespoň nějakou informační hodnotu pro činnost policie.

Kroky:

- stanovení plánu rozpracování a využití příslušných prostředků,
- práce s informátorem – jeho vytěžení k prošetřovaným okolnostem, úkolování k zjištění dalších informací či listin k věci,
- nasazení technických prostředků dle ZPČR,
- osobní sledování,
- osobní šetření u dalších kontaktů policisty – pracovníci součinnostních orgánů veřejné moci, důvěryhodné osoby z okruhu obchodních společností apod., kteří nejsou vedeni jako informátoři,
- využití analytických programů,
- hodnocení a analýza všech zjištěných informací.

Výsledek: Rozhodnutí o uložení poznatku, dání poznatku na vědomí, pokud není přímo využitelný pro zahájení trestního řízení.

3.4 Zvláštnosti finančního zpravodajství

Zvláštnosti zájmového prostředí

Finanční zpravodajství je primárně cíleno do zájmového prostředí, kde je páchána trestná činnost, jejímž cílem je generování zisku z nelegálních aktivit – páchání trestné činnosti, a do zájmového prostředí, které pro tyto struktury zajišťuje legalizaci – vyprání těchto zisků – výnosů z trestné činnosti.

Tím je determinováno i zájmové prostředí, proti kterému finanční zpravodajství směřuje. Ze strany policisty, který finanční zpravodajství provádí, to klade především nároky na okruh osob, od kterých jsou získávány informace, okruh míst, kde jsou informace získávány, a přístup

do těchto míst a k těmto osobám, způsob jednání v prostředí i penzum nutných znalostí, a to především z oblasti ekonomiky, finančnictví, daňové problematiky a některých dalších speciálních oblastí (např. nárůst ekonomických zločinů prostřednictvím kyberkriminality).

Policista provádějící finanční šetření nejen musí mít nutné penzum zvláštních znalostí a být schopen navázat kontakty a provést průnik do tohoto zájmového prostředí, ale pokud proniká do tohoto prostředí, skrytě musí působit rovněž pod věrohodnou legendou.

Zvláštnosti obsahu informace

Základní činností finančního zpravodajství je získání zpravodajské informace ve vztahu k výnosům z trestné činnosti a jejich legalizaci. Podstata samotné informace nemusí mít zcela otevřeně zřejmý charakter, který svědčí o páchané trestné činnosti. Vnějšíkově bez kontextu může budít zdání běžné, zákonné informace z ekonomického prostředí.

Teprve porovnáním s dalšími známými informacemi, zařazením do struktury známých dějů a způsobu páchaní trestné činnosti ekonomického charakteru může obsah zpravodajské informace signalizovat možné páchaní trestné činnosti či jiné nezákonné aktivity.

Mezi samotné zvláštnosti informací, se kterými pracuje finanční zpravodajství, tedy především bude patřit vnější podoba samotné informace, informace může být např. ve formě bankovního výpisu, hlášení o nestandardní operaci, zápis z jednání statutárního orgánu apod., je třeba se orientovat i ve formách takovýchto informací, které dokumentují jevy a průběh ekonomického života.

Dále sem bude patřit vnitřní nosný obsah informace. Opět půjde o to v samotném obsahu zajištěné zpravodajské informace rozpoznat, vyhodnotit a zaměřit se na podstatu informace ve vztahu k možné trestné činnosti. Např. zaměření se na indikátory svědčící o rozhodnutí statutárních orgánů k nestandardnímu nakládání s majetkem, o podivné struktuře obchodu ve vztahu k zakrývání toho, kdo jedná za obchodní partnery, využití nastrčených právnických a fyzických osob, nelogičnost samotného obchodu např. ve vztahu k neexistenci ziskovosti apod.

Na rozdíl od obecného získávání operativních informací je oblast, kterou postihuje finanční zpravodajství, charakterizována řadou právních předpisů, na ně navazujících podzákonných právních aktů a je realizující řadou institucí, které jsou zaměřeny buď primárně, či to mají jako součást své činnosti na otázky praní špinavých peněz či jiné ekonomické nezákonné aktivity. Typicky jde o FAÚ MF, ale informace jsou získávány i z oblastí celní správy, daňových úřadů a dalších možných dohledových a kontrolních institucí v ekonomické oblasti.

Tedy policista provádějící finanční zpravodajství, kromě vybavení znalostí o zájmovém prostředí a znalostí o tom, jaké informace a co může být jejich obsahem, musí být vybaven i vědomostí o systému a možnostech těchto institucí jako logických partnerů nejen při prvotním získání zpravodajské informace, ale i jako partnerů využitelných při operativním rozpracování, hodnocení a analýze v rámci finančního zpravodajství.

4 Metodika finančního šetření a její funkce v trestním řízení

Policejní praxe za posledních 15 let (od založení finanční policie) ukázala, že nejméně aplikačních problémů ve finančním šetření vzniká v oblasti zajišťování výnosů z trestné činnosti. Právní úprava této oblasti obsažená v trestním řádu, vedle obligatorních náležitostí, které musí procesní úkon směřující k zajištění výnosů z trestné činnosti naplnit, poskytuje i určitý metodický návod, jak samotné zajištění provést – po zjištění skutečností nasvědčujících tomu, že konkrétní věci nebo jiná majetková hodnota jsou výnosem z trestné činnosti, může orgán činný v trestním řízení rozhodnout o jejich zajištění. Dále trestní řád upravuje postup policejního orgánu před vydáním (např. vyžádat předchozí souhlas státního zástupce) a po vydání rozhodnutí o zajištění (komu má být rozhodnutí doručeno a v jakém pořadí apod.). Metodicky je rovněž upravena činnost policejního orgánu v případě stížnosti proti rozhodnutí o zajištění, anebo když zajištění pro účely trestního řízení již není třeba. Podobnou úpravu obsahuje trestní řád i v případě odčerpávání výnosů z trestné činnosti formou trestu nebo zabrání.

Nejméně propracovanou oblastí finančního šetření je oblast vyhledávání a odhalování výnosů z trestné činnosti, včetně jeho identifikace. Trestní řád tuto oblast upravuje značně obecně a ani neposkytuje obecný metodický návod, jak výnosy z trestné činnosti vyhledávat.

Obecně lze metodiku finančního šetření vymezit jako teoreticko-praktické schéma určující postup provádění odborné činnosti (finančního šetření). Vychází z vědeckého poznání a empirie, přesně vymezuje jednotlivé postupy pro výkon dané činnosti, které v dané oblasti vedou k cíli (vyhledání a zajištění výnosů z trestné činnosti), v ideálním případě nezávisle na schopnostech toho, kdo tyto postupy provádí. Hlavním smyslem metodiky finančního šetření je stanovit závazná pravidla a postupy pro řešení situací, které mohou nastat v průběhu vyhledávání výnosů z trestné činnosti s cílem tyto výnosy zajistit dříve, než je pachatelé a další osoby vyvedou z dosahu orgánů činných v trestním řízení.

Metodika finančního šetření plní následující funkce:

- 1) **Poznávací – spočívající** v seskupování konkrétních postupů finančního šetření do praktických skupin na základě poznání zdrojů a jednotlivých forem výnosů z trestné činnosti. Jiný postup vyhledávání možného majetkového prospěchu pocházejícího z trestné činnosti zájmových osob bude volen u takových věcí a jiných majetkových hodnot, které jsou evidovány u osob a úřadu pověřených vedením evidence majetku (např. orgán pověřený vedením katastru nemovitostí, orgán správy daní, orgán, který vede registr motorových vozidel, banky apod.) a jiný způsob u majetkových hodnot, které nejsou evidovány (např. hotovostní peníze, řada movitých věcí apod.).
- 2) **Formativní – spočívající** ve vytváření typových modelů činnosti policejního orgánu v procesu vyhledávání určitých forem výnosů z trestné činnosti, které představují systém doporučených metod, uvedených výše.

Metodika finančního šetření musí vycházet z postupů předpokládaných trestním řádem nebo jiným právním předpisem vztahujícím se k vyhledávání výnosů z trestní činnosti (zákon o Policii ČR, zákon o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení). V praktické činnosti policejního orgánu to znamená, že každý postup nebo metoda, kterou zvolí pro vyhledání a odhalení majetkového prospěchu zájmové osoby, musí mít právní zdůvodnění. Každý jiným postup, i kdyby vedl k odhalení nezákonného majetkového prospěchu, může zmařit konečný cíl finančního šetření a trestního řízení – odčerpání výnosů z trestné činnosti pachatelům trestných činů a dalších osob, u kterých se výnos nalézá.

Konkrétní postupy provádění finančního šetření jsou uvedeny v IS ETŘ (informační systém elektronické trestní řízení), záložka finanční šetření, včetně vzorů formulářů a číselník dožadovaných institucí a orgánů, včetně možnosti odeslání hromadného dožádání (např. všechny žádosti na pojišťovny lze odeslat najednou do jejich datových schránek), proto je nebudeme dále rozebírat. Soustředíme se na postupy, které by měl policejní orgán (specializovaný pracovník) při finančním šetření ve vztahu k trestnímu řízení respektovat a dodržovat.

Na začátku každé etapy finančního šetření je důležité, aby policejní orgán (specializovaný pracovník) vymezil okruh zájmových osob, tzn. fyzických i právnických, u kterých budou prověřovány majetkové poměry, a rozsah finančního šetření. Finanční šetření může být provedeno v zkrácené nebo komplexní (úplné) formě. Postup policejního orgánu v případě zkráceného nebo komplexního finančního šetření je upraven v závazném pokynu PP č. 174/2011.

Zkrácené finanční šetření je prováděno zejména:

- a) pokud se dosavadním šetřením v trestní věci, kde byla způsobena majetková újma, či byl získán majetkový prospěch, nepodařilo zajistit výnos z trestné činnosti nebo jeho náhradní hodnotu, nebo je zde předpoklad, že pachatel bude mařit a ztěžovat uspokojení nároku poškozeného v trestním řízení,
- b) pokud nebylo nebo nemohlo být provedeno komplexní finanční šetření v průběhu vedení trestního řízení a v době, kdy by mohlo být provedeno, by bránilo dalšímu postupu ve věci (např. ukončení trestního spisu s návrhem na podání obžaloby),
- c) pokud by provedení komplexního finančního šetření bylo vzhledem k povaze trestního řízení neefektivní (např. u trestních věcí, kde byla způsobena škoda nikoli malá či byl získán pachatelem nebo jinou osobou nikoli malý majetkový prospěch),
- d) pokud se vede trestní řízení, kde obviněný je vzat do vazby a přichází v úvahu postup orgánu rozhodujícího o vazbě ve smyslu ustanovení § 73a trestního řádu.

Komplexní finanční šetření se provádí vždy

- a) v trestních věcech, kde byla způsobena škoda velkého rozsahu a zároveň pachatelem nebo jinou osobou byl získán majetkový prospěch,
- b) v trestních věcech, kde pachatel nebo jiná osoba získala majetkový prospěch velkého rozsahu,
- c) pokud se jedná o zvláště závažný zločin, jímž pachatel pro sebe nebo pro jiného získal majetkový prospěch,
- d) v případech trestné činnosti páchané pachateli organizované zločinecké skupiny, kterou pachatelé získali značný majetkový prospěch,
- e) pokud ze shromážděných poznatků jednoznačně vyplývá, že lze dohledat další majetek, který by bylo možno zajistit.

4.1 Metodika finančního šetření v etapě před zahájením úkonu trestního řízení – finanční zpravodajství

Cíl finančního šetření (finančního zpravodajství):

- odhalit možné zdroje majetkového prospěchu podezřelého a dalších zájmových osob,
- odhalení dalších možných zdrojů latentní trestné činnosti a možných pachatelů legalizace výnosů z trestné činnosti,

- provedení prvotních vztahových analýz – rozdělit zjištěné majetkové poměry podezřelého na legální majetek a majetek, u kterého je podezření, že byl nabyt nelegálně,
- odhalit zdrojovou trestnou činnost, ze které by mohl podezřelý majetkový prospěch pocházet.

Zdroje informací (zdrojem je osoba nebo věc, od (ze) které je možné získat informace):

- otevřené zdroje – informace jsou získávány z veřejně dostupných zdrojů jak tištěných, tak elektronických (např. sdělovací prostředky, uzávěrky hospodaření právnických osob, internet...),
- podněty kontrolních orgánů (finanční analytický útvar MF, výsledky auditů atd.),
- ostatní druhy podnětů (anonymy, poznatky z jiné trestné činnosti, oznámení a podání občanů a institucí),
- lidské zdroje – informace jsou získávány a poskytovány osobami (lidskými zdroji), tedy získávány od a prostřednictvím lidských zdrojů (např. poznatky pracovníků samosprávy a veřejné správy, sousedi, spolupracovníci apod.),
- vlastní zdroje – informace jsou získávány přímým pozorováním, od informátora, z vlastní databáze (operativní pátrací činnost),
- informace z databází (BizGuard, MagnusWeb, katastr nemovitostí...),
- informace ze speciálních zdrojů (policejní informační systémy).

Metodický postup:

- úkony vedoucí ke zjištění možného majetkového prospěchu podezřelé osoby (fyzické nebo právnické) musí být prováděny tak, aby nedošlo k jejich prozrazení nepovolaným osobám,
- osobním pátráním zjistit informace o majetkových poměrech podezřelého z trestné činnosti z veřejných zdrojů (katastry nemovitostí, obchodní rejstřík, živnostenský rejstřík) a z lidských zdrojů formou požádání o podání vysvětlení (sousedí, spolupracovníci...),
- zpracovat analýzu prvotních informací nasvědčujících tomu, že zjištěný majetkový prospěch podezřelého může pocházet z trestné činnosti (uvést zdroj informace, materiální, především listinné podklady, ze kterých vychází podezření),
- na základě spisového materiálu vedeného k podezřelé osobě zpracovat možné verze legalizace výnosů z trestné činnosti (nákup nemovitostí, automobilů, spotřeba...) nebo možnosti jeho ukrytí (převedení na příbuzné, ...)
- zpracovat plán finančního šetření pro etapu po zahájení úkonů trestního řízení.

Výsledek finančního šetření:

- zjistit skutečnosti nasvědčující tomu, že prošetřovaný majetkový prospěch je výnosem z trestné činnosti, tzn., že byl získán konkrétní osobou v důsledku jednání vykazující znaky trestného činu,
- zjištění informací, které mohou být po zahájení úkonů trestního řízení využity jako důkazy,
- odhalení dalších možných zdrojů latentní trestné činnosti a možných pachatelů legalizace výnosů z trestné činnosti.

4.2 Finanční šetření v přípravném řízení – etapa prověřování

Cíl finančního šetření (prověřování):

- ověřování poznatků o majetkovém prospěchu pocházejícím z trestné činnosti zjištěných před zahájením úkonů trestního řízení a dokumentace tohoto prospěchu,
- odhalení dalších zájmových majetkových hodnot, které nebylo možné získat v předchozí etapě finančního zpravodajství (peněžní prostředky na účtu u finančního ústavu apod.) a jejich zdokumentování,
- majetkový prospěch pocházející z trestné činnosti a z neznámých zdrojů zajistit podle příslušných ustanovení trestního řádu: §§ 78, 79, 79a – 79f,
- podílet se na prověřování zdrojové trestné činnosti.

Zdroje informací:

- Lidské zdroje:
  - a. vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů,
  - b. odborné vyjádření od příslušných orgánů, a je-li toho pro posouzení věci třeba, též znalecké posudky.
- Vlastní zdroje:
  - a. ohledání věci a místa činu,
  - b. domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor
- Informační systémy finančních institucí a úřadů.
- Poznátky z osobního pátrání.
- Poznátky vyplývající z dožádání.

Metodický postup policejního orgánu – v této etapě trestního řízení a finančního šetření lze doporučit následující postup: s důrazem na utajení postupu policejního orgánu zjišťujícího majetkové poměry podezřelého a dalších osob (lze využít veškeré postupy podle trestního řádu, včetně OPC):

- provést domovní prohlídky a osobní prohlídky a prohlídky jiných prostor a pozemků podle § 82 a 83 TR za účelem zjištění věcí důležitých pro trestní řízení (věci nebo jiné majetkové hodnoty získané trestnou činností),
- provést analýzy finančních toků s cílem odhalit původ majetkového prospěchu a jeho aktuální umístění,
- ověřit poznátky o zdroji vzniku výnosů – vznik primárního výnosu (výrobou nebo směnou vykazující znaky trestného činu), nabytím na úkor jiného (původního) vlastníka nebo držitele věci označené jako výnos, zisk z investice výnosů do výdělečné činnosti (podnikání, ...),
- zpracovat zprávu o dosavadních výsledcích finančního šetření pro potřeby následující etapy (v případě, že výše majetkového prospěchu získaného trestnou činností je kvalifikačním znakem trestného činu, tak stanovit jeho výši).

Výsledek finančního šetření

- na základě finanční analýzy rozdělit zjištěné majetkové hodnoty na legální majetek a majetek pocházející z trestné činnosti, případně z neznámých zdrojů,
- zajištění věci a jiných majetkových hodnot získaných trestnou činností nebo zajištění náhradní hodnoty, pokud byl primární výnos spotřebován, zničen nebo jinak znehodnocen,

- shromáždění příslušného dokumentačního materiálu, ze kterého bude patrné, kdo majetkový prospěch vlastní nebo komu náleží,
- zajištění důkazních prostředků, které mohou být využity pro potřeby trestního stíhání jako důkazy,
- odhalení dalších možných zdrojů latentní trestné činnosti a možných pachatelů legalizace výnosů z trestné činnosti.

4.3 Metodika finančního šetření v přípravném řízení – etapa vyšetřování

Cíl finančního šetření:

- prokázat, že majetkový prospěch zájmových osob pochází z trestné činnosti, pro kterou je vedeno trestní řízení,
- v případě škody způsobené trestným činem zajistit legální majetkové hodnoty obviněného pro účely náhrady škody,
- zajistit legální majetek obviněného pro účely trestu propadnutí majetku (pokud tento trest přichází v úvahu) nebo pro účely uložení peněžitého trestu (§ 344a t. ř.),
- zpracování majetkového profilu pachatele.

Proces dokazování, že majetkový prospěch obviněný získal trestnou činností, pro kterou je stíhán, vychází z obecných ustanovení trestního řádu, kdy je potřebné v nezbytném rozsahu dokazovat podstatné okolnosti umožňující stanovení následku, výše škody způsobené trestným činem a **bezdůvodného obohacení** (§ 89 odst. 1 písm. e) tr. řádu). Dokazování majetkového prospěchu získaného trestnou činností nebo výše škody způsobené trestným činem musí být provedeno v takovém rozsahu, aby bylo možno zjistit hodnověrně skutkový stav pro konkrétní rozhodnutí, např. uložení trestu propadnutí věci a jiné majetkové hodnoty apod.

Zdroje informací:

- lidské zdroje – poznatky z výslechu obviněného, svědků, znalců a dalších osob,
- poznatky z osobního pátrání – v místě bydliště, pracoviště a míst, kde se nachází majetkový prospěch získaný trestnou činností,
- poznatky z digitálního vytěžování – z nosičů zajištěných při domovní prohlídce a prohlídce jiných prostor,
- informační systémy finančních institucí (bezpečnostní schránky) a úřadů.

Metodický postup policejního orgánu (finančního vyšetřovatele) – v této etapě trestního řízení a finančního šetření lze doporučit následující postup finančního šetření:

- výslechem obviněného a dalších zájmových osob ověřit skutkový stav výsledků finančního prověřování provedeného v předcházející etapě,
- podle § 6 zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ke zjištění movitých věcí pro účely výkonu rozhodnutí o zajištění nařídít osobní prohlídku obviněného a prohlídku bytu nebo jiných prostor sloužících k bydlení nebo prostor k nim náležejících a jiných prostor a pozemků, kde lze předpokládat, že má obviněný svůj majetek,
- za účelem objektivizace výše majetkového prospěchu získaného trestnou činností lze požádat znalce z oboru ekonomie,

- zajistit legální majetek pachatele pro účely náhrady škody nebo výkonu trestu propadnutí majetku nebo peněžitého trestu,
- zpracovat závěrečnou zprávu o výsledcích finančního šetření, ve které bude majetkový prospěch získaný trestnou činností označen jako výnos.

Výsledek finančního šetření:

- majetkový profil obviněného, ze kterého bude zřetelné, která část jeho majetku je získána legálně (tento majetek lze využít pro účely trestu propadnutí náhradní hodnoty, propadnutí majetku nebo finančního trestu a k náhradě škody způsobené trestným činem) a která trestným činem (lze použít pro účely trestu (ochranného opatření) propadnutí věci a jiné majetkové hodnoty nebo zabrání,
- zajištění informací, které mohou být v hlavním líčení využity jako důkazy,
- poznatky o nelegálním majetku stíhaných osob, který nelze odčerpat formou příslušného trestu (nejsou důkazy, že tyto majetkové hodnoty byly získány trestnou činností, pro kterou jsou stíhány), postoupit jiným orgánům státní správy (zejména finančním úřadům) k jejich dalšímu využití,
- zajištění legálního majetku obviněných pro účely trestu propadnutí majetku (pokud tento trest přichází v úvahu), peněžitého trestu (§ 344a tr. řádu) nebo pro účely náhrady škody způsobené trestným činem.

5 Detekce a odčerpávání nelegálních výnosů z pohledu činnosti Finančního analytického útvaru Ministerstva financí ČR

Legalizace výnosů z trestné činnosti vždy byla a bude nedílnou součástí aktivit nejen vlastních pachatelů, popřípadě osob s nimi spolupracujících, ale i osob zabývajících se výhradně zastíráním nelegálně získaného majetku. Již dávno se nejedná o činnost jednotlivců regionálního významu, ale o vysoce organizované působení nebezpečných zločineckých struktur globálního rozměru, jehož výsledkem jsou negativní dopady na celé ekonomiky se škodami v miliardových částkách. Boj proti „praní špinavých peněz“ je proto úkolem celosvětového významu, jehož plnění je podmíněno aktivním přístupem všech zainteresovaných složek, a to nejen na úrovni jednotlivých států, ale v poslední době především na úrovni mezinárodní. Jedním ze základních principů, možná i nejdůležitějším, musí být v duchu hesla „Zločin se nesmí vyplácet“ nejen včasná detekce nelegálních výnosů, ale především jejich úspěšné definitivní odčerpání, které má pro pachatele trestné činnosti zjevně více zdrcující dopady než ostatní trestněprávní nástroje. Ze strany orgánů činných v trestním řízení je v této oblasti jedním ze zásadních momentů kvalitně provedené finanční šetření/vyšetřování. Následující stať se touto problematikou zabývá z pohledu činnosti a zkušeností Finančního analytického útvaru Ministerstva financí České republiky (dále jen „FAÚ“) jakožto českého regulátora pro oblast legalizace nelegálních výnosů a financování terorismu.

FAÚ vznikl v roce 1996 a jeho činnost se aktuálně řídí zákonem č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „AML zákon“). Ze své podstaty je finanční zpravodajskou jednotkou (Financial Intelligence Unit – FIU), zaměřenou zejména na oblast boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu. Jedná se o jednotku administrativního typu, která je zařazena mimo orgány činné v trestním řízení, je jedním z odborů Ministerstva financí ČR. Od toho je odvozeno i nastavení specifické komunikace s privátním sektorem a policejními orgány. Výměna informací se zahraničními partnerskými jednotkami probíhá mj. na základě Úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu. V rámci své činnosti FAÚ aktuálně plní následující základní úkoly:

- je centrálním orgánem pro sběr a analýzu oznámení o podezřelých obchodech,
- působí jako finanční zpravodajská jednotka vůči zahraničním partnerům,
- je gestorem opatření proti praní špinavých peněz, financování terorismu a financování šíření zbraní hromadného ničení,
- je gestorem a koordinátorem uplatňování mezinárodních sankcí,
- pro uvedené oblasti vytváří legislativní návrhy a podílí se na tvorbě legislativy EU a přijímání mezinárodních smluv,
- působí jako kontrolní a správní orgán pro uvedené oblasti,
- je odpovědný za uzavírání dohod o sdílení propadlého nebo zabraného majetku se zahraničím.

Výše uvedené úkoly vyplývají zejména ze zákonů

- č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,
- č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí,
- č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

Obecně lze konstatovat, že primárním účelem AML opatření je z globálního i lokálního pohledu zabránění zneužívání finančních systémů k legalizaci výnosů z trestné činnosti. Za sekundární účel je potom možné považovat právě zadokumentování stop po přesunech majetku, včetně záznamu o tom od koho, prostřednictvím koho a ke komu se tyto prostředky přemísťovaly a kde se aktuálně nachází. Z uvedeného je zřejmé, že vhodné nastavení a efektivní využití systému AML opatření může být velice účinným nástrojem pro identifikaci a dohledání výnosů z trestné činnosti. Jak již bylo uvedeno, v České republice je činnost v této oblasti upravena AML zákonem a základem systému je oznamovací povinnost zákonem definovaných povinných osob ve vztahu k regulátorovi, tj. k FAÚ MF. Významným specifikem je zde velká delegace investigativní činnosti na povinné osoby, prováděná zároveň poměrně velkou mírou jejich samostatnosti při posuzování podezřelosti jednotlivých obchodů. V České republice tak nejsou stanoveny žádné finanční limity pro povinné podání oznámení podezřelého obchodu. Podezřelý obchod je obecně definován v § 6 AML zákona jako obchod uskutečněný za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu užitá prostředky jsou určeny k financování terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat, a to pokud například:

- a) klient provádí výběry nebo převody na jiné účty bezprostředně po hotovostních vkladech,
- b) během jednoho dne nebo ve dnech bezprostředně následujících uskuteční klient nápadně více peněžních operací, než je pro jeho činnost obvyklé,
- c) počet účtů zřízených klientem je ve zjevném nepoměru k předmětu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům,
- d) klient provádí převody majetku, které zjevně nemají ekonomický důvod,
- e) prostředky, s nimiž klient nakládá, zjevně neodpovídají povaze nebo rozsahu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům,
- f) účet je využíván v rozporu s účelem, pro který byl zřízen,
- g) klient vykonává činnosti, které mohou napomáhat zastření jeho totožnosti nebo zastření totožnosti skutečného majitele,
- h) klientem nebo skutečným majitelem je osoba ze státu, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nebo
- i) povinná osoba má pochybnosti o pravdivosti získaných identifikačních údajů o klientovi.

I přes tuto definici, kdy je však třeba uvedenou škálu považovat pouze za demonstrativní, je konečné posouzení všech znaků podezřelosti a vyhodnocení obchodu jako podezřelého či nikoliv, až na výjimky, delegováno právě na povinné osoby. Povinné osoby definuje § 2 AML zákona. Z celého spektra povinných osob se aktuálně podílí ze 70 % na objemu přijatých oznámení podezřelých obchodů bankovní sektor. V následující tabulce uvádíme přehled o počtech oznámení o podezřelých obchodech, podaných trestních oznámení a vyšší blokovaných finančních prostředcích za posledních 5 let.

V rámci své činnosti může FAÚ požadovat informace nezbytné pro plnění povinností podle AML zákona od Policie ČR, zpravodajských služeb a orgánů veřejné moci, od orgánů

Tabulka č. 1: Přehled o počtech oznámení o podezřelých obchodech⁴³

Počet oznámení/rok	2010	2011	2012	2013	2014
Oznámení o podezřelých obchodech	1887	1970	2191	2721	3192
Trestních oznámení	296	256	429	547	680
Trestních oznámení s blokadí	140	96	164	177	263
Postoupení na GFŘ/GŘC	639	747	852/29	1162/42	1491/103
Výše blokovanych prostředků v mil. Kč	287	808	1005	3004	2182

příslušných ke správě daní a z dalších zákonem definovaných zdrojů. Základním pramenem pro šetření prováděná FAÚ jsou však informace poskytované privátním sektorem, tedy povinnými osobami. Tyto instituce totiž nedisponují pouze strohými údaji, např. o realizovaných transakcích ve formě bankovního výpisu. Jsou-li z jejich strany důkladně plněny všechny zákonem vymezené povinnosti, především v procesu identifikace a kontroly klienta v souladu se zásadou „Know Your Customer“, tedy poznej svého klienta, mají v držení i velké množství zjištění významných pro další navazující články systému, tj. zejména pro šetření FAÚ a v konečném důsledku i pro potřeby orgánů činných v trestním řízení, popř. orgánů Finanční či Celní správy. Např. kvalitně provedenou kontrolou klienta (§ 9 AML zákona) totiž dojde nejen k objasnění účelu a povahy obchodu, zjištění skutečného majitele a objasnění zdrojů, ale zároveň lze tímto nástrojem obstarat pro potřeby dalších šetření i velké množství písemností, zejména smluvní dokumentaci, účetní a daňové doklady apod. V mnoha případech bývá povinná osoba první a zároveň i poslední institucí, které jsou tyto doklady předloženy. Průběžným sledováním aktivit klienta lze vysledovat, zda jednotlivé transakce skutečně souvisí například s podnikatelskou činností klienta nebo s jeho obvyklými příjmy, zda odpovídají jeho běžné činnosti, mají ekonomický základ, nebo zda se jedná o snahu zastřít finančními operacemi nelegální původ majetku. Skutečně neocenitelný význam má v této souvislosti důkladně realizované přezkoumávání zdrojů v případě hotovostních operací, neboť přerušeni bezhotovostního finančního toku hotovostními operacemi činí největší problémy v procesu identifikace a dohledání nelegálního výnosu. Následné dovozování za využití časové, objemové či personální souvislosti je totiž velice neprůkazné.

Ze shora uvedeného je zřejmé, že kvalitní činností prvotních článků systému, tj. povinných osob a FAÚ, lze získat obrovské penzum indicií vedoucích k identifikaci nelegálního výnosu. Na druhou stranu je však třeba zároveň uvést, že se jedná pouze o prvotní impuls a že k úspěšnému dokončení celého procesu, kterým by mělo být skutečné odčerpání nelegálního výnosu, je nutné efektivní využití všech zákonných možností a úzká spolupráce všech zainteresovaných stran spočívající především ve vzájemné a hlavně rychlé výměně informací.

V případě dohledání nelegálního výnosu není v kompetenci FAÚ MF jeho konečné odčerpání, nicméně regulátor i povinné osoby disponují dočasným zajišťovacím opatřením, jehož smyslem je v případech „nebezpečí z prodlení“ zabránit zmaření nebo podstatnému ztížení odčerpání výnosu z trestné činnosti. Tento institut, často nazývaný jako „blokáce FAÚ“, je upraven v § 20 AML zákona a vztahuje se na manipulaci s majetkem, ke které by mohlo dojít na základě dispoziční pravomoci klienta, čímž je vyjádřeno, že neomezuje např. dispozice s tímto majetkem na základě rozhodnutí státních orgánů. Prakticky se jedná o odložení splnění příkazu klienta k manipulaci s předmětným majetkem na dobu omeze-

⁴³ Zdroj: Statistika Finančního analytického útvaru Ministerstva financí ČR.

nou zákonem. V případě, že je odklad prováděn povinnou osobou, jedná se o lhůtu 24 hodin, která může být následně rozhodnutím FAÚ MF prodloužena až na 72 hodin. Samotný FAÚ MF rovněž disponuje možností odložit splnění příkazu klienta vlastním rozhodnutím až na 72 hodin. Podá-li FAÚ MF v uvedených lhůtách trestní oznámení, povinná osoba provede příkaz klienta až po uplynutí tří kalendářních dnů ode dne podání trestního oznámení. Tato následná lhůta vytváří orgánům činným v trestním řízení prostor pro úspěšnou realizaci zajištění nelegálního výnosu v režimu trestního řádu. V této souvislosti je třeba upozornit na skutečnost, že na celou dobu zajištění podle § 20 AML zákona se vztahuje povinnost mlčenlivosti, jejímž cílem je zabránit maření případného šetření orgánů činných v trestním řízení.

Toliko krátce k obecným principům nastavení systému AML opatření a jeho možnostem. Následující část bude věnována praktickému výkonu činnosti FAÚ a typologiím prošetřovaných případů, a to zejména z pohledu zdrojové trestné činnosti a zároveň technik využívaných k zastření nelegálního původu. Zde je třeba uvést, že typologie zdrojové trestné činnosti do značné míry přirozeně ovlivňuje volbu techniky praní peněz.

FAÚ se setkává s pestrými škálami jednání, která mají za cíl neoprávněně obohacení na úkor druhých či státu za současné snahy tento nelegální původ zastříti. Shrňme-li období posledních pěti let z pohledu predikativní trestné činnosti, tradičně velký podíl kontinuálně zaujímají různé formy podvodů, se zřetelně narůstajícím počtem případů páchaných prostřednictvím internetu, a to především podvodné inzeráty či e-shopy a phishingové útoky (spáchané v zahraničí i v ČR). Stále pokračuje i trend nárůstu podílů případů s podezřením na páchaní daňové trestné činnosti, a to zejména podvody na úseku nepřímých daní (daň z přidané hodnoty a spotřební daň). Nově byly detekovány podvody spočívající ve vylákání přístupu do elektronického bankovníctví na základě podvodné komunikace na sociálních sítích. Rovněž byly zaznamenány podvody spočívající v doručení velmi věrohodných podvodných notifikací o změně bankovního účtu obchodního partnera (dodavatele). Mírný nárůst lze vysledovat i na úseku korupce. Z mezinárodního aspektu jsou častěji detekovány případy týkající se vyvážení vysokého objemu finančních prostředků ze zahraničních společností, kdy ČR slouží jako tranzitní země pro převody do dalších destinací. Novým fenoménem jsou investice výnosů z trestné činnosti do virtuálních měn, např. do bitcoinů.

5.1 Nejvíce frekventované zdrojové trestné činy

Podvody

Trestný čin podvodu je upraven v § 209 trestního zákoníku jako úmyslné jednání pachatele, který chce obohatit sebe nebo jiného tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti a způsobí tak na cizím majetku škodu. Speciálními případy podvodů jsou pak například typicky pojistné podvody (§ 210 trestního zákoníku), úvěrové podvody (§ 211 trestního zákoníku) a dotační podvody (§ 212 trestního zákoníku).

FAÚ se v rámci své činnosti setkává se všemi typy obecných podvodů, kdy pachatelé uvádějí oběti v omyl. Z výše popsaného nastavení systému je zřejmé, že z pozice jednotky administrativního typu je poměrně obtížná detekce podvodů založených na vylákání finančních prostředků pod záminkou provedení práce, služby apod., zejména co se jejich kvality týká. Nicméně naopak v případech např. nedodání zboží je úspěšnost odhalení poměrně vysoká. Určitá specifika jsou pak u pachatelů pojistných a dotačních podvodů, které předpokládají vyšší míru profesionality a organizovanosti. V případě pojistných podvodů jde

nejčastěji o pojištění majetku motorových vozidel a pojištění fyzických osob. Základním způsobem jednání je pak předstírání vzniku pojistné události nebo následku pojistné události jinak, než ve skutečnosti nastala. Z pohledu detekce je v těchto případech alarmující totožná osoba konečného příjemce a dále abnormální četnost pojistných událostí u okruhu navzájem spřízněných osob. Pokud se týká dotačních podvodů, s ohledem na množství běžících operačních programů a příslušný objem dotací poskytovaných jak soukromým subjektům, tak i veřejné správě, je tato oblast trestné činnosti stále aktuální. Z pohledu FAŮ je pro detekci zásadní především analýza toku finančních prostředků po jejich přidělení, kdy tyto často končí na účtech subjektů bez jakéhokoliv vztahu k poskytnuté dotaci. Obdobné detekční principy jsou uplatňovány i u podvodů úvěrových.

V průběhu let 2014 a 2015 FAŮ opakovaně řešil případy, kdy ke škodě obchodních společností dochází k podvodnému vylákání vysokých finančních částek, a to tím způsobem, že poškozená společnost nejprve obdrží e-mailem oficiální oznámení od svého dodavatele o změně bankovního spojení pro platby faktur. Takové oznámení vykazuje velmi dobrou úroveň zpracování, výbornou jazykovou úroveň, včetně podpisů a hlaviček dodavatele, často obsahuje i konkrétní existující čísla faktur, kterých se plnění týkalo, a někdy mu předchází i telefonický hovor jménem dodavatele. Oznámení jsou odesílána z e-mailových adres, které zdánlivě patří skutečnému dodavateli, za znakem zavináče ovšem obsahují doménu *financier.com*, což jsou internetové adresy, ze kterých jsou zaslány spamy. Pokud pracovníci napadených společností taková sofistikovaná oznámení o změně platebních údajů u svého dodavatele blízce neověřují a zadají příslušné příkazy k úhradě ve prospěch účtů uvedených v oznámení, stávají se společností rázem obětí podvodů (v lepším případě jen jeho pokusu), peníze putují na účty „bílých koní“, případně na účty založené na základě padělaných dokladů totožnosti, často cizích státních příslušníků. V některých případech se pak podařilo díky interním bezpečnostním opatřením banky a spolupráci s FAŮ tyto platby odhalit a zachytit je ještě před připsáním na cílový účet. Byly ovšem zaznamenány i případy, kdy pachatelé byli úspěšní, a peněžní prostředky v řádech desítek milionů korun byly na cílový účet připsány a odtud pak ihned putovaly do zahraničí a před další manipulací se jich podařilo v rámci mezinárodní spolupráce zachránit jen část. Zde je třeba uvést, že ani nejlepší systém AML opatření nemůže eliminovat a v žádném případě nést odpovědnost za flagrantní porušení základních zásad bezpečnosti a obezřetnosti, a to až právnických či fyzických osob.

V souvislosti s problematikou podvodů nelze nezmínit virtuální svět internetu. Ten je totiž nejen nedílnou součástí našeho běžného života, ale stal se bohužel stále častěji využívaným nástrojem pachatelů trestné činnosti. Do případů podvodů páchaných prostřednictvím internetu lze řadit zejména různé podvodné inzeráty, ve větším měřítku pak přímo založené podvodné e-shopy. U nich lze na podvodnou praxi usuzovat až již s ohledem na extrémně výhodné ceny nabízeného zboží, na absenci kontaktního místa, na pouhý emailový kontakt, takže komunikace mezi daným e-shopem a klientem probíhá toliko prostřednictvím e-mailů. Dalším varovným signálem může být nemožnost zboží osobně vyzvednout, žádná historie o provozu e-shopu, žádná nebo negativní hodnocení ze strany již podvedených osob apod. Bohužel v řadě případů se na to, že se jedná o podvodný e-shop (nebo jen inzerát) přijde až ve chvíli, kdy je poškozeno více osob, kterým není dodáno zboží, a tyto až ex post začínají podávat trestní oznámení, eventuálně nejdříve reklamují platbu u své banky. Hojně využívanou variantou v této oblasti je působení osob statutu tzv. „bílého koně“, jejichž prostřednictvím jsou od poškozených vylákávány finanční prostředky. Pro skutečné pachatele je tento způsob páchaní trestné činnosti relativně bezpečný, neboť samotné působení na poškozené provádí „bílý kůň“ a pachatel ho řídí pouze telefonicky či e-mailem. Stále častěji je zde také využíváno i zakládání bankovních účtů na zcizenou identitu.

Stálým jevem, a bohužel velice frekventovaným, jsou neustávající phishingové ataky. Dlouhodobě je zde realizován tradiční modus operandi, kdy zdrojová trestná činnost, tj. vlastní napadení účtu, je provedena v zahraničí a prostřednictvím českých účtů dochází k legalizaci tohoto nelegálního výnosu. V praxi je realizace následující: prostřednictvím internetové inzerce jsou najímáni zájemci o administrativní práci z domova, kdy podmínkou je vlastnictví bankovního účtu. Skutečný pachatel pak jménem fiktivní společnosti uzavře s takovou osobou „pracovní smlouvu“, přičemž náplní práce mají být činnosti různého administrativního charakteru. Komunikace probíhá prostřednictvím e-mailů, výjimkou však nejsou ani SMS zprávy či telefonáty z mobilních telefonů s předplacenou kartou, kde nelze zjistit skutečného majitele. „Brigádník“ žije v iluzi, že spolupracuje s nějakou zahraniční finanční institucí a dle zmíněných pokynů transferuje finanční prostředky pocházející z trestné činnosti prostřednictvím svého bankovního účtu. Ve většině případů je však hotovostně vybírá a přeposílá prostřednictvím některé zasilatelské instituce, nejčastěji cestou Western Unionu. To vše za provizi ve výši cca 10 procent z transferované částky. Na činnost takovýchto brigádníků pamatuje zákonodárce ustanovením § 216 trestního zákoníku, ve kterém je vymezen trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti, resp. § 217 trestního zákoníku, kde je definována nedbalostní forma zavinění. Z pohledu represe je s ohledem na praktické zkušenosti FAÚ možno konstatovat, že orgánům činným v trestním řízení oproti stavu na počátku sledovaného období se daří stále častěji prokazovat a postihovat tento typ trestné činnosti. Nicméně jediným řešením tohoto jevu je cesta důkladné prevence, a to jak ze strany bank ve smyslu naplňování zásady KYC, tak ze strany FAÚ a Policie ČR ve smyslu informační osvěty. Další negativní zkušeností FAÚ, kterou je v této souvislosti bohužel třeba zmínit, je zjištění, že v letošním a loňském roce již byly v poměrně velkém množství phishingovými atakami napadeny i bankovní účty v českých bankách. Obecně lze také konstatovat narůstající škody způsobené tímto typem trestné činnosti, kdy se již u jednotlivých ataků nejedná o částky v řádech desetitisíců, ale v řádech milionů.

Daňové trestné činy

Daňové trestné činy jsou zakotveny v ustanovení § 240 trestního zákoníku – zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby. Tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo ve větším rozsahu zkrátí daň, clo, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na úrazové pojištění, pojistné na zdravotní pojištění, poplatek nebo jinou podobnou povinnou platbu anebo vyláká výhodu na některé z těchto povinných plateb.

Pachatelé daňové trestné činnosti jsou zpravidla osoby, či spíše organizované skupiny osob využívajících svého intelektuálního potenciálu, případně rad odborníků na účetnictví, daňové poradenství, právní služby a služby celní deklarace. Ke svým aktivitám často využívají tzv. „bílé koně“ a daňové subjekty, ve kterých mají organizátoři majetkovou účast, anebo které skrytým způsobem ovládají. Síť daňových subjektů zasahuje do působnosti několika správců daně, popř. napříč spektrem tuzemských i zahraničních subjektů. Subjekty podle potřeby operativně mění svá sídla, a tím i místní příslušnost správce daně, aby pro finanční úřady bylo organizačně i technicky náročné dokončit případné daňové kontroly. Při zakrývání své činnosti pachatelé používají kriminální metody a postupy, kterými jsou zejména předkládání falešných dokladů, antidatovaných smluv a jiných písemností, vč. podávání nepravdivých informací. Daňové subjekty se v řetězci rozdělují dle úloh, které mají při jednotlivých transakcích, typicky na subjekty typu „missing trader“, „buffer“ a „broker“. K obchodování jsou vybírány komodity, které je obtížné ohodnotit z hlediska jejich množství a dalšího použití (drobné zboží, bezcenný odpad), anebo naopak komodity, o které je v případě

jejich nižší ceny eminentní zájem (např. PHM, kovový šrot, elektronika). Trestná činnost je zakrývána různými zápočtovými obchody těchto komodit s obrovskými objemy účetních dokladů, hotovostními úhradami, případně platbami přes nebankovní společnosti poskytující platební a factoringové služby. Činností FAŮ bývají nejčastěji detekovány následující formy daňové trestné činnosti:

Karuselové obchody

Cílem pachatelů je v tomto případě vylákání nadměrného odpočtu DPH na konci řetězce nebo získání výhody z neodvedení DPH na počátku řetězce. Jedním z typů podvodů je pře-prodej zboží s nízkou pořizovací cenou, která je v rozsáhlém řetězci prodeju fiktivně navýšena a poté je zboží formálně vyvezeno nebo dodáno do jiného členského státu a je požadována vratka DPH. Dalším typem podvodu je vylákání vratky nadměrných odpočtů při vývozu nebo dodání zboží do jiného členského státu často z fiktivního pořízení zboží z tuzemska, případně je shodné zboží přeprodáváno přes několik zemí EU opakovaně. Podmínkou úspěšnosti podvodu při karuselovém obchodu je, že v několika zemích EU je založen plátce typu missing trader, na kterého přechází daňové povinnosti, za který však jedná často nekontaktní „bílý kuň“. Pokud je zboží skutečné, je přepravováno z jedné evropské země do druhé. Za vším stojí organizátor, který ovládá účty, zajišťuje vystavení faktur a de facto řídí celé podvodné jednání. Detekce i následné prokazování této trestné činnosti je velice složité, zejména s ohledem na přítomnost mezinárodního prvku. Způsobené škody jsou však v řádech stamiliónů až miliard.

Podvody s minerálními oleji

Oblíbená forma krácení daní, jejímž základním cílem je získat díky daňovému deliktu nižší prodejní cenu a tím prodejní konkurenční výhodu při prodeji benzínu a motorové nafty. Nejčastěji se jedná o nepřiznání a neodvedení spotřební daně při pořízení zboží z jiného členského státu EU.

Podvody s drahými kovy

Stále frekventovanější oblast páchání daňové trestné činnosti. Jedná se především o podvody s investičním zlatem na základě jeho rozdílného zdanění a dále o fiktivní obchody s touto komoditou formou karuselových podvodů (viz výše). Zde je problémem, a to pro všechny zainteresované složky, zejména obtížná dokumentace jeho převozu či spíše nepřevozů na rozdíl od velkoobjemových komodit.

Fiktivní faktury

Tradiční daňová trestná činnost, zejména ve smyslu fiktivního zvyšování nákladů.

Vlastní analytická činnost FAŮ v oblasti daňové trestné činnosti je realizována na základě zákonných zmocnění, která analytickým pracovníkům FAŮ standardně poskytuje AML zákon. Jedná se především o opatrování informací a podkladů od povinných osob, sledování toku finančních prostředků, zjišťování informací od správce daně a dalších orgánů veřejné správy, šetření v otevřených zdrojích apod. S ohledem na nárůst této problematiky byly v rámci analytického oddělení FAŮ zřízena samostatná skupina „Daně“, která v rámci své činnosti úzce spolupracuje zejména s orgány Finanční správy, orgány Celní správy, Policií ČR a zahraničními finančními zpravodajskými jednotkami. Samostatnou problematiku tvoří spolupráce a metodické vedení povinných osob, které hrají nezastupitelnou roli při detekci daňových podvodů (viz níže). Pokud jde o orgány správy daní, byla v uplynulých letech nastavena velmi úzká a efektivní spolupráce s orgány Finanční správy. Tato spolupráce se odráží

jak ve strategické rovině, kdy si zúčastněné strany pravidelně vyměňují informace o své činnosti, trendech v oblasti krácení daní a legalizace výnosů z daňové trestné činnosti a o společných postupech, tak především v rovině operativní. Za významný posun je třeba považovat informování Finanční správy o uplatnění § 20 AML zákona, tedy o odložení splnění příkazu klienta tam, kde připadá v úvahu exekuční zajištění finančních prostředků ze strany správce daně. Finanční prostředky tedy v těchto případech nejsou předávány policejnímu orgánu spolu s podaným trestním oznámením, ale dochází k jejich přesunu do státního rozpočtu z titulu daňové exekuce. Tento postup se ukázal jako vysoce efektivní, když za období let 2012 až 2014 bylo takto ze strany správce daně exekučně odčerpáno 1,95 mld. Kč. Obdobný model spolupráce se rozjíždí i s orgány Celní správy. Jako pozitivní lze hodnotit spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, zejména s Policií ČR. Do této spolupráce spadá mimo jiné další činnost FAÚ MF na případech vzešlých z trestních oznámení podaných ze strany FAÚ MF, spolupráce v rámci týmu Daňová kobra a participace FAÚ MF v řadě ad hoc týmů za účasti dalších složek.

Ačkoli je odhalování daňových podvodů primárně úkolem orgánů Finanční správy, ukázalo se, že jsou to právě povinné osoby ve smyslu § 2 AML zákona, a to zejména bankovní sektor, kdo je schopen na základě sledování transakcí probíhajících na účtech daňových subjektů a případně na základě následné kontroly klienta prováděné podle § 9 AML zákona takovému nezákonné jednání detekovat. K rizikovým faktorům klienta a významným indikátorům karuselových podvodů patří zejména následující:

- Obchod s rizikovou komoditou (zejména pohonné hmoty, kovy, elektronika, zlato, zemědělské komodity aj.).
- Často jde o pořízení zboží z jiného členského státu (dovozu) – tedy odchozí zahraniční transakce na účet zahraniční společnosti (může se jednat i o tuzemský účet zahraničního subjektu).
- Další variantou u subjektu typu „missing trader“ jsou hotovostní výběry (realizované bezprostředně po připsání finančních prostředků v plné výši).
- Významné zvýšení obrátů na nově založeném nebo spícím účtu, příp. vysoké obraty na účtu nově založené společnosti.
- Na účtu neprobíhají provozní náklady společnosti (platby za nájem, mzdy, daňové platby, povinné odvody za zaměstnance apod.).
- Jednatel je tzv. „bílý kuň“, typické je sídlo na virtuální (hromadné) adrese, jednatel je často na pobočku banky doprovázen další osobou, která za něj jedná.
- Subjekt typu „missing trader“ funguje pouze omezenou dobu (může se jednat jen o jedno zdaňovací období – měsíc), potom se stává pro správce daně nekontaktním a je nahrazen jiným subjektem. V řetězci však zůstávají transakčně předcházející subjekty („buffer“, „profit taker“).
- Dalším typem daňového podvodu mohou být neoprávněně čerpané nadměrné odpočty, kdy na účet subjektu jsou připisovány pouze vratky DPH v řádech desítek až set tisíc Kč od příslušného správce daně, přičemž jiné transakce svědčící o ekonomické činnosti subjektu na účtu absentují.

Korupce

Mezi základní skutkové podstaty korupčních trestných činů považujeme trestné činy přijetí úplatku dle § 331 trestního zákoníku, podplacení dle § 332 trestního zákoníku a nepřímé úplatkářství dle § 333 trestního zákoníku. Korupce spočívá v nabídce, slibu, poskytnutí, žádosti o úplatek a jeho přijetí s cílem ovlivnit něčí jednání nebo rozhodnutí.

Korupce obecně, pro mnohé překvapivě, je v úzkém vztahu k legalizaci výnosů z trestné činnosti. Tato skutečnost je dána tím, že na jedné straně korupce představuje prostředek legalizace výnosů, na druhé straně jsou naopak výnosy z korupční trestné činnosti legalizovány. I objem finančních prostředků realizovaných v této oblasti dosahuje vysokých částek. Např. v rámci českého hospodářství se celkový objem peněz, které mají korupční cíl, odhaduje na částku ve výši cca 20 mld. korun. Část těchto peněz je dále používána pro další korupční jednání a část je spotřebována pro vlastní spotřebu. Objektem zájmu pachatelů úplatkářských trestných činů jsou zejména státní instituce a odbory samosprávních územních celků a obcí, které rozhodují o záležitostech občanů a právnických subjektů, a to jak o správních úkonech, tak v oblasti vypisování tendrů a výběru uchazečů veřejných zakázek. Poměrně četnými jsou případy korupce ve státní správě a samosprávě, jejichž těžiště spočívá především ve správních a kontrolních činnostech. Zásadní problém a těžiště nebezpečí korupce představuje korupce systémová, založená na organizované a sofistikované formě jednání. Tato korupce napadá centra rozhodování státu a obcí, významným způsobem deformuje demokratický politický systém a tržní ekonomické vztahy. Projevuje se zmanipulovanými velkými veřejnými zakázkami v řádech stovek miliónů až miliard CZK, ovlivňováním politického legislativního procesu a uplácením konkrétních politiků všech úrovní.

Přes všeobecné populistické deklarace, že korupce je velice zhoubným a negativním jevem, je třeba konstatovat, že její odhalení a především zadokumentování a následné postihování je velice složitým procesem, který bývá jen zřídka úspěšný. Objektivně k tomu přispívá skutečnost, že je takřka nemožné např. její zpětné prokazování, a chycení pachatele tzv. „při činu“ je z pohledu represivních složek velice náročnou operací, a to jak z pohledu technických možností, taktického postupu i personálních zdrojů. Z pohledu FAÚ je složitá i detekce samotného prvotního podezření, neboť s ohledem na vyšší intelekt pachatelů dochází jen v malém procentu případů ke korupčnímu plnění přímo na účty pachatelů. V tomto kontextu je atypický jeden z případů FAÚ, kdy podnikatel, proti němuž bylo státní zástupkyní zastaveno trestní stíhání, následně kreditoval bankovní účet manžela dotyčné státní zástupkyně.

5.2 Nejvíce frekventované techniky praní peněz

K vlastní legalizaci, tj. procesu zastření nelegálního původu majetku s cílem vytvořit zdání, že se jedná o majetek legálně nabitý, pachatelé využívají celou řadu technik a postupů. Níže jsou uvedeny ty, se kterými se FAÚ při šetření jednotlivých případů setkává nejčastěji. Je zde však třeba zdůraznit, že v praxi téměř vždy dochází ze strany pachatelů k různým kombinacím těchto technik v závislosti na zdrojovém trestném činu, míře organizovanosti, intelektu pachatele apod.

• Zneužití bankovních účtů založených na falešnou či zcizenou identitu

Velice frekventovaný způsob, kdy pachatel poměrně jednoduše využije odcizeného či padělaného osobního dokladu k založení bankovního účtu, který následně ovládá prostřednictvím elektronického bankovníctví za častého využití hotovostních výběrů z bankomatů. Pachatel po otevření bankovního produktu obvykle žádá o poskytnutí krátkodobých půjček či úvěrů nebo inseruje dodání různého zboží prostřednictvím internetu. Z pohledu dokazování je nejproblematictější ta skutečnost, že pachatel vlastně nikdy nepřijde do přímého

styku jak s obětí, tak s pracovníkem banky. Tomuto bohužel nahrává zejména možnost převzetí identifikace podle § 11 AML zákona.

- **Opakované elektronické transfery mezi bankovními účty v České republice a v zahraničí**

Přeshraničními transfery pachatelé využívají jednu ze slabin boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, kterou je ne zcela ideální mezinárodní spolupráce. Je však třeba uvést, že i v této oblasti se situace postupně zlepšuje a např. za sledované období posledních pěti let je zřejmý zřetelný progres, kdy dnes již probíhá poměrně rozsáhlá výměna informací s destinacemi, u kterých byla tato spolupráce v minulosti nepředstavitelná. Obecně je zde také možno konstatovat, že uživatelský komfort klientů je vždy doprovázen zvýšením bezpečnostního rizika.

- **Vyvádění finančních prostředků do daňových rájů**

Co do charakteristiky a možnosti represivních zásahů je zde situace obdobná jako v předchozím odstavci. Šetřením FAÚ byla např. identifikována skupina personálně propojených společností, které měly ve statutárním orgánu „bílé koně“. Tato skupina společností byla navázána na ekonomicky silnou skupinu výrobních společností, pro kterou tyto společnosti vystavovaly fiktivní doklady. Ekonomicky silné společnosti realizovaly četné veřejné zakázky a fiktivní doklady jim nesporně sloužily k případnému dokladování oprávněnosti fakturované ceny pro veřejné subjekty a k neoprávněnému uplatňování odpočtů DPH, a tím i snížení vlastní daňové povinnosti DPH. Z profinancovaných fiktivních plnění pak byly finanční prostředky z části použity k financování sportovních akcí a sportovních klubů a z části byly finanční prostředky převáděny na zahraniční společnosti až ke společnostem s nedohledatelnou vlastnickou strukturou se zahraničními bankovními účty směřujícím do daňových rájů. Možnosti případné blokace majetku v těchto destinacích jsou pak velice problematické, a to i v případech, kdy zdrojová trestná činnost je zadokumentována.

- **Přerušování finančního toku opakovanými hotovostními výběry a vklady**

V praxi bylo opakovaně ověřeno, že přerušování bezhotovostního finančního toku hotovostními operacemi činí největší problémy v procesu identifikace a dohledání nelegálního výnosu. Následně dovozování za využití časové, objemové či personální souvislosti je totiž velice neprůkazné.

- **Využití zasilatelských služeb**

Technika využívaná v České republice zejména v případech transferu finančních prostředků, původem z phishingových útoků spáchaných v zahraničí do zemí bývalého Sovětského svazu. V praxi provede pachatel hotovostní výběr prostředků připsaných na jeho účet a tyto přepoše některou ze zasilatelských institucí, čímž dojde k přerušování dokumentovatelného toku.

- **Zneužití virtuální měny**

Investice výnosu z trestné činnosti do virtuálních měn bylo díky jejich vlastnostem, zejména decentralizaci, relativní anonymnosti a rychlosti převodů mezi jednotlivými uživateli, možné předpokládat. V praxi již se FAÚ aktuálně skutečně potýká s případy, kdy pachatelé trestné činnosti, zejména různých internetových podvodů, investují takto získané prostředky do virtuálních měn, např. do bitcoinů. Zjistit pak majitele takovéto bitcoinové adresy je nikoli nemožné, ale značně náročné, zdlouhavé, a tím pádem pro orgány činné v trestním řízení de facto nereálné.

I přes velice kvalitní tuzemský základ boje proti praní špinavých peněz, který tvoří zejména zákon č. 253/2008 Sb., **o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu**, je třeba v této oblasti pružně reagovat i na vývoj mezinárodního práva. Jeho základním pramenem pro opatření proti „praní špinavých peněz“ a financování terorismu jsou Doporučení Finančního akčního výboru skupiny G7 (FATF) ve znění jejich revize z února 2012. Tato doporučení v převážné míře implementuje do práva EU nová směrnice o předcházení využívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu, která byla po dlouhém projednávání přijata dne 20. května 2015. Transpoziční lhůta je dvouletá, nicméně s ohledem na hodnocení České republiky výborem Moneyval Rady Evropy na začátku roku 2017 je pro ČR nezbytné, aby požadovaná opatření byla zavedena do praxe již v průběhu roku 2016. Vlastní implementace je v ČR řešena novelou zákona č. 253/2008 Sb., která aktuálně prochází jednotlivými stadii legislativního procesu. Zahrnuje celou řadu nových požadavků, zpřesnění a omezení. Do celého systému se rovněž zavádí princip hodnocení rizik, které se bude provádět na všech úrovních od EU, přes členské státy až po jednotlivé „povinné osoby“ a na jeho základě se v konkrétních případech budou vůči klientům povinných osob uplatňovat přísnější nebo naopak mírnější požadavky z hlediska zejména identifikace a kontroly. Dílčí změny v souladu s uvedenou směrnicí EU dále řeší například snížení částky hotovostní platby, při níž musí každý podnikatel identifikovat svého klienta (z 15.000 na 10.000 euro), rozšíření povinností i na některé další provozovatele hazardních her nebo zavedení důslednější kontroly klienta i vůči domácím „politicky exponovaným osobám“.

Dalším dlouho očekávaným legislativním krokem, který má posílit opatření k zabránění zneužívání finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, je zřízení Centrální evidence účtů. Cílem je zvýšení efektivity výkonu veřejné moci tím, že některým institucím, oprávněným získávat informace podléhající bankovnímu tajemství a mlčenlivosti podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (jedná se o daňové orgány v rámci finanční a celní správy, orgány činné v trestním řízení, Finanční analytický útvar Ministerstva financí a zpravodajské služby), bude umožněno jediným dotazem během velmi krátké doby zjistit, ve které úvěrové instituci má či v minulosti měl zájmový subjekt účet. Toto rychlé získání informací je předpokladem pro rychlejší zajištění majetku v rámci trestního řízení a dále např. i pro vyšší efektivitu výběru daní. I návrh tohoto zákona je aktuálně v legislativním procesu.

6 Mezinárodní policejní spolupráce při zajišťování majetku

Současný organizovaný zločin ve většině případů překračuje hranice států. Mezinárodní spolupráce se tak stala důležitou součástí policejní a justiční činnosti. V rámci finančního šetření v trestním řízení je třeba zjistit majetkový profil subjektu, tj. přehled o majetkových hodnotách subjektu, resp. celkový přehled a pohyb majetkových hodnot subjektu, informace o výnosech z trestné činnosti. Nejen, že tímto postupem policejní orgány získají důležité informace, které jsou nutné pro podání obžaloby, ale zejména se díky informacím o majetku daří lépe konfiskovat nelegální finanční zdroje. A to je velmi důležitou součástí trestního řízení (resp. navazujícího občanskoprávního řízení) – tedy možnost alespoň částečně kompenzovat škodu obětem trestné činnosti, resp. státu. Závažná hospodářská trestná činnost poškozují nejen vztahy uvnitř státu, má vliv na hospodářskou soutěž, na finanční toky, ale také může poškozovat tvář České republiky vůči zahraničí. Vzhledem k tomu, že v současné době přesahuje závažná trestná hospodářská činnost (a její pachatelé) často hranice České republiky, je proto nutné navázat i mezinárodní spolupráci.

I Smlouva o fungování Evropské unie uznává, že například korupce je druh závažného trestného činu s přeshraničním rozměrem, k jehož řešení nejsou samy členské státy dostatečně vybaveny.⁴⁴ Evropská komise uvádí kupříkladu ve svém sdělení o boji proti korupci z roku 2011, že členské státy by měly zajistit, aby finanční šetření probíhala účinně a konzistentně a aby se vždy zvažovaly jakékoliv potenciální souvislosti s organizovanou trestnou činností a praním peněz.

6.1 Vybrané mezinárodně-právní aspekty spolupráce při zajišťování majetku

Dne 24. října 2013 vstoupila pro Českou republiku v platnost **Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu** ze dne 12. prosince 2000⁴⁵, jejímž účelem je podpořit spolupráci za účelem účinnějšího předcházení a boje proti nadnárodnímu organizovanému zločinu. Podle článku 12 této úmluvy o „konfiskaci a zajištění“ mohou státy, jež jsou stranami této úmluvy, mj. zvážit možnost požadovat na pachateli, aby prokázal zákonný původ údajného výnosu z trestné činnosti nebo jiného majetku podléhajícího konfiskaci, za předpokladu, že tento požadavek je v souladu se zásadami vnitrostátního práva těchto států a s povahou soudního řízení. Každá smluvní strana této úmluvy má umožnit soudům nebo jiným příslušným orgánům nařizovat předložení nebo zajištění bankovních, finančních nebo obchodních záznamů. Smluvní strany úmluvy pak nesmí odmítnout jednat v souladu s touto úmluvou z důvodu zachování bankovního tajemství. Článek 13 pak upravuje mezinárodní spolupráci za účelem konfiskace. Článek 14 mj. uvádí, že smluvní strany této úmluvy naloží

⁴⁴ Ustanovení čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování EU. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>

⁴⁵ Sdělení MZV č. 75/2013 Sb. m. s. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=75/2013&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

s výnosy z trestné činnosti nebo s majetkem, který smluvní strana zkonfiskuje v souladu se svým vnitrostátním právem a správními postupy.

Evropská unie ve svých právních předpisech apeluje na nezbytnost výměny operativních a jiných informací mezi donucovacími orgány členských států a stanovuje pravidla výměny takových informací. Jedním ze zásadních evropských předpisů je **rozhodnutí Rady 2007/845/SVV** ze dne 6. prosince 2007, o **spolupráci mezi úřady pro vyhledávání majetku z trestné činnosti v jednotlivých členských státech v oblasti vysledování a identifikace výnosů z trestné činnosti nebo jiného majetku v souvislosti s trestnou činností**. Tímto předpisem byla členským státům Evropské unie stanovena povinnost zřídit nebo určit **Úřad pro vyhledávání majetku z trestné činnosti**, tzv. **Asset Recovery Office** (zkráceně ARO). Toto rozhodnutí je ve své preambuli odůvodněno potřebou donucovacích orgánů mít potřebné schopnosti vyšetřit a analyzovat finanční transakce spojené s trestnou činností. K tomu je nutná rychlá výměna informací, které mohou vést k vysledování a zajištění výnosů z trestné činnosti a jiného majetku patřícího zločincům. Vzájemná spolupráce probíhá prostřednictvím výměny informací a osvědčených postupů, a to jak na žádost, tak z vlastního podnětu.

Zároveň toto rozhodnutí 2007/845/SVV doplňuje tzv. **síť CARIN** (Camden Asset Recovery Inter-Agency Network), která byla zřízena Rakouskem, Belgií, Německem, Irskem, Nizozemím a Spojeným královstvím v Haagu ve dnech 22. a 23. září 2004. CARIN představuje rozsáhlou síť policistů a státních zástupců, jejímž cílem je zlepšit vzájemné znalosti týkající se metod a postupů v oblasti přeshraniční identifikace, zmrazení, zajištění a konfiskace výnosů z trestné činnosti a dalšího majetku s ní spojeného. Uvedené rozhodnutí tak doplňuje síť CARIN tím, že poskytuje právní základ pro výměnu informací mezi úřady pro vyhledávání majetku z trestné činnosti všech členských států.

V České republice byl jako ARO určen **Útvar odhalování korupce a finanční kriminality**⁴⁶, konkrétně **Odbor mezinárodní spolupráce a metodiky** (dále jen „OMSM“)⁴⁷.

Náplň činnosti „ARO“ představuje zejména:

- výměnu informací z vlastního podnětu – tj. dotaz z ČR do zahraničí,
- poskytnutí informací na žádost – tj. dotaz ze zahraničí do ČR,
- výměnu osvědčených postupů (tzv. nejlepší praxe zejména v oblastech správy a prodeje zajištěného majetku, registru bankovních účtů a statistiky).

Dle Závazného pokynu Policejního prezidenta č. 174/2011 o provádění finančního šetření v trestním řízení působí OMSM jako tzv. **Metodické pracoviště pro problematiku vyhledávání a zajišťování výnosů z trestné činnosti**.⁴⁸

Oblast rychlé a účinné výměny operativních a jiných informací pro účely vedení vyšetřování trestné činnosti nebo provádění operativně pátracích činností mezi členskými státy dále upravuje rámcové **rozhodnutí Rady 2006/960/SVV** ze dne 18. prosince 2006 o **zjednodušení výměny operativních a jiných informací mezi donucovacími orgány členských**

⁴⁶ Tento útvar je organizačním článkem Policie ČR specializovaným na odhalování korupce a finanční kriminality, včetně kriminality daňové, a trestných činů spáchaných v souvislosti s legalizací výnosů z trestné činnosti, jako nedílné součásti závažné hospodářské kriminality, který v rámci své působnosti odpovídá především za plnění úkolů při odhalování, prověřování, vyšetřování a dokumentaci trestných činů spadajících do věcné a funkční příslušnosti útvaru v rozsahu stanoveném právními předpisy a akty řízení.

⁴⁷ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 103 ze dne 28. května 2013, o plnění úkolů v trestním řízení a Rozkaz ředitele ÚOKFK č. 1/2013 ze dne 4. ledna 2013.

⁴⁸ Kontakt ARO v ČR: Útvar odhalování korupce a finanční kriminality, Odbor mezinárodní spolupráce a metodiky, ARO, P. O. BOX 62/OKFK, 170 89 Praha, tel.: 974 863 298 (sekretariát odboru), fax: 974 863 808, e-mail: uokfk.aro@pcr.cz

států Evropské unie. Toto rozhodnutí obsahuje konkrétní pravidla a lhůty pro poskytování a žádosti operativních a jiných informací; zároveň stanoví komunikační kanály, jazyk komunikace a informace o ochraně údajů. V přílohách rozhodnutí je formulář, který se použije k předání požadovaných operativních a jiných informací, k informování dožadujícího orgánu o nemožnosti dodržet standardní lhůtu, o nezbytnosti předložit justičnímu orgánu žádost o povolení nebo o odmítnutí předání informací (Příloha A) a formulář při žádosti o operativní a jiné informace (Příloha B).

24. října 2008 bylo na půdě Evropské unie přijato **Rozhodnutí Rady 2008/852/SVV o síti kontaktních míst pro boj proti korupci.** Jedná se o doplnění evropské strategické koncepce s ohledem na řešení přeshraniční organizované trestné činnosti a korupce na úrovni EU. Cílem tohoto rozhodnutí je zřízení sítě kontaktních míst členských států Evropské unie, přičemž do této sítě jsou v plném rozsahu zapojeny Evropská komise, Eurojust. Síť tvoří orgány a agentury členských států EU, jejichž úkolem je předcházení korupci a boj proti ní, je fórem pro výměnu informací v rámci EU o účinných opatřeních a zkušenostech v relevantní oblasti, usnadňuje vytváření kontaktů mezi svými členy.

Nejnovějším počinem v oblasti mezinárodní spolupráce při zajišťování majetku je přijetí **směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2014/42/EU** ze dne 3. dubna 2014 **o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii.** Tato směrnice stanoví minimální pravidla pro zajištění majetku za účelem případné pozdější konfiskace a pro konfiskaci majetku v trestních věcech. Obsahuje mimo jiné ustanovení o tzv. **rozšíření konfiskací**⁴⁹, kterou původně upravuje **rámcové rozhodnutí Rady 2005/212/SVV** ze dne 24. února 2005 **o konfiskaci výnosů a majetku z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti.** Toto rozhodnutí stanoví tři různé skupiny minimálních požadavků, které si členské státy mohly vybrat pro účely uplatnění rozšířené konfiskace. Členské státy EU tak zvolily různé způsoby provádění tohoto rozhodnutí do vnitrostátního práva, čímž došlo ke vzniku odlišných koncepcí rozšířené konfiskace, a to se stalo překážkou přeshraniční spolupráce v této věci. Proto tato nová směrnice harmonizuje ustanovení o rozšířené konfiskaci do jednotného minimálního standardu. Členské státy by měly uvést v účinnost právní a správní předpisy do souladu s touto směrnicí do 4. října 2015.

6.2 Dožádání informací ze zahraničí

Mezinárodní spolupráci v oblasti zajišťování majetku je možné rozdělit na spolupráci **policejní**, jejímž účelem je získání a ověření informací a pátrání po majetku, a **justiční**, jejímž cílem je získání důkazu použitelného v řízení před trestním soudem. Jednotlivé části procesu odčerpávání majetku je možné vymezit do tří fází a poté přiřadit i použitelné druhy mezinárodní spolupráce:

- a. **vyhledávání** (uplatní se policejní a justiční spolupráce),
- b. **zajišťování** (uplatní se justiční spolupráce),
- c. **konfiskace** (uplatní se justiční spolupráce).

⁴⁹ Preambule směrnice 2014/42/EU mj. uvádí, že pro účinný boj s organizovanou trestnou činností je v některých situacích vhodné, aby po vydání odsuzujícího rozsudku následovala nejen konfiskace majetku spojeného s určitým trestným činem, ale i konfiskace dalšího majetku, který soud považuje za výnosy z jiných trestných činů. Tento postup je označován jako tzv. **rozšířená konfiskace.**

Za účelem spolupráce v oblasti vyhledávání a zajišťování výnosů z trestné činnosti je možné využít všechny stávající formy mezinárodní spolupráce, ať již policejní nebo justiční. V posledních několika letech navíc v Evropě vznikly komunikační sítě specialistů v této oblasti, opět na úrovni spolupráce policejních nebo justičních orgánů.

V rámci policejní spolupráce je možné rozdělit komunikaci:

- a) **nepřímou formou** prostřednictvím Odboru mezinárodní policejní spolupráce PP ČR (Národní ústředna Interpolu, Národní jednotka Europolu, Národní centrála SIRENE, dále prostřednictvím společných center policejní a celní spolupráce a prostřednictvím styčných důstojníků v ČR v zahraničí; a
- b) **přímou formou** – spoluprací s konkrétními policejními útvary v zahraničí.

V rámci justiční spolupráce je možné uvést:

- a) **Evropskou justiční síť**, jejímž cílem je především napomoci zlepšení justiční spolupráce mezi členskými státy Evropské unie, a to formou podpory neformálních přímých kontaktů mezi justičními orgány a orgány odpovědnými za justiční spolupráci a stíhání závažné trestné činnosti v rámci členských států Evropské unie.
- b) **Evropskou jednotku justiční spolupráce – Eurojust**, jedná se o stálý orgán Evropské unie, jehož cílem je zejména napomoci účinnější spolupráci mezi justičními orgány členských států Evropské unie při zajišťování vzájemné pomoci ve věcech trestních. Je povinností každého členského státu vyslat do této jednotky jednoho stálého zástupce – národního člena.

Další variantou je spolupráce prostřednictvím výše uvedené **specializované komunikační sítě CARIN**. Jak bylo uvedeno, ta představuje neformální síť kontaktů a skupinu spolupracujících v oblasti problematiky konfiskace výnosů z trestné činnosti. Jedná se o síť odborníků z 53 jurisdikcí a devíti mezinárodních organizací. Je napojena na podobné sítě pro vyhledávání majetku v regionu Asie – Pacifik (ARIN-AP), Jižní Africe (ARINSA), Západní Africe (ARIN-WA) a Jižní Americe (RRAG). Za každý stát jsou určeny dvě konkrétní osoby, tzv. **kontaktní body pro oblast justice a policie**.

Prostřednictvím sítě CARIN lze zjistit:

- **specifika právní úpravy v oblasti zajišťování výnosů z trestné činnosti,**
- **kontakt na konkrétní registry, instituce a rejstříky,**
- **kontakt na příslušné státní zástupce/policejní orgány zodpovědné za zpracování žádosti o právní pomoc ve věcech trestních,**
- **jak správně formulovat žádost o právní pomoc tak, aby jí dle příslušné národní právní úpravy bylo možné v plném rozsahu vyhovět,**
- **v určitých případech rovněž prověrku ohledně majetkových poměrů osoby.**

Rozhodnutí Rady 2007/845/SVV ve svém článku 1 stanoví, že každý členský stát zřídí nebo určí vnitrostátní úřad pro vyhledávání majetku z trestné činnosti, jehož účelem je napomáhat vysledování a identifikaci výnosů z trestné činnosti a jiného majetku s ní spojeného, jenž se může stát předmětem příkazu ke zmrazení nebo zajištění nebo ke konfiskaci vydaného příslušným justičním orgánem v průběhu trestního řízení nebo, pokud to umožňuje vnitrostátní právo dotyčného členského státu, občanskoprávního řízení. Článek 2 stanoví povinnost členským státům zajistit vzájemnou spolupráci mezi úřady pro vyhledávání majetku z trestné činnosti, a to prostřednictvím výměny informací a osvědčených postupů, a to jak na žádost, tak i z vlastního podnětu.

6.3 Forma spolupráce

Článek 3 rozhodnutí Rady EU 2007/845/SVV stanoví, že úřad pro vyhledávání majetku z trestné činnosti členského státu, který je pověřen napomáháním vysledování a identifikaci výnosů z trestné činnosti, může požádat úřad pro vyhledávání majetku z trestné činnosti jiného členského státu o informace, přičemž za tímto účelem se použije tzv. „švédská iniciativa“.⁵⁰ To znamená, že žádost o informace a následná odpověď je zpracovávána na tomu určeném formuláři. V žádosti upřesní žadající strana předmět a důvody žádosti a povahu řízení. Rovněž poskytne údaje o majetku, o který se zajímá nebo který sleduje (např. bankovní účty, nemovitý majetek, auta, jachty a jiný majetek vysoké hodnoty) nebo o fyzických či právnických osobách, jejichž účast lze v dané věci předpokládat (tj. jména, adresy, data a místa narození, datum registrace, osoby s účastí na společnosti, sídla apod.).

„Švédská iniciativa“ stanoví mj. také **lhůty**, ve kterých je třeba vyhovět žádosti o poskytnutí informace. Tyto lhůty jsou následující:

- a) **8 hodin** v případě, že jde o naléhavý případ a požadované informace se nacházejí v databázi přímo dostupné příslušnému orgánu,
- b) **1 týden** v případě, že se požadované informace nacházejí v databázi přímo dostupné příslušnému orgánu,
- c) **2 týdny** ve všech ostatních případech.

§ 89 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, stanoví okruh subjektů, se kterými je policie při plnění svých úkolů oprávněna spolupracovat – mezi tyto subjekty patří i zahraniční ARO.⁵¹

6.4 Metodický postup pro vyřízení dožádání

O vyřízení dožádání může ARO požádat kterýkoli orgán Policie ČR. Vzhledem k rozdílné právní úpravě v jednotlivých zemích je vhodné si s pracovníky ARO nejprve vyjasnit dostupnost požadovaných informací v konkrétní zemi Evropské unie. Proto je doporučeno nejdříve **telefonicky kontaktovat pracovníky ARO** a správný postup konzultovat. ARO poté rozhodne o oprávněnosti předmětu dožádání (zda splňuje náležitosti dané rozhodnutím Rady 2007/845/SVV) a **dožádání buď vyřídí, nebo dožadujícímu orgánu doporučí jiné řešení**. Takovýmto řešením může být např. vyžádání jinou cestou policejní spolupráce či cestou právní pomoci. **ARO dále zpracuje dožádání a zašle je na příslušné partnerské ARO v zahraničí.**

Rozhodnutí 845/2007/SVV ve svém bodu 7 stanoví, že výměna informací mezi jednotlivými ARO jednotkami probíhá mj. podle **rámcového rozhodnutí EU 960/2006/SVV**, tedy

⁵⁰ Rámcové rozhodnutí 2006/960/SVV ze dne 18. prosince 2006 o zjednodušení výměny operativních a jiných informací mezi donucovacími orgány členských států Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:114581>

⁵¹ § 89 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, stanoví, že „Policie při plnění svých úkolů spolupracuje s mezinárodní organizací Interpol, Evropským policejním úřadem, příslušnými orgány a institucemi Evropské unie a jejich členských států a s jinými mezinárodními organizacemi, s mezinárodními trestními soudy, mezinárodními trestními tribunály, popřípadě obdobnými mezinárodními soudními orgány, který splňují alespoň jednu z podmínek uvedených v § 145 odst. 1 písm. b) a c) zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, zahraničními bezpečnostními sbory a dalšími příslušnými zahraničními subjekty.“

švédskou iniciativou. Podle tohoto rozhodnutí je třeba, aby každá žádost obsahovala následující údaje:

- jaké informace jsou žádány,
- povaha trestného činu,
- účel, pro který jsou informace požadovány,
- souvislost mezi účelem, pro který jsou informace dožadovány, a osobou, které se týkají,
- důvody, na základě kterých se lze domnívat, že se dané operativní nebo jiné informace v dožádaném členském státě nalézají.

Výměna informací mezi jednotlivými ARO probíhá na relevantních **formulářích**. Dle švédské iniciativy je možné poskytovat pouze informace, které jsou aktuálně dožádanému orgánu k dispozici nebo které má možnost z titulu své funkce vyžádat. Vzájemná spolupráce probíhá prostřednictvím výměny informací a osvědčených postupů, a to jak na žádost, tak z vlastního podnětu. **ARO vyčká na odpověď ze zahraničí**, případně odpověď zaurguje, **a odpověď dále zpracuje**, zkontroluje úplnost dožádání. Závěrem **ARO sdělí odpověď dožadujícímu pracovníkovi**. Využití takto získaných informací je zpravidla omezeno – obdržené informace zpravidla nelze použít jako důkaz v rámci trestního řízení vedeného v České republice. Využití informací v rámci trestního řízení upravuje § 20 zákona č. 140/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci, v platném znění.

Za účelem zjednodušení zadání dožádání byl vytvořen pracovníky odboru mezinárodní spolupráce a metodiky útvaru odhalování korupce a finanční kriminality formulář. Tento formulář je dostupný v rámci tzv. ETR (elektronického trestního řízení). Formulář je koncipovaný tak, aby navedl žadatele k vyplnění všech podstatných údajů potřebných k vyřízení dožádání, přičemž některé z nich jsou obligatorní.⁵²

Požadované informace zjištěné cestou ARO jsou předávány zpracovateli finančního šetření, popř. trestního spisu, který s nimi dále pracuje. Za účelem získání přehledu o tom, jak s těmito informacemi bylo naloženo, bude nově (s účinností novelizace Závazného pokynu Policejního prezidenta č. 174/2011, o provádění finančního šetření v trestním řízení) vyžadována od zpracovatelů zpětná vazba v následujícím rozsahu:

1. státní zástupce byl informován;
2. státní zástupce vypravil žádost o právní pomoc o vyžádání dalších informací (zejména z hlediska důkazního charakteru);
3. státní zástupce vypravil žádost o (mezinárodní spolupráci) o zajištění majetku;
4. majetek byl v zahraničí zajištěn;
5. jak byly využity námi zasláné informace.

6.5 Komunikační kanál

Za účelem rychlé a bezpečné výměny informací využívají **jednotlivé úřady ARO systém SIENA** vyvinutý Evropelem. Systém SIENA umožňuje přímou komunikaci mezi jednotlivými kontaktními body a přenášení informací až do stupně utajení vyhrazené. Jelikož

⁵² Použití tohoto formuláře pro dožádání je v současné době dobrovolné, s účinností novelizace Závazného pokynu policejního prezidenta č. 174/2011, o provádění finančního šetření v trestním řízení, bude jeho využívání v případě zasílání žádosti o spolupráci cestou ARO povinné.

se jedná o systém Europolu, je možné využívat tzv. manipulační kódy pro stanovení okruhu subjektů, kterým může být informace poskytnuta.⁵³ V případě komunikace **mezi kontaktními body sítě CARIN**, při které dochází k výměně citlivých údajů, se využívá vhodný kanál pro předání takových informací (např. tedy SIENA či kanál Interpolu). V případě výměny informací za účelem dohledání majetku pocházejícího z trestné činnosti zpravidla nemají tyto charakter utajovaných informací dle zákona č. 412/2015 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, v platném znění. V případě, že je potřeba s takovými informacemi pracovat, je však nutné postupovat podle zákona o ochraně utajovaných informací.

6.6 Poskytnutí informací do zahraničí

Výměna informací do zahraničí cestou ARO probíhá v zásadě zrcadlově stejným způsobem jako u dožádání informací (viz kapitola II., resp. IV). Do zahraničí je možné poskytnout pouze takové informace, které je možné ze strany ÚOKFK OMSM (a tedy Policie ČR) získat. Jedná se zejména o informace **z otevřených zdrojů** (internet, obchodní rejstřík, internetová aplikace katastru nemovitostí), **z policejních a správních evidencí** (policejní informace, vlastnictví vozidel apod.), **ze zdrojů s omezeným přístupem** (katastr nemovitostí, letecký rejstřík, lodní rejstřík), **resp.** se poskytuje **pomoc při vysvětlení určitých národních specifik** (adresy, družstevní vlastnictví nemovitostí, fungování obchodních společností apod.). Není tedy možné poskytnout např. údaje o vlastnictví bankovních účtů, které jsou předmětem bankovního tajemství (v přípravném trestním řízení vyžaduje státní zástupce).

V rámci mezinárodní spolupráce lze poskytovat nebo obdržet také **tzv. osvědčené postupy** (nejlepší praxe, Best Practices), tedy například zkušenosti týkající se způsobů zlepšování účinnosti úsilí členských států při vysledování a identifikaci výnosů z trestné činnosti a dalšího majetku spojeného s trestnou činností, který se může stát předmětem příkazu ke zmrazení, zajištění nebo konfiskaci vydaného příslušným orgánem. K tomuto vyzývá například **článek 6** rozhodnutí Rady 2007/845/SVV.

6.7 Způsoby zajištění

Na základě rámcového rozhodnutí Rady EU 2003/577/JVV ze dne 22. července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii je možné rozhodnout o zajištění majetku nebo jeho části, věcí nebo jiných majetkových hodnot, u kterých je podezření, že byly určeny ke spáchání trestného činu, byly k jeho spáchání užity nebo jsou výnosem z trestné činnosti.

O vydání příkazu rozhoduje předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce. Uvedené rámcové rozhodnutí je však možné využívat pouze ve vztahu k členským státům, které je implementovaly do svých právních řádů. Implementací se ovšem členské státy nezavázaly k povinnosti využívat pouze toto rámcové rozhodnutí. Vůči ostatním zemím (ale v podstatě i ve vztahu k zemím, které je implementovaly) je nutné, resp. možné, použít mezinárodní smlouvy upravující justiční spolupráci v trestních věcech.⁵⁴

⁵³ H-1 = tato informace nesmí být použita bez povolení poskytovatele jako důkaz při trestním řízení, H-2 = tato informace nesmí být dále šířena bez povolení poskytovatele, H-3 = další podmínky.

⁵⁴ Např. Evropská úmluva o vzájemné pomoci v trestních věcech (550/1992 Sb.).

6.8 Příklady spolupráce

a) V rámci prověřování trestného činu, při kterém vznikl majetkový prospěch, bylo finančním šetřením provedeným v ČR zjištěno, že podezřelý je nemajetný. Z informací, které byly získány od poškozených, vyplynulo, že při jednáních s podezřelým se tento zmiňoval o výhodách, které poskytují klientům zahraniční banky v Rakousku a Německu. Zpracovatel finančního šetření se obrátil na ÚOKFK, OMSM – ARO s žádostí o pomoc. Věc byla vyřešena následovně:

- informace k vlastnictví bankovních účtů v Rakousku je nutné vyžádat cestou právní pomoci, zpracovatel informoval státního zástupce, který rozhodl o vypravení právní pomoci;
- informace k vlastnictví bankovních účtů v Německu je možné získat cestou ARO, doba vyřízení 3 týdny – po této době byly identifikovány dvě bankovní instituce, kde měl podezřelý založeno celkem 5 bankovních účtů.

Zpracovatel informoval státního zástupce, který cestou justiční spolupráce vyžádal zajištění těchto finančních prostředků.

b) V rámci prověřování trestného činu byla za využití monitoringu emailové adresy podezřelého zjištěna komunikace mezi podezřelým a architektem. Tato komunikace se týkala plánované přestavby rekreační usedlosti v rakouských Alpách. Zpracovatel finančního šetření se obrátil na ÚOKFK, OMSM – ARO s žádostí o pomoc. Věc byla vyřešena následovně:

- byla vytipována lokalita v Rakousku, kde by se předmětná nemovitost měla nacházet. Rakouský ARO tuto nemovitost identifikoval a poskytl kopie nabývacích listin (kupní smlouvy).

Tyto informace posloužily státnímu zástupci jako podklad pro vyžádání zajištění této nemovitosti cestou mezinárodní justiční spolupráce.

7 Zvláštnosti finančního šetření v případě anonymních transakcí akciovými tituly

---

Hospodářská trestná činnost přinášející pachatelům majetkový prospěch je doprovázena řadou ekonomických problémů, které musí pachatel sám či se svými pomocníky vyřešit. Klasicky musí pachatel nejprve majetek získat, dále majetek ochránit před případnými zásahy orgánů činných v trestním řízení a v neposlední řadě i před finančními úřady či celní správou, které usilují naplnit příjmovou stránku státního rozpočtu.

Jedním ze způsobů umožňujících pachatelům majetkové trestné činnosti legalizovat výnosy z trestné činnosti, tedy zakrývat výnosy z trestné činnosti, zastírat skutečné vlastníky majetku, zastírat převody majetku či původ majetku, je využití tzv. finančních instrumentů, počínaje klasickými cennými papíry, jakými jsou akcie, podílové listy atd. až po „moderní“ cenné papíry, tzv. deriváty – swapy, opce atd. Z ekonomického hlediska jsou akciím podobné například obchodní podíly v družstvech či ve společnostech s ručením omezeným, tj. z pohledu ekonomů není mezi akcií a obchodním podílem rozdíl – existují pouze rozdíly dané právními normami upravujícími a specifikujícími jednotlivé typy obchodních společností v legislativách jednotlivých zemí.

Za „*anonymní obchod*“ je pro potřeby této metodiky považováno takové provedení převodu (směny, prodeje, propadnutí zástavy) majetku od převodce (typicky prodejce) na nabyvatele (typicky kupujícího), u kterého nelze identifikovat alespoň jednu ze stran provádějících obchod z pohledu nezainteresovaného vnějšího pozorovatele. „*Anonymizovaný obchod*“ je pouhé technické označení převodu majetku, u kterého byla jednou či více smluvními stranami provedena opatření, která u obchodu „zneviditelnala“ alespoň jednu ze stran obchodního vztahu či zakryla vůbec proběhlý převod majetku. Termínem „*anonymizace vlastníka (resp. převodce, nabyvatele)*“ označujeme zneviditelnění vlastníka majetku či alespoň jedné ze stran obchodního vztahu pro nezainteresovaného pozorovatele.

7.1 Akcie a akciové společnosti – základní pojmy

Akcie v listinné a dematerializované podobě, akcie na jméno a akcie na doručitele

V této části si ukážeme, jakým způsobem jsou akcie používány při anonymizaci obchodů a anonymizaci vlastníků. Připomeňme nejprve klasickou definici „akcie“. Akcie je cenný papír, který potvrzuje svému majiteli zpravidla následující práva – právo podílet se na řízení společnosti (typicky formou rozhodování na valné hromadě akciové společnosti), právo podílet se na likvidačním zůstatku společnosti, právo podílet se na výnosu ze společnosti (typicky formou dividend, ev. i jiným způsobem) a z pohledu české praxe i právo podílet se na navyšování základního kapitálu společnosti způsobem, aby nedošlo k naředění procentního podílu akcionáře na základním kapitálu akciové společnosti.

Připomeňme, že na majetek vlastněný akciovou společností mají vedle majitelů akciové společnosti (akcionářů) nárok rovněž věřitelé akciové společnosti. Tedy vlastnictví akciové společnosti znamená, že akcionář vlastní pouze část majetku, která se v teorii nazývá „čisté obchodní jmění“. Dále poznamenejme, že pojem „aktiva“ je účetní název pro pojem „majetek“.

Z ekonomického hlediska je obdobným cenným papírem jako akcie tzv. zatímní list, který akciová společnost vydává svým akcionářům v případě, že není dosud splacen základní kapitál akciové společnosti. V případě společnosti s ručením omezeným je cenným papírem kmenový list, který plní u spol. s r. o. tytéž funkce jako akcie v případě akciové společnosti. Vydání kmenového listu musí být v ČR dohodnuto v zakladatelské smlouvě společnosti s ručením omezeným. Informace obsažené v tomto článku se odpovídajícím způsobem vztahují i na různé typy obchodních společností založených a fungujících dle různých právních režimů.

Základní klasifikace akcií

Základními druhy akcií jsou *akcie na jméno* a *akcie na doručitele (majitele)*. Ekonomickou podstatou *akcií na jméno* je to, že akciová společnost vede seznam svých akcionářů, tj. akciová společnost zastoupená představenstvem akciové společnosti či jím pověřeným subjektem vede seznam svých akcionářů. Ekonomickou podstatou *akcií na doručitele* je to, že akciová společnost pouze vydala (emitovala) akcie ve fyzické (tj. dnes v listinné formě) podobě a předala je svým akcionářům.

Zákonná úprava v ČR především po roce 2013 (např. Zákon o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společností a o změně dalších zákonů, 134/2013) stručně shrnuto – výrazně omezuje vydávání akcií na doručitele v ČR. Nicméně je nutno mít na paměti, že ekonomické aktivity, které nazýváme hospodářskou trestnou činností či finanční kriminalitou i v ČR obvykle počínají řadu let před rokem 2013, i když jsou Policií ČR vyšetřovány až po roce 2013. Navíc jsou zmíněné nelegální ekonomické aktivity obvykle prováděny s využíváním obchodních společností působících nejen v ČR, ale i s využitím zahraničních obchodních společností, jejichž fungování se neřídí českým právním řádem. Proto je nutno při zkoumání nelegálních ekonomických aktivit respektovat v první řadě ekonomickou povahu akcií a smysl jejich použití v nelegální ekonomické aktivitě, a to s přihlédnutím k tehdy platné legislativní úpravě, kterou se příslušné „domácí“ i „zahraniční“ akciové (či obdobné) společnosti řídily či řídí.

Fyzickou formou akcií mohou být *akcie v listinné formě*, kdy akciová společnost vydá akcie v listinné podobě a předá je svým akcionářům. – Typicky v podmínkách ČR u akciových společností, kde je „malý“ (např. do 20) počet akcionářů, předseda představenstva akciové společnosti vytiskne akcie na laserové tiskárně a opatří akcie podpisem svým a zajistí i podpisy dalších statutárních orgánů a pak akcie fyzicky předá majitelům (vlastníkům) akciové společnosti. Akcie na jméno v listinné formě je de facto pouhým potvrzením o současném vlastníkovi akcií, kdy akciová společnost formou rubopisného záznamu na akcii zaznamenává, kdo je majitelem akcií tak, jak je vedeno v evidenci akciové společnosti. Další formou akcií jsou *akcie v dematerializované podobě*, kdy akciová společnost zastoupená představenstvem (ev. představenstvo akciové společnosti může pověřit jiný subjekt – v ČR např. Centrální depozitář cenných papírů) vede seznam svých akcionářů.

Akcie v dematerializované podobě jsou v současnosti výhradně akcie na jméno, i když z technického hlediska lze v důsledku rozvoje počítačových technologií předpokládat, že je pouze otázkou času, než akcie v dematerializované podobě budou existovat i jako „akcie na doručitele“ – například ve formě „anonymní počítačové věty“ vedené v anonymním záznamu u akciové společnosti a současně ve formě „neanonymní počítačové věty“ vedené na nosiči dat (např. typu kreditní karty) u vlastníka akciové společnosti. Uvedenou „neanonymní počítačovou větu“ bude možno předávat jiným subjektům, které se tak stanou vlastníky akciové společnosti. (Jde o předání, které je analogické převodu peněz mezi bankovními účty.) Názorně: Jde o logiku prokázání vlastnictví akcie akciové společnosti „roztrženým

obrázkem“, ze kterého polovinu vlastní akciová společnost a druhou polovinu vlastní akcionář akciové společnosti, přičemž akciová společnost neví, kdo je majitelem druhé části roztrženého obrázku.

Připomeňme, že obecně akcie vůbec akciovou společností nemusejí být vydány. Vlastnictví k majetku akciové společnosti je pak typicky prokazováno společenskou smlouvou či zakladatelskou listinou. Právě tak připomeňme, že akcie pouze „potvrzuje“ či „prokazuje“ existenci vlastnictví akciové společnosti a že samotná akcie v obecném případě nezakládá nárok na vlastnictví (majetkovou účast na podnikání) akciové společnosti.

7.1.1 Listinné akcie na doručitele

Listinné akcie na doručitele (anonymní akcie, akcie na majitele) umožňují

- a) zakrývání vlastníka majetku vlastněného akciovou společností, přičemž skutečného vlastníka majetku akciové společnosti nelze zjistit,
- b) použití listinných akcií na doručitele jako platebního prostředku, tj. použití listinných akcií na doručitele při úhradě cen za zboží a služby mimo dosah kontroly orgánů státní moci a správy. Obě shora uvedené situace si přiblížíme podrobněji.

Trendem současné doby respektovaným i současnou českou legislativou je „zakázat akciovým společnostem vydávat akcie na doručitele“.

a) *Použití listinných akcií na doručitele k zakrytí vlastnictví*

Jde o klasický způsob, kdy skuteční vlastníci akciové společnosti si nepřejí být veřejně vidět, a proto se rozhodnou své vlastnictví zakrýt tím, že se rozhodnou vydat u své akciové společnosti listinné akcie na majitele.

Z hlediska úplného zakrytí vlastnictví akciové společnosti mohou být statutární orgány společnosti (typicky členové představenstva a dozorčí rady) nastrčené fyzické osoby, což však představuje určitá možná rizika s tím, že by nastrčené fyzické osoby mohly „zašantročit či odcizit“ část majetku akciové společnosti. Proto lze potenciálně předpokládat, že skutečný majitel (majitelé) akciové společnosti bude členem statutárních orgánů – typicky členem představenstva, pokud je majitel akciové společnosti „aktivním podnikatelem“, či členem dozorčí rady, pokud je majitel akciové společnosti pouze „investorem peněžních prostředků nezasahujícím příliš do řízení společnosti“. Existence nového Občanského zákoníku umožnila, aby se členy statutárních orgánů staly právnické osoby, v důsledku čehož se rozšířily i možnosti skrytí vlastníků.

b) *Použití listinných akcií na doručitele jakožto platebního prostředku*

Vypořádání obchodů, které jsou potenciálně pro své účastníky rizikové z důvodů možného sledování pohybů peněžních prostředků daňovými orgány či orgány činnými v trestním řízení. Proto místo použití peněžních prostředků, jejichž pohyb lze na bankovních účtech sledovat, je při úhradě závazků mezi obchodně propojenými skupinami používáno předání listinných akcií na doručitele. Předávané listinné akcie na doručitele dávají možnost disponovat majetkem, který je ve vlastnictví (anonymně vlastněné) akciové společnosti.

Možným signálem existence takovéhoho použití akcií na majitele je situace, kdy akciové společnosti (typicky vlastněné ze zahraničí) vlastní v lukrativních lokalitách v ČR i jinde v Evropě nemovitý majetek, který často ani nebývá příliš využíván (tj. pronajímán k obytným či podnikatelským účelům), či je využíván spíše symbolicky.

Nebezpečí plynoucí z používání akcií na majitele

Ku „ctí“ listinných akcií na doručitele (majitele) je nutno poznamenat, že akcie v listinné podobě na doručitele (majitele) jsou pro své majitele potenciálně velmi nebezpečným instrumentem. Obecně totiž neexistuje možnost si ověřit, jak pro konkrétní akciovou společnost XYZ, a. s., graficky vypadá „skutečná“ akcie na majitele v listinné formě. To např. v ČR umožňovalo provedení typu podvodu, který spočíval v tom, že fyzická osoba či skupina spolupracujících osob si „vytiskne“ padělky akcií na doručitele společnosti XYZ, a. s., u notáře se tyto osoby předložením padělků listinných akcií na majitele prohlásí jedinými majiteli akciové společnosti XYZ, a. s., a z titulu majitelů společnosti XYZ, a. s., nechají sepsat notářský zápis spočívající mj. ve změně statutárních orgánů akciové společnosti XYZ, a. s., či změny související s možností disponovat majetkem akciové společnosti. Uvedené změny pak nechají „podvodníci“ zapsat do obchodního rejstříku. Sice byl proveden „veřejný“ zápis do obchodního rejstříku, ale záleželo obvykle jen na pozornosti skutečných vlastníků akciové akcií, zda si změny všimnou. Na základě údajů zapsaných v obchodním rejstříku pak skupina „podvodníků“ může disponovat majetkem akciové společnosti XYZ, a. s. – tj. typicky šlo o snahu prodat lukrativní nemovitý majetek vlastněný akciovou společností XYZ, a. s.

7.1.2 Listinné či dematerializované akcie na jméno

Připomeňme, že pokud akciová společnost vydává (v listinné či dematerializované podobě) akcie na jméno, musí akciová společnost, tj. v praxi de facto představenstvo akciové společnosti či jím pověřený subjekt, vést seznam svých akcionářů. Tím se účastníci tohoto seznamu stávají „viditelní“ pro potřeby orgánů státní moci a správy. Nicméně akciová společnost v obecném případě – vždy záleží na legislativě v příslušné zemi – nemusí zveřejňovat seznam svých akcionářů pro širokou veřejnost.

Právě tak jako listinné akcie na doručitele, tak i akcie na jméno (bez ohledu na to, zda jde o akcie v listinné či dematerializované podobě) umožňují provádět méně standardní operace, jakými jsou

- a) zakrývání vlastníka majetku vlastněného akciovou společností, přičemž skutečného vlastníka majetku akciové společnosti nelze zjistit,
- b) použití akcií na jméno jako platebního prostředku, tj. použití listinných akcií na jméno při úhradě cen za zboží a služby mimo dosah kontroly orgánů státní moci a správy.

Obě shora uvedené situace si přiblížíme podrobněji.

a) Použití akcií na jméno (v dematerializované či listinné podobě) k zakrytí vlastnictví

Z formálního hlediska jsou akcie na jméno ideálním nástrojem pro identifikaci skutečných vlastníků akciové společnosti, protože akciová společnost musí vést seznam svých akcionářů. Pro potřeby anonymizace vlastnictví či anonymizace obchodů jsme se spíše v období let 1992–1999 v ČR mohli setkat s řadou podivných – amatérských technik, které měly zabránit veřejnosti poznat skutečné vlastníky akciové společnosti. Uvedme dva klasické příklady:

- a) Protože důležitým zdrojem informací o akcionářích jsou výroční zprávy, lze se několik dní před datem, ke kterému je výroční zpráva společnosti sestavována, setkat s (veřejnosti neznámým) prodejem akcií fyzické či právnické osobě XX a současným uzavřením kupní smlouvy, kdy skuteční akcionáři nakupují od pana XX akcie jeden den po rozhodném

datu, ke kterému se sestavuje účetní uzávěrka. Smluvně je ošetřeno, že dokud nebude fyzicky zapláceno, akcie zůstávají jako záruka za splnění závazku atd. Naprosto analogická je situace, kdy musí vlastník uzavřít smlouvu, která bude součástí sbírky listin v obchodním rejstříku, tj. opět jsou před datem uzavření smlouvy akcie panu XX prodány a současně v tomto dni je dohodnut odkup akcií XX zpět. (Typická odměna panu – či obchodní společnosti – XX bývá podle velikosti transakce částka cca 50 až 100 tisíc Kč.)

- b) Zakrývání s použitím služeb advokátů (advokátních kanceláří), kdy se skutečný vlastník nechá zastupovat v seznamu akcionářů advokátem, který není povinen uvádět jméno klienta. (V případě akcií na doručitele pak v zastoupení svého klienta jedná dle příkazů klienta advokát na valné hromadě a jako vlastník se advokát prokazuje při prezenci na valné hromadě fyzickým předložením listinných akcií na doručitele.) Z hlediska vyšetřování hospodářských trestných činů uvedený způsob zakrývání vlastníka je spolehlivý a časem prověřený „signální praporek“ označující orgánům činným v trestním řízení, že něco není s akciovou společností v pořádku. Shora uvedené příklady jsou sice poněkud staromódní, ale dokonce i dnes se se shora uvedenými postupy můžeme setkat.

Elegantnějším a dnes ve zdrcující míře převažujícím způsobem zakrývání vlastnictví je přístup založený na odlišení „*ekonomického vlastnictví*“ (= *vlastnictví v ekonomickém smyslu*) a „*vlastnictví v právním smyslu*“ (= *vlastnictví z hlediska právních předpisů*).

Vlastnictví v „právním“ a „ekonomickém“ smyslu můžeme ilustrovat na příkladu situace v ČR: V českém ekonomicko-právním prostředí je vlastníkem společnosti typu společnost s ručením omezeným (resp. akciové společnosti) společník (resp. akcionář). Vlastníkem v ekonomickém smyslu je ten, kdo má na základě plné moci (generální plné moci) možnost disponovat majetkem, přičemž zmíněná plná moc je fakticky nevypověditelná ze strany dalších, tj. plnou mocí nezplnomocněných osob. Nejblíže k vlastníkovi v ekonomickém smyslu je nositel prokury, ovšem prokura je ze strany představenstva společnosti (resp. vlastníků společnosti) vždy vypověditelná.

V případě obchodních společností (akciových, či společností s ručením omezeným typu LTD) je právním vlastníkem ten, kdo vlastní akcii či obchodní podíl ve společnosti typu LTD či kdo je „v registrech vlastníků“ zapsán – evidován – jako vlastník. Ekonomickým vlastníkem obchodní společnosti AA je však ten, kdo je generální plnou mocí (Power Attorney) zmocněn k *neomezenému disponování majetkem (a závazky)* obchodní společnosti AA. Charakteristickým znakem zmíněné generální plné moci je to, že tato plná moc je fakticky nevypověditelná, tj. k jejímu vypovězení může dojít výhradně na přání zmocněného – tj. osoby disponující generální plnou mocí.

Generální plná moc k disponování majetkem (a závazky) obchodní společnosti se používá jako základní nástroj tzv. „*mezinárodního daňového plánování*“ a rovněž je využívána jako základní nástroj k zakrývání vlastnictví obchodních společností v případě, že obchodní společnosti mají povinnost zveřejňovat seznam svých vlastníků (akcionářů). Vystavením „generální plné moci“ se faktické vlastnické právo – právo disponovat majetkem a závazky společnosti – přesune od stávajících veřejně známých vlastníků uvedených „v registrech vlastníků“ (včetně seznamu akcionářů či vlastníků vedených v samotné společnosti) k oprávněné osobě, která však není nikde evidována jako vlastník společnosti v právním slova smyslu. K prodeji společnosti AA pak stačí jen, aby se změnila oprávněná osoba disponující „generální plnou mocí k disponování majetkem společnosti AA“, aniž se mění vlastníci společnosti v „právním slova smyslu“, tj. vlastníci společnosti evidovaní v „registrech vlastníků“.

Připomeňme, že legislativa některých zemí (např. Kypr) vyžaduje, aby byl orgánům státní správy sdělen skutečný vlastník obchodní společnosti (tj. obvykle osoba oprávněná

k disponování majetkem společnosti na základě generální plné moci), ale vynutitelnost tohoto právního předpisu je de facto nulová.

Problematika daňových rájů a „International Business Companies Acts“

Problematika tzv. daňových rájů je zkoumána dlouhou řadou let. Připomeňme poněkud archaické nicméně stále užitečné přehledové práce Neal⁵⁵ a Hansen a Kessler,⁵⁶ současný pohled Kongresu USA na daňovou optimalizaci s použitím daňových rájů Gravelle,⁵⁷ teoretický právní rozbor trestné činnosti v oblasti daní vč. užití daňových rájů Raskolnikov⁵⁸ či teoretickou neoklasickou analýzu dopadů existence daňových rájů a zdanění na výkonnost ekonomiky Rostain a Regan.⁵⁹

Z hlediska operací souvisejících s anonymizací vlastníků a anonymizací obchodů se často pracuje s tzv. off-shore (ovými) společnostmi. Nejjednodušeji si lze off-shore společnost představit jako podnikatelský subjekt (právního typu obdobného naší společnosti s r. o. – LLC, IBC, Inc. apod.), který vyvíjí ekonomickou aktivitu takřka výhradně mimo území státu, ve kterém společnost sídlí. Typickými sídly off-shore společnosti jsou tzv. „daňové ráje“, které si lze názorně představit jako státy, kde jsou placeny velmi nízké daně (např. roční paušální poplatek 50 USD za každou obchodní společnost) apod.

Součástí legislativy států, které jsou považovány za tzv. daňové ráje, bývá zákon – „International Business Companies Act“ (IBCA), který umožňuje založit v daňovém ráji tzv. off-shore společnost. Z hlediska ekonomického je off-shore společnost běžná obchodní společnost založená na základě IBCA, přičemž tato off-shore společnost nesmí provozovat na teritoriu příslušného státu jakoukoliv podnikatelskou činnost, najímat zaměstnance, vyrábět výrobky apod. s výjimkami nákupů určitých typů služeb – např. nájem kanceláří, najímání pomocného personálu, najímání účetních, právních a daňových služeb. Právě na základě jednotlivých zákonů IBCA jsou často zakládány v různých daňových rájích společnosti používané při zakrývání vlastníků či vlastnictví.

Připomeňme, že pro zahraniční subjekty se mohou stát „daňovými ráji“ díky daňové legislativě i státy, které se běžně za daňové ráje nepovažují – Švýcarsko, Delaware apod.

Z hlediska anonymizace obchodů mají však obchodní společnosti vlastněné off-shore společnostmi sídlícími v daňových rájích určitou nevýhodu. Být vlastněn společností sídlící v daňovém ráji v současnosti znamená být z hlediska orgánů daňové správy potenciálně podezřelý z krácení daní a z hlediska orgánů činných v trestním řízení být potenciálně podezřelý z praní špinavých peněz.

Proto i v ČR v posledních deseti letech zájemci o provádění anonymních obchodů využívají zahraniční společnosti sídlící ve státech, které rozhodně nelze považovat za tzv. daňové ráje (typu Švýcarsko, Španělsko, Portugalsko, Velká Británie, Saudská Arábie, Delaware...).

⁵⁵ NEAL, T. L. *The Offshore Advantage: Privacy, Asset Protection, Tax Shelters, Offshore Banking & Investing – Why & How*, MMP, 1998, 272 s. ISBN 978-1571013316.

⁵⁶ HANSEN N. A., KESSLER S. A. The Political Geography of Tax H(e)avens and Tax Hells, *The American Economic Review*, Vol. 91, No. 4 (Sep., 2001), pp. 1103–1115.

⁵⁷ GRAVELLE, G. J. *Tax Havens: International Tax Avoidance and Evasion*, 2015, Congressional Research Service 7-5700, R40623, (dostupné z www.crs.gov)

⁵⁸ RASKOLNIKOV, A. Crime and Punishment in Taxation: Deceit, Deterrence, and the Self-Adjusting Penalty, *Columbia Law Review*, Vol. 106, No. 3 (Apr., 2006), pp. 569–642.

⁵⁹ ROSTAIN T., REGAN C. M. Jr. *Confidence Games: Lawyers, Accountants, and the Tax Shelter Industry*, The MIT Press, 2014, 424 s. ISBN 978-0262027137.

Jen pro úplnost připomeňme, že ve světě existuje mnoho podnikatelských subjektů, které poskytují fyzickým i právnickým osobám služby spojené se zakládáním a správou off-shore společností a s mezinárodním daňovým plánováním. V ČR mezi takovéto subjekty patří například společnosti SMART Office & Companies, s.r.o., KAMINARI, s.r.o., Akont Trust Company, s.r.o. a další.

V právním řádu, ve kterém jsou povoleny pouze akcie na jméno (či obchodní společnosti jsou povinny vést seznam svých majitelů), probíhá zakrývání vlastnictví obchodní společnosti v zásadě třemi možnými způsoby:

1. Nevhodným klasickým způsobem, kdy Společnost AC sídlící v daňovém ráji vystaví generální plnou moc panu Novákovi, který na jejím základě disponuje majetkem této společnosti mj. v ČR a případně uzavírá jménem Společnosti AC obchody v ČR. – Je pouze otázkou času, kdy finanční úřad projeví zájem o tyto obchody a o peněžní toky tyto obchody doprovázející.
2. Společnost X sídlící v daňovém ráji se stane 100% vlastníkem Společnosti Y založené v některém ze států EU či v jiné důvěryhodné zemi.
3. Společnost X sídlí v některé důvěryhodné zemi odlišné od země, ve které je založená Společnost Y.

V případech ad 2. a 3. Společnost Y vystaví generální plnou moc panu Novákovi, který se stane beneficiem – tj. z ekonomického hlediska i vlastníkem – Společnosti Y. Pan Novák, který na základě generální plné moci disponuje majetkem Společnosti Y mj. v ČR a případně uzavírá jménem Společnosti Y obchody v ČR. – Uvedená operace silně zkomplikuje život orgánům daňové správy v obou zemích, protože takto fungujících firem je mnoho a v zásadě lze (s poměrně malou mírou rizika) zkruslovat informace o hospodaření obou společností, a tím „vhodným způsobem“ manipulovat daňovým základem apod.

Shora zmíněný druhý a třetí postup je snadným způsobem, jak zakrýt skutečného vlastníka Společnosti Y. Proto legislativa řady zemí tento postup zakazuje tím, že majetek akciové společnosti (s určitými výjimkami peněžních prostředků v hotovosti a na bankovních účtech) nesmí obsahovat výhradně pouze akcie jedné akciové společnosti. V tomto případě je nutno zákon obejít a zabránit tomu, aby majetek Společnosti X byl tvořen výhradně akciemi Společnosti Y, ale ve vlastnictví Společnosti X musí přibýt ještě akcie další akciové společnosti.

Poznámka: Z terminologického hlediska akcie (společnosti AB), která ve svém majetku drží pouze akcie jiné akciové společnosti, se nazývá angl. nominee share. Společnost AB je pak Nominee společnost AB, česky patrně „zmocněná společnost“ a akcie společnosti AB by byly „akcie zmocněné společnosti“, ale tyto pojmy se v češtině v souvislosti s mezinárodním daňovým plánováním nepoužívají. Podle autorovi dostupných informací některé právní režimy vyžadují i použití slova „nominee“ v názvu společnosti, jejíž majetek je tvořen výhradně akciemi jiné akciové společnosti.

Dále si názornou tabulkovou formou popíšeme způsoby zakrývání skutečného vlastníka společnosti ve dvou odlišných právních rádech, a to v případě, kdy

- a) právní řád v příslušné zemi povoluje existenci „nominee společnosti“ a dále v případě kdy
- b) právní řád v příslušné zemi nepovoluje existenci „nominee společnosti“.

Rovněž si připomeneme, jak vypadá typická vlastnická struktura společnosti, u které je zakrýván vlastník, a ukážeme, kdo je výstavcem generální plné moci, resp. jen plné moci vystavené vlastníkově společnosti v ekonomickém smyslu (tj. tzv. beneficiem z generální plné moci).

V dále uvedené tabulce je popsána situace, kdy Společnost X z právního hlediska vlastní zcela nebo z „takřka úplně“ Společnost Y a je schematicky ukázáno, jakým způsobem je s využitím generální plné moci zakrývána skutečnost, že skutečným vlastníkem Společnosti Y je pan Novák. Tedy je ukázáno, kdo generální plné moci vystavuje v případě, že právní řád povoluje existenci „nominee společností“ (viz Model I) a v případě, že právní řád v příslušné zemi nepovoluje existenci „nominee společností“ (viz Model II). Současně je ukázáno, jak vypadá typická vlastnická struktura Společnosti Y v případě, že právní řád umožňuje a v případě, kdy právní řád neumožňuje existenci „nominee společností“.

Modely zakrývání ekonomického vlastníka (beneficienta) Společnosti Y pana Nováka s využitím „nominee společností“ a při nemožnosti využití „nominee společností“		
Model I (právní řád povoluje „NOMINEE“ společnosti – tj. Společnost X je „nominee společností“)	Model II (právní řád zakazuje „NOMINEE“ společnosti, tj. Společnost X a Společnost AA nejsou „nominee společnostmi“)	
Nominee Společnost X Jediný majetek společnosti „Nominee Společnost X“ je tvořen 100% podílem na základním kapitálu společnosti Y	Společnost X (například akciová Společnost X) Společnost X vlastní: 99,99% podíl na základním kapitálu Společnosti Y a 100% podíl na základním kapitálu Společnosti AA. Společnost AA vlastní: 0,01% podíl na základním kapitálu Společnosti Y a „zanedbatelné“ podíly na základním kapitálu v dalších obchodních společnostech. (Z důvodu toho, aby Společnost AA nebyla společností typu „nominee“. Obvyklá velikost „zanedbatelné velikosti podílu“ Společnosti AA na základním kapitálu u dalších obchodních společností je velmi hluboko pod 1 % podílu na základním kapitálu.)	
Generální plná moc panu Novákovi je vystavena vlastníky v právním smyslu (či jejich pověřenými právními zástupci) společnosti „Nominee Společnost X“ na disponování majetkem „Nominee Společnosti X“. Z obsahu plné moci vyplývá, že majitelé (v právním smyslu) společnosti „Nominee Společnost X“ zmocňují pana Nováka k neomezenému nakládání majetkem Společnosti Y,	Generální plná moc panu Novákovi je vystavena vlastníky v právním smyslu (či jejich pověřenými právními zástupci) Společnosti X na disponování majetkem Společnosti Y. Z obsahu plné moci vyplývá, že majitelé (v právním smyslu) Společnosti X zmocňují pana Nováka k neomezenému nakládání majetkem Společnosti Y, tj. majitelé v právním smyslu Společnosti X	Generální plná moc panu Novákovi je vystavena vlastníky v právním smyslu (či jejich pověřenými právními zástupci) společnosti AA na disponování majetkem Společnosti Y. Z obsahu plné moci vyplývá, že majitelé (v právním smyslu) Společnosti AA zmocňují pana Nováka k neomezenému nakládání majetkem Společnosti Y, tj. majitelé v právním smyslu Společnosti AA

<p>tj. majitelé v právním smyslu „Nominee Společnosti X“ (či jejich pověření zástupci – typicky „directors“) zmocňují pana Nováka k tomu, aby neomezeným způsobem „přikazoval“ statutárním orgánům Společnosti Y způsob, jakým mají statutární orgány Společnosti Y disponovat majetkem Společnosti Y, jakým dalším subjektům mají statutární orgány Společnosti Y (či jejich pověření zástupci) vystavovat další plné moci k disponování majetkem Společnosti Y. Tj. typicky pan Novák bude mít k dispozici generální plnou moc vystavenou zástupci statutárních orgánů Společnosti Y.</p>	<p>(či jejich pověření zástupci) zmocňují pana Nováka k tomu, aby „neomezeným způsobem přikazoval“ statutárním orgánům Společnosti Y způsob, jakým mají statutární orgány Společnosti Y disponovat majetkem Společnosti Y, jakým dalším subjektům mají statutární orgány Společnosti Y (či jejich pověření zástupci) vystavovat další plné moci k disponování majetkem Společnosti Y. Tj. typicky pan Novák bude mít k dispozici generální plnou moc vystavenou zástupci statutárních orgánů Společnosti X k disponování majetkem společnosti Y.</p>	<p>(či jejich pověření zástupci) zmocňují pana Nováka k tomu, aby „neomezeným způsobem přikazoval“ statutárním orgánům Společnosti Y způsob, jakým mají statutární orgány Společnosti Y disponovat majetkem Společnosti Y, jakým dalším subjektům mají statutární orgány Společnosti Y (či jejich pověření zástupci) vystavovat další plné moci k disponování majetkem Společnosti Y. Tj. typicky pan Novák bude mít k dispozici generální plnou moc vystavenou zástupci statutárních orgánů Společnosti AA k disponování majetkem společnosti Y.</p>
<p>Typičtí vlastníci v „právním slova smyslu“ společnosti „Nominee Společnost X“ jsou například zaměstnanci advokátní kanceláře typu vrátný, uklízečka, administrativní pomocnice v advokátní kanceláři apod.</p>	<p>Typičtí vlastníci v „právním slova smyslu“ „Společnosti X“ jsou například zaměstnanci advokátní kanceláře typu vrátný, uklízečka, administrativní pomocnice v advokátní kanceláři apod.</p>	<p>Typičtí vlastníci v „právním slova smyslu“ „Společnosti AA“ jsou například zaměstnanci advokátní kanceláře typu vrátný, uklízečka, administrativní pomocnice v advokátní kanceláři apod.</p>
<p>Pracovníci orgánů činných v trestním řízení se typicky setkají pouze s generální plnou mocí vystavenou statutárními orgány Společnosti Y. Tj. s plnou mocí vystavenou pověřenými zástupci – typicky tzv. „directors“ – vlastníků v právním slova smyslu, tj. zástupců Společnosti X panu Novákovi, a to typicky při žádosti o otevření bankovního účtu Společnosti Y, kterým disponuje pan Novák.</p>		<p>S touto plnou mocí se typicky nelze setkat, protože pan Novák nemá důvod tuto plnou moc kdekoliv překládat.</p>

b) Použití akcií na jméno jako platebního prostředku

Převod ekonomického vlastnictví Společnosti Y od pana Nováka např. na pana Vopičku je z technického hlediska triviální. Stačí pouze napsat novou generální plnou moc k disponování majetkem Společnosti Y (popřípadě i Společnosti AA) pro pana Vopičku. Tj. pan Novák se obrací přímo na společnost či advokátní kancelář, která panu Novákovi „Nominee Společnost X“, ev. Společnost X a Společnost AA založila či nakoupila, která zabezpečila pro pana Nováka vystavení generálních plných mocí a která se z právního, daňového atd. hlediska stará o fungování a správu zmíněných společností.

7.2 Postup orgánů činných v trestním řízení pro potřeby znaleckého zkoumání

Zájmem orgánů činných v trestním řízení je odhalit „skutečného“ vlastníka či „skutečného“ původce obchodů, u kterých jsou využívány akciové společnosti (akcie) a společnosti či cenné papíry obdobného typu. – A později nezákonným způsobem získaný majetek (majetkový prospěch) odčerpát – viz podrobněji Šugár⁶⁰ či Dvořák.⁶¹

Odhalení skutečných vlastníků anonymních akcií většinou přesahuje možnosti policejního orgánu – finančního vyšetřovatele. Proto je třeba o odborné vyjádření (znalecký posudek) požádat znalce v oboru.

Jak je patrné již z předchozí části práce, při zjišťování „skutečných“ vlastníků mají naprosto nezastupitelnou úlohu generální plné moci či plné moci, které jsou součástí dokumentace k otevření bankovních účtů a které tak představují vedle dalších informací významný zdroj pro potřeby znaleckých zkoumání. Podrobněji viz Brada⁶² (Brada, 2013).

Předmětem znaleckých zkoumání pro potřeby orgánů činných v trestním řízení však bývá i skupina obchodních společností složená jak ze zahraničních, tak i z domácích obchodních společností v ČR (akciové společnosti, s. r. o. atd.), které jsou podezřelé z toho, že koordinují svoji ekonomickou aktivitu – včetně majetkových přesunů a změn vlastníků – za účelem dosažení majetkového prospěchu určitých subjektů (např. získání majetkového prospěchu ve formě neoprávněně vrácené DPH). V tomto případě je nutné doplnit klasickou analýzu vzájemných obchodů mezi obchodními společnostmi a analýzu informací z generálních plných mocí i o další typy analýzy, tj. o prozkoumání „původu“ členů statutárních orgánů či „původu“ fyzických osob disponujících majetkem analyzovaných obchodních společností.

Tedy je vhodné zjistit, zda fyzické osoby vyskytující se ve statutárních orgánech zkoumané skupiny společností či osoby disponující majetkem ve zkoumané skupině společností nejsou ve skutečnosti pouze nastrčení tzv. „bílé koně“. „Původ bílých koní“ – tj. jejich případný společný zdroj, ze kterého byli tito „bílé koně“ získáni pro potřeby zkoumané skupiny obchodních společností (včetně podnikajících fyzických osob) může výrazně napomoci přesně specifikovat, jaké obchodní společnosti do skupiny „spolupracujících“ subjektů patří, a tak

⁶⁰ ŠUGÁR, J. *Odčerpávání výnosů z trestné činnosti v praxi orgánů činných v trestním řízení*. Praha: Scientia spol. s r.o., 2009, s. 152. ISBN 978-8086960-52-4.

⁶¹ DVOŘÁK, V. *Ekonomické a kriminální aspekty legalizace výnosů z trestné činnosti*. Praha: Scientia spol. s r.o., 2010, s. 91. ISBN 978-80-86960-63-0.

⁶² BRADA, J. *Znalecký pohled na zdroj informací o toku špinavých peněz*. [CD ROM] In: Schlossberger Otakar. *Znáte svého klienta?* Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2013, s. 36–44. ISBN 978-80-7408-090-6.

odhalit obchody a vlastnictví majetku, které měly zůstat očím orgánů státní správy a státní moci skryté.

7.2.1 Generální plné moci

Pro dohledání skutečných vlastníků akciové společnosti pro potřeby orgánů činných v trestním řízení bývá užitečné prolomení bankovního tajemství. Součástí dostupné dokumentace doprovázející založení bankovních účtů akciové společnosti, u níž hledáme skutečného vlastníka, je seznam oprávněných fyzických osob disponovat peněžními prostředky na bankovním účtu – a jedním z nich bývá i skutečný vlastník akciové (či podobné) společnosti. Specifickým případem je situace, kdy součástí bankovní dokumentace je i kopie dokumentu tzv. generální plné moci (angl. Power Attorney), která dává beneficiantovi (tj. z ekonomického hlediska skutečnému vlastníku akciové společnosti) právo k neomezenému disponování majetkem akciové společnosti. V těchto případech je skutečný vlastník akciové společnosti znám (v případě „omezenější“ plné moci např. pouze k otevření běžného účtu a provádění platebních operací, je zmocněná osoba alespoň z vlastnictví akciové společnosti silně podezřívána). Připomeňme, že pokud se v případě plné moci setkávám se spojením „General Power Attorney“, lze předpokládat, že plná moc vznikla nejspíše v českém právním prostředí, protože slovo „general“ se podle autorovi dostupných informací v prostředí „mezinárodního daňového plánování“ spíše nepoužívá. Chybou při vystavování „Power Attorney“, která orgánům činným v trestním řízení identifikuje existenci navzájem propojených subjektů, je to, že subjekt, zabývající se zakládáním off-shore společností, vystaví naprosto identické plné moci panu X pro disponování majetkem více off-shore společností, které sídlí ve velmi vzdálených daňových rájích a které pochopitelně fungují pod různými legislativami!

7.2.2 Detekce původu „bílých koní“

Pro provedení anonymních obchodů je nutné v některých případech použít tzv. bílé koně, kteří se nezasvěcenému pozorovateli jeví jako skutečné subjekty uzavírající obchody, či osoby z hlediska práva vlastnící majetek. Prostým pohledem vnějšího pozorovatele – neexistuje postup, jak zjistit, zda nějaká fyzická osoba je „bílým koněm“. Proto je potřeba zmínit některé základní techniky používané v ČR zájemci o provádění anonymních obchodů při získávání bílých koní, aby orgány činné v trestním řízení mohly identifikovat „potenciální“ bílé koně, a tím i existenci skupiny „ekonomicky propojených a kooperujících obchodních společností a ev. i fyzických osob“ podílejících se na trestné činnosti nebo trestnou činností umožňujících.

Z technického hlediska je provádění anonymních obchodů někdy doprovázeno existencí hotovosti. Získávání bílých koní pro potřeby provádění vkladů a výběrů hotovosti je všude ve světě včetně ČR komplikovanější nežli pouhé získávání bílých koní pouze pro „podpisy různých dokumentů“. Kvůli bankovní regulaci omezující praní špinavých peněz (viz Blahová⁶³ a Schlossberger⁶⁴) si bankovní instituce své klienty určitým způsobem prověřují. Proto si způsoby získávání bílých koní ukážeme nejprve na „složitějším“ získávání bílých koní pro potřeby provádění „vkladů a výběrů hotovosti“ a až potom získávání bílých koní pro „podpisy různých dokumentů“.

⁶³ BLAHOVÁ, N. *Proces AML v právním kontextu*. [CD ROM] In: SCHLOSSBERGER, Otakar. *Znáte svého klienta?* Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2013, s. 9–14. ISBN 978-80-7408-090-6.

⁶⁴ SCHLOSSBERGER, O. *Possible approaches to applying the AML process in the banking sector*. Annual Proceedings of the National Business and Economics Society, 2013. ISSN 2151-3333.

Základní způsoby získávání tzv. „bílých koní“ pro potřeby *vkladů a výběrů v hotovosti* je v ČR:

- 1) použití stávajících bankovních účtů fyzických osob nebo
- 2) použití nově zakládaných bankovních účtů fyzických osob.

1) použití stávajících bankovních účtů fyzických osob

- a) Klasickým zdrojem „bílých koní“ vlastnicích bankovní účty jsou zpravidla osoby, které odpoví na neurčitě znějící inzerát, ve kterém inzerující hledá zaměstnance na „lehčí kancelářské práce“. Těmto osobám je zpravidla telefonicky (řídčeji i při osobním jednání) či e-mailem přislíben nějaký typ „pracovního poměru“ v nejbližší budoucnosti. Obvykle je (opět ústně či e-mailem) domluvena jakási zkušební doba jeden až dva měsíce, s tím, že písemná smlouva bude uzavřena později. – Klasickým (věcně nesprávným) odůvodněním pro budoucího zaměstnance je to, že inzerující zaměstnavatel je fyzická osoba ze zahraničí a ještě v ČR nemá zřízenou pobočku, a tedy zde ani nemůže mít zřízení svůj bankovní účet, a proto ani s „budoucím zaměstnancem“ ještě nemůže uzavřít pracovní smlouvu. Proto v rámci potřeb na zřízení budoucí pobočky (ostatně „pochůzky spojené se zřizováním pobočky“ jsou hlavní náplní práce zaměstnance) potřebuje dočasně použít peněžních účtů svého „budoucího zaměstnance“. Na důkaz dobrých úmyslů zaměstnavatele dostane „budoucí zaměstnanec“ standardně vyplaceny na svůj účet i zálohy na budoucí mzdu. Kromě drobných pochůzek je hlavní činností „budoucího zaměstnance“ – kterého „budoucí zaměstnavatel“ mnohdy ani neviděl, který komunikuje telefonicky a případně z veřejné e-mailové adresy – povinnost přijmout na svůj bankovní účet a z účtu vybrat peněžní částky v hotovosti a předat je osobám, které zaměstnavatel „budoucímu zaměstnanci“ určí.
- b) Další možností jsou nadační fondy fungující mj. v oblasti poskytování služeb pro osoby v terminálním stadiu nevy léčitelné nemoci. Na tyto osoby (či snad i na jejich příbuzné) se lze obrátit s diskretní žádostí o použití jejich bankovních účtů za příslušnou procentní úhradu – snad 5 % – z vybírané částky. (Do jaké míry – a zda vůbec – mohou být zdrojem těchto informací zdravotnická zařízení či fyzické osoby v těchto zařízeních zaměstnané, není autorovi nic známo.)

2) použití nově založených bankovních účtů fyzických osob

Zde je nutno nejprve najít osoby, které na svoje doklady (občanské průkazy) budou bankovní účty nově zakládat, přičemž dispoziční právo – via přístupových hesel do internetového bankovníctví – nebude mít majitel účtu, ale osoba, která si založení účtu u tohoto „fiktivního“ majitele bankovního účtu zaplatila. Vděčným zdrojem „občanských průkazů“ jsou obytny sociálně slabých a bezdomovců či hospodští povaleči, kteří jsou zájemcům doporučení hostinskými.

Základní způsoby získávání tzv. „bílých koní“ pro potřeby pouze členství ve statutárních orgánech společností je:

a) použití fyzických osob

Klasickým příkladem fyzických osob, které jsou členy statutárních orgánů obchodních společností, jsou nízko kvalifikovaní zaměstnanci advokátních kanceláří, či společností zabývajících se daňovým plánováním či mezinárodní daňovou optimalizací – např. vrátní, pracovníci ostrahy či uklízečky, pomocní dělníci apod. Jako kuriozitu můžeme uvést i situaci, kdy advokát jako bílé koně použil v „nastrčených firmách“ své advokátní koncipienty.

b) další použití dalších fyzických a právnických osob

Vedle klasických „bezdomovců“ typicky přihlášených k trvalému pobytu na obecních úřadech a sociálně slabých občanů vystupujících jako „formální“ smluvní strany či jako vlastníci v právním smyslu a či nověji i off-shore společností vystupujících jako vlastníci v právním smyslu existují (vedle dříve zmíněných společností poskytujících na podnikatelské bázi služby v oblasti mezinárodního daňového plánování včetně zakládání off-shore společností) i další spolupracující subjekty poskytujících řadu služeb legální povahy umožňujících a podporujících existenci anonymních obchodů. Jde například o notářské služby, advokátní služby, daňové poradenství apod.

Pozor, problematiku získávání „bílých koní“ nelze směřovat s problematikou zakládání tzv. „ready-made companies“, tj. s podnikáním, jehož smyslem je zakládat a pak prodávat hotové, založené společnosti typu spol. s r. o. či akciová společnost.

8 Vybrané možnosti odhalování daňových úniků v České republice

---

Po roce 1989 se začala v tehdejším Československu připravovat reforma daňového systému, a to v souvislosti s přechodem centrálního řízení na tržní systém. Daňové úniky se v té době začaly teprve objevovat jako nové, neznámé situace. Největší problémy se projevovaly u tehdejší daně z obrátu. Ta sice doznala zjednodušení, kdy se počet sazeb snížil z několika tisíc na pouhé čtyři, avšak pro správce daně nově se objevující situace byly zcela neznámé⁶⁵.

Z dnešního pohledu se tehdy finanční správa setkávala s daňovými úniky, např. při dovozu osobních automobilů ze sousedních vyspělejších zemí, ale i v oblasti lihu, tabákových výrobků aj. Daňové podvody byly realizovány některými tuzemskými začínajícími podnikateli. Mnohdy ani netušili, že byli k nějakému daňovému podvodu využiti a doplatili tak na svou důvěřivost nejen tím, že se dostali do značných problémů finančních a majetkových, ale mnozí posloužili jako „bílí koně“ a přivýdělek je někdy stál i život.

Tendence k růstu objemu daňových podvodů a mnohotvárnost jejich forem se začala projevovat plnou silou po realizaci daňové reformy v roce 1993. V rámci nové daňové soustavy byla zcela novou, nepoznanou daní daň z přidané hodnoty (dále jen DPH), ale do jisté míry i spotřební daň postihující vybrané komodity.

V současné době jsme sice v polovině druhého desetiletí 21. století, avšak mnohé praktiky v oblasti daňových úniků, avšak v daleko sofistikovanější podobě „jedou“ dál a stát tak ztrácí na daních značné prostředky. To se projevuje v nemožnosti realizovat některé veřejné výdaje.

V následující části se budeme zabývat problematikou daňových úniků, jež jsou součástí stínové či šedé ekonomiky. Na základě klasifikace daňových úniků je věnována pozornost úmyslným nelegálním daňovým únikům a nástrojům, které má správce daně k jejich zjištění. Autorka ze svých dřívějších vlastních pracovních zkušeností popisuje nejzávažnější daňové úniky, které představují každoroční snížení veřejných příjmů o desítky miliard korun. Bohužel se také dotýkají lidských životů. Daňové úniky přispěly rovněž k nerovným podmínkám podnikání. Situace je již natolik závažná, že i evropské instituce se touto problematikou v několika posledních letech velmi vážně zabývají a navrhuji řadu opatření ke snížení daňových úniků.

8.1 Daňové úniky jako součást šedé ekonomiky

Daňové úniky představují nepodchycenou ekonomiku, pro niž se používají výrazy jako šedá sféra, šedá ekonomika, skrytá ekonomika, podzemní ekonomika, černá ekonomika či ekonomika stínová. Jedná se tedy o označení té části ekonomiky, jejíž výkon není konzistentně zachycen ve vykazovaném výkonu ekonomiky.⁶⁶ Podle nové metodiky Národních účtů ESA 2010 obsahuje výpočet hrubého domácího produktu (dále jen HDP) jednotlivých členských států Evropské unie (dále jen EU) i stínovou ekonomiku.⁶⁷

---

⁶⁵ LEGIERSKÁ, Y. *Od přímého zdanění k nepřímému*. 2011, s. 77.

⁶⁶ ŽÁK, M. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2002, s. 499.

⁶⁷ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Metodická příručka Fiskálního výhledu ČR*. 2013, s. 3.

Šedá ekonomika, jako podmnožina stínové ekonomiky, představuje činnost přinášející příjmy tomu, kdo ji provozuje, a které nemohou být odhadnuty ze žádných statistických zdrojů užívaných k sestavování HDP.⁶⁸ Jiní autoři označují šedou ekonomiku jako ekonomickou činnost na okraji nebo vně zákonných pravidel, usilující o vytvoření zisku na základech, které jsou s těmito pravidly v rozporu. Typickým příkladem je oblast stavebních prací, kde z následného zisku nejsou přiznány daně, nebo při nichž jsou zaměstnávání cizinci bez pracovního povolení.⁶⁹

Šedou ekonomiku netvoří jedna spojitá aktivita, ale je to soubor různých aktivit a činností – často od sebe značně odlišných (nejedná se pouze o daňové úniky, ale také o práci na černo, okrádání zákazníků, prodej falešného zdravotně škodlivého zboží, korupci, pašování, praní špinavých peněz apod.). Šedá ekonomika zastírá svoji činnost a často obsahuje jak část legální, tak i nelegální produkci zboží či poskytování služeb. Pohybuje se mimo kontrolu pracovního systému a často mimo oficiální týdenní pracovní dobu. Šedá ekonomika je hrozbou pro plnohodnotnou hospodářskou politiku státu zejména z důvodu, že demoralizuje podnikatelské prostředí vytvářením nejednotných ekonomických podmínek pro všechny zúčastněné subjekty. Z pohledu finančního pak lze šedou ekonomiku charakterizovat jako nelegální aktivity, při nichž stát přichází o příjmy z daní, cel a pojistného. Těmito aktivitami šedá ekonomika ztrácí určitou část peněz, které by mohl použít např. pro snížení daňové zátěže či pro vyšší standard veřejných statků.⁷⁰

Velikost šedé či stínové ekonomiky nelze přesně stanovit. Její velikost lze pouze odhadnout, a to statistickými metodami. Nejčastěji se uvádí kvůli srovnatelnosti mezinárodní a také v čase v procentech HDP.

V Evropské unii (dále jen EU) vykazuje dle níže uvedené tabulky a grafu nejhorší údaje Bulharsko (31,2 % HDP v roce 2013), nejlepší pak Rakousko (7,5 %). Pro ČR lze pro poslední léta nalézt údaje pohybující se okolo 15 % HDP, tj. mírně pod úroveň EU. Na úrovni

Vývoj stínové ekonomiky v Evropě v letech 2011 až 2013

	2011			2012			2013e		
	GDP (millions of euros)	Share of shadow economy	Shadow economy (millions of euros)	GDP (millions of euros)	Share of shadow economy	Shadow economy (millions of euros)	GDP (millions of euros)	Share of shadow economy	Shadow economy (millions of euros)
Austria	300,712	7.9%	23,756	309,901	7.6%	23,552	319,074	7.5%	23,931
Belgium	369,836	17.1%	63,242	376,840	16.8%	63,309	385,201	16.4%	63,173
Bulgaria	38,505	32.3%	12,437	39,668	31.9%	12,654	41,276	31.2%	12,878
Cyprus	17,979	26.0%	4,675	17,887	28.6%	4,579	17,536	25.2%	4,419
Czech Republic	156,217	16.4%	25,620	152,828	16.0%	24,452	154,394	15.5%	23,931
Denmark	240,453	13.8%	33,182	244,064	13.4%	32,793	249,725	13.0%	32,644
Estonia	15,951	28.6%	4,562	16,998	28.2%	4,793	18,040	27.6%	4,979
Finland	189,489	13.7%	25,960	194,469	13.3%	25,864	198,702	13.0%	25,831
France	1,996,583	11.0%	219,624	2,029,877	10.8%	219,227	2,061,511	9.9%	204,090
Germany	2,592,600	13.7%	355,186	2,643,900	13.3%	351,639	2,667,835	13.0%	350,719
Greece	298,532	24.3%	72,873	193,749	24.0%	46,500	182,924	23.6%	43,170
Hungary	99,819	22.8%	22,759	97,756	22.5%	21,995	102,763	22.1%	22,711
Ireland	158,993	12.8%	20,351	163,595	12.7%	20,777	167,412	12.2%	20,424
Italy	1,578,497	21.2%	334,641	1,565,916	21.6%	338,238	1,576,575	21.1%	332,657
Latvia	20,211	26.5%	5,356	22,258	26.1%	5,809	23,546	25.5%	6,004
Lithuania	30,807	29.0%	8,934	32,782	28.5%	9,343	34,722	28.0%	9,722
Luxembourg	42,625	8.2%	3,495	44,219	8.2%	3,626	45,636	8.0%	3,651
Malta	6,556	25.8%	1,692	6,756	25.3%	1,709	7,038	24.3%	1,710
Netherlands	601,973	9.8%	58,993	600,638	9.5%	57,061	606,967	9.1%	55,234
Poland	369,666	25.0%	92,416	381,361	24.4%	93,052	400,168	23.8%	95,240
Portugal	171,065	19.4%	33,187	165,409	19.4%	32,089	163,796	19.0%	31,121
Romania	131,327	29.6%	38,873	131,740	29.1%	38,336	139,357	28.4%	39,577
Slovenia	34,172		8,717	35,466	23.6%	8,370	35,240	23.1%	8,140
Spain	1,063,355						833	18.6%	195,641
Slovakia	69,108						94	15.0%	11,099
Sweden	382,506						225	13.9%	58,746
United Kingdom	1,746,587	10.5%	183,392	1,901,001	10.1%	192,001	1,950,219	9.7%	189,171
Subtotal (EU-27)		19.2%	1,903,922		18.9%	1,902,479		18.4%	1,870,435

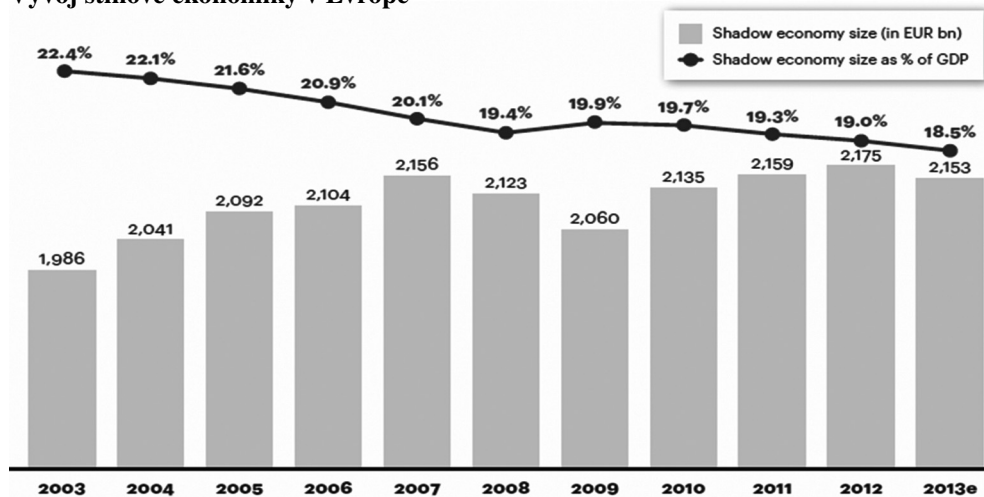
⁶⁸ MACAFEE, K. *A glimpse of the hidden economy in the national accounts of the United Kingdom*. 1982, p. 149.

⁶⁹ ŽÁK, M. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2002, s. 499.

⁷⁰ SCHNEIDER, F. et al. *Shadow Economies around the World: What do we know?* 2004.

roku 2014 by se jednalo o více než 600 mld. Kč. Ještě v roce 2007 činil tento podíl 17 % HDP. To představuje stále zlepšující se vývoj, i když velmi pomalý (viz tabulka **Šedá ekonomika v poměru k HDP v Česku**).

Vývoj stínové ekonomiky v Evropě

Zdroj: SCHNEIDER, Friedrich, et al. *The Shadow Economy in Europe*, 2013. 2014, p. 5.

Šedá ekonomika v poměru k HDP v Česku

Rok	Objem v mld. Kč	Podíl na HDP v %
2015 (odhad)	614	15,1
2014 (odhad)	612	15,4
2013	602	15,5
2012	615	16,0
2011	644	16,4
2010	609	16,7
2009	583	16,9
2008	617	16,6
2007	544	17,0

Zdroj: SCHNEIDER, Friedrich. *Šedá ekonomika v České republice*. 2015.

8.2 Definice a klasifikace daňových úniků

Významnou součástí šedé ekonomiky jsou daňové úniky. Daňovým únikem rozumíme určitou minimalizaci, popřípadě až nulaci daňové povinnosti. Rozlišujeme legální a nelegální daňové úniky. Legální daňové úniky souvisí zpravidla s optimalizací daní, tj. snížením da-

ňové povinnosti v souladu se zákonem. Nelegální daňové úniky jsou jednak neúmyslné, jednak úmyslné.⁷¹

Legální daňový únik⁷² je stav, kdy daňový subjekt využívá nedostatků v zákonech způsobem, který nebyl záměrem zákonodávce. Bránit se proti legálním daňovým lze zkvalitňováním zákonů a dalších právních předpisů. Stav, kdy daňový subjekt využívá k optimalizaci své daňové povinnosti možností daných právními předpisy úmyslně (např. volbou mezi povolenými způsoby odpisů), se nepovažuje za daňový únik. Sem se zahrnuje uplatnění slev, odpočitatelných položek, uplatnění ztráty z minulých let, odpisy, možnost uplatnění výdajů paušálem nebo procentem z příjmu, rezervy, opravné položky – obecně zákon daňovému poplatníkovi nabízí možnost takovým způsobem ušetřit na dani.

Nelegálním daňovým únikem⁷³ jsou případy, kdy daňový subjekt získává daňovou výhodu v rozporu se zákonem, tedy jeho porušováním, např. nepřiznáním příjmů nebo majetku, nadhodnocuje náklady nebo výdaje, vystavuje fiktivní doklady, do nákladů zahrnuje náklady daňově neuznatelné, skrytým převodem zisku mezi mateřskou a dceřinou společností. Může jít o daňové úniky:

- neúmyslné, způsobené neúplnou informovaností daňového subjektu, nepochopením právních předpisů, poplatník porušil zákon z nevědomosti (nebyl dobře informován, zákon není srozumitelně vysvětlen apod.) a
- úmyslné, jejichž rozsah je obvykle větší než rozsah daňových úniků neúmyslných. Úmyslné daňové úniky (daňové podvody) jsou převážně trestnými činy, kdy daňovými poplatníkem vědomě porušuje zákon a platí menší nebo žádné daně.

8.3 Nástroje správců daně při odhalování daňových úniků

Podle Daňového řádu,⁷⁴ dříve zákona o správě daní a poplatků,⁷⁵ má správce daně, resp. Finanční správa ČR (dále jen FS ČR) a Celní správa ČR⁷⁶ (dále jen CS ČR), k dispozici celou řadu možností, jak odhalovat daňové úniky, např. v rámci místního šetření, daňové kontroly, v rámci postupu k odstranění pochybností, vyhledávací činnosti. Významné jsou vedle vlastních zjištění i podněty orgánů činných v trestním řízení či jiných subjektů. Stále více jsou využívány poznatky z informačních systémů vlastních, kontrolovaného subjektu aj.

Například tzv. INTRASTAT je statistický systém, který slouží ke zjišťování údajů o pohybu zboží uvnitř EU. Výkazy pro INTRASTAT se předávají měsíčně celnímu úřadu elektronicky způsobem uveřejněným na úřední desce CS ČR,⁷⁷ výjimečně v listinné podobě. V agregované podobě jsou data zpracována také statistickými úřady ČS EU a dále jsou postoupena EU-ROSTATU.⁷⁸

⁷¹ BONĚK, V. et al. *Lexikon – daňové pojmy*. 2001, s. 89.

⁷² BONĚK, V. et al. *Lexikon – daňové pojmy*. 2001, s. 89.

⁷³ BONĚK, V. et al. *Lexikon – daňové pojmy*. 2001, s. 89–90.

⁷⁴ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁶ Celní správa je správcem spotřebních a ekologických daní vč. cel. Ostatní daně daňové soustavy ČR spravuje Finanční správa ČR.

⁷⁷ Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě ČR, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁸ <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/intrastat/Stranky/default.aspx>

Dalším informačním zdrojem je tzv. VIES, tj. jednotný elektronický systém spravovaný Generálním finančním ředitelstvím,⁷⁹ který slouží pro účely správného uplatnění DPH u zboží, které je obchodovatelné v rámci členských států (dále jen ČS) EU, resp. při poskytování služeb. Prostřednictvím něj je zajištěna výměna informací mezi ČS EU o těchto transakcích. Plátce daně je proto povinen měsíčně v elektronické podobě zasílat s daňovým přiznáním i tzv. Souhrnné hlášení.⁸⁰

K potírání rozsáhlých úniků DPH slouží rovněž tzv. EUROCANET,⁸¹ což je projekt nazývaný taktéž jako Evropská karuselová síť. Představuje spontánní výměnu informací o společnostech podezřelých z účasti na podvodech s DPH s tzv. chybějícími subjekty. Podstatou těchto podvodů je získat prostřednictvím tzv. bílých koní neoprávněné nadměrné odpočty v rámci DPH. Analytickým pracovním souborem týkajícím se podvodů s chybějícími subjekty uvnitř EU disponuje EUROPOL.⁸² Jeho cílem je odhalit organizátory podvodů a jejich zločinecké sítě a současně analyzovat nejobvyklejší formy podvodů s chybějícími subjekty.

V praxi správců daně je využíván i tzv. E-audit,⁸³ což představuje elektronickou kontrolu dat či e-auditní kontrolu údajů předaných daňovým subjektem na technickém nosiči dat např. ve formátu XML, DBF, MDB, WK či XLS. Správce daně data zpracuje na svém počítači pomocí speciálního analytického softwaru IDEA. Výhodou tohoto přístupu je nejen zkrácení daňové kontroly, ale i její zautomatizování s možností rychleji a účinněji odhalit nesrovnalosti. Věcný rozsah daňové kontroly se zavedením e-auditních postupů nerozšiřuje. Správci daně se při kontrole stále pohybují v rámci vymezeném daňovém řádem a ostatními daňovými předpisy.

Významným nástrojem proti krácení hotovostních tržeb, a tím vedle daňových úniků i narovnání podmínek pro podnikání, je jejich povinné evidování např. prostřednictvím registračních pokladen. V ČR byl sice zákon o registračních pokladnách s fiskální pamětí s účinností od 1. 1. 2006 schválen, avšak následně byl novou vládou zrušen. V současné době se připravuje podstatně účinnější řešení proti krácení tržeb. S účinností od 1. 1. 2016 díky technickému pokroku by mohla být zavedena tzv. elektronická evidence tržeb. FS ČR tak bude moci on-line sledovat tržby podnikatelů a efektivně postihovat nepoctivce. Významná z hlediska zamezení daňovým únikům bude následná analytická práce s daty.

Podle informací Ministerstva financí ČR se do budoucna připravují další nástroje k potírání daňových úniků, tzv. ERP system mapping, což představuje mapování podnikových informačních systémů a forenzní audit vyšetřování prostřednictvím IT technologií. Tento nástroj

⁷⁹ Ustanovení § 2 – § 4 zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě ČR, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁰ <http://www.kurzy.cz/dic/overeni/eu/vies/>

⁸¹ <http://mymemory.translated.net/en/Czech/English/eurocanet>

⁸² EUROPOL je organizace EU, která vznikla při podpisu Maastrichtské smlouvy v roce 1992. Zabývá se prevencí a potíráním organizované trestné činnosti. Snaží se zefektivnit spolupráci jednotlivých ČS, a to zejména svou informační i vzdělávací činností a policejním a soudním poradenstvím. Svou činnost organizace zahájila v roce 1994 jako EUROPOL DRUGS UNIT EDU (protidrogová jednotka). Později se EUROPOL začal zabývat také ostatními závažnými formami mezinárodní kriminality. Další úmluva o EUROPOLU vstoupila v platnost v říjnu 1998. O činnosti EUROPOLU v plném rozsahu však můžeme hovořit až od 1. července 1999. EUROPOL se zabývá potíráním kriminality a prosazováním práva v oblastech praní špinavých peněz a padělání, obchodu s drogami, vozidly, lidmi a kulturními statky, dále v oblasti terorismu, přistěhovalectví a ekologické kriminality. Mezi činnostmi EUROPOLU patří výměna dat a informací mezi mezinárodními policejními úřady, poskytování odborných a technických informací, zpravodajská činnost (vytváření analýz a zpráv). Protože EUROPOL nemá výkonnou moc, která by překračovala hranice států (nejedná se tedy např. o zatýkání apod.), funguje na principu mezinárodní strategické spolupráce. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/>

⁸³ JAREŠOVÁ, J. a ŽEŽULKA, J. *E-audit – trest nebo výhoda pro daňový subjekt?* 2012.

by měl přednostně využívat Specializovaný finanční úřad, u něhož jsou registrovány největší právnické osoby, a to s ročním obratem vyšším než 2 mld. Kč, finanční instituce aj.⁸⁴

8.4 Charakteristika daňových úniků v ČR

Mezi nejčastěji napadená odvětví podle informací z výročních zpráv FS ČR⁸⁵ patří obchod a opravy, stavebnictví, zpracovatelský průmysl, pohostinství a ubytování. V rámci kontrolovaných subjektů se jedná nejčastěji o fiktivní poskytování služeb (reklamní, marketingové analýzy a ek. studie), a to za účelem získání jednak neoprávněných nadměrných odpočtů DPH, jednak krácení základu daně z příjmů jejich zahrnutím do daňově uznatelných nákladů.

K nejčastějším způsobům daňových úniků dle výročních zpráv finanční správy patří:

- snižování základu daně zejména neoprávněným zvyšováním výdajů (nákladů), např. změnou jednorázově uplatněných nákladů na opravy a rekonstrukce namísto uplatnění technického zhodnocení, které je nutné odpisovat postupně, vkládání osobních nákladů podnikatele do nákladů podnikání, špatně vedená nebo chybějící evidence skladu a inventury, přijímání fiktivních faktur, zařazování hmotného nebo nehmotného majetku do přímé spotřeby rozepsáním na více položek, fiktivní pracovní cesty,
- zatajování příjmů, např. z pronájmu bytů nebo rekreačních objektů, z příležitostné výdělečné činnosti,
- vykazování příjmů jako příjmy osvobozené od daně, např. prodeje motorových vozidel dříve než rok od nákupu s provedením přepisu provozovatele až po roční lhůtě, nákupy ojetých nebo bouraných vozidel ze zahraničí přímo na budoucího kupujícího, který tímto zaplatí clo, DPH z nákupní ceny, ačkoliv po opravě zaplatí za vozidlo cenu mnohem vyšší,
- fiktivní dodávky zboží a poskytování služeb, jejich řetězení aj. za účelem zkrácení daně z příjmů a DPH.

CS ČR vykazuje nejčastější daňové úniky u vybraných komodit podléhajících spotřební dani, např. vykazování dováženého lihu jako materiálu pro výrobu potravinářských výrobků nebo čisticích prostředků, snižování množství vyrobených produktů a jejich prodej bez daňového dokladu, vykazování etylalkoholu za jinou chemickou látku, nebo jeho úprava na tuto látku a posléze upravení zpět a prodej, pašování alkoholických nápojů a cigaret ze zahraničí nebo jejich vykazování za jiné zboží (např. stavební materiál), záměrné snižování nákupní ceny zahraničním dodavatelem na vystavených fakturách, fingované krádeže zboží, zařazení zboží do jiné položky celního sazebníku, pro kterou jsou nižší celní sazby z dovozu, vykazování zboží jako pocházejícího ze státu celně preferovaného, tj. s nižší celní sazbou, předstíraný vývoz zboží falešným potvrzením o vývozu a zároveň uplatnění odpočtu DPH při vývozu nebo skutečný vývoz fingovanému nebo i skutečnému zahraničnímu odběrateli za nadhodnocenou cenu a jeho zpětný dovoz za ceny podstatně nižší.⁸⁶

Zcela samostatnou kapitolu tvoří daňové úniky z titulu existence daňových rájů, kdy dochází k „přelévání“ zisků nejrůznějším způsobem do těch jurisdikcí, kde jsou nízké či žádné daně. Jedná se o problém celounijní.

⁸⁴ Ustanovení § 11 zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě ČR, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁵ FINANČNÍ SPRÁVA ČR. *Výroční zprávy české daňové správy, resp. Finanční správy ČR.*

⁸⁶ CELNÍ SPRÁVA ČR. *Informace o výsledcích činnosti Celní správy ČR.*

8.5 Největší daňové úniky v ČR

Zejména po daňové reformě v roce 1993 se začaly objevovat zcela nové jevy, které nikdo tehdy neznal, a to nejen v daňové a celní správě, ale i mezi tuzemskými podnikatelskými subjekty. Mnozí podnikatelé pak na svou důvěřivost doplatili nejen tím, že se dostali do značných problémů finančních a majetkových, ale mnozí posloužili jako „bílí koně“ a přivýdělek je někdy stál i život. Daňové úniky se nejvíce dotýkaly tzv. nepřímých daní, tj. zcela nové DPH, ale i daní spotřebních, které jsou vybírány z vybraných výrobků. Tyto podvody se většinou promítají i do úniků daně z příjmů.

Pohonné hmoty (dále jen PHM) jsou předmětem daňových úniků od prvopočátku existence nové daňové soustavy v ČR. Dnes je zcela zřejmé, že úniky z 90. let minulého století ve výši cca 60 mld. Kč známé z titulu záměny motorové nafty, podléhající spotřební dani, s lehkými topnými oleji (dále jen LTO), které určitou dobu zdanění nepodléhaly, byly záměrnou legislativní „chybou“. Politici ji „napravili“ až od dubna 1996, kdy byly LTO zdaněny stejnou sazbou jako motorová nafta s nárokem na vrácení spotřební daně, pokud byla použita k topným účelům. Do české ekonomiky tak pronikly v té době první nezdaněné peníze používané k privatizaci a rozvoji podnikání. Tato komodita je však předmětem daňových úniků doposud. Obchodníci s PHM jen změnili strategii daňových úniků. Z těchto důvodů FS ČR zorganizovala k 18. 12. 2013 celorepublikovou kontrolně exekuční akci s krycím názvem „Focus“. Akce se zúčastnila i CS ČR a Finanční analytický útvar (dále jen FAÚ) Ministerstva financí. Princip daňových podvodů již nespočívá pouze v dovozu pohonných hmot prostřednictvím fiktivních firem, ale do nelegálních obchodů se od počátku zapojují i legitimní firmy, které nezdaněné zboží prodávají prostřednictvím vlastních čerpacích stanic a využívají cenové výhody, která jim z realizovaného daňového úniku plyne.⁸⁷

Další komoditou s rozsáhlými daňovými úniky, ale i konzumenty otrávenými metylalkoholem, je líh a z něj vyrobené lihoviny. Mnohé země zavedly kvůli tomu kolkování lihovin. V ČR bylo zavedeno teprve od roku 2006. Daňové úniky zpočátku poklesly, tj. zlepšil se výběr spotřební daně z lihu. Později se však podvody přetransformovaly do nebezpečnější podoby, která spočívala v přimíchávání metylalkoholu (nepodléhá spotřební dani) do lihu určeného ke konzumaci. Při určité koncentraci je tato látka životu nebezpečná. Je nezbytné také zmínit komoditu CARBOPUR, která se v ČR objevila koncem 90. let minulého století. Jednalo se o dovoz černé kašovitě směsi lihu s aktivním uhlím ze Slovenska. Generální ředitelství cel v ČR tehdy zařadilo tuto komoditu dle platného celního sazebníku jako čisticí prostředek, který spotřební dani při dovozu nepodléhá. V praxi pak byly objevovány v nejrůznějších místech (garáže, sklepy) filtráty aktivního uhlí. Z čistého nezdaněného lihu pak byly vyráběny lihoviny. Daňový únik byl odhadnut na 1 mld. Kč.

Cigarety a tabáky – daňové úniky v 90. letech spočívaly v záměně tabáků s různými sazbami spotřební daně. Po sjednocení sazeb spotřebních daní po roce 2000 sice byl tento druh daňových úniků utlumen, avšak objevily se nové formy. Z počátku nového tisíciletí je znám případ týkající se tabáku k vykuřování skleníků, jenž podle tehdy platného znění zákona o spotřebních daních této dani nepodléhal. Ten byl prodáván nejprve v zahrádkářských potřebách, později i v trafikách. Daňový únik byl potlačen rozsáhlými akcemi celní správy v terénu, mj. zabavováním tohoto zboží. V posledních letech byl zjišťován prodej tabákových listů, které nejsou předmětem daně. Zákazníci měli možnost po jejich zakoupení v prodejně si tento list sami rozřezat na tabák ke kouření. Nedávno byla v Poslanecké sně-

⁸⁷ FINANČNÍ SPRÁVA ČR. *Daňové úniky za 250 milionů korun odhalila Finanční správa ČR*. 2013.

movně tato problematika řešena změnou zákona o spotřebních daních. Daňové úniky u tabákových výrobků činí cca 10 % výnosů této daně ročně, což představuje poměrně dobrý výsledek v porovnání s jinými státy EU.

Počátkem 90. let minulého století získaly některé firmy od Ministerstva financí povolení prodávat zboží bez DPH a bez spotřebních daní. U silnic mezi hraničními přechody byly vybudovány obchody známé pod názvem DUTY FREE shopy, např. v Hatích a v Hevlíně na hranici s Rakouskem. Zejména z těchto míst jsou známy úniky, kdy zboží, které původně mělo směřovat mimo ČR, se podloudně dostávalo zpět do tuzemska, kde bylo prodáno bez daní. Kromě daňových úniků byly vytvářeny velmi nerovné podmínky pro podnikání v příhraničních oblastech. Po rozsáhlé kritice EU měl být provoz těchto prodejen ukončen k 31. 12. 2002, avšak politici jejich existenci postupně prodlužovali až do 31. 3. 2004, tj. těsně před datem vstupu ČR do EU.

Výběr nižšího cla a DPH představovalo a stále ještě představuje pašované zboží zejména z Číny za enormně nízké ceny. K tomu mnohé zboží – textil, obuv, kožedělné výrobky – bylo padělkem nejrůznějších kvalitních značek. Nejdříve bylo takové zboží dováženo, následně i tajně opatřeno značkou věhlasné značkové firmy přímo na území ČR. Výsledkem této situace nebyly jen daňové úniky vč. cla, ale i zánik textilního, obuvnického a kožedělného průmyslu v ČR s nárůstem počtu nezaměstnaných občanů. To vyvolalo vyšší výdaje ze státního rozpočtu v oblasti podpor v nezaměstnanosti a sociálních dávek.

„Fenoménem“ mezi daňovými úniky jsou úniky na DPH, jinak nejvýnosnější dani daňové soustavy. Již samotný princip fungování této daně, která se vybírá na každém stupni výroby a obchodu z přidané hodnoty, k únikům přímo vybízí. V případě, že úhrn DPH na výstupu je za měsíční či čtvrtletní zdaňovací období nižší než úhrn DPH na vstupu, plátce tuto daň neplatí, ale naopak tzv. nadměrný odpočet mu finanční úřad vrátí. Přitom vývoz ani dodání zboží do jiného ČS EU není zdaňován, ale naopak osvobozen od daně s nárokem na odpočet daně na vstupu. Pokud však někdo úmyslně před tímto plátcem DPH daňovou povinnost nesplní, nebo se jedná o fiktivní plnění, dochází k daňovému úniku. Protože se jedná zpravidla o subjekty domluvené, může se tento obchod otáčet stále dokola, přičemž jsou vždy při výstupu z jedné země do druhé země EU nárokovány odpočty DPH. Pro tento typ podvodů se vžil název karuselové podvody. Zatímco dříve se objevovaly v těchto typech obchodů výjimečné komodity, např. diamantový prach, drahé kameny, alfa fetoprotein, náhradní díly na automobily, kulečnicková tága, integrované obvody, dnes to jsou již zcela běžné komodity, jako např. toaletní papír. Evropská komise stále hledá cesty, jak těmto podvodům zabránit. Částečným řešením je zavedení tzv. tuzemského reverse charge na vybraná plnění, např. stavební práce od roku 2012. Jeho podstatou je, že daň na výstupu je připočtena k ceně plnění jen v případě, že zákazníkem není plátce DPH. Pokud plátcem je, je mu plnění v tuzemsku fakturováno bez daně, přičemž si sám musí transakci dodanit daní na výstupu a zároveň uplatnit odpočet daně na vstupu.

Problematika fiktivních plnění a fiktivních faktur se promítá také do úniků na dani z příjmů. Snahou je také tímto způsobem „přelévat“ náklady mezi spřízněnými právníckými osobami z různých zemí tak, aby se nejvyšší základ daně promítl u společnosti v té zemi, kde je nejnížší nebo dokonce žádné zdanění.

Na závěr této části publikace lze uvést, že podle odhadů se v EU v důsledku daňových podvodů a vyhýbání se daňovým povinnostem každoročně ztratí 1 bilion EUR z veřejných prostředků. Tento alarmující rozsah daňového deficitu odpovídá cca 2 000 EUR na každého občana EU za rok. Průměrná výše daňových ztrát je dnes v Evropě vyšší než celková částka, kterou ČS vydávají na zdravotní péči a odpovídá více než čtyřnásobnému objemu prostřed-

ků vydávaných v EU na vzdělávání. Současný daňový deficit v Evropě nepředstavuje pouze velmi znepokojivé ztráty veřejných příjmů, ale ohrožuje i evropský sociální model založený na poskytování kvalitních a všem dostupných veřejných služeb. Je také hrozbou pro řádné fungování jednotného trhu a spravedlivost daňových systémů v EU.⁸⁸

Přístup veřejnosti k daňovým únikům je v ČR velmi benevolentní. Vliv má celkové klima ve společnosti a tendence občanů tolerovat a napomáhat daňovým únikům. Vliv devadesátých let se záměrně nedokonalými daňovými zákony je stále zřejmý. Navíc od roku 2010, kdy nabyl účinnosti nový trestní zákoník,⁸⁹ došlo ke snížení trestních sazeb za daňové úniky. To byl signál, že řešení daňových úniků není prioritou politiků.

Mnozí ekonomové doporučují za účelem snížení daňových úniků snížení daní. ČR však nevykazuje enormní daňové zatížení, o čemž svědčí výše daňové kvóty. Česká republika úrovní daňové kvóty⁹⁰ cca 35 % je mírně pod úrovní průměru EU.

Nelegálním daňovým únikům se lze bránit posílením a zautomatizováním kontrolní a vyhledávací činnosti správců daně vč. posílení jejich pravomocí, zkvalitňováním právních předpisů, vyššími trestními postihy, prodloužením období pro vyměření či dodatečné vyměření daně, zrychlením vyřizování mezinárodních dožadání atd.

V ČR je za tím účelem nezbytné v současné době posílit počty správců daně, neboť od roku 2010 v rámci restriktivní fiskální politiky vlády došlo k jejich významnému snížení z 16 tisíc v první dekádě nového tisíciletí na 14 tisíc počátkem druhé dekády. To ohrozilo výběr daní takovým způsobem, že nedoplatky na daních, které dlouhá období každoročně vykazovaly cca 100 mld. Kč, vzrostly o třetinu.⁹¹ V rámci daňové politiky by neměla vláda zvyšovat sazby nepřímých daní nad úroveň okolních států. To vede nejen k prohloubení nákupní „turistiky“ v příhraničních oblastech s dopadem na snižování daňových příjmů v tuzemsku, ale také ke zvýšené snaze některých subjektů se těmto daním vyhnout a získat tak neoprávněně vysoký „profit“ na úkor státu, ale i ostatních, kteří daňové předpisy respektují.

Významným opatřením proti daňovým únikům bude také připravované zavedení elektronické evidence tržeb a kontrolní hlášení DPH od 1. 1. 2016. Mělo by významně zabránit krácení tržeb, a tím i únikům na dani z příjmů a DPH. Je možné současně doporučit další snížení limitu pro platby v hotovosti.⁹² K zamezení daňovým únikům na DPH by bylo vhodné celoplošně zavést tuzemský reverse charge, což nijak neovlivní plnění závazků ČR vůči EU. Lihové kolký by měly obsahovat spotřební daň, podobně jako je tomu u cigaretových kolků. Slibná spolupráce mezi správci daně a Policií ČR při odhalování daňových podvodů započala v roce 2005 zřízením Finanční policie. Ta však byla v roce 2007 zrušena. Teprve v loňském roce byla užší spolupráce obnovena pod názvem DAŇOVÁ KOBRA, přičemž je významněji zapojen FAÚ Ministerstva financí. Forma této spolupráce by se však měla institucionalizovat, např. v rámci Ministerstva financí.

⁸⁸ EVROPSKÝ PARLAMENT. *Zpráva EP o boji proti daňovým podvodům, daňovým únikům a daňovým rájům* (5/2013).

⁸⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁰ Podíl daňových výnosů k HDP.

⁹¹ FINANČNÍ SPRÁVA ČR. Výroční zprávy české daňové správy, resp. Finanční správy ČR.

⁹² Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

9 Závěr

V předložené publikaci jsme se pokusili ukázat na některé aktuální problémy spojené s finančním šetřením v rámci trestního řízení. Orientačně můžeme tyto problémy rozdělit do dvou skupin. Do první skupiny lze zařadit problémy spojené s terminologickou nepřesností používaných pojmů, jako je např. výnos z trestné činnosti, finanční šetření a jeho etapizace, finanční zpravodajství a některé další, uvedené ve výše uvedených částech publikace. Do druhé skupiny patří problémy procesní, tzn., že finanční šetření není jednoznačně v trestním řádu vymezené jako nedílná součást trestního řízení. I přes tuto skutečnost se v policejní praxi finanční šetření často využívá souběžně s trestním řízením a v některých případech ještě před jeho zahájením.

Za vysoce aktuální problém lze považovat rozpor mezi odhaleným majetkovým prospěchem získaným trestnou činností, vyšší zajištěných hodnot označených jako výnos z trestné činnosti a skutečným odčerpáním těchto výnosů. Jedna z možných příčin může spočívat v tom, že dnešní právní úprava umožňuje odčerpat nelegální majetkový prospěch pouze na základě soudního rozhodnutí, a to formou majetkových trestů (trest propadnutí majetku, peněžítý trest, trest propadnutí věci a jiné majetkové hodnoty, trest propadnutí náhradní hodnoty) nebo formou ochranných opatření (zabrání věci a jiné majetkové hodnoty a zabránění náhradní hodnoty). Aby soud mohl vydat rozhodnutí (rozsudek) o propadnutí nebo zabránění konkrétního majetkového prospěchu, musí být prokázáno, že pochází z trestného činu (činnosti), pro kterou je pachatel stíhán. V případě, že se v průběhu finančního šetření a trestního řízení toto spojení neprokáže, nelegální majetkový prospěch nelze formou trestu (ochranného opatření) postihnout a tento prospěch zůstává pachateli (zájmovým osobám).

Na modelových příkladech jsme ukázali, že když je finanční šetření prováděno důsledně a se znalostí věci, vede na jedné straně k vyhledání a zajištění majetkového prospěchu získaného trestnou činností a v konečném důsledku i k jeho odčerpání. Na druhé straně může finanční šetření rovněž významně přispět k získání důkazních prostředků, které mohou být využity při dokazování samotné zdrojové trestné činnosti. V případě, že nakonec dojde k odčerpání majetkového prospěchu získaného trestnou činností, plní finanční šetření i preventivní funkci tím, že napomáhá k uplatňování zásady „**Crime does not pay**“ (zločin se nevyplácí), přijaté na zasedání komise Evropských společenství v Bruselu dne 20. 11. 2008.⁹³

---

⁹³ Sdělení komise Evropskému parlamentu a radě. Výnosy z organizované trestné činnosti. Zajištění skutečnosti, že „zločin se nevyplácí“. [Cit. 13.12.2012] Dostupné na:
<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0766:FIN:CS:HTML>>

Základním cílem publikace je seznámit odbornou veřejnost s některými aktuální problémy finančního šetření v rámci trestního řízení. Autoři publikace se pokusili ukázat, že je možné propojit procesy spojené s finančním šetřením a probíhajícím trestním řízením.

I když finanční šetření není v trestním řádu uvedeno jako součást trestního řízení, vyplývá z jednotlivých ustanovení, že je lze realizovat s cílem odhalit a zajistit majetkový prospěch získaný trestnou činností nebo vyhledání důkazů.

Z pohledu formální úpravy je publikace rozdělena do 8 kapitol. První dvě kapitoly vymezují teoreticko-metodologická východiska pojetí výnosů z trestné činnosti a finančního šetření ve vztahu k trestnímu řízení.

Další kapitola představuje nový pohled na finanční šetření v etapě před zahájením úkonů trestního řízení. Metodicky popisuje postup finančního zpravodajství při získávání a analýze zpravodajských informací týkající se majetkového prospěchu získaného trestnou činností. Autoři se snažili ukázat, že zpravodajské postupy lze plnohodnotně využívat i v rámci finančního šetření.

Na praktický postup policejního orgánu při finančním šetření ukazujeme v kapitole „Metodika finančního šetření a její funkce v trestním řízení“, která je rozdělena do třech podkapitol – finanční šetření před zahájením úkonů trestního řízení, v etapě prověřování a etapě vyšetřování.

V další kapitole je analyzována činnost Finančního analytického útvaru MF ČR s cílem poukázat na nejčastější zdrojové trestné činy, ze kterých získávají jejich pachatelé majetkový prospěch, a nejčastější způsoby praní špinavých peněz.

V kapitole šesté je metodicky rozpracován postup policejního orgánu při získávání informací o výnosech z trestné činnosti v zahraničí.

Na doposud neřešenou otázku, a to finanční šetření v případě anonymních transakcí akciovými tituly je ukázáno v následující kapitole.

V poslední kapitole je ukázáno, že i neodvedení daní lze považovat za majetkový prospěch získaný trestnou činností.

Publikace není primárně dílem, které by teoreticky rozpracoval problematiku finančního šetření v rámci trestního řízení. Autoři se snažili ukázat, že když procesní úkony finančního šetření odpovídají procesům trestního řízení, tak se podaří nejen vyhledat a zajistit výnosy z trestné činnosti, ale i vyhledat a zadokumentovat skutečnosti, které lze využít jako důkaz při prokazování trestné činnosti pachatelů.

■ Summary

Financial investigation in criminal proceedings

The basic aim of this publication is to introduce to those interested, especially police officers, to some of the current problems of financial investigations in criminal proceedings. The authors have tried to show that it is possible to link together the processes related to financial investigations and pending criminal proceedings.

Even though the investigation is not specified in the Penal Code as part of criminal proceedings, but from the individual provisions it is clear that it can be implemented in order to detect and provide property benefits gained from crime activities or search for relevant evidence.

Formally, the publication is divided into 8 chapters. The first two chapters outline the theoretical and methodological basis of the concept of the benefit from crime activities and financial investigations in relation to criminal proceedings.

The next chapter presents a new perspective on financial investigation stage prior to the commencement of criminal proceedings. Methodically, it describes procedures related to financial intelligence in attaining and analysing intelligence information regarding the property benefit acquired through criminal activity. The authors tried to show that intelligence procedures can be fully used also in financial investigations.

The practical approach of the police authorities in financial investigation is discussed in the section „Methodology of the financial investigation and its function in the criminal proceedings”, which is divided into three subsections – financial investigation prior to the commencement of operations of the criminal proceedings in the stage of verification and, the investigation stage itself.

The next chapter contains the analysis of the Financial Analytical Unit of the Czech Ministry of Finance in order to highlight the most common offenses from which perpetrators obtain economic benefit, and the most common methods of money laundering.

The sixth chapter is methodically developed approach used by the police abroad to obtain information on benefits from crime activities.

The next chapter deals with the question which has not yet been solved, namely the one related to the financial investigations in the case of anonymous transactions of shares.

In the last chapter, it is shown that even non-payment of taxes can be regarded as a property benefit gained by crime activities.

Primarily, the publication is not a work that would theoretically elaborate the issue of financial investigations in criminal proceedings. The authors tried to show that when the procedural steps of financial survey correspond to the processes of the criminal proceedings, one can manage not only to locate and secure the benefits from crime activities, but also to identify and document all facts that can be used as evidence in convicting criminal offenders.

1. BONĚK, V. et al. *Lexikon – daňové pojmy*. Vyd. 1. Ostrava: Sagit, 2001, 626 s. ISBN 80-720-8265-5.
2. CÍSAŘOVÁ, D., FENYK J., MANDÁK, V., PÚRY, F., REPÍK B., KLOUČKOVÁ, S., RŮŽEK, A., GRIVNA, T. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2004. ISBN 80-7201-463-3.
3. DVOŘÁK, V. Klasifikace a legalizace nelegálních výnosů. *Policajná teória a prax*, Časopis Akadémie PZ v Bratislave, ročník XIV, 3/2006, str. 21–34.
4. DVOŘÁK, V. Transformační proces výnosů z trestné činnosti. *Výnosy z neznámých zdrojů a problémy s jejich odhalováním, identifikací a možnosti jejich odčerpání*. Praha: Policejní akademie, 2009.
5. DVOŘÁK, V., ŠUGÁR, J., MÁLEK, P., HORÁČEK, P. *Výnosy z trestné činnosti*. Praha: Scientia, 2010, 236 s. ISBN 978-80-869960-67-8.
6. FASSMANN, M. *Stínová ekonomika I., Úvod do studia*. Praha: Českomoravská konfederace odborových svazů, 2000, 93 s.
7. KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika – Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*, Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, 416 s. ISBN 978-80-7380-547-0.
8. LEGIERSKÁ, Y. Od přímého zdanění k nepřímému. In *Aktuální trendy pro rozvoj ekonomiky a podnikání v EU*. Horní Lomná, Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2011. Příspěvek ve sborníku z II. mezinárodní vědecké konference. S. 77–84. ISBN 978-80-7248-709-7.
9. MLČOCH, L. *Institucionální ekonomie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2005, s. 42. ISBN 80-246-1029-9.
10. MUSIL J., Finanční šetření – nástroj odhalování praní peněz. *Kriminalistika* 1999, ročník 32 str. 282–294.
11. MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P. a kol. *Kurz trestního práva. Trestní právo procesní*, 3. přepracované a dopl. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-572-8.
12. NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M. a kol. *Trestní kodexy*. Praha: Eurounion, 2002. 1642 s. ISBN 978-80-7317-009-7.
13. PORADA V., STRAUS J. a kolektiv: *Kriminalistika (výzkum, pokroky, perspektivy)*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0.
14. STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 315 s. ISBN 978-80-7380-124-3.
15. STUPKA, M., ŠUGÁR, J., RAUŠER, M. Aktuální stav zajišťování a odčerpávání výnosů z trestné činnosti a správa zajištěného majetku v trestním řízení. In *Odčerpávání výnosů z trestné činnosti a jejich správa*. Praha: Policejní akademie ČR, 2008, s. 88–125. ISBN 978-80-86477-5.
16. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 3632 s. ISBN 978-80-7400-428-5
17. ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář*. II. díl. 6. doplněné a přepracované vydání. Dodatek. Praha: C. H. Beck, 2009, 1980 s. ISBN 978-80-7179-547-6.

18. ŠUGÁR, J. a kol. *Odčerpávání výnosů z trestné činnosti v praxi orgánů činných v trestním řízení*. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2009, 152 s. ISBN 978-80-86960-52-4.
19. ŠUGÁR, J. Odčerpávání výnosů z trestné činnosti z pohledu policejního orgánu, státního zástupce a soudce. In *Dny vědy – Sborník vědeckovýzkumných výstupů z Výzkumného záměru Policejní akademie ČR v Praze za rok 2008*. Praha: Scientia, 2009, s. 95–98. ISBN 978-80-7251-299-7.
20. ŠUGÁR, J., JANOUŠEK, J. Odčerpávání výnosů z trestné činnosti v praxi státního zástupce a soudce. In *Pátrání, finanční šetření, zajištění a odčerpání výnosů z trestné činnosti*. Praha: Policejní akademie ČR, 2008, s. 185–208. ISBN 978-80-7399-628-4.
21. ŠUGÁR, J., RAUŠER, M. Pátrání jako základní metoda vyhledávání výnosů z trestné činnosti. In *Pátrání, finanční šetření, zajištění a odčerpání výnosů z trestné činnosti*. Praha: Policejní akademie ČR, 2008, s. 5–34. ISBN 978-80-7399-628-4.
22. TVRDÝ J., *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a předpisy související. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. BECK 2004. ISBN 80-7179-899-1.
23. VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 1. vydání. Praha, 2009, 442 s. ISBN 978-80-7400-142-0.
24. ŽÁK, M. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2. rozš. vyd. Praha: Linde, 2002, 887 s. ISBN 80-720-1381-5.
25. MINISTERSTVO FINANČÍ ČR. *Metodická příručka Fiskálního výhledu ČR*. 2013. 1. vyd. Praha: Ministerstvo financí ČR, 21 s. ISBN 978-80-85045-51-2.

Právní předpisy

1. Mezinárodní standardy v boji proti praní peněz, financování terorismu a šíření zbraní hromadného ničení. Doporučení FATF. Únor 2012.
2. Sbírka interních aktů řízení PP ČR.
3. Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě ČR, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě ČR, ve znění pozdějších předpisů.
7. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
8. Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.
9. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).
10. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.
11. Zákon č. 89/20012 Sb., občanský zákoník.
12. Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti financování terorismu.

Internetové zdroje

1. <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/intrastat/Stranky/default.aspx>
2. <http://www.kurzy.cz/dic/overeni/eu/vies/>
3. <http://mymemory.translated.net/en/Czech/English/eurocanet>

4. <https://www.europol.europa.eu/>
5. http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/bankovni_sektor/seznam_instituci/seznam_bank.html
6. http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Zprava_o_cinnosti_1996-2006__CZE_RGB_police_2.0.pdf
7. CELNÍ SPRÁVA ČR. Informace o výsledcích činnosti Celní správy ČR. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Stranky/vyrocnizpravy.aspx>
8. EVROPSKÝ PARLAMENT. Zpráva EP o boji proti daňovým podvodům, daňovým únikům a daňovým rájům (5/2013). Dostupné z: www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//
9. FINANČNÍ SPRÁVA ČR. Výroční zprávy české daňové správy, resp. Finanční správy ČR. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/financni-sprava-cr/vyrocnizpravy-a-souvisejici-dokumenty/2013>
10. FINANČNÍ SPRÁVA ČR. Daňové úniky za 250 milionů korun odhalila Finanční správa ČR. 2013. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/pro-media/tiskove-zpravy/2013/danove-uniky-za-250-milionu-korun-odhalila-financni-sprava-cr-4572>
11. JAREŠOVÁ, J. a ŽEŽULKA, J. E-audit – trest nebo výhoda pro daňový subjekt? Daňový expert, 2012(5). Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d39960v49987-e-audit-trest-nebo-vyhoda-pro-danovy-subjekt/>
12. MACAFEE, K. *A glimpse of the hidden economy in the national accounts of the United Kingdom*. Published in: *The Underground economy in the United States and abroad*. Lexington, Mass.: Lexington Books, c1982, x, 340 p. ISBN 0669044008. Dostupné z: <https://www.econbiz.de/Record/a-glimpse-of-the-hidden-economy-in-the-national-accounts-of-the-united-kingdom-macafee-kerrick/10002256941>
13. Metodika odčerpávání výnosů z trestné činnosti a jiných majetkových hodnot pachatelům trestných činů (intranet PČR): <http://ovpp.fipo.aa/nmet/index.html>
14. SCHNEIDER, F. Šedá ekonomika v České republice. Linec, Visa Europe, 2015. Dostupné z: <http://www.visa.cz/o-nas/tisk-media/tiskove-zpravy/studie-visa-europe-elektronick-platby-jsou-nej-inn-j-m-n-strojem-v-boji-proti-ed-ekonomice>
15. SCHNEIDER, F. et al. *The Shadow Economy in Europe*, 2013. Linz, Visa Europe, 2014, pp. 24. Dostupné z: <http://www.atkearney.com/documents/10192/1743816/The+Shadow+Economy+in+Europe+2013.pdf>
16. SCHNEIDER, F. et al. *Shadow Economies Around the World: What do we Know?* Linz, University of Linz, 2004, pp. 65. Dostupné z: <http://www.econ.jku.at/papers/2004/wp0403.pdf>
17. Smlouva o fungování Evropské unie. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>
18. Sdělení komise Evropskému parlamentu a Radě – Výnosy z organizované trestné činnosti: zajištění skutečnosti, že „zločin se nevyplácí“ Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0766:FIN:CS:HTML>
19. Usnesení Ústavního soudu II.ÚS 812/06 ze dne 28. 7. 2008. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/II.US812/06>

■ Jmenný rejstřík

B

Blahová, Naděžda 64
Boněk, Václav 70
Brada, Jaroslav 2, 63

D

Dvořák, Vratislav 3, 11, 12, 22, 63
Fassmann, Martin 79

H

Hansen, N. A. 59
Hylmar, Jiří 2

G

Gravelle, G. J. 59

J

Jarešová, Jana 71, 81

K

Kessler, S. A. 59
Kopačka, Karel 2

L

Legierská, Yvona 2, 67

M

Mazánek, Jiří 2
Mlčoch, Lubomír 12
Musil, Jan 17, 22

N

Neal, T. L. 59
Novotný, František 10

R

Raskolnikov, A. 59
Regan, C. M. 59
Rostain, T. 59
Růžička, Miroslav 10

S

Schlossberger, Otakar 2, 3, 63, 64
Schneider, Friedrich 68, 69

Š

Šámal, Pavel 9–11, 17
Šugár, Ján 2, 3, 23, 24, 63, 84

V

Vangeli, Benedikt 24
Vavrušková, Adriana 2

Ž

Žežulka, Jiří 71

Věcný rejstřík

A

Anonymní transakce (obchod) 54, 56, 59,
64, 66, 77

B

Bezdůvodné obohacení 7, 20, 33

D

Daňové trestné činy 38, 40–42

Daňový únik 70, 73

E

Etapy finančního šetření 30

F

Finanční šetření 6–8, 15–20, 22, 23, 28, 30,
32, 35, 46, 76, 77, 79, 80

Finanční vyšetřování 7, 18, 20

Finanční zpravodajství 8, 18, 20, 22–25, 27,
28, 30, 76

I

Identifikace výnosů 8, 12, 13, 18, 47

K

Karuselové obchody 41

Korupce 20, 38, 42, 43, 46–48, 51

L

Legální majetek 13, 18, 19, 31–34

M

Majetkový prospěch 7, 9, 10, 12, 13, 15,
17–20, 30–34, 53, 54, 63, 76

Metodika finančního šetření 8, 29, 30, 33,
77

Mezinárodní policejní spolupráce 49

N

Nelegální výnos (majetek) 34, 35, 37, 38,
40, 43, 44, 56, 76

O

Občanský zákoník 9, 10, 80

Odčerpávání výnosů 3, 6, 8, 23, 24, 29,
63, 79

P

Peněžitý trest 20, 76

Podvody 23, 38, 41, 67, 70, 73, 74

Praní peněz 8, 9, 15, 38, 43, 45, 62, 67, 72,
74, 75

Propadnutí majetku 15, 17, 18, 20, 33, 34,
76

Propadnutí náhradní hodnoty 17, 20, 34, 76

Propadnutí věci a jiné majetkové hodnoty
7, 9, 13, 17, 20, 33, 34, 76

S

Stínová ekonomika 67

Š

Šedá ekonomika 67–69

T

Trestní řád 7, 15, 19, 22, 29, 80

Trestní zákoník 9–11, 15, 75

V

Výnos z trestné činnosti 7–12, 16, 18, 30,
76

Věc nebo jiná majetková hodnota 9, 12, 13,
20

Z

Zabrání náhradní hodnoty 20, 76

Zabrání věci a jiné majetkové hodnoty 9,
17, 18, 20, 76

■ Představení autora

Dr. Ján Šugár, CSc. (vedoucí autorského kolektivu)

Absolvoval vojenskou vysokou školu, kde v roce 1986 vykonal státní rigorózní zkoušku. Pracoval jako voják z povolání u různých vojenských útvarů, od roku 1989 ve Vojenském historickém ústavu, kde se věnoval vojenským sociálním výzkumům zaměřeným na profesionalizaci a humanizaci vojenské služby. V roce 1993 obhájil na Filozofické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě disertační práci a získal vědeckou hodnost kandidáta filozofických věd v oboru sociologie. Postgraduální studium sociologie absolvoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Po odchodu z armády v roce 1994 nastoupil k Policii ČR, na službu kriminální policie a vyšetřování, kde působil na úseku odhalování a vyšetřování hospodářské trestné činnosti. V letech 2001 až 2006 byl zařazen na Útvar odhalování korupce a finanční kriminality, kde se věnoval problematice výnosů z trestné činnosti, praní špinavých peněz a finančnímu šetření v závažných hospodářských kauzách. V průběhu služby u policie absolvoval Policejní akademii ČR v oboru bezpečnostně právním.

Od roku 2006 zde působí jako výzkumný a vývojový pracovník, zabývá se mj. výzkumy zaměřenými na zabavování výnosů z trestné činnosti. Poznatky z vlastní výzkumné činnosti prezentoval na řadě mezinárodních vědeckých konferencí a publikoval desítky odborných článků v řadě časopisů doma i v zahraničí. Je autorem několika monografií tykajících se policejního vzdělávání, řešení mimořádných událostí, finančního šetření a šetření výnosů z trestné činnosti. Na Vysoké škole finanční a správní byl v letech 2012–2015 členem řešitelských týmů výzkumných projektů v rámci bezpečnostního výzkumu MV ČR.

| Ján Šugár et al.

FINANCIAL INVESTIGATION IN CRIMINAL PROCEEDINGS

EUPRESS |
Vysoká škola finanční a správní

Example of citation:

ŠUGÁR, Ján et al. *Financial Investigation in Criminal Proceedings*. First edition. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2015. Pp. 180. EUPRESS. ISBN 978-80-7408-121-7.

CONTRIBUTING AUTHORS:

Leading author:

Dr. Ján Šugár, CSc. Chapters 1, 2, 4, 9

JUDr. Mgr. Jiří Mazánek Chapter 3

Ing. Jiří Hylmar Chapter 5

JUDr. Adriana Vavrušková Chapter 6

Mgr. Karel Kopačka Chapter 6

Assoc. prof. Ing. Jaroslav Brada, Dr. Chapter 7

JUDr. Ing. Otakar Schlossberger, Ph.D. Chapter 8

Ing. Yvona Legierská Chapter 8

Ján Šugár et al.

Financial Investigation in Criminal Proceedings

Issued by University of Finance and Administration

Estonská Str. No. 500, Post code 101 00, Prague 10

The Czech Republic

Telephone: +420 210 088 847, Fax: +420 271 740 871

www.vsfs.cz

Peer-Reviewers:

prof. PhDr. Jiří Straus, DrSc.

Assoc. prof. JUDr. Mgr. Jiří Herczeg, Ph.D.

Publication of the monograph was approved by scientific editors of the publishing house.

Editor-in-chief doc. Ing. Milan Kašík, CSc.

Editor PhDr. Milan Vondráček

Cover layout Věra Veselá

This publication has not been proofread; the authors take responsibility for the content and linguistic aspects of the text.

Number of pages 180

First edition, Prague 2015

Typeset by Radix, spol. s r. o.

Printed and bound by UNIPRINT, s. r. o.

© University of Finance and Administration, Prague 2015

ISBN 978-80-7408-121-7 – printed version

ISBN 978-80-7408-129-3 – electronic version (CD)

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced and used in an electronic form, copied or recorded without prior permission of the publisher.

This book has been created under the project of the Ministry of the Interior of the Czech Republic implemented by Vysoká škola finanční a správní, z. ú., Department of Finance: „*New approaches and techniques in financial investigation, asset seizures and identification of money laundering*“ *within the security research of the MI CR* (project identification code VF 20142015038, a grant of CZK 3,105,000).

The leading author would like to thank all the co-authors for their cooperation in creating the concept of the monograph and the relevant chapters thereof. The entire monograph constitutes an important output of the mentioned project and contains suggestions for potential legislative amendments and *de lege ferenda* discussions.

The book is a follow-up to the previously published ones:

1. DVOŘÁK, Vratislav, Ján Šugár, Pavel Málek and Petr Horáček. *Odčerpávání výnosů z trestné činnosti v praxi orgánů činných v trestním řízení*. First edition. Příbram: Mgr. Ivan Fojt (printed by SCIENTIA, s.r.o.), 2010. pp. 236. ISBN 978-80-86960-67-8.
2. SCHLOSSBERGER, Otakar et al. *Znáte svého klienta?* (CD). Eupress, 2013. ISBN 978-80-7408-090-6.

Contents

1	INTRODUCTION – LEGAL BACKGROUND OF FINANCIAL INVESTIGATION	93
1.1	Proceeds of crime	94
1.2	Creation of proceeds of crime	97
1.3	Identification of proceeds of crime	99
<hr/>		
2	FINANCIAL INVESTIGATION AND CONTENTS (SUBJECT-MATTER) THEREOF	101
2.1	Relationship of criminal proceedings and financial investigation	102
2.2	Stages of financial investigation	104
<hr/>		
3	FINANCIAL INTELLIGENCE	108
3.1	Forms of financial intelligence	109
3.2	Tactics of financial intelligence	111
3.3	Methods of financial intelligence	112
3.4	Peculiar aspects of financial intelligence	114
<hr/>		
4	FINANCIAL INVESTIGATION METHODOLOGY AND ITS FUNCTION IN CRIMINAL PROCEEDINGS	116
4.1	FI Methodology in the stage prior to commencement of acts in criminal proceedings – financial intelligence	118
4.2	FI in pre-trial proceedings – verification stage	119
4.3	FI Methodology in pre-trial proceedings – investigation stage	120
<hr/>		
5	DETECTION AND RECOVERY OF ILLEGAL PROCEEDS WITHIN THE OPERATION OF THE FINANCIAL ANALYTICAL UNIT OF MINISTRY OF FINANCE OF THE CZECH REPUBLIC	122
5.1	Most frequent source crime	125
5.2	Most frequent money-laundering techniques	130
<hr/>		
6	INTERNATIONAL POLICE COOPERATION IN ASSET SEIZURES	133
6.1	Selected international and legal aspects of cooperation in asset seizures	133
6.2	Requesting information from abroad	135
6.3	Form of cooperation	137
6.4	Methodical procedure to execute requests	137
6.5	Communication channel	139
6.6	Providing information abroad	139

6.7	Seizure methods	140
6.8	Examples of cooperation	140

7	PECULIAR ASPECTS OF FINANCIAL INVESTIGATION (EXAMINATION) OF TRANSACTIONS WITH ANONYMOUS SHARES	141
7.1	Shares and joint-stock companies – basic terms	141
7.1.1	Certificated shares to bearer	143
7.1.2	Certificated or non-certificated registered shares	144
7.2	Techniques of law enforcement authorities in expert assessments	150
7.2.1	General powers of attorney	151
7.2.2	Detection of „straw men“ origin	151

8	SELECTED MANNERS FOR DETECTING TAX EVASION IN THE CZECH REPUBLIC	154
8.1	Tax evasion as a part of grey economy	154
8.2	Definition and classification of tax evasion offences	157
8.3	Tax administrator’s instruments for detecting tax evasion	157
8.4	Characteristics of tax evasion in the Czech Republic	159
8.5	The largest tax evasion cases in the Czech Republic	160

9	CONCLUSION	164
----------	-------------------------	------------

	SUMMARY	165
--	----------------------	------------

	REFERENCES	166
--	-------------------------	------------

	NAME INDEX	170
--	-------------------------	------------

	SUBJECT INDEX	171
--	----------------------------	------------

	AUTHOR’S INTRODUCTION	172
--	------------------------------------	------------

This book, which has been created in accordance with the Methods of Evaluating the Results of Research Organisations and Evaluating the Results of Completed Programmes (applicable for 2013 to 2015), approved by the Resolution of the Government of the Czech Republic of 19 June 2013,¹ is one of the outputs of the “Security Research for State’s Needs in 2010–2015” programme² and is a result of scientific research conducted by a research team, essentially composed of the collective of authors.

The creation of this book has been based on general requirements for scientific knowledge. Therefore general theoretical scientific methods, notably inductive and deductive reasoning methods, analysis and synthesis, and comparison, were used while dealing with sub-issues of financial investigation. In addition to these methods, selected empirical methods such as the studying of documents (legislation and other regulations), statistical methods and case studies were used. The hypothesis used while preparing this book is based on the proposition that financial investigation is not primarily intended solely for uncovering the financial position of offenders and proceeds of crime but that its outcomes can also be used in proving crimes. Conclusions or possible trends of the application of processes and phenomena in new methods of financial investigation (such as financial intelligence) while recovering proceeds of crime and clarifying the relationship between criminal proceedings and financial investigation are the core of this book.

---

¹ Methods of Evaluating the Results of Research Organisations and Evaluating the Results of Completed Programmes (applicable for 2013 to 2015), approved by the Resolution of the Government of the Czech Republic of 19 June 2013. Available at: <http://www.mff.cuni.cz/fakulta/lib/metodika2013.pdf>

² With a VF identification code, the programme was approved by Resolution of the Government of the Czech Republic No. 49 on 12 January 2009.

1 Introduction

– Legal Background of Financial Investigation

A financial investigation of targeted persons³ implemented by a police authority mostly aims to produce a complete asset profile of such persons. Detected and identified financial circumstances of the targeted persons then form the basis for a decision adopted in the criminal proceedings, which aims to freeze such assets, often regardless of whether a particular natural or legal person has acquired these assets legally or by the investigated, checked and examined criminal conduct.

In the present monograph we will strive to show that to be effective, i.e. to result into recovery of a property advantage acquired by crime, the financial investigation (inquiry) must meet certain standards and be conducted in accordance with the law, especially with the Code of Criminal Procedure.

The current wording of the Code of Criminal Procedure with respect to identifying property advantages from crime is not adequate to actual developments in the sphere of economic and other crime. At present, there is no effective legislation to identify financial circumstances of offenders. The general obligation expressed in s. 91(1) of the Code of Criminal Procedure, the purpose of which is to ask the accused during the interrogation about his/her family, property and income circumstances within an extent necessary to determine the type and terms of the punishment, is insufficient in relation to the need for proper and timely investigation of the financial circumstances of the offender. The inadequacy of the legislation is especially true in relation to perpetrators of serious and extensive economic crime or organised crime, where specialised and time-consuming investigation measures often prevent a simultaneous examination of the financial circumstances of the offender (offenders) and other targeted parties. This situation allows offenders to get rid of any property advantage obtained by crime or even their lawful property by timely transferring it to third parties, encumbering third parties' assets with fictitious rights, executions, etc.).

The Code of Criminal Procedure requires that the prosecution, i.e. the pre-trial stage of the case, prove material circumstances allowing to determine consequences, in particular the amount of loss caused by the offence and the amount of unjust enrichment (s. 89(1)(e), Code of Criminal Procedure). Proving a property advantage obtained through crime or an amount of loss caused by crime must be made in an extent enabling to determine reliably the facts for a concrete decision, for example, for imposing a penalty of forfeiture of things and other asset values obtained by crime, etc. The actual practice, however, shows that proving a property advantage from criminal activities is rather a unique act of the police, than the rule.

The issue of financial investigation within the forensic science that explores the rules of origin, duration and perishing of traces and other forensically relevant information on offences committed⁴ is not developed at all. In criminological practice, the financial investigation is not sufficiently used as a practical technique for finding, collecting, documenting and

---

³ A targeted person means a natural or legal person suspected of having obtained or possibly having obtained a property advantage (proceeds of crime) by criminal activities, or having caused a loss to persons injured by the crime.

⁴ STRAUS, J. et al. *Kriminalistická metodika*. Second extended edition. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, p. 13.

examining such traces. However, a financial investigation may help detect many traces associated with the offence (e.g. traces in databases of financial institutions, etc.) or with the person of offender (e.g. the crime motive). For example, basic components of the forensic characteristics of a criminal offence include the way of committing the criminal offence, with this having the greatest effect on the process of creating traces and thus also on the possibility of identifying the criminal offence. This is an interrelated system of the offender's action and the way in which the offender chooses or takes advantage of the objective conditions and resources when preparing, committing and concealing a criminal offence.⁵ The concealment of the criminal offence also includes concealing the property advantage that the offender has acquired through such offence. Therefore, detecting and documenting the property advantage (proceeds) of the crime will lead not only to seizing and recovering the property advantage but also to gathering the evidence items that may include information conducive to proving the offender guilty (but only if procedural arrangements are observed).

The aim of the authors is not to answer all the questions related to the issue of recovering proceeds of crime, they rather try to highlight issues that are currently often discussed by the police.

In the following text we will strive to find some answers related to financial investigations, especially in the field of terminology, where even after approximately 15 years from the time, when the former financial police began to deal with these issues in more details, numerous concepts are still being interpreted inconsistently within the context of the police practice. Basic concepts and processes, that are not yet clearly accepted within the police and judicial practice, include namely the following:

- proceeds of crime, creation and forms of proceeds,
- identification of proceeds of crime,
- financial investigation and contents (subject-matter) thereof,
- relationship of criminal proceedings and financial investigation,
- stages of financial investigation,
- financial investigation methodology and its function in criminal proceedings,
- financial intelligence.

1.1 Proceeds of crime

At the present time, proceeds of crime are most frequently defined as any property derived or acquired, directly or indirectly through the commission of an offence. Property means assets of any type, whether corporeal or incorporeal, movable or immovable, tangible or intangible, and legal documents or instruments evidencing title to or an interest in such assets⁶. Similar definitions of the proceeds of crime are provided by the United Nations

⁵ STRAUS, J. et al. *Kriminalistická metodika*. Second extended edition. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, pp. 15-19.

⁶ International standards on combating money laundering and the financing of terrorism & proliferation FATF Recommendation. February 2012. Available at: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mfcr.cz%2Fassets%2Fcs%2Fmedia%2FMetodika_2013-08-19_Doporuceni-FATF-z-unora-2012_oprava-formtovn.pdf&ei=hSPwVOqqE4PPPb-VgMgH&usg=AFQjCNHox2oVy9tviPyVe2qxtZG0OrahaA

Convention against Transnational Organized Crime (published under No. 75/2013 in the Collection of Communications of the Ministry of the Interior) – Article 2(e) and the United Nations Convention against Corruption (published under No. 105/2013 in the Collection of Communications of the Ministry of the Interior), Article 2(e) where „proceeds of crime“ mean any property derived from or obtained, directly or indirectly, through the commission of an offence. Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing in chapter 1 Article 3(3) defines „property“ as assets of every kind, whether corporeal or incorporeal, movable or immovable, tangible or intangible, and legal documents or instruments in any form including electronic or digital, evidencing title to or an interest in such assets⁷.

Act No. 253/2008 Coll., on selected measures against legitimisation of proceeds of crime and financing of terrorism, indirectly defines the concept of proceeds of crime in the definition of the legitimisation of proceeds of crime, which means „...an activity performed to conceal the illicit origin of any economic advantage resulting from crime with the intention to present the illicit proceeds as legal income“⁸.

Criminal law, according to s. 70 (1)(c) understands proceeds as a thing or other asset value „...which the offender obtained by committing a criminal offence or as a reward for such an act or which the offender, if only in part, obtained in return for a possessed item or other asset as specified under paragraph c), unless the value of the possessed item or other asset under paragraph c) is negligible with regard to the value of the possessed item or other asset obtained“⁹. Comments to s. 70 of the Criminal Code define proceeds of crime as any seizable economic benefit or advantage, including profits from crime¹⁰.

For the purpose of the police practice we prefer to define proceeds of crime as a property advantage, which appears in a form of:

1. A specific thing or other asset value, which has been acquired or obtained through a criminal offence or as a reward for such an act, including things and other asset values acquired subsequently for such things or assets, which manifests itself in the property of the offender (or other natural or legal persons) by an increase in this property. No preceding owner (proprietor) of the thing (other asset value) exists or the transfer of title to the thing to the investigated person (offender) constitutes a part of a criminal offence (bribery, reward for a committed criminal offence).
2. A thing (other asset value), taken from the original owner by a criminal offence (theft, fraud, embezzlement etc.).
3. Missing reduction in the offender's property (i.e. by tax evasion), which would have otherwise occurred through compliance with the tax obligation.

The basic condition for characterising the above specified things (other asset values) as proceeds of crime is the possibility of sanctioning them by a forfeiture of the thing (other asset value) or a preliminary seizure of the thing (other asset value) or by returning the item to the original owner already during the pre-trial proceedings.

⁷ Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing, chapter 1, Article 3(3)

⁸ Act No. 253/2008 Coll., on selected measures against legitimisation of proceeds of crime and financing of terrorism, s. 3(1)

⁹ S. 70(1)(c), (d) and s. 101(2) of Act No. 40/2009 Coll., Criminal Code.

¹⁰ ŠÁMAL, P. et al. Trestní zákoník, First edition, Praha: C. H. Beck, 2009, p. 1067.

In some cases a thing produced by a crime will not manifest itself by an increase in the investigated person's property, e.g. alcohol produced illegally. In such case we can talk about potential proceeds of crime. Such proceeds become real only as a consequence of an illegal transaction – by selling the illegally produced alcohol, where the property advantage becomes obvious.

Specific proceeds from crime take the form of things or other asset values. In legal terms, a thing means any item other than a person, serving the needs of the people. The Civil Code also differentiates things corporeal and incorporeal. A thing corporeal means a controllable part of the outer world, which has the character of an independent subject; things incorporeal consist in rights, the nature of which allows so, and other things without material substance¹¹. A thing must be individually determined, existing at the time of the judgement¹². According to s. 134 a thing means also controllable forces of nature and book-entered securities and funds in bank accounts.

These things corporeal (or controllable forces of nature, book-entered securities and funds in bank accounts, as the case may be) must be eligible to be an object of ownership¹³ and have a certain use value for the owner, i.e. must serve to satisfy a need of the owner. Securities in certificated form or funds in cash are considered movable things.

Other asset values mean property rights or other valuable assets other than things¹⁴. **Specifically, other valuable asset** that does not constitute a thing is any value, which can be expressed in monetary terms (e.g. know-how – technical, production, commercial and other economic knowledge and expertise). Furthermore, assets include ownership interests in companies and cooperatives, silent partnership contributions, etc. **Proprietary rights** mean any rights valuable in monetary terms, in practice namely claims, because the nature of a claim enables an assignment¹⁵, use as collateral¹⁶ or pledge thereof, even as a future claim¹⁷. Proprietary rights also include rights to receive dividends from shares held, income from copyright, etc. Similarly, this also applies to funds in a bank account, which are generally classified as receivables, i.e. proprietary rights¹⁸.

An unambiguous definition of „proceeds of crime“ is especially important because it will allow law enforcement authorities to specifically seize and recover such proceeds. This will help avoiding situations where a seizure resolution of a police authority (prosecutor) is cancelled subsequently by a decision of the prosecutor (judge) due to ambiguity and vagueness of the definition of proceeds of crime on the basis of a complaint lodged by the accused (defendant).

To become proceeds of crime, a specific thing (a separate item) or other asset value must have been obtained by the offender through a specific crime or as a reward for such specific crime.

¹¹ Sections 489 and 496 of Act No. 89/2012 Coll., Civil Code.

¹² NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M. et al. *Trestní kodexy*. Praha: Eurounion, 2002.

¹³ The requirement of eligibility for being an object of ownership results from the provisions of the Criminal Code on sentencing and execution of punishments, which stipulate for penalties affecting the offender's property that the thing (asset) must belong to the offender (s. 135).

¹⁴ s. 134 of Act No. 40/2009, Criminal Code.

¹⁵ Cf. s. 524 et seq. of the Civil Code.

¹⁶ Cf. s. 544 et seq. of the Civil Code.

¹⁷ Cf. 155(3) of the Civil Code.

¹⁸ See ŠAMAL, P., PŮRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář. II. díl. Sixth supplemented and revised edition. Dodatek*. Praha: C. H. Beck, 2008. pp. 159 et seq.

A thing or other asset value obtained through a criminal offence means an asset *produced* through a criminal offence (*producta sceleris*), e.g. counterfeit money according to s. 233, counterfeit work of art according to s. 271, produced narcotic or psychotropic substance according to s. 283, and an asset *acquired* through a criminal offence (*scelere quaesita*), e.g. received property advantage according to s. 257(1) (c), accepted bribe according to s. 331. In both cases (production or other acquisition) an acquisition of such thing or other asset value may constitute an element of the body of crime, for example acceptance of a property advantage according to s. 257(1) (c) or an element of the so-called qualified body of crime, e.g. in accordance with s. 256(2) (c); however, this may not be applicable in other cases. Proceeds of crime include also things or other asset values obtained by the offender *as a reward* for a criminal offence, either prior to or after committing it. An existence or non-existence of a prior agreement on the reward does not constitute a material fact. By definition, the proceeds may not consist in an incorporeal reward or benefit¹⁹.

According to the Criminal Code, secondary proceeds of crime may also consist in things or other asset values that the offender has acquired for things or other asset values obtained through a criminal act or for things or other asset values obtained as a reward for a criminal offence.

Proceeds of crime can also consist in things or other asset values that the offender has acquired as a result of an investment of primary (original) yields in production or business activities. In such case we call it secondary proceeds of crime.

In the case of the above forms of proceeds from crime, things or other asset values that the offender has acquired may lack an original owner (e.g. when the thing was produced through a criminal offence as a newly created item), or the original owner of the thing or other asset value may be an accomplice or participant in the offender's crime (e.g. bribe, reward for committing a crime, etc.).

Proceeds of crime can also involve things or other asset values that the perpetrator has acquired (obtained) through a criminal offence to the prejudice of another natural or legal person (e.g. by a crime of theft, fraud, embezzlement, etc.) acting as the possessor (landlord, tenant, etc.) of the things or other asset values. This natural or legal person is in a position of a party injured by the offence.

1.2 Creation of proceeds of crime²⁰

From an economic (corporate) point of view, proceeds of crime consist of material flows in monetary terms. This means that these proceeds do not inevitably have a form of cash-flow instruments. Cash flows may accompany, precede or follow material flows. Corporate revenues are the produced and sold outputs serving to satisfy human needs, expressed in monetary terms.

Proceeds of crime in the form of a thing or other asset value may, as indicated above, arise essentially in two ways – by illegal productive activities or provision of services and by illegal transactions. An obligatory condition for a creation of revenues from these activities is that their implementation will accomplish elements of a crime.

---

¹⁹ ŠÁMAL, P. et al. *Trestní zákoník*, First edition, Praha: C.H.Beck, 2009, p. 802.

²⁰ DVOŘÁK, V. et al. *Výnosy z trestné činnosti*. Praha: Scientia, spol. s r.o., 2010, pp. 39-43.

a) Creation of proceeds by illegal activity (illegal provision of services)

Revenues produced by illegal activity may arise basically in two ways, namely:

- illegal production of legal goods (illegal provision of legal services) and
- producing illegal (forbidden) products or providing illegal services.

Illegal production of legal goods (e.g. supplies for breeders) or illegal provision of legal services (e.g. legal consultancy) means that the offender carries out these activities without the necessary authorization required by the legislation. The scope and intensity of the illegal production and services must distort an interest protected by criminal law (e.g. the duration of production activities or services, the amount of the property advantage etc.). Revenues from the sale of such products or services can be considered proceeds of crime, if there is a final conviction of offenders for a specific criminal offence (e.g. unauthorized trading, infringement of trademark and other IP rights etc.).

In the case of producing prohibited products or providing illegal services the production (service) in itself constitutes a criminal offence (e.g. manufacturing of weapons, drugs, counterfeit money, offering abortions outside medical facilities, etc.). The produced thing or revenues from the services offered become automatically proceeds of crime.

b) Creation of proceeds by illegal transactions

In terms of institutional economics a transaction is „any act of exchange or transfer between the parties to the contract, which may be natural or legal persons“²¹. In terms of creation of the proceeds of crime a transaction can be methodologically divided into two levels. The first level comprises an illegal transaction (exchange) with legal products (e.g. selling legal merchandise without a due authorization) and the second level refers to a prohibited transaction, where the prohibition applies to the transaction itself (e.g. theft, human trafficking).

In the case of an illegal transaction with illegal products (things and other asset values) proceeds of crime constitute a property advantage gained through the transaction, however, less the actual costs incurred, namely the value of the materials used, value of the energy consumed in carrying out illegal activities, transport costs of materials or manufactured goods, cash expenses incurred by the offender (travel and accommodation) etc.²² Also, payments of taxes levied do not provide any gain for the offender, therefore tax payments cannot be regarded as a benefit within the meaning of the relevant elements of a criminal act in relation to revenues from operations, which constitute the body of the crime.²³

In the case of a prohibited transaction (human trafficking, etc.), proceeds of the crime must be understood as an overall property advantage (without deducting expenses because these expenses were intended for a criminal activity).

²¹ MLČOCH, L.. *Institucionální ekonomie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze. Nakladatelství Karolinum, 2005. p. 31.

²² MLČOCH, Z. Co je to neoprávněné podnikání - definice, tresty, podstata trestného činu. [Cit. 2.3.2015]. Available at [www: <http://www.zbynekmlcoch.cz/info/pravo/co_je_to_neopravnene_podnikani_definice_tresty_podstata_trestneho_cinu.html>](http://www.zbynekmlcoch.cz/info/pravo/co_je_to_neopravnene_podnikani_definice_tresty_podstata_trestneho_cinu.html)

²³ Resolution of the Supreme Court of the Czech Republic, file No. 5 Tdo 136/2008, of 11 June 2008. Available at: www.epravo.cz

1.3 Identification of proceeds of crime

Identification of the proceeds of crime is a process to determine whether a property advantage of a natural or legal person (particular thing or other asset value) was, although indirectly, obtained through a criminal offence or as a reward for a commission thereof.²⁴

Every thing (other asset) has its own characteristics (identification elements) acquired at the time of its creation and throughout its existence (form, value, source activity, source transaction, flows, property). These characteristics can be divided by the occurrence into constant and variable.

Constant elements arise at the moment of creation of the proceeds and are unchangeable. Constant elements of the proceeds of crime include source activities (thing or other asset value produced or acquired through an offence or received as a reward for an offence), source transactions (property advantage gained in an illegal transaction with legal items or in prohibited transactions) and ownership (e.g. by theft the offender does not acquire the title to the stolen thing).

Variable features, which may change during the continued existence of the proceeds, include those created or changed during the continued existence of the proceeds. Specifically, this refers to the form (the offender or another person sells manufactured drugs and the benefit turns into cash, the offender buys a movable thing for an accepted bribe etc.), the value of proceeds (the value varies mainly according to demand, supply and costs) and the flows (different kinds of transactions), during which both the form and value of the proceeds may change and the course may become hidden (benefits gained through a criminal offence appear to be the offender's legal property). Variable elements of the proceeds of crime can also include the ownership title thereto. As an indication, it may be noted that an ownership title is understood as the sum of several partial rights, particularly the right to hold the thing, the right to use the thing, i.e. to enjoy it, taking the relevant fruits or other benefits, and finally, the right to dispose of the thing. According to the Criminal Code, the court may impose a sentence of the forfeiture of things or other asset values (proceeds), only if the thing or other asset value belongs to the offender. Section 135 of the Criminal Code implies that things or other asset values belong to an offender (or another person), if the offender at the time of the decision owns them, the things or assets are a part of the offender's property or the offender de facto disposes of them as an owner or possessor and the legitimate owner, owner or possessor of such things or other asset values is unknown. However, acquiring things through an offence does not constitute an acquisition of the ownership title to the thing. Therefore, even if the offender has been enriched by having produced the thing, which constitutes proceeds of crime (newly created thing, no previous owner of the thing exists), the offender does not acquire the ownership title thereto. The offender does not become the owner also in case that a thing acquired by a criminal offence (e.g. theft) has previously been owned by someone else²⁵.

During the identification of proceeds of crime, the police authority must assess and legally classify all the elements of such proceeds, with an emphasis on constant ones. For assessment and identification of a certain thing or other asset values as the proceeds of crime the source (origin) thereof will be crucial. Even in the case of obtaining a property advantage in

²⁴ DVOŘÁK, V. et al. *Výnosy z trestné činnosti*. Praha: Scientia, spol. s r.o., 2010, pp. 66-70.

²⁵ Certain exceptions in acquiring ownership of things obtained by a criminal offence exist in cases where the natural or legal person acquires the thing in good faith. For more details see the relevant provisions of the Civil Code.

the form of non-diminishing own property of the offender, it is necessary to clearly qualify on the basis of which legal fact this „non-diminishment“ occurred and whether the fact is related to any criminal activity. This can be done only by a law enforcement authority. An expert has to assess the value of the thing or other asset value obtained through an offence or the extent, within which the offender’s property would diminish, if he/she had properly fulfilled his/her obligations.

The identification of proceeds of crime is to be implemented in two phases:

In the first stage an object (economic) identification must be performed to determine the manner of creation of the thing or other asset value obtained through an offence, whether it has been produced by a criminal offence or obtained as a property advantage through a crime or as reward for a criminal offence or whether it has been dispossessed from a rightful owner (holder, etc.).

In the second step, a legal identification must be performed, i.e. whether the method of acquiring this thing or other asset value was as a direct result of acts accomplishing elements of the crime, which the criminal proceedings have been commenced for.

The actual identification process will differ according to the specific form of the thing (other asset value) suspected to constitute proceeds of crime. The procedure chosen by the police authority in identifying funds in a bank account (based on an analysis of financial flows and detecting the origin of the funds) will differ from the approach applied to immovable or movable assets. The crucial point in the identification will be to identify (determine) a natural or legal person (the original owner or authorized holder), to whom the concerned thing (other asset) belonged before the commission of the offence or to determine that the thing did not exist and has been produced through a criminal offence.

2 Financial Investigation and Contents (Subject-Matter) Thereof

---

Incorporation of the concept of financial investigation into the Code of Criminal Procedure as an obligatory duty of the police authority for the cases when the offender gained (or attempted to gain) any property advantage or caused any harm, would contribute to solving problems connected with seizing assets held by offenders.

According to International standards on combating money laundering and the financing of terrorism & proliferation a „financial investigation“ means an enquiry into the financial affairs related to a criminal activity, with a view to:

- identifying the extent of criminal networks and/or the scale of criminality;
- identifying and tracing the proceeds of crime, terrorist funds or any other assets that are, or may become, subject to confiscation; and
- developing evidence which can be used in criminal proceedings²⁶.

The mentioned standards define also the concept of a „parallel financial investigation“, which refers to conducting a financial investigation alongside, or in the context of, a (traditional) criminal investigation into money laundering, terrorist financing and/or predicate offence(s). Law enforcement investigators of predicate offences should either be authorised to pursue the investigation of any related money laundering and terrorist financing offences during a parallel investigation, or be able to refer the case to another agency to follow up with such investigations.

The Czech law does not contain the concept of financial investigation, therefore pursuing thereof is not obligatory for the law enforcement authorities.

For the needs of police authorities entrusted with investigating the issue of financial investigations is covered by a binding guideline issued by the Police President.²⁷ This Guideline defines financial investigation as a process of searching, documenting and seizing proceeds of crime or other asset values²⁸ and elaborating a property profile for the purpose of execution of a sentence or a protective measure²⁹ or securing a claim of the injured party in criminal proceedings³⁰, and the following tasks related to the custody of such seized property³¹). A financial investigation can be performed by a police officer charged with criminal proceedings, where a property damage has been caused or a property advantage has been obtained (hereinafter the „investigation officer“), since the time of initiation of the criminal

---

²⁶ International standards on combating money laundering and the financing of terrorism & proliferation (FATF Recommendation). February 2012. Available at: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mfcr.cz%2Fassets%2Fcs%2Fmedia%2FMetodika_2013-08-19_Doporuceni-FATF-z-unora-2012_oprava-formtovn.pdf&ei=hSPwVOqqE4PPPb-VgMgH&usg=AFQjCNHOx2oVy9tviPyVe2qxtZG0OrahaA

²⁷ Binding Guideline of the Police President No. 174 of 12 September 2011, on conducting financial investigations in criminal proceedings.

²⁸ S. 79f, Act No. 141/1961 Coll., on criminal procedure (Code of Criminal Procedure).

²⁹ Ss. 66, 67, 70 to 72, 101 and 102, Act No. 40/2009 Coll.

³⁰ S. 47, Act No. 141/1961 Coll.

³¹ Act No. 279/2003 Coll., on enforcement of seizure of assets and items in criminal proceedings and on amendments to certain acts.

proceedings³². The officer thoroughly identifies and seizes proceeds of crime and considers possibilities of freezing the property for the purpose of securing a substitute value, satisfying the legitimate claims of the injured party or imposing a sentence of the forfeiture of assets³³. For these purposes, the officer assesses suitability of the financial investigation and the extent and method thereof, if required. In cases where a financial investigation is advisable and the extent thereof is not manageable for the investigation officer, the officer may request a specialist from a special unit or section within his/her organisational structure, or a relevant specialist team, to perform the investigation. The Guideline divides financial investigation types into accelerates investigations, focused on searching, documenting and seizing the proceeds of crime, evidence in criminal cases and, if necessary, elaborating partial asset profiles of examined persons, and complex investigations, that include searching, documenting and seizing the proceeds of crime, elaborating analyses and detailed asset profiles of examined persons and evidence in the criminal cases. At the same time the Guideline mentions also procedures for conducting financial investigations in various stages of criminal proceedings.

2.1 Relationship of criminal proceedings and financial investigation

As mentioned above, the concept of financial investigation is not explicitly regulated by the Code of Criminal Procedure. The financial investigation as part of the criminal proceedings is implemented by procedural actions undertaken in accordance with the Code of Criminal Procedure (after commencement of criminal procedure, after notice of accusation). For example, in the so-called pre-trial stage the police authority is not allowed to take advantage of privileges under the Code of Criminal Procedure to identify and detect any property advantage of the suspect, therefore the authority has to proceed in accordance with other legal norms (Police Act) or examine financial positions of suspected persons on the basis of publicly available sources. The police task force charged with the fight against terrorism may in accordance with s. 71 of the Police Act for the purpose of preventing and detecting specific threats of terrorism require the relevant legal or natural persons, to the extent necessary, to provide information that the police would be otherwise allowed to request only after having commenced an act within criminal proceedings (e.g. location data, data on the use of electronic means of payment, information on the time and place of the provision of health services). Pursuant to s. 71a of the Police Act a specialised police unit designated by the Police President for the purpose of initiating criminal proceedings shall be authorised to ask the tax administrator for information obtained within the administration of taxes, if necessary for performing a specific task in the fight against corruption, terrorism, organised crime, tax, financial and serious economic crime and legitimisation of proceeds from crime. The police authority (specialised unit of the Police of the Czech Republic) requires such information on the basis of an issued authorisation – certificate of special designation, by which a police officer from the specialised police unit demonstrates his/her assignment to the unit and his/her authority to request information necessary for the proceedings within areas defined by the law³⁴. A certificate of special designation shall be issued on the basis of an agreement on

---

³² S. 158(3) of Act No. 141/1961 Coll.

³³ Ss. 78–79f, ss. 47 and 347 of Act No. 141/1961 Coll.

³⁴ Guideline of the Police President No. 143 of 7 July 2014 on requesting information from tax administrators.

cooperation, exchange of information and coordination between the Ministry of Finance and the Ministry of Interior dated 11 April 2014. The provision of information under the mentioned section of the Police Act shall not constitute a breach of the confidentiality obligation set by the Tax Code.

After the initiation of criminal proceedings pursuant to s. 158(3) of the Code of Criminal Procedure, the police authority is entitled to use almost all authorisations based on individual provisions of the Code. The authority may request relevant authorities to provide information covered by the tax and banking secrecy, conduct house searches in order to determine financial circumstances of the suspects and perform other actions related to seizing things, where the facts suggest that the things constitute proceeds of crime, etc.

According to s. 12(10) of the Code of Criminal Procedure the criminal proceeding means a procedure under this Act and the Act on international judicial cooperation in criminal matters, the criminal prosecution means stages of the proceedings from the initial criminal prosecution to the full force and effect of the judgement or the decision of another law enforcement authority and the pre-trial proceedings mean a section of proceedings under this Act from the drawing up of the record on the commencement of the criminal proceedings or the performance of urgent and non-recurring acts which immediately precede it, and unless these procedures are performed, from the commencement of the prosecution to the indictment.

The 3^d stage is the most important stage of the criminal proceedings. In terms of financial investigations the most important stage is the pre-trial criminal proceedings, which can be divided into two stages, namely the verification stage (s. 158(3) et seq., Code of Criminal Procedure) and the investigation stage (s. 160 et seq., Code of Criminal Procedure).

The pre-trial proceedings perform three basic functions – the search, fixation and verification functions. Some publications, however, refer to a more detailed breakdown³⁵. The **search function** consists in searching for hidden information on offences committed, where collection of sufficient credible information is often very difficult. The **fixation function** of the pre-trial proceedings involves procedural capturing (fixation) of evidence for judicial proceedings, to avoid an impending destruction or harm of the evidence. The **verification (filter) function** of the pre-trial proceedings is intended to prevent accusation of persons, the suspicion of crime for which has not been justified sufficiently. Some authors suggest also another function, a diversion one. The diversion function expresses the desire to avoid traditional settlement of the case within a trial in less severe (sporadic) cases and to replace the trial with so-called diversions. It is a sort of alternative settlement of minor offences with the aim to simplify and speed up the process of dealing the case and to acquire other desirable effects.

The mentioned functions of the criminal proceedings can also be applied to financial investigations. In this case, the search function of the financial investigation would consist in detecting hidden information on property advantages from criminal activities and, if a loss has been caused by the offence, on the legal property of the suspect, from which such damage would be covered. The fixation function of the financial investigation would involve freezing the identified property advantage, and after the initiation of the prosecution stage also securing the victim's claim for damages caused by the crime. The purpose of seizure measures is to prevent the investigated entities to hide relevant assets (things and other asset values) out of reach of the law enforcement authorities and to frustrate the execution of expected penalties or preliminary measures (forfeiture of things or other asset values, forfei-

³⁵ MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P. et al., *Trestní právo procesní*, Third revised edition, C. H. Beck, 2007, p. 536.

ture of substitute values, forfeiture of property or a preliminary measure ordering confiscation of a thing or other asset value). The essence of the verification function of the financial investigation would be to prevent the penalty or a preliminary measure from affecting only the property advantage acquired through crime or as a reward for crime and to crime and to settle the claim of the injured party by compensation from the legal property of the offender.

2.2 Stages of financial investigation

According to the Code of Criminal Procedure the law enforcement authorities must act so that criminal acts are properly identified and their offenders are punished fairly under the law. This means that the criminal proceedings shall always be conducted against a person (natural or legal) suspected of having committed a criminal offence. Criminal proceedings without the involvement of the suspect are only possible in the early stages of pre-trial proceedings (e.g. in the case of a filed a criminal complaint „against an unknown perpetrator“). The criminal proceedings therefore will not commence and cannot be initiated solely for the purpose of recovery of proceeds of crime.

A financial investigation can be divided into the following stages according to the period when it is initiated and implemented:

1. A financial investigation conducted prior to the commencement of criminal proceedings – the individual acts of the financial investigation are conducted covertly – the basic method of gaining knowledge on property advantages from crime consists in financial intelligence. The financial intelligence stage is initiated when the police authority finds facts, e.g. from a notification pursuant to s. 8(1), second sentence, or a filing under s. 59 of the Code of Criminal Procedure or through own investigative activities of the police, suggesting that a property advantage of a person (natural or legal) may constitute proceeds of crime. The result is a preliminary list of investigated assets, including relevant links to sources of information.
2. A financial investigation conducted prior to the commencement of prosecution (after making a record about the initiation of criminal proceedings to clarify and verify the facts reasonably indicating that a criminal offence has been committed, pursuant to s. 158(3) of the Code of Criminal Procedure); in compliance with the terminology of the Code of Criminal Procedure at this stage we may refer to **financial verification**. This phase starts by making an official record on the commencement of criminal proceedings and terminates by a start of criminal prosecution of a particular offender. The main purpose of this stage is to verify the information and knowledge gained through financial intelligence and to supplement the preliminary list of investigated assets with things that could not have been obtained in the preceding stage (e.g. by searches of premises and other surveys). This results into the identification and documentation of the proceeds of crime and in a property profile of the investigated person and into freezing the proceeds and legal property of the offender (other person) for the purpose of the sentence (measure) in a form of forfeiture (seizure) of things and other asset values, or forfeiture of property.
3. A financial investigation after commencement of prosecution (if reasoned facts found in accordance with s. 158 suggest that a criminal offence was committed and a sufficiently justified conclusion has been made that the crime was committed by a particular person, the police will immediately initiate prosecution of such person as the accused); again in compliance with the terminology of the Code of Criminal Procedure at this stage we may

refer to **financial investigation**. The financial investigation shall be initiated by a notification of accusation to specific person for a specific offence (offences) and the purpose of this stage is to demonstrate that the identified proceeds of crime have been obtained through the offence, which the accusation refers to. The result is an unambiguous identification of the proceeds of crime, the list of which should be included in the charge sheet, submitted by the police authority to the supervising prosecutor. At this stage it is also necessary to seize legal property of the offender to secure the victim's claim for damages with respect to a loss caused by the crime and for the purpose of an imposed sentence of the forfeiture or financial penalty pursuant to s. 344a of the Code of Criminal Procedure.

In the period prior to the commencement of criminal proceedings the police officer shall act on his/her own initiative or on the initiative of any other person or authority and in order to gain knowledge about the criminal activities he/she finds, detects and, if necessary, documents facts suggesting that a crime has been committed. Within the financial intelligence this would refer to collecting facts on possible property advantage (profile) of persons suspected of crime or on origin of property from unknown sources, on the basis of a complaint, notification, own activities, filing under s. 59 of the Code of Criminal Procedure etc.), suggesting that a crime has been committed, by which the offender gained or could gain a property advantage. Because no criminal proceedings have been instigated so far, the police authority conducting the financial investigation must proceed under legislation other than the Code of Criminal Procedure. In this case the police authority would apply Act No. 273/2008 Coll., on the Police of the Czech Republic (ss. 69 and 72) using the authority and means stipulated therein (namely the procedure according to ss. 61 – providing explanation, 62 – making a record, 63 – proof of identity, 66 – obtaining information from records, 68 – search for persons and things). In specified cases, the police authority referred to in ss. 71 and 71a shall be authorised to obtain at this stage of the financial investigation also financial data relating to bank secrecy, tax procedure, or data from electronic communications. The provision of information under the mentioned provisions shall not constitute a breach of the confidentiality obligation set by the Tax Code. When obtaining knowledge on property advantages from crime the police officer conducting the financial investigation at this stage shall be entitled to use supportive operative and investigative means, namely an informant (s. 73), undercover instruments (s. 74), undercover documents (s. 75), security technology (s. 76) and special funds (s. 77).

Essential elements of the various financial investigation methods at this stage consist in their covertness and pro-activeness, to prevent obstructing subsequent financial investigation procedures under the Code of Criminal Procedure, in particular the seizure (attachment) of the property advantage derived from crime and subsequent recovery thereof in the judicial stage of criminal proceedings.

The stage of criminal proceedings before the criminal prosecution is regulated by Act No. 141/1961 Coll., Code of Criminal Procedure, chapter nine, ss. 158–159b. The basic aim of the financial verification at this stage is to verify findings on the property advantage gained by criminal activities, identified by the financial intelligence, and to learn new knowledge that could not be found covertly and from public sources. An integral part of this phase consists also in documenting the property advantage from crime and legal assets of the suspect.

In clarifying and verifying facts reasonably indicating that a property advantage has been obtained by an offence by the crime suspect, the police authority provides the necessary

documentation and explanations and collects evidence. In doing so, the authority is entitled (s. 158(3), Code of Criminal Procedure) in particular to:

- a) request an explanation from natural persons and legal entities and public authorities,
- b) require expert statements from the competent authorities and, if necessary for the assessment of the matter, also expert opinions,
- c) procure the necessary documents, especially files and other written materials,
- d) conduct an examination of the object and the crime scene,
- e) as provided in ss. 78–81 of the Code of Criminal Procedure, make decisions and measures outlined in these provisions, i.e., to seize any form of proceeds of crime or legal property of the suspect as a substitute value for consumed proceeds, etc.

The verification ends with a decision to prosecute a person or in a variety of other ways (postponement, temporary postponement, referring the case to be heard outside criminal proceedings).

The criminal prosecution is a part of the pre-trial proceedings that will follow, though not always, after the verification has been closed as part of the pre-prosecution. The criminal prosecution is regulated in Title 10 of the Code of Criminal Procedure. Systematically, this title divides into two parts concerning the commencement of prosecution, the performance of prosecution, referred to as the investigation, closure of the prosecution. This stage of the pre-trial proceedings clearly identifies a specific person subject to the criminal proceedings and the fact and the offence, which the person shall be prosecuted for. A resolution to prosecute therefore commences the investigation stage.

At this stage of the criminal proceedings, the police authority shall act to collect evidence as quickly as possible and within the required extent, to clarify all the underlying facts relevant to the assessment of the case, including the consequence of the offence. In terms of financial investigations it is important that the police authority, acting by a financial investigator, proves that the accused has acquired a property advantage through the crime, and to what extent, and that the property advantage (unjust enrichment) has been obtained by the criminal offence, which the accused is prosecuted for, including evidence of the damage caused by the offence (s. 89(1), Code of Criminal Procedure). To prove the source of the property advantage, i.e. the criminal offence perpetrated by offender, which he/she is prosecuted for, the police authority is entitled to use in addition to pre-prosecution procedural steps also acts according to Title 4, with the exception of those within the exclusive powers of the prosecutor or judge.

Anything that can contribute to the clarification of the case, particularly statements of the accused and of witnesses, expert opinions, objects and documents important for the criminal proceedings and examination of digital footprints in information systems, etc. may serve as evidence that a particular thing or other asset value have been obtained by a criminal offence or as a reward for the offence, or that the perpetrator, even if only in part, acquired it in exchange for a thing obtained by crime.

From the above it is clear that although the concept of the financial investigation is not contained in the Code of Criminal Procedure or any other law, activities and procedures to be implemented during the financial investigation are anticipated, namely by the Code of Criminal Procedure. Namely the following provisions of the Code of Criminal Procedure will be material in this respect:

- ss. 78–79 – rendering and seizure of a thing

- 79a) – 79f) – attachment of funds in an account with a bank or other financial institutions (attachment of booked securities, attachment of a real estate, attachment of a thing incorporeal, attachment of a substitute value)
- s 89(1e) – general provisions
- ss. 158 et seq. – procedure prior to the commencement of prosecution
- s. 164 – investigation procedure
- s. 344a – enforcement of a financial penalty
- ss. 347 and 348 – enforcement of a forfeiture of assets

Substantive legal pre-requisites for the implementation of financial investigations are set particular by the following provisions of the Code of Criminal Procedure:

- s. 66 – forfeiture of assets
- s. 67 – financial penalty – fine
- s. 70 – forfeiture of a thing or other asset value
- s. 71 – forfeiture of a substitute value
- s. 101 – seizure of a thing or other asset value
- s. 102 – seizure of a substitute value

The police started to apply full financial investigation procedures at a larger scale in 2001, when a team called „Proceeds“ was established in scope of the Unit for Combating Corruption and Serious Economic Crime of the Criminal Investigation Police. Since that time, the financial investigation has become an important component of the criminal procedure and its processes and outcomes are often accepted by prosecutors and judges.

We believe that the time has come when an evaluation of the quality of the financial investigation should be made and, if required, new concepts should be introduced, (e.g. financial intelligence, financial investigation) and implemented into the Code of Criminal Procedure and other laws.

Different stages of the financial investigation often overlap in scope of the police practice upon examining financial circumstances of investigated persons. This means, that in a particular stage of the financial investigation also procedures relating to another stage may be applied, taking into account the specific provisions of the Code of Criminal Procedure.

3 Financial Intelligence

The requirement for so-called pro-active crime prevention measures is also based on the fact that a strong motive for committing crimes is the economic strength of crime and the necessity of detecting these activities at their earliest stages. The high latency of these offences as well as the existing failures in the later criminal prosecution of these offences lead to the requirement for the police to pursue the earliest detection activities at so-called pre-crime stages.³⁶

The key characteristics of pro-active procedures consist of the effort to intercept information about the possible commission of crime at the earliest stage, using any means, which also include special means under relevant legislation. And their primary objective is to intrude into the targeted environment at a level when so-called primary proceeds are being generated; when the proceeds of crime are the product of the economic crime.³⁷ Hence it is evident that financial intelligence, as defined above, is one of the pro-active means, which can be used at the earliest crime detection stages. It is targeted at the area of generating the proceeds of crime.

Financial intelligence is a summary of methods used in the stage prior to the commencement of criminal proceedings. Because no criminal proceedings have been instigated so far, the police authority conducting the financial investigation must proceed under legislation other than the Code of Criminal Procedure. In this case the police authority would apply Act No. 273/2008 Coll., on the Police of the Czech Republic (ss. 69 and 72) using the authority and means stipulated therein (namely the procedure according to ss. 61 – providing explanation, 62 – making a record, 63 – proof of identity, 66 – obtaining information from records, 68 – search for persons and things). In specified cases, the police authority referred to in ss. 71 and 71a shall be authorised to obtain at this stage of the financial investigation also financial data relating to bank secrecy, tax procedure, or data from electronic communications. The provision of information under the mentioned provisions shall not constitute a breach of the confidentiality obligation set by the Tax Code. When obtaining knowledge on property advantages from crime the police officer performing operational and search tasks shall be entitled to use supportive operative and investigative means, namely an informant (s. 73), undercover instruments (s. 74), undercover documents (s. 75), security technology (s. 76) and special funds (s. 77).

Financial intelligence is not explicitly regulated by any law or other regulation. Its legal basis can be derived primarily from the Act No. 273/2008 Coll., on the Police of the Czech Republic. Section 69 stipulates that police officers are required before the commencement of criminal proceedings to gather facts on crime and to find, identify and possibly document facts indicating that a crime has been committed.

This action according to ss. 70 and 71 takes place in the so-called targeted environment, which undoubtedly includes also an environment, where proceeds of crime are produced, concealed and legalised.

According to s. 71a a specialised police unit may require information from the tax administrator to perform its tasks, including in the fight against the proceeds of crime.

---

³⁶ MUSIL, J. Policejní provokace v teorii, legislativě a judikatuře. *Státní zastupitelství* č.5/2014 p. 13.

³⁷ DVORÁK, V. Transformační proces výnosů z trestné činnosti. *Výnosy z neznámých zdrojů a problémy s jejich odhalováním, identifikací a možnosti jejich odčerpání*. Praha: Policejní akademie, 2009. p. 8.

Sections 72–77 regulate **supporting operative and investigative means**. The Act defines them and sets statutory regulations on the use thereof. The actual use of these instruments is governed by specific binding guidelines issued by the Police President.

The financial investigation as mentioned above is governed by the Binding Guideline of the Police President No. 174/2011. In terms of financial intelligence, Article 5(3) is important, stating that the procedure of a financial investigation consists of several stages, where the preparatory stage covers „operational investigation of the examined persons using supporting operative means“.³⁸

Thus, although the financial intelligence is not regulated specifically by any law, the legislation provides especially the regulation of methods and legal institutes used in the financial intelligence and general specifications of the possible use of the financial intelligence as a preparatory and advance phase of the police activities in the field of detection, documentation and seizure of proceeds of crime before the start of criminal proceedings.

3.1 Forms of financial intelligence

Forms represent the basic procedure and schedule of financial intelligence activities. These include, in particular:

- acquisition and initial checks of the information
- check of the information
- processing of the information

Acquisition and initial checks of the information

Financial intelligence is conducted as a continuous gathering of intelligence information on the targeted environment, where the creation, disguising and subsequent legalisation of proceeds from crime occur. Within obtaining a piece of knowledge a basic check thereof must be performed.

Sources of information (places to obtain information) provide information acquired in the environment directly or as informational content of other actions usable for the financial intelligence, informants, public sources, records and databases of the Police, records and databases of other institutions, incidence of offences.

Acquisition, checks and processing of the knowledge take place in the targeted environment. The targeted environment can also be called operational situations. Targeted environments generally consist in elements that characterise activities of criminal groups, the environment in which the crime is being committed, and activities of the police authority within this environment.³⁹ Typical targeted environments for the financial intelligence include:

- Environments where proceeds of crime are intentionally produced – actual criminal activities aimed at generating profit. The actual primary activities of criminal groups that are specifically aimed at committing various forms of property and economic crime. These

³⁸ Binding Guideline of the Police President No. 174 of 12 September 2011, on conducting financial investigations in criminal proceedings.

³⁹ For details on the specific minutiae of detecting proceeds, see ŠUGÁR, J, et al. *Odčerpávání výnosů z trestné činnosti v praxi orgánů činných v trestním řízení*. Praha: Policejní akademie, 2009. p. 33.

structures can be divided according to the nature of criminal activities and their focus – theft, manipulation in public procurement, tax crime, credit fraud etc.

- Environments that are specifically linked to the primary crime – the planned concealment of proceeds from criminal activities and subsequent legalisation thereof. These are structures built specifically for this purpose, abusing otherwise legal instruments, e.g. payment systems or acquisition of assets.
- Environments, that by their nature and location within the economy must be used by the perpetrators in their criminal activities. This means institutions that either due to their economic activity or in terms of their control duties can come across proceeds of crime.

The financial intelligence must be implemented in all the mentioned targeted environments and relevant knowledge must be acquired. Activities in the targeted environment are part of pro-active work by the police in seeking criminal phenomena, uncovering latent criminal offences in social, i.e. criminal environments where crime is being committed to an increased extent and among people who commit crime to an increased extent. It is a general provision, which thus governs the so-called processing of the relevant criminal environment, also in relation to financial intelligence.⁴⁰

Check of the information

The check serves to prove or to refute an obtained suspicion of possible illegal activity in the targeted environment. The goal is to determine the credibility of the acquired intelligence information.

The check may have several phases. The first phase consists in evaluation of the obtained information, when the police officer applies his/her own knowledge and compares the information to previously learnt facts and experience with respect to the likelihood and plausibility of the relevant piece of information. The second phase aims to verify the obtained information, or parts thereof, in databases and records of the police or other institutions and to assess the actual possibility of the performance of detected acts. If the information passes the above mentioned verification stage and the fact is found real, the procedure enters the third phase, i.e. processing the information in order to document and continually verify the facts.

Processing of the information

The activities of the police, which aim to fully document all the information, documentary and other materials indicating a possible suspicion of a crime committed in order to generate and legitimise proceeds of crime. The processing of information is a process aimed at the prevention, detection and investigation of crime, in order to obtain such a degree of information that is sufficient for a decision in the case – ideally for a decision to initiate criminal proceedings. The processing of information contains the tactical process of the financial intelligence.⁴¹

The fact that it is possible to use the outputs of financial intelligence even when deciding on initiating a criminal prosecution results from the Judgement of the Constitutional Court, where the Court states that some information needs to be acquired first in order to initiate a criminal prosecution and justify the conclusion that a criminal offence has been commit-

---

⁴⁰ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. First edition. Praha, 2009, p. 157.

⁴¹ Cf. ŠUGÁR, J. et al. *Odčerpávání výnosů z trestné činnosti v praxi orgánů činných v trestním řízení*. Praha: Policejní akademie, 2009. p. 36.

ted. To this end, in the Court's opinion, the police may use the means available to it under the Police Act, which defines the conditions of using such means.⁴²

3.2 Tactics of financial intelligence

General tactical procedures applicable in the financial intelligence coincide with tactical procedures used in every operational and investigative activity and are based on the same legal provisions. Therefore, there is no reason to consider them repeatedly.

Special attention in relation to the financial intelligence in terms of its differences should be paid to two procedures, in particular to one activity and one concept. This concept involves „intelligence data“ for the purposes of financial intelligence and the procedure refers to analytical processing of the collected intelligence information.

Intelligence data

The term of intelligence data refers to information obtained by operational methods, usually hidden, in order to detect such data (information) that can not be detected by conventional means. The piece of information itself will have an external and internal form.

The external form usually consists in the manner of presentation and expression of the information. In the economic sphere or in a targeted environment, where the financial intelligence operates, the information can have very diverse and complicated forms. These can range from highly formalised outputs of PC networks and record-keeping systems (typically a bank account statement, record on a transaction on an organised securities market) through more common documents, better accessible to an ordinary reader, e.g. commercial agreements, formal records of decisions of statutory bodies, to non-formalised offender's notes, e.g. referring to the structure of the offender's activities, list of stores, etc.

Before entering the targeted environment and collecting information it is therefore necessary to become familiar with possible external forms of information and with methods of understanding, deciphering and further handling thereof.

After having deciphered and understood the external form of the information, the police officer shall discover the internal form, i.e. the information content. Before commencing a financial intelligence operation, the officer must gather a sum of information on a specific economic environment, where he/she will operate. Only in this way he/she will be able to distinguish the information content that may indicate illegal activities, from ordinary elements of the information. This means, that he/she will be able to distinguish why a specific bank transfer, in a specific direction and for the benefit of a specific entity may indicate concealing proceeds of crime, why a specific transfer of assets from one company to another may signal generating revenues, etc.

Key identifiers of intelligence data on proceeds of crime include: non-profit or a loss-making nature of business, repeated involvement of interrelated legal and natural persons, participation of people with no previous experience in the economic environment, concealing real owners, creating large turnovers, fast transfers of funds between various entities, involvement of cash withdrawals and deposits, non-standard commissions.

⁴² ÚS II ÚS 812/06. Available at: <http://kraken.slv.cz/II.US812/06>

Analytical processing

Analytical processing means evaluating the relevant information from all available sources, and by all available means. This involves particularly the assessment of the credibility of the information and evaluation of the information in terms of the following parameters: the relationship to the proceeds and the legalisation thereof, i.e. the relation to the financial intelligence issue concerned, the relevance, the issue of time, completeness, verification. The analytical processing includes also detecting new facts, comparing data to known facts, creating conclusions, integrating the hitherto known content of acquired information and the synthesis thereof – making a coherent image on the basis of the entire analysed information. This is followed by the interpretation, i.e. finding of what the fact means and what it might mean in the future. The result of the analysis process forms a basis for further decisions in the matter or for a report describing the status and a possible development forecast.

In the case of financial intelligence the analysis must involve not only own experience and knowledge of the officers, but also existing analytical tools. These are numerous, the unifying feature thereof being their focus, which predetermines their use. The tools are analytical systems focused primarily on the processing of relational ties between the involved parties, links between financial and trade flows, time sequences of observed phenomena, sorting and qualitative processing of a quantitative sum of information according to specified criteria.

These analytical systems can be directly owned by the police authorities, for example ASIU systems, Analist, etc., or be available in a public or semi-public for, e.g. Bedrunka. It is always necessary to perform analytical processing by such system, that includes all necessary components for breaking down and processing the relevant intelligence. In the case of financial intelligence this will mean mainly processing and finding basic identifiers of a possible detection of crime, proceeds of crime and legalisation thereof.

3.3 Methods of financial intelligence

Acquiring the information

Objective: To capture and acquire relevant knowledge about money laundering and generating revenues in the targeted environment, covertly, without the knowledge of criminal groups.

Steps:

- direct observation and perception of developments without using technical means
- meeting and interrogating informers
- surveillance of persons
- deployment of technical resources, whether pursuant to the Police Act or the Code of Criminal Procedure in other cases, typically by recording and intercepting telecommunications
- other acts in accordance with the Police Act or the Code of Criminal Procedure in other cases, typically some forms of interrogation
- unofficial information from cooperating public administration bodies, based on personal contacts
- use of publicly available sources

Result: Capturing and an initial verification of a relevant information that a criminal activity involving creation of proceeds of crime or legalisation thereof is being prepared or already

conducted. Adopting a decision on whether the information is sufficiently specific, concrete and beneficial for the activities of the police, to be worth a thorough check.

Check of the information

Objective: Real and objective assessment of the information obtained in terms of parameters measuring whether the information is reliable, whether it can be further verified and developed and whether the information refers to proceeds. It is necessary to examine also the basic economic and criminal aspects, bearing in mind the possibility of an existing offence and detection thereof.

Steps:

- initial screening on the basis of knowledge and experience of the police officer
- assessment of the plausibility and probability of the information
- verification of facts contained in the information
- identification and screening of persons
- test of the feasibility of the relevant economic base
- evaluation of the feasibility of establishing and further dealing with the proceeds of crime
- determination of the substantive and territorial jurisdiction and possible subsequent referrals of relevant parts

Result: Deciding that the evidence is not credible or usable for further police actions or that it is further usable and in what manner. In the case of further usability, a decision shall be adopted on how the information will be used, whether the procedure according to the Code of Criminal Procedure is sufficient, leading to a financial investigation, whether the information should be notified in any other criminal case, or whether it should be further developed for the previous option of use.

Processing of the information

Aim: To use all possibilities according to the Police Act to make a credible and specific piece of knowledge that has passed a review, but does not meet sufficiently the requirement of the Code of Criminal Procedure for the certainty of the offence and the degree of suspicion of crime needed to initiate criminal proceedings, sufficiently refined in order to either make the piece of knowledge to fulfill the mentioned requirements of the Code of Criminal Procedure and trigger off the criminal proceedings, or to store the evidence or notify other police units, if the information bears at least some informational value to the activities of the police.

Steps:

- establishing a plan for development and use of relevant resources
- work with informants – interrogations with respect to the circumstances under investigation, task setting to find further information or documents on the matter
- deployment of technical resources according the Police Act
- surveillance of persons
- personal inquiries with other police contacts – workers in cooperating public authorities, trustworthy business persons etc., not registered as informants
- deployment of analytical software
- evaluation and analysis of all the collected information

Result: A decision to store the information, notify other units, if the information is not directly usable in criminal proceedings.

3.4 Peculiar aspects of financial intelligence

Special aspects of targeted environments

The financial intelligence is primarily focused at targeted environments where criminal activities occur to generate profits from illegal activities – committing crime – and at targeted environments that provide these structures with legalisation of the proceeds of crime – money laundering.

This determines also the targeted environment, which the financial intelligence is directed against. The police officer who performs the financial intelligence operation is subject to particular demands with respect to the group of persons used as a source of information, sites where the information shall be collected, access to these sites and persons, methods of conduct in the environment and a required amount of knowledge, especially in the field of economics, finance, tax issues and some other special areas (e.g. an increase in economic crime through cybercrime operations).

The policeman conducting a financial investigation must have the necessary special knowledge and be able to establish contacts and intrude into the relevant targeted environment and he/she must also develop a plausible legend for a possible covert intrusion into this environment.

Special aspects of the information contents

The basic financial intelligence activity is to provide intelligence in relation to the proceeds of crime and legalisation thereof. The substance of the information itself may not be openly obvious and testify any crime committed. Externally, without context, it may have an appearance of normal legal information from the economic environment.

Only by comparison with other known information, integration into a structure of known processes and methods of committing economic crime the content of intelligence may indicate possible criminal or other illegal activities.

Special aspects of the data processed by the financial intelligence will include in particular the external form of the information itself, because the information can have a form of bank statements, reports of non-standard operations, minutes of meetings of a statutory body, etc. It is necessary to be acquainted also with these forms of information, which document events and the course of economic life.

Furthermore, the aspects will include an internal substantial information content. Again, the task is to recognise, evaluate and focus on the very substance of the information within the acquired intelligence, in relation to possible criminal activities. For example, the focus may be directed to indicators documenting decisions of a corporate statutory body on non-standard disposal of assets, strange patterns of trade attempting to conceal persons behind the relevant business partners, using dummy legal entities and individuals, illogicality of the business – e.g. lack of profitability etc.

Unlike general obtaining operational information, the area covered by the financial intelligence is characterised by a number of legal acts, related subordinate legal acts and by a number of institutions implementing these acts, focused either primarily or generally on issues of money laundering or other economic unlawful activities. This means in particular the Financial Analytical Unit of the Ministry of Finance, however, intelligence is obtained also from the customs, tax authorities and other potential supervisory and control institutions in the economic field.

Thus, a police officer conducting financial intelligence operations must in addition to a knowledge of the targeted environment and of the type and possible content of the information have also a good knowledge of the system and the possibilities of the mentioned institutions as logical partners not only in the initial acquisition of intelligence, but also as partners useful in the operational processing, evaluation and analysis in scope of the financial intelligence.

4 Financial Investigation Methodology and Its Function in Criminal Proceedings

---

The police practice in the past 15 years (since the establishment of the financial police unit) has shown that the least application problems in financial investigation arise in the area of freezing the proceeds of crime. The legislative regulation of this area, contained in the Code of Criminal Procedure, in addition to obligatory formalities to be fulfilled by a procedural action to freeze the proceeds of crime, also provides a methodological guide to the very process of the seizure – after having discovered facts indicating that a particular thing or another asset value constitutes proceeds of crime, the law enforcement authority is authorised to decide on the seizure thereof. Furthermore, the Code of Criminal Procedure regulates the procedure of a police authority before the issue (e.g. request for a prior consent of the prosecutor) and after the issue of a decision on freezing (entities, which the decision should be served on, in what order, etc.). The Code also methodologically regulates activities of the police authority in the event of a complaint against the decision on asset freezing or in the case that the freezing for the purposes of criminal proceedings is no longer required. A similar regulation is contained in the Code of Criminal Procedure also for recovering proceeds of crime through penalties or seizures.

The least sophisticated area of the financial investigation is the area of searching for and detecting proceeds of crime, including the identification thereof. The Code of Criminal Procedure regulates this area rather generally and does not give any methodological guidance on how to search for proceeds of crime.

In general, the financial investigation methodology may be defined as a theoretical and practical scheme determining the professional procedure (financial investigation). It is based on scientific knowledge and empiricism, precisely defines the various procedures for the exercise of the activities leading to a desired goal (search for and freezing of proceeds of crime), ideally regardless of the capabilities of the person who performs these procedures. The main purpose of the financial investigation methodology is to establish binding rules and procedures for dealing with situations that may occur during recovery of proceeds of crime in order to freeze these proceeds before the perpetrators and others transfer them out of the reach of law enforcement authorities.

The financial investigation methodology performs the following functions:

- 1) Cognitive – consisting in gathering specific procedures of financial investigation into groups based on practical knowledge of sources and various forms of proceeds of crime. Different methods of search for potential proceeds of crime of the investigated persons will be selected for things and other asset values registered by persons and bodies charged with keeping records on property (e.g. the authority in charge of the Land Registry, tax administration authority, entity in charge of the motor vehicles register, banks, etc.) and for assets that are not registered (e.g. cash, a series of movable property, etc.).
- 2) Formative – creating standardized models of activity of the police authority in the process of searching for certain forms of proceeds of crime, which constitute a system of recommended methods, as listed above.

The financial investigation methodology must be based on the procedures provided for by the Code of Criminal Procedure or other legislation applicable to the recovery of pro-

ceeds of crime (Police Act, Act on enforcement of seizure of assets and items in criminal proceedings). In practice of the police authority this means that each procedure or method chosen to search for and detect any proceeds of the targeted person must have a legal justification. Any other approach, even if it could lead to detecting illegal property advantage, can frustrate the ultimate goal of the financial investigation and criminal proceedings – recovery of proceeds of crime from the perpetrators and other persons holding the proceeds.

Specific procedures for conducting financial investigations are specified in IS „ETŘ“ (information system for electronic criminal proceedings), bookmark „financial investigation“, including model forms and a code list of requested institutions and bodies, as well as a possibility of sending collective requests (e.g. all requests to insurance companies can be sent simultaneously to their data mailboxes), therefore this document will not study them in more details. We will focus on procedures that a police authority (specialised staff) should follow and respect in financial investigations in relation to criminal proceedings.

At the beginning of each stage of the financial investigation the police authority (specialised worker) has to define the group of targeted persons, i.e. natural and legal entities, which will be subject to checks of financial circumstances, and the scope of the financial investigation. Financial investigations can be carried out in a summary or comprehensive (full) form. The approach of the police authority in summary or comprehensive financial investigations is regulated by the Binding Guideline of the Police President No. 174/2011.

Summary financial investigations shall be carried out in particular:

- a) if the hitherto investigation in a criminal case involving a property loss or property advantage, has failed to recover the proceeds of crime or a substitute value thereof, or if there is a presumption that the offender will frustrate and impede the satisfaction of the victim's claim in criminal proceedings,
- b) if a comprehensive financial investigation was not or could not be performed in the course of the criminal proceedings and at the time when it could be done, it would prevent further progress of the case (e.g. closing the criminal file with a charge sheet),
- c) if a comprehensive financial investigation would be inefficient due to the nature of the criminal proceedings (e.g. in criminal cases where a non-minor loss was incurred or the offender or another person obtained a non-minor property advantage).
- d) in criminal proceedings where the accused is taken into custody and a procedure of the authority deciding on the custody within the meaning of s. 73a of the Code of Criminal Procedure is applicable.

Comprehensive financial investigations shall always be performed:

- a) in criminal matters, where a substantial loss was caused and the perpetrator or another person obtained a property advantage,
- b) in criminal cases where the offender or another person acquired a substantial property advantage,
- c) in particularly serious crime cases, by which the offender himself or another person acquired a property advantage,
- d) in cases of crime committed by perpetrators within an organised criminal group, by which the perpetrators gained a considerable property advantage,
- e) if the collected evidence clearly shows that it is possible to trace other assets to be seized.

4.1 FI Methodology in the stage prior to commencement of acts in criminal proceedings – financial intelligence

Aim of the financial investigation (financial intelligence):

- to identify possible sources of property advantage of the suspect and other investigated persons,
- to detect other possible sources of latent crime and possible perpetrators of money laundering,
- to perform initial relational analyses – splitting detected financial circumstance of the suspect into legal property and assets suspicious of having been acquired illegally,
- to detect the source crime, which the suspicious property advantage could have been derived from.

Sources of information (source is a person or object from which the information can be obtained):

- open sources – the information is obtained from publicly available sources both printed and electronic (e.g. the media, corporate final accounts, the Internet ...),
- motions of supervisory bodies (Financial Analytical Unit of the Ministry of Finance, results of audits, etc.),
- other kinds of initiative (anonymous, evidence from other crimes, reports and information by citizens and institutions),
- human resources – the information is collected and provided by individuals (human resources), i.e. obtained from and through human resources (e.g. findings of local government and public administration staff, neighbours, co-workers, etc.),
- own resources – the information is collected by direct observation, from informants, from internal database (operational and investigative activities),
- database information (BizGuard, MagnusWeb, land register...),
- information from special sources (police information systems).

Methodology:

- actions leading to the identification of a possible property advantage of the suspect (natural or legal person) must be carried out so as to prevent their disclosure to unauthorized persons,
- a personal investigation must determine financial circumstances of the suspect on the basis of public resources (land registers, commercial register, trade register) and human resources through requests for explanation (neighbours, colleagues...),
- an analysis of initial information indicating that the detected property advantage of the suspect may have been derived from crime (indicate the source of the information and material, especially documentary evidence underlying the suspicion),
- based on the case file kept on the suspect, elaboration of possible versions of money laundering (buying real estate, cars, consumption ...) or hiding the proceeds (transfer to relatives ...),
- drawing up a financial investigation plan for the stage after the start of criminal proceedings.

Result of the financial investigation:

- facts suggesting that the investigated property advantage constitutes proceeds of crime; this means that a particular person has obtained it by a conduct showing elements of a crime,
- gathered information that may be used as an evidence after the commencement of criminal proceedings,
- detection of other possible sources of latent crime and possible perpetrators of money laundering.

4.2 FI in pre-trial proceedings – verification stage

Objective of the financial investigation (verification):

- verifying information on property advantages derived from criminal activity, obtained prior to the commencement of criminal proceedings, and documenting the property advantage,
- detection of other targeted assets, which could not be achieved in the preceding financial intelligence stage (cash in an account with a financial institution, etc.) and documenting thereof,
- seizing the property advantage from crime and from unknown sources in accordance with the relevant provisions of the Code of Criminal Procedure: ss. 78, 79, 79a – 79f,
- participating in checks of source criminal activities.

Information sources:

- human resources:
  - a. explanation from natural persons and legal entities and public authorities,
  - b. expert statements from the competent authorities and, if necessary for the assessment of the matter, also expert opinions,
- own resources:
  - a. examination of the object and the crime scene,
  - b. search of premises and other surveys,
- information systems of financial institutions and authorities,
- findings from personally led investigations,
- findings resulting from requests.

Approach of the police authority – at this stage of the criminal proceedings and financial investigation the following procedure is recommended, emphasizing the confidentiality of actions of the police authority, which determined the financial circumstances of the suspect and other persons (any procedures under the Code of Criminal Procedure including operational and investigative activity are usable):

- to carry out house searches and searches of persons as well as searches of other premises and land under s. 82 and s. 83 of the Code of Criminal Procedure in order to find things important for criminal proceedings (things or other asset values acquired through crime),
- to perform an analysis of financial flows in order to detect the origin of the property advantage and its current location,

- to verify findings on the source of origin of the proceeds – creation of primary proceeds (by production or exchange showing elements of a crime), acquisition at the expense of another (former) owner or holder of an item designated as proceeds, profits from investing the proceeds into gainful activities (business, ...),
- to elaborate a report on the results of the hitherto financial investigations for the needs of the following phase (when the amount of the property advantage from crime constitutes a qualifying element of an offence, determine the amount thereof).

Result of the financial investigation:

- dividing identified assets on the basis of financial analysis into legal property and assets derived from crime or from unknown sources,
  - seizing things and other asset values obtained by crime or seizing substitute values, if the primary proceeds have been consumed, destroyed or otherwise impaired,
  - gathering relevant documentation materials showing the owner or holder of the relevant property advantage,
  - gathering evidence items that may be used as an evidence for the needs of criminal proceedings,
  - detecting other possible sources of latent crime and possible perpetrators of money laundering.
-

4.3 FI Methodology in pre-trial proceedings – investigation stage

Objective of the financial investigation:

- to demonstrate that the property advantage of investigated persons has been obtained by the crime, which the criminal proceedings relates to,
- in the case of a loss caused by the crime to freeze legal assets of the accused to be used as damages,
- to freeze legal assets of the accused for the purpose of imposing a sentence of the forfeiture of assets (if applicable), or for the purpose of imposing a fine (s. 344a. Code of Criminal Procedure),
- to elaborate an asset profile of the perpetrator.

The process of proving that the accused has acquired a property through crime, which he/she is prosecuted for, is based on the general provisions of the Code of Criminal Procedure; it is necessary to prove the relevant circumstances allowing to determine the consequences, the amount of damage caused by the offence and the **unjust enrichment** (s. 89 (1) (e) Code of Criminal Procedure). Proving a property advantage from crime or the amount of damage caused by the crime must be made to the extent that the authority can reliably determine the facts of a particular decision, e.g. on an imposed penalty of forfeiture of thing and other asset value, etc.

Information sources:

- human resources – findings gained by interrogating the accused, witnesses, experts and others,

- findings from personally led investigations – at the place of residence, workplace and places where the property advantage obtained by crime is located,
- findings from digital investigation – based on data media seized upon a house search and search of other premises,
- information systems of financial institutions (safe boxes) and authorities.

Approach of the police authority – financial investigator – at this stage of the criminal proceedings and financial investigation the following FI procedure is recommended:

- verifying the facts of the financial checks performed in the previous stage, by interrogating the accused and other parties concerned,
- ordering a search of the accused person and a search of the apartment or other residential premises or adjacent premises and of other premises and land where the accused person can be expected to keep his/her property – in order to find movable things for the purposes of executing a seizure decision, pursuant to s. 6 of Act No. 279/2003 Coll., on enforcement of seizure of assets and items in criminal proceedings and on amendments to certain acts,
- for the purpose of an unbiased assessment of the property advantage from crime an expert in the field of economics may be asked for an opinion,
- freezing legal property items of the offender for the purpose of an imposed sentence of damages, forfeiture or fine,
- compiling a final report on the financial investigation results, in which the property advantage from crime will be designated as proceeds of crime.

Result of the financial investigation:

- a property profile of the accused, clearly showing, which part of the property has been acquired legally (this property can be used for a sentence of the forfeiture of substitute values, the forfeiture of assets or the fine and damages) and which part has been gained through the offence (can be used for purposes of a sentence (protective measures) of the forfeiture or seizure of things and other asset values),
- gathering information that may be used as an evidence in the trial,
- knowledge of illegal assets of the prosecuted persons, that cannot be recovered through an appropriate sentence (there is no evidence that these assets have been obtained by crime, which the prosecution relates to), to be referred to other state administration authorities (notably fiscal authorities) for further use,
- freezing the legal property of the accused for the purpose of a sentence of the forfeiture (if applicable), fine (s. 344a of the Code of Criminal Procedure) or for damages with respect to a loss caused by the offence.

5 Detection and Recovery of Illegal Proceeds within the Operation of the Financial Analytical Unit of MF CR

Money laundering has always been and will be an integral part of the activities not only of the offenders or people cooperating with them, but also of persons engaged exclusively in disguising illegally obtained assets. This is no more the work of individuals of regional importance, but a highly organised criminal conduct of dangerous global criminal structures, which has resulted in negative impacts on entire economies, with losses amounting to billions. The fight against „money laundering“ is therefore a task of global importance, the implementation of which requires an active approach of all the stakeholders, in the recent period not just nationally, but most of all at the international level. One of the basic principles, perhaps the most important one, under the motto „Crime must not pay“ involves not only a timely detection of illegal proceeds, but especially a successful final recovery thereof, which has obviously much more devastating impacts on the offenders than other criminal-law tools. From the point of view of law enforcement authorities a well-performed financial examination/investigation constitutes one of the crucial moments in this field. The following article deals with this issue in terms of activities and experience of the Financial Analytical Unit of the Ministry of Finance of the Czech Republic (hereinafter referred to as „FAU“), as the Czech regulator in the area of legalisation of illegal proceeds and financing of terrorism.

The FAU was established in 1996 and its activities are currently governed by Act No. 253/2008 Coll., on selected measures against legitimisation of proceeds of crime and financing of terrorism, as amended (hereinafter referred to as „AML Act“). By its nature, the Unit constitutes a FIU (Financial Intelligence Unit – FIU), focused mainly on the fight against money laundering and financing of terrorism. It is an administrative unit acting outside the structure of law enforcement authorities as one of departments of the Ministry of Finance. This implies also the specific setting of communication with the private sector and police authorities. The exchange of information with foreign partner units is, inter alia, performed on the basis of the Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime. In scope of its activities the FAU currently performs the following basic tasks:

- it is the central authority for the collection and analysis of information on suspicious transactions
- it acts as FIU vis-à-vis foreign partners
- it is the coordinator of measures against money laundering, financing of terrorism and proliferation
- it is the manager and coordinator of the implementation of international sanctions
- it creates legislative proposals in the above mentioned areas and participates in the drafting of EU legislation and adoption of international treaties
- it acts as a supervisory and administrative authority in those areas
- it is responsible for concluding agreements on the sharing of forfeited or confiscated assets with other countries.

The above mentioned tasks result especially from the following laws:

- Act No. 253/2008 Coll., on selected measures against legitimisation of proceeds of crime and financing of terrorism
- Act No. 69/2006 Coll., on the implementation of international sanctions
- Act No. 104/2013 Coll., on international judicial cooperation in criminal matters.

Generally speaking, the primary purpose of AML measures in global and regional terms is to prevent any abuse of financial systems to launder the proceeds of crime. A secondary purpose is the documenting of traces of asset transfers, including records on from whom, through whom and to whom these assets have been transferred and where the assets are currently located. From the above it is clear that an appropriate setting and effective utilization of the system of AML measures can be a very effective tool for identifying and tracing the proceeds of crime. As already mentioned, in the Czech Republic activities in this area are governed by the AML Act and the system is based on the notification obligation of obligated entities defined by law in relation to the regulator, i.e. the FAU MF. An important specific feature consists in a considerable extent of delegation of investigative activities on the obliged entities, accompanied at the same time by a relatively high degree of their autonomy upon assessing whether individual transactions are suspicious. Therefore, in the Czech Republic, there are no financial limits set for mandatory reporting of suspicious transactions. A suspicious transaction is generally defined in s. 6 of the AML Act as a transaction the circumstances of which lead to a suspicion of legitimisation of proceeds of crime or financing of terrorism or any other circumstance supporting such a suspicion, such as:

- a) the client makes cash deposits immediately followed by withdrawals or transfers to other accounts,
- b) in one day or in within the days immediately following the client performs conspicuously more cash transactions than typical for his usual business,
- c) the number of various accounts opened by the given client is in obvious discrepancy with the client's business activities or financial circumstances,
- d) the client makes transfers of assets without any obvious economic sense,
- e) assets handled by the client are in obvious discrepancy with the client's business activities or financial circumstances,
- f) an account is not used for the purposes, which it has been opened for,
- g) the client's actions seem to aim at concealing the client's or the beneficial owner's real identity,
- h) the client or the beneficial owner is a national of a country which does not enforce, or fails to fully enforce, measures to combat legitimisation of proceeds of crime and financing of terrorism, or
- i) the obligated entity has doubts about the credibility of received identification data of the client.

Despite this definition, the mentioned range should be considered as merely indicative and the final assessment of all the elements of suspicious nature and evaluation of the business as a suspicious or non-suspicious is delegated to the obligated entities. Obligated entities are defined by s. 2 of the AML Act. Currently, 70 % of the volume of received reports of suspicious transactions within the entire range of obligated entities has been lodged by the banking sector. The following table shows a review of numbers of suspicious transaction reports, filed criminal complaints and amounts of frozen funds over the past 5 years.

Table 1: Review of numbers of suspicious transaction reports⁴³

Number of complaints/year	2010	2011	2012	2013	2014
Information on suspicious transactions	1887	1970	2191	2721	3192
Criminal complaints	296	256	429	547	680
Criminal complaints with blockings	140	96	164	177	263
Referrals to GFD/GCD	639	747	852/29	1162/42	1491/103
Frozen assets in CZK millions	287	808	1005	3004	2182

As part of its activities, the FAU may request information necessary for the fulfilment of their obligations under the AML Act from the Police of the Czech Republic, from the intelligence services and public authorities, the authorities responsible for the administration of taxes and from other sources defined by law. The basic source for investigations performed by the FAU, however, consists in the information provided by the private sector, i.e. obligated entities. These institutions do not only have plain figures, for example on implemented transactions in the form of bank statements. If they thoroughly fulfil all their legally defined responsibilities, especially in the process of identification and due diligence with respect to clients in accordance with the principle of „Know Your Customer“, they hold a large amount of data significant for follow-up elements in the system, i.e. especially for investigations led by the FAU and, ultimately, for the law enforcement authorities or financial and customs administration authorities. For example, a good due diligence process focused on the client (s. 9 of the AML Act) results not only in clarification of the purpose and nature of the transaction, identification of the beneficial owner and identification of sources; this tool can also serve to acquire many documents for further investigation purposes, particularly contractual documentation, accounting and tax documents and the like. In many cases, the obligated entity is the first and also the last institution, which these documents have been submitted to. Ongoing monitoring of client’s activities can trace, whether individual transactions are really linked, for example, to the client’s business or usual income, whether they correspond to the client’s common activities and have an economic basis, or whether they constitute an attempt to conceal illicit origin of property by the financial operations. Thorough reviews of sources are of really invaluable importance in the case of cash transactions, because interruptions of non-cash flows by financial transactions in cash constitute the biggest challenge in the process of identifying and tracing illicit proceeds. Subsequent inferences using timing, volume or personal links are very inconclusive.

From the above stated it is clear that top quality activities of the initial elements of the system, i.e. obligated entities and the FAU, can bring a huge volume of indicia leading to the identification of illegal proceeds. On the other hand, it must also be noted that this is an initial impetus, and that a successful completion of the entire process, which should result in an effective recovery of illegal proceeds, requires an efficient use of all legal possibilities and a close cooperation of all stakeholders, consisting primarily in mutual and, mainly, prompt exchange of information.

If illegal proceeds are identified, the final recovery thereof is not within the competence of the FAU, however, both the regulator and the obligated entities can adopt temporary seizure measures, the purpose of which is to prevent frustration or significant aggravation of

⁴³ Statistics of the Financial Analytical Unit of the Ministry of Finance of the Czech Republic

the recovery of the proceeds of crime in cases of „danger in delay“. This institute, often referred to as „freezing by FAU“, is defined in s. 20 of the AML Act and relates to the handling of assets which could be based on the client’s powers of disposition, i.e. it is not restricted, for example, to disposition of these assets on the basis of decisions of government bodies. In practice it means a suspension of the client’s order to handle the property in question for a period limited by law. If the suspension is performed by an obligated entity, it is a 24-hour period, which may be later extended by a decision of the FAU MT up to 72 hours. The FAU itself also has the option to suspend the execution of the client’s order for up to 72 hours. If the FAU files a criminal complaint within the above deadlines, the obligated entity shall execute the client’s order only after elapse of three calendar days from the complaint filing. This additional deadline creates a subsequent period for the law enforcement authorities to successfully freeze the illegal proceeds in accordance with the Code of Criminal Procedure. In this context, attention is drawn to the fact that the entire suspension period according to s. 20 of the AML Act is subject to the duty of non-disclosure, which aims to prevent any obstruction of the investigation performed by law enforcement authorities.

This was a brief review of the general principles of the system of AML measures and its possibilities. The following section will be devoted to the practical conduct of operation of the FAU and typologies of the investigated cases, especially from the perspective of the source crime as well as techniques used to conceal the illicit origin. Here it should be noted that the typology of the source crime to a considerable extent naturally influences the choice of money laundering techniques.

The FAU encounters a wide range of conducts, which aim to achieve an unjust enrichment at the expense of others or of the state while attempting to disguise the illegal origin thereof. Summing up the past five years in terms of predicative crime, traditionally a large share continuously belongs to various forms of fraud, with a clearly increasing number of cases perpetrated through the Internet, especially fraudulent advertisements or e-shops and phishing attacks (committed both abroad and in the Czech Republic). The trend of increasing proportion of cases involving a suspicion of tax crime has been increasing, mainly fraud in the field of indirect taxes (value added tax and excise tax). Newly fraud cases have been detected involving the lure of access to electronic banking based on fraudulent communications through social networks. Also scams have been reported involving the delivery of highly credible fraudulent notifications of change of a business partner’s (supplier’s) bank account. A slight increase can be seen also in the area of corruption. In international terms cases of siphoning funds off from foreign companies have been detected more frequently, where the Czech Republic serves as a transit country for transfers to other destinations. A new phenomenon consist in investing proceeds of crime into virtual currencies, e.g. bitcoin.

5.1 Most frequent source crime

Fraud

The offence of fraud is governed by s. 209 of the Criminal Code, defined as a deliberate action of an offender who wants to enrich himself or another by misleading someone, using someone’s mistake, or conceals material facts and causes damage to another’s property. Special cases of fraud, for example, typically include insurance fraud (s. 210 of the Criminal Code), credit fraud (s. 211 of the Criminal Code) and subsidy fraud (s. 212 of the Criminal Code).

The FAU in its activities encounters all types of general fraud when offenders deceive their victims. The above-described configuration of the system implies that the position of an administrative unit makes it rather difficult to detect fraud based on luring funds under the pretext of delivery of work, services, etc., particularly as concerns the quality of such supplies. However, in cases on non-delivery of goods and similar occurrences the detection success rate is relatively high. Some specifics refer to offenders perpetrating insurance and subsidy fraud, which assume a higher level of professionalism and organisation. In the case of insurance fraud, the most frequent targets include property insurance, motor vehicle insurance and individual insurance. The basic method then consists in pretending an insured event or presenting consequences of an insured event in way different from the actual occurrence. In terms of detection these cases include an alarming element of the same person as the final beneficiary and abnormal frequency of insured events within a group of related parties. Regarding subsidy fraud, due to the number of current operational programmes and the corresponding volume of subsidies granted both to private entities and the public administration, this area of crime is still highly topical. From the perspective of the FAU it is essential to perform particularly analyses of the flow of funds after the allocation thereof, as the funds often end up in the accounts of entities without any relation to the subsidy granted. Similar detection principles are applied also to credit fraud cases.

During 2014 and 2015 the FAU repeatedly solved cases where high financial amounts had been lured to the detriment of commercial companies, when the injured company would receive an e-mail with an official notification from its supplier about a change of the supplier's bank details for payment of invoices. Such notification shows very good quality, excellent language, including signatures and headers of the supplier, often it also contains existing invoice numbers, which the supplies have been related to, and sometimes the notice is preceded by a phone call on behalf of the vendor. Notifications are sent from e-mail addresses that apparently belong to the actual supplier, however, the @ symbol is followed by the financier.com domain, i.e. source Internet addresses of spam mail. If workers of the attacked companies fail to verify such sophisticated notifications of payment detail changes with their supplier and give appropriate payment orders for the benefit of accounts specified in the notice, the companies become victims of fraud (or at least an attempt at fraud), the money goes to accounts of „straw men“ or to accounts opened on the basis of forged identity documents, often of foreign nationals. In some cases, internal security measures of a bank and cooperation with the FAU managed to detect these payments and intercept them before crediting the target account. However, in certain cases the offenders were successful and tens of millions of crowns had been credited to a target account and immediately transferred abroad and only a minor portion thereof could be saved by operations within the framework of international cooperation. Here it should be noted that even the best system of AML measures is not able to eliminate and cannot bear the responsibility for flagrant violations of the fundamental principles of security and precaution on the part of legal or natural persons.

With respect to the issue of fraud, we have to mention the virtual world of the Internet. It is not only an integral part of our everyday life, but unfortunately it has become a frequently used tool of criminals. Cases of fraud committed through the Internet include especially various fraudulent advertisements, on a larger scale purposefully created fraudulent e-shops. In the case of such e-shops fraudulent practices can be inferred either from the extremely competitive prices for offered goods, the absence of contact points and merely given e-mail contacts, so that the communication between the e-shop and the client is exercised through e-mails only. Another warning sign may consist in a mission option to pick up the goods personally, missing operating history of the e-shop, missing or negative assessments by al-

ready cheated customers etc. However, in many cases, the e-shop (or just the advertisement) is identified as fraudulent only after more people are injured by missing deliveries of goods and after these people file criminal complaints *ex post*, sometimes they initially claim the payments at their banks. A widely used option in this area is the so-called „straw man“, through which funds are fraudulently solicited from the injured. For the perpetrators, this method of committing crime is relatively safe because the actual effect on the injured is mediated by the „straw man“ and the offender manages such an intermediary only by telephone or e-mail orders. Increasingly, offenders also use opening bank accounts under stolen identities.

Phishing attacks remain a permanent and unfortunately very frequent phenomenon. They consistently apply a traditional *modus operandi*, where the source crime, i.e. the attack on the account, is carried out abroad and such illegal proceeds are legalised through Czech accounts. In practice, the implementation is as follows: jobseekers are hired through on-line advertising for administrative work from home, the job is conditioned by having a bank account. The real perpetrator then concludes an „employment contract“ with such a person in the name of a fictitious company, provided that the job should involve various activities of an administrative nature. Communication is exercised through e-mails, occasionally perpetrators use SMS messages or phone calls from a mobile phone with a prepaid card, where the true owner cannot be identified. The „temporary worker“ believes that he/she is cooperating with a foreign financial institution and transfer proceeds of crime through his/her bank account according to instructions. In most cases, however, he/she withdraws cash funds and forwards them through a transfer company, usually via Western Union. All this is done for a fee of around 10 percent of the amount transferred. Activities of such temporary workers are subject to provisions of s. 216 of the Criminal Code, which defines the crime of money laundering, or s. 217 of the Criminal Code, which specifies the crime of money laundering by negligence. As regards sanctions, considering the practical experience of the FAU, law enforcement authorities in criminal proceedings are increasingly able to prove and prosecute this type of crime, compared to the situation at the beginning of the monitored period. However, the only solution for this is a thorough prevention, both on the part of banks in terms of fulfilling the Know Your Customer principle and on the part of the FAU and the Police of the Czech Republic in terms of awareness raising. Another negative experience of the FAU, which must be mentioned in this context, is the fact that in this and the last years quite a high number of phishing attacks were targeted at bank accounts in Czech banks. Generally, we may note increasing losses caused by this type of crime, where financial injuries caused by individual attacks do not amount to tens of thousands but to millions.

Tax offences

Tax offences are specified in s. 240 of the Criminal Code – evading taxes, charges and other mandatory payments. This crime is committed by those who to a greater extent evade tax, customs duties, social security contributions, contributions to the state employment policy, accident insurance or health insurance premiums, charges or similar payments or who elicit an advantage with respect to some of these compulsory payments.

The perpetrators of tax offences are usually people, or rather organised groups using their intellectual potential, possibly also expert advice in the field of accounting, tax consulting, legal services and customs clearance services. In their activities the perpetrators often use „straw men“ and taxpayers, in which the organisers hold an ownership interest, or which they control covertly. A network of taxpayers covers the scope of several tax administrators

or a wide spectrum of domestic and foreign entities. The entities promptly change their registered seats, as required, thereby also the territorial jurisdiction of the tax administrators, to make tax audits organisationally and technically challenging for the tax offices. In concealing their activities the perpetrators use criminal methods and procedures, which involve mainly submitting false documents, backdated contracts and other deeds, providing false information. Tax entities within the chain divide according to their tasks in individual transactions, typically as a „missing trader“, „buffer“ and „broker“. The trading selects commodities that are difficult to assess in terms of quantity and further use (low-value goods, worthless waste), or commodities highly demanded at lower prices (e.g. fuel, scrap metal, electronics). The crime is concealed by various set-off transactions with these commodities, accompanied by huge volumes of accounting documents, cash payments or payments through non-banking companies providing payment and factoring services. The FAU most often detects the following forms of tax crime:

Carousel trading

The aim of the offenders in this case is to reclaim excess VAT at the end of the chain, or to benefit from the non-payment of VAT at the beginning of the chain. One type of fraud consists in reselling goods with low acquisition cost, artificially increased within an extensive trading chain. Finally, the goods are formally exported or supplied to another Member State and the VAT is reclaimed. Another type of fraud refers to reclaiming excessive refunds on exports or supplies of goods to another Member State, often based on goods fictitiously purchased in the Czech Republic or goods repeatedly resold through several EU countries. To be successful, a carousel fraud requires creation of a „missing trader“ as a taxpayer in several EU countries, who assumes tax liabilities but is often represented by a „straw man“. If the goods is real, it is transported from one European country to another. The organiser behind the trade controls accounts, invoices and de facto manages the entire fraud. This type of crime is very difficult to detect and prove, especially due to the presence of an international element. The losses, however, reach hundreds of millions or billions.

Mineral oil fraud

A favourite form of tax evasion, where the ultimate goal is to achieve a lower selling price through a tax offence, and thus to acquire a competitive advantage in the sale of petrol and diesel fuel. Most often the fraud consists in denial of and failure to pay excise duties on the acquisition of goods from another EU Member State.

Precious metal fraud

This area of committing tax offences becomes increasingly frequent. The fraud refers essentially to investment gold based on the differences in taxation and fictitious trades with this commodity exercised as carousel fraud trades (see above). This point constitutes the main problem for all the interested entities, because it is particularly difficult to document the movements, or rather missing movements of the metal, compared to bulk commodities.

Fictitious invoices

A traditional type of a tax offence, especially in terms of fictitious cost increases.

The FAU's own analytical work in the area of tax offences is implemented on the basis of statutory authorisations provided to the analytical staff of the FAU by the AML Act. This work involves in particular obtaining information and documents from obligated entities, tracking cash flows, obtaining information from the tax administration and other public au-

thorities, searching open sources, etc. Given the increase in this issue a separate group „Taxes“ has been set up within the analytical department of the FAU, which closely cooperates with Tax Offices, the Customs Administration bodies, the Police of the Czech Republic and foreign FIUs. A separate group of tasks refers to cooperation with and methodological guidance of obligated persons, which play a vital role in detecting tax fraud (see below). Regarding the tax administration bodies, a very close and effective cooperation has been established with the Financial Administration authorities in recent years. This cooperation reflects both at the strategic level, when the parties regularly exchange information about their activities, trends in tax evasion and laundering of proceeds from tax offences and about shared procedures, and at the operational level. A significant shift consists in informing the Financial Administration about application of s. 20 of the AML Act, i.e. about suspended execution of a client's order in cases, where the tax administrator may consider seizing funds. The funds in such cases are not forwarded to the police together with a filed criminal complaint but transferred to the state budget by virtue of tax execution. This approach has proven highly effective when in the years 2012–2014 tax administrator recovered by tax executions CZK 1.95 billion. A similar model of cooperation is being launched also with the Customs Administration bodies. The cooperation with law enforcement bodies, especially with the Police can be evaluated positively. Such cooperation involves, inter alia, a follow-up participation of the FAU MF in cases arising from complaints lodged by the FAU, cooperation within the Tax Cobra team and the FAU's participation in numerous ad hoc teams with other entities.

Although the detection of tax fraud is primarily a task of the Financial Administration authorities, it turned out that in particular the obligated persons within the meaning of s. 2 of the AML Act, especially the banking sector, are able to monitor transactions occurring in accounts of taxpayers and possibly to detect such illegal conduct on the basis of the follow-up checks carried out in accordance with s. 9 of the AML Act. Risk factors on the part of clients and significant indicators of carousel fraud include namely the following:

- Trades in risky commodities (particularly fuel, metals, electronics, gold, agricultural commodities, etc.);
- Often the transaction involves acquisition of goods from another Member State (import) – an outgoing foreign transaction for the benefit of a foreign company (which may also include a domestic account of a foreign entity);
- Another variation of the „missing trader“ concept means cash withdrawals (made immediately after receipt of the full amount of funds);
- Significant increase in turnover in a newly opened or dormant account, or high turnovers in an account of a newly established company;
- The account does not record any payments related to operating costs of the company (rent, payroll, tax payments, mandatory payments for employees, etc.);
- The corporate agent is a „straw man“, typically the corporate seat is at a virtual (collective) address, the corporate agent is often accompanied to the branch of the bank by another person who is acting on his/her behalf;
- The „missing trader“ works for a limited period only (which may be only a single taxable period – a month), then it becomes inaccessible for the tax administrator and is replaced by another entity. However, transactionally preceding entities remain within the chain („buffer“, „profit taker“);
- Another type of tax fraud may consist in illegally reclaimed excessive deductions, when the account of the relevant entity receives only VAT refunds amounting to tens or hundreds

of thousands of CZK from the relevant tax administrator, while other transactions in the account, which would indicate economic activities of the entity, are missing.

Corruption

The basic elements of corruption offences include accepting a bribe according to s. 331 of the Criminal Code, bribery according to s. 332 of the Criminal Code and indirect corruption according to s. 333 of the Criminal Code. Corruption means to offer, promise, grant, request a bribe and to accept a bribe with an intention to influence someone's actions or decisions.

Corruption in general, for many surprisingly, is closely related to the issue of money laundering. This is due to the fact that on the one hand, corruption is a means of laundering the proceeds, and on the other hand, proceeds of corruption are being legalised. Also the amounts of funding involved in this area are very high. E.g. in the Czech economy, the total volume of money with a corruption objective is estimated to be around CZK 20 billion. A portion of that money is further used for other corruption purposes and a portion is consumed. The perpetrators of corruption offences direct their interest mainly on government agencies and self-governing territorial units and municipalities that decide on matters related to citizens and legal entities, both with respect to administrative acts and public procurement procedures. Relatively frequent corruption cases occur in the state and local government bodies, where the focus is primarily on the management and control activities. The fundamental problem and the key risk of corruption is a systemic corruption, based on an organised and sophisticated conduct. This corruption infects the decision-making centres of the state and municipalities, significantly distorts the democratic political system and market economic relations. It manifests itself by manipulated large public contracts worth hundreds of millions or even billions of CZK, influencing the politic legislative process by corrupting specific politicians at all levels.

Despite general populist declarations that corruption is a very pernicious and negative phenomenon, it should be noted that detecting and especially documenting and subsequent prosecuting corruption is a very complex process, which is rarely successful. Objectively this is supported also by the fact, that it is almost impossible e.g. to prove corruption retrospectively and catching a perpetrators „red-handed“ is a highly demanding operation for the law enforcement bodies, both in terms of technical capabilities, tactical procedures and human resources. From the perspective of the FAU also the detection of the initial suspicion is very complicated, because due to higher intellect of the perpetrators corruption transactions are only rarely channelled directly to the perpetrators' accounts. In this context, we may refer to an atypical case of the FAU, when an entrepreneur, against whom a prosecutor discontinued an initiated prosecution, then transferred money to a bank account of the husband of the prosecutor concerned.

5.2 Most frequent money-laundering techniques

For the legalisation, i.e. the process of disguising the illegal origin of assets in order to create an impression that the assets have been acquired legally, the criminals use a variety of techniques and procedures. Listed below are those with which the FAU encounters most frequently upon investigating individual cases. However, it must be stressed, that in practice

the perpetrators almost always combine different techniques, depending on the source of offence, degree of organisation, perpetrator's intellect, etc.

- **Misuse of bank accounts opened under false or stolen identity**

A very frequent technique, when the perpetrator quite simply uses a stolen or counterfeit identity document to open a bank account and subsequently manages the account via electronic banking, frequently using cash withdrawals from ATMs. After having opened a bank product the perpetrator usually applies for short-term loans or credits or offers supplies of various goods through the Internet. From the perspective of evidence the most problematic issue is the fact that the perpetrator actually never comes into direct contacts with both the victim and the bank staff. Unfortunately, this is supported also by the option of assuming an identification in accordance with s. 11 of the AML Act.

- **Repeated electronic transfers between bank accounts in the Czech Republic and abroad**

By cross-border transfers perpetrators exploit one of the weaknesses of the fight against money laundering, namely the not ideally working international cooperation. It should be noted that in this area, the situation has been gradually improving and over the monitored period of the last five years, for example, there has been evident a clear progress and now a considerably extensive exchange of information is being implemented with destinations, with respect to which such cooperation was unthinkable in the past. Generally, it is also possible to conclude that enhancing the user-friendliness provided to clients is always accompanied by an increase in security risks.

- **Channelling funds to tax havens**

As to the characteristics and possibilities of repressive interventions, the situation is similar to the one described in the previous paragraph. Investigations led by the FAU, for example have identified a group of personally related companies with „straw men“ in their statutory bodies. This group of companies has been linked to an economically strong group of manufacturing companies, to which these companies issued fictitious documents. Economically strong companies implemented numerous public contracts and the fictitious documents undoubtedly served to eventually document the eligibility of prices invoiced to public authorities and to justify incorrect VAT deductions, i.e. reductions in the VAT obligations. Funds gained through fictitiously invoiced supplies were partly used to finance sporting events and sports clubs and partly transferred to foreign companies, to finally reach companies with non-identifiable ownership structures and foreign bank accounts, directing funds to tax havens. Options of asset freezing in such destinations are very complicated, even in cases where the source crime has been evidenced.

- **Interruption of cash flow by multiple cash withdrawals and deposits**

Investigations in practice have repeatedly confirmed that interruptions of non-cash flows by financial transactions in cash constitute the biggest challenge in the process of identifying and tracing illicit proceeds. Subsequent inferences using timing, volume or personal links are very inconclusive.

- **Use of money-transfer services**

A technique used in the Czech Republic, especially in cases of transfer of funds originating from phishing attacks committed abroad to the countries of the former Soviet Union. In practice, the perpetrators make cash withdrawal of funds credited to their account, in order to forward the funds to a money-transfer institution, thereby interrupting the documentable flow.

- **Misuse of virtual currency**

Investments of proceeds of crime into virtual currencies was could be expected due to the properties of such currencies, especially decentralization, relative anonymity and prompt transfers between the individual users. In practice, the FAU has actually faced cases where perpetrators, involved especially in various Internet fraud cases, invest the means thus obtained to virtual currencies, e.g. bitcoins. Identification of an owner of such bitcoin address is not impossible, however, the process is very difficult, time-consuming and thus de facto non-feasible for law enforcement authorities.

Despite the high quality of the national base intended to combat money laundering, namely Act No. 253/2008 Coll., **on selected measures against legitimisation of proceeds of crime and financing of terrorism**, this area must respond flexibly also to developments in international law. The primary source of law for measures against „money laundering“ and financing of terrorism is set by recommendations of the G7 Financial Action Task Force (FATF), as amended in February 2012. These recommendations are implemented into the EU law by the new Directive on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing, which was adopted after long negotiations 20 May 2015. The transposition period is two years, however, with regard to the upcoming assessment of the Czech Republic to be performed by MONEYVAL of the Council of Europe at the beginning of 2017 the Czech Republic must implement the required measures already during 2016. The actual implementation in the Czech Republic is provided by the amendment to Act No. 253/2008 Coll., which is currently undergoing various stages of the legislative process. It includes a number of new requirements, specifications and limitations. The whole system also establishes the principle of risk assessment, to be implemented at all levels from the EU and Member States levels to the individual „obligated entities“ and on that basis, in specific cases, more stringent or milder requirements will be applied to clients of obligated entities, especially in terms of identification and control. Partial changes in compliance with the mentioned EU Directive also address, for example, reducing the amount of cash payments, from which every entrepreneur shall be liable to identify the client (from EUR 15 000 to 10 000), expanding the duties to certain additional gambling operators or introducing stricter controls directed both at clients and at domestic „politically exposed persons“.

Another long-awaited legislative action aimed at strengthening the measures to prevent the misuse of the financial system for laundering proceeds of crime and financing terrorism, consists in the establishment of the Central Registry of Accounts. The aim is to increase the efficiency of the exercise of public authority by enabling certain institutions, authorized to receive information subject to banking secrecy and confidentiality under the Act on credit unions (tax authorities within the financial and customs administration, law enforcement authorities, Financial Analytical Unit of the MF and intelligence services), to determine by a single query within a very short time, in which credit institution an investigated entity has or previously has had an account. This rapid acquisition of information is a prerequisite for faster freezing of assets in criminal proceedings and also for higher efficiency in tax collection. Also this bill is currently being discussed in the legislative process.

6 International Police Cooperation in Asset Seizures

Current organised crime mostly exceeds state borders. Hence international cooperation has become an important part of police and judicial activities. As part of financial investigations in criminal proceedings it is necessary to determine the entity's property profile, i.e. an overview of the entity's asset values – a general overview and movements of the entity's asset values, and information on proceeds of crime. Not only that this procedure provides police authorities with important information required for bringing a legal action; such information about property also facilitates the confiscation of illicit funds. And this is a very important part of criminal proceedings (i.e. of the subsequent civil proceedings) – allowing, at least partially, for compensating for the damage sustained by crime victims, i.e. the state. Serious economic crime damages not only relationships within the state but also has an impact on competition, cash flows, and may even harm the Czech Republic's image abroad. With today's serious economic crime (and its offenders) often exceeding borders of the Czech Republic, it is therefore necessary to establish international cooperation.

Even the Treaty on the Functioning of the European Union recognises that, for example, corruption is a type of serious crime with a cross-border dimension, and Member States alone are not sufficiently equipped to address it.⁴⁴ The European Commission states in its 2011 Communication on fighting corruption that Member States should ensure that financial investigations are pursued effectively and consistently and that any potential link with organised crime and money laundering is always considered.

6.1 Selected international and legal aspects of cooperation in asset seizures

On 24 October 2013 the **United Nations Convention against Transnational Organised Crime** of 12 December 2000 came into force for the Czech Republic⁴⁵. The purpose of this Convention is to promote cooperation to prevent and combat transnational organised crime more effectively. Pursuant to Article 12 of this Convention on “confiscation and seizure” the States Parties may, inter alia, consider the possibility of requiring that an offender demonstrate the lawful origin of alleged proceeds of crime or other property liable to confiscation, provided that such a requirement is consistent with the principles of the domestic law of those states and with the nature of the judicial proceedings. Each State Party should empower its courts or other competent authorities to order that bank, financial or commercial records be made available or be seized. States Parties must not decline to act under this Convention on the ground of bank secrecy. Article 13 governs international cooperation for purposes of

---

⁴⁴ As provided in Article 83(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>

⁴⁵ Communication of the Ministry of Foreign Affairs No. 75/2013 of the Collection of International Treaties. Available at: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=75/2013&typeLaw=mezinarodni_smlouva&what=Cislo_zakona_smlouvy

confiscation. Article 14, inter alia, states that proceeds of crime or property confiscated by a State Party shall be disposed of by that State Party in accordance with its domestic law and administrative procedures.

In its legislation the European Union calls for the necessity of exchanging information and intelligence between law enforcement authorities of Member States and lays down the rules of exchanging such information. **Council Decision 2007/845/JHA** of 6 December 2007, **concerning cooperation between Asset Recovery Offices of the Member States in the field of tracing and identification of proceeds from, or other property related to, crime** is among essential European legislation. This legislation has imposed an obligation on EU Member States to set up or designate an **Asset Recovery Office** (abbreviated as ARO). This Decision is justified in its Preamble by the need for law enforcement services to have the necessary skills to investigate and analyse financial trails of criminal activity. This requires that the information that can lead to the tracing and seizure of proceeds from crime and other property belonging to criminals is exchanged rapidly. Mutual cooperation takes place by exchanging information and best practices, both upon request and spontaneously.

In addition, this Decision 2007/845/JHA supplements the so-called **CARIN network** (Camden Asset Recovery Inter-Agency Network), which was established by Austria, Belgium, Germany, Ireland, the Netherlands and the United Kingdom in Hague on 22 and 23 September 2004. CARIN is an extensive network of policepersons and prosecutors, with the aim of improving the mutual knowledge about the methods and procedures in cross-border identification, freezing, seizure and confiscation of the proceeds of crime and other crime related property. Thus the Decision supplements the CARIN network by providing the legal basis for exchanging information between Asset Recovery Offices of all Member States.

The Czech Republic has designated the **Unit Combating Corruption and Financial Crimes (UCCFC)**⁴⁶, specifically the **Department of International Cooperation and Methodology** (“DICM”) as its ARO⁴⁷.

ARO is charged with the following tasks in particular:

- spontaneous exchange of information – i.e. a request from the Czech Republic addressed abroad,
- providing information upon request – i.e. a request from abroad to the Czech Republic,
- exchanging best practices (i.e. the best practices especially in managing and selling frozen assets, in a register of bank accounts and in statistics).

Pursuant to the Binding Guideline of the Police President No. 174/2011, on conducting financial investigations in criminal proceedings, the DICM acts as the so-called **Methodical Unit for Tracing and Seizing Proceeds of Crime**.⁴⁸

⁴⁶ This Unit is an organisational element of the Police of the Czech Republic, specialised in detecting corruption and financial crime, including tax crime and criminal offences committed in connection with money laundering, as an integral part of serious economic crime, which, within the scope of its competence, is primarily responsible for carrying out the tasks in detecting, examining, investigating and documenting criminal offences falling within the material and functional responsibilities of the Unit to the extent set out by legislation and management acts.

⁴⁷ Binding Guideline of the Police President No. 103 of 28 May 2013, on the implementation of tasks in criminal proceedings, and the Order of the Director of UCCFC No. 1/2013 of 4 January 2013.

⁴⁸ **Contact data of the ARO in the Czech Republic:** Útvar odhalování korupce a finanční kriminality, Odbor mezinárodní spolupráce a metodiky, ARO, P. O. BOX 62/OKFK, 170 89 Praha, Tel.: 974 863 298 (Department Secretariat), Fax: 974 863 808, E-mail: uokfk.aro@pcr.cz

The expeditious and effective exchange of information and intelligence for the purpose of conducting criminal investigations or criminal intelligence operations between Member States is further governed by **Council Framework Decision 2006/960/JHA** of 18 December 2006 **on simplifying the exchange of information and intelligence between law enforcement authorities of the Member States of the European Union**. This Decision contains specific rules and time limits for providing and requesting information and intelligence; it also defines communication channels, communication language as well as data protection information. Annexes to the Decision include a form to be used to transmit the requested information and/or intelligence, to inform the requesting authority of the impossibility of meeting the normal deadline, of the necessity of submitting the request to a judicial authority for an authorisation, or of the refusal to transmit the information (Annex A) and a form to be used when requesting information and intelligence (Annex B).

On 24 October 2008 the European Union adopted **Council Decision 2008/852/JHA on a contact-point network against corruption**. This supplements an European strategic concept with regard to cross-border organised crime and corruption at EU level. The objective of this Decision is to set up a network of contact points of the Member States of the European Union, with the European Commission, Europol and Eurojust fully associated with the activities of the Network. The Network consists of authorities and agencies of the Member States of the European Union charged with preventing and combating corruption, it constitutes a forum for the exchange throughout the EU of information on effective measures and experience in the relevant area, and facilitates the establishment of contacts between its members.

The latest move in the international cooperation in seizing assets is the adoption of **Directive 2014/42/EU of the European Parliament and of the Council** of 3 April 2014 **on the freezing and confiscation of instrumentalities and proceeds of crime in the European Union**. This Directive establishes minimum rules on the freezing of property with a view to possible subsequent confiscation and on the confiscation of property in criminal matters. It contains, inter alia, a provision on so-called **extended confiscation**⁴⁹, originally governed by **Council Framework Decision 2005/212/JHA** of 24 February 2005 **on Confiscation of Crime-Related Proceeds, Instrumentalities and Property**. This Decision provides for three different sets of minimum requirements that Member States could choose from in order to apply extended confiscation. As a result, EU Member States have chosen different options of transposing that Decision, which resulted in divergent concepts of extended confiscation. This has hampered cross-border cooperation in this. Therefore the new Directive harmonises the provisions on extended confiscation into a single minimum standard. Member States should bring into force the laws, regulations and administrative provisions to comply with this Directive by 4 October 2015.

6.2 Requesting information from abroad

The international cooperation in seizing assets can be divided into **police** cooperation, the purpose of which is to obtain and verify information and search for assets, and cooperation in **justice**, the aim of which is to obtain evidence usable in proceedings before a criminal

---

⁴⁹ Preamble of the Directive 2014/42/EU, inter alia, states that in order to effectively tackle organised criminal activities there may be situations where it is appropriate that a criminal conviction be followed by the confiscation not only of property associated with a specific crime, but also of additional property which the court determines constitutes the proceeds of other crimes. This approach is referred to as **extended confiscation**.

court. The individual parts of the asset recovery process can be defined in three phases, and then applicable types of international cooperation can be assigned:

- a. **tracing** (police and judicial cooperation),
- b. **freezing** (judicial cooperation),
- c. **confiscation** (judicial cooperation).

For cooperation in tracing and freezing the proceeds of crime it is possible to use all existing forms of international cooperation, whether police or judicial. Moreover, communication networks of specialists in this area have been established in Europe in the last few years, again at the level of cooperation between police or judicial authorities.

In police cooperation we can divide the communication as follows:

- a) **Indirect form** – through the Department of International Police Cooperation of the Police Presidium of the Czech Republic (National Central Bureau of Interpol, Europol National Unit, National SIRENE Bureau), through joint centres for police and customs cooperation as well as through liaison officers in the Czech Republic and abroad; and
- b) **Direct form** – cooperation with specific police units abroad.

In judicial cooperation we can mention:

- a) **European Judicial Network**, whose primary aim is to facilitate improvements in judicial cooperation between the EU Member States, by promoting informal direct contacts between judicial authorities and authorities responsible for judicial cooperation and prosecution of serious crime within Member States of the European Union.
- b) **European Union’s Judicial Cooperation Unit – Eurojust** is a permanent body of the European Union, which seeks, in particular, to facilitate more effective cooperation between judicial authorities of EU Member States in ensuring mutual assistance in criminal matters. Each Member State is obliged to designate one permanent representative – a national member – for this Unit.

Another option is the cooperation through the above-mentioned **CARIN specialised communication network**. As mentioned above, it is an informal network of contacts and a cooperative group concerned with all aspects of confiscating the proceeds of crime. It is a network of practitioners from 53 jurisdictions and 9 international organisations. It is linked to similar asset recovery networks in Asia Pacific (ARIN-AP), Southern Africa (ARINSA), West Africa (ARIN-WA) and Latin America (RRAG). Two specific entities are designated for each country as the **points of contact for justice and police**.

CARIN can be used to identify:

- **specifics of the legislation governing the recovery of proceeds of crime,**
- **contacts to specific registers and institutions,**
- **contacts to appropriate prosecutors / police authorities responsible for handling requests for legal assistance in criminal matters,**
- **how to formulate a request for legal assistance properly so that it could be met in full pursuant to relevant national legislation,**
- **in certain cases also a review of the person’s property status.**

Article 1 of Council Decision 2007/845/JHA provides that each Member State shall set up or designate a national Asset Recovery Office, for the purposes of the facilitation of the tracing and identification of proceeds of crime and other crime related property which may

become the object of a freezing, seizure or confiscation order made by a competent judicial authority in the course of criminal or, as far as possible under the national law of the Member State concerned, civil proceedings. Article 2 provides that Member States shall ensure that their Asset Recovery Offices cooperate with each other, by exchanging information and best practices, both upon request and spontaneously.

6.3 Form of cooperation

Article 3 of the Council Decision 2007/845/JHA provides that an Asset Recovery Office of a Member State charged with the facilitation of the tracing and identification of proceeds of crime may make a request to an Asset Recovery Office of another Member State for information, using the so-called “**Swedish Initiative**”⁵⁰. This means that the request for information and the subsequent response shall be made by filling in a specific form. In the request the requesting party shall specify the object of and the reasons for the request and the nature of the proceedings. It shall also provide details on property targeted or sought (such as bank accounts, real estate, cars, yachts and other high value items) and/or the natural or legal persons presumed to be involved (e.g. names, addresses, dates and places of birth, date of registration, shareholders, headquarters), etc.

The Swedish Initiative, *inter alia*, sets the **time limits** within which the requests for information must be responded to. These time limits are as follows:

- a) **8 hours** if the case is urgent and the requested information is held in a database directly accessible by the relevant authority,
- b) **1 week** if the requested information is held in a database directly accessible by the relevant authority,
- c) **2 weeks** in all other cases.

Section 89 of Act No. 273/2008 Coll., on the Police of the Czech Republic, defines a group of entities with which the police is entitled to cooperate in carrying out their tasks, with these also including foreign AROs.⁵¹

6.4 Methodical procedure to execute requests

Any unit of the Police of the Czech Republic may send a request to an Asset Recovery Office. Given the differing legislation of individual countries, it is advisable to clarify the availability of the requested information in the specific country of the European Union with

⁵⁰ Council Framework Decision 2006/960/JHA of 18 December 2006 on simplifying the exchange of information and intelligence between law enforcement authorities of the Member States of the European Union. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:114581>

⁵¹ Section 89 of Act No. 273/2008 Coll., on the Police of the Czech Republic, provides that the “In carrying out its tasks the Police shall cooperate with international organisation Interpol, European Police Office, relevant authorities and institutions of the European Union and of their Member States, and with other international organisations, with international criminal courts, international criminal tribunals and, where applicable, with similar international judicial authorities that meet at least one of the conditions set out in Section 145(1)(b) and (c) of the Act on international judicial cooperation in criminal matters, with foreign security forces and other relevant foreign entities.”

the ARO staff first. Therefore, it is recommended to **contact the ARO staff by phone first** to consult the proper procedure. Then the ARO will decide on the legitimacy of the subject matter of the request (whether it meets the requirements defined by Council Decision 2007/845/JHA) and **will either execute the request or recommend another solution to the requesting authority**. Such a solution may be, for example, a request through another police cooperation channel or through legal assistance. **The ARO will further process the request and send it to the appropriate partner ARO abroad.**

Item 7 of Decision 2007/845/JHA provides that the exchange of information between the individual ARO units should take place, inter alia, on the basis of the **Framework Decision 2006/960/JHA**, i.e. the „Swedish Initiative“. Under this Decision each application must include the following information:

- what information is requested,
- the nature of the criminal offence,
- the purpose for which the information is requested,
- the relation between the purpose for which the information is requested and the person to whom it refers,
- the grounds on which it can be assumed that the information or intelligence is available in the requested Member State.

Information between individual AROs is exchanged using relevant **forms**. According to the Swedish Initiative, only information that is currently available to the requested authority or where the authority has the capacity to request it can be provided. Mutual cooperation is exercised by exchanging information and best practices, both upon request and spontaneously. The **ARO shall wait for a reply from abroad** or send a reminder, if necessary, and **shall further process the reply**, shall check the completeness of the request. In conclusion, the **ARO shall communicate the reply to the requesting employee**. The use of the information thus obtained is usually limited – in general, the information obtained cannot be used as an evidence in criminal proceedings in the Czech Republic. The use of information in criminal proceedings is governed by s. 20 of Act No. 140/2013 Coll., on international judicial cooperation, as amended.

To simplify the request procedure, Members of the staff of the Department of International Cooperation and Methodology of the Unit Combating Corruption and Financial Crimes have created a model form. This form is available as a part of the so-called electronic criminal proceedings („ETŘ“). The form is designed to guide the applicant through completing all of the material information required for processing the request, with some of the information being obligatory.⁵²

The requested information acquired through ARO channels shall be transmitted to a financial investigation officer or to a relevant criminal file officer for further use. In order to obtain an overview of how such information has been used, feedback will be newly required from investigation officers to the following extent (after the amendment to the Binding Guideline of the Police President No. 174/2011, on conducting financial investigations in criminal proceedings, comes into effect):

---

⁵² Using this request form is currently voluntary; after the amendment to the Binding Guideline of the Police President No. 174/2011, on conducting financial investigations in criminal proceedings, comes into effect, the use thereof when sending requests for cooperation through the ARO will be compulsory.

1. the prosecutor has been informed;
2. the prosecutor has sent a letter rogatory to request more information (in terms of evidence in particular);
3. the prosecutor has sent a request (for international cooperation) to freeze assets;
4. the assets have been frozen abroad;
5. how the information we have sent has been used.

6.5 Communication channel

For swift and secure exchange of information the **individual AROs** use the **SIENA system**, developed by Europol. SIENA allows the direct communication between individual contact points and the transmission of information up to the „restricted“ confidentiality level. As the system has been developed by Europol, so-called handling codes may be used to specify the range of allowed recipients of the information.⁵³ In the case of communication **between contact points of the CARIN network** involving an exchange of sensitive data, an appropriate channel for transmitting such information shall be used (e.g. SIENA or Interpol). If information is exchanged in order to trace assets originating from crime, such information is usually not evaluated as classified pursuant to Act No. 412/2015 Coll., on protection of classified information and security eligibility, as amended. However, if it is necessary to work with such information, the Act on protection of classified information must be complied with.

6.6 Providing information abroad

The information exchange with institutions abroad via the ARO in principle mirrors the procedure for requesting information (see Chapters II and IV). Only such information may be provided abroad that can be obtained from the Unit Combating Corruption and Financial Crimes, the Department of International Cooperation and Methodology (and thus from the Police of the Czech Republic). This includes, in particular, information **from open sources** (Internet, Commercial Register, Land Register on-line application), **from police and administrative records** (police information, car ownership, etc.), **from sources with limited access** (Land Register, aircraft register, ship register), **i.e. assistance in explaining certain national specifics is provided** (addresses, cooperative ownership of real property, the functioning of companies, etc.). Hence it is impossible to provide, for example, data on the ownership of bank accounts that are subject to banking secrecy (required by a prosecutor in pre-trial criminal proceedings).

As part of international cooperation it is also possible to provide or obtain **so-called best practices**, i.e., for example, experience concerning the ways to improve the effectiveness of Member State's efforts in tracing and identifying proceeds from, and other property related to, crime which may become the object of a freezing, seizure or confiscation order by a competent authority. For instance, **Article 6** of Council Decision 2007/845/JHA calls for this.

---

⁵³ H-1 = This information must not be used as an evidence in criminal proceedings without permission of the provider, H-2 = This information must not be disseminated further without permission of the provider, H-3 = Other restrictions apply.

6.7 Seizure methods

Based on Council Framework Decision 2003/577/JHA of 22 July 2003 on the execution in the European Union of orders freezing property or evidence it is possible to decide to freeze property or part thereof, things or other asset values suspected to have been intended for committing a crime, used for committing a crime or constituting proceeds of crime.

The decision to issue an order shall be adopted by a presiding judge and, in pre-trial proceedings, by a prosecutor. However, this Framework Decision may only be used in relation to those Member States that have implemented it into their legal systems. By implementing the Decision, however, the Member States have not undertaken to use solely this Framework Decision. Towards other countries (but essentially also in relation to those that have implemented the Decision) it is necessary or possible to use international treaties governing judicial cooperation in criminal matters.⁵⁴

6.8 Examples of cooperation

a) As part of examining a crime which had produced a property advantage, a financial investigation carried out in the Czech Republic found that the suspect was impecunious. The information obtained from victims showed that during negotiations with the suspect he had alluded to benefits provided to clients by foreign banks in Austria and Germany. The financial investigation officer addressed the Unit Combating Corruption and Financial Crimes, Department of International Cooperation and Methodology – ARO with a request for assistance. The case was resolved as follows:

- Information on the ownership of bank accounts in Austria had to be sought through legal assistance; the investigation officer informed the prosecutor, who decided to request the legal assistance;*
- Information on the ownership of bank accounts in Germany could be obtained via the ARO; the processing time was three weeks – after which two banking institutions, where the suspect had opened five bank accounts, were identified.*

The investigation officer informed the prosecutor, who requested freezing those funds through judicial cooperation.

b) As part of investigating a crime, communication between the suspect and an architect had been discovered via monitoring the suspect's e-mail address. This communication related to a planned reconstruction of a holiday homestead in the Austrian Alps. The financial investigation officer addressed the Unit Combating Corruption and Financial Crimes, Department of International Cooperation and Methodology – ARO with a request for assistance. The case was resolved as follows:

- A location in Austria, where the property in question was reportedly based, was identified. The Austrian ARO identified the property and provided copies of acquisition documents (purchase agreement).*

This information provided the prosecutor with the basis to request freezing the property through international judicial cooperation.

⁵⁴ For example: European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters (No. 550/1992 Coll.)

7 Peculiar Aspects of Financial Investigation (Examination) of Transactions with Anonymous Shares

---

Economic crime bringing property advantages to perpetrators is accompanied by a number of economic problems which the offender must solve either alone or with a help of accomplices. Typically, an offender must first acquire the property, then protect the property against possible intervention of law enforcement authorities and, last but not least, against tax authorities or customs administration bodies seeking to collect revenues for the state budget.

One of the methods enabling perpetrators of crime against property to launder proceeds of crime, i.e. to conceal the proceeds of crime, hide real owners of the property, disguise transfers of assets or origin of assets, consists in using the so-called financial instruments, ranging from traditional securities such as shares, mutual fund units etc. to „modern“ securities, called derivatives – swaps, options etc. From an economic point of view, shares are similar, for example, to interests in cooperatives or in limited liability companies, i.e. from the perspective of an economist there is no difference between shares and ownership interests, differences refer only to legal norms regulating and specifying the different types of companies in the jurisdictions of individual countries.

An „*anonymous trade*“ for the purpose of this methodology means shall be a transfer (exchange, sale, forfeiture of collateral) of assets from the transferor (typically the seller) to the buyer (typically the buyer), where at least one of the parties engaged in trade can not be identified from the perspective of an independent external observer. An „*anonymised trade*“ is merely a technical designation of a transfer of assets, for which one or more parties have adopted measures to „make invisible“ at least one of the parties in the business relationship or to disguise the completed transfer of property. The term „*anonymisation of the owner (transferor, transferee)*“ refers to making the property owner or at least one of the parties in the business relationship invisible for an independent observer.

7.1 Shares and joint-stock companies – basic terms

Certificated and book-entered shares, registered shares and bearer shares

In this section we will show how the shares are used for anonymisation of trades and anonymisation of owners. Let's firstly recall the classic definition of a „share“. Share is a security which confirms usually the following rights of its owner – the right to participate in the management of the company (typically by decision-making at the general meeting of the company), the right to participate in the liquidation balance, the right to participate in profits produced by the company (typically in a form of dividends or in another manner), and from the perspective of Czech law and practice also the right to participate in increasing the registered capital of the company to avoid dilution of the percentage share of the shareholder in the registered capital of the company.

We have to remind that in addition to owners of a joint stock company also creditors of the company have rights to assets owned by the joint stock company. The ownership of

a joint-stock company therefore means that a shareholder owns only a portion of the assets, called „net asset value“. Further we have to note that the term „asset“ is an accounting term for the concept of „property“.

From an economic point of view an „interim certificate“ is a security similar to shares, issued by a joint stock company to its shareholders until the registered capital of the company is fully paid up. In the case of a limited liability company the security shall be the „common certificate“, which performs the same functions as shares of joint stock companies. An issue of a common certificate must in the Czech Republic be agreed in the memorandum of association of the limited liability company. The information contained in this article shall accordingly apply to different types of companies established and operating under different legal regimes.

Basic classification of shares

The basic classes of shares are *registered shares* and *bearer shares (shares to bearer/owner)*. The economic substance of *registered shares* consists in the fact that a joint stock company keeps a list of its shareholders, i.e. a joint stock company represented by the Board of Directors or by a designated body maintains a list of its shareholders. The economic substance of *bearer shares* consists in the fact that a joint stock company only issued shares in a physical (i.e. certificated) form and delivered them to its shareholders.

Briefly summarised, legislation in the Czech Republic particularly after 2013 (i.e. Act No. 134/2013 on some measures to increase the transparency of public limited companies and amending other laws) significantly limits the issuance of bearer shares in the Czech Republic. However, it should be reminded, that economic activities that we call economic crime or financial crime, also in the Czech Republic usually begun many years before 2013, even though the Czech Police has started to investigate them only after 2013. Moreover, the aforementioned illegal economic activities are usually performed with the use of commercial companies operating not only in the Czech Republic but with the use of foreign companies not governed by the Czech law. Therefore, when evaluating illegal economic activities we have to respect primarily the economic nature of shares and the purpose of their use in an illegal economic activity, taking into account the then applicable legislation that regulates or regulated the respective „domestic“ and „foreign“ joint stock (or similar) companies.

In terms of material form, shares may be issued as *certificated shares*, when a joint-stock company issues shares in a certificated form and gives them to its shareholders. Typically, in Czech joint-stock companies with a „small“ (e.g. up to 20) number of shareholders, the chairman of the Board of Directors shall print shares on a laser printer and shall affix his/her signature and signatures of other statutory bodies to the shares, to deliver the shares physically to owners (proprietors) of the joint-stock company. Registered certificated shares *de facto* merely confirm the current owner of the shares, when the joint stock company by an endorsement record to the share certificate specifies the owner of the shares, as registered in the company’s files. Another form of shares is represented by *book-entered shares*, when a joint-stock company, represented by the Board of Directors (the Board of Directors may also delegate powers to another body – for example, the Central Securities Depository of the Czech Republic) maintains a list of its shareholders.

Shares in book-entered form are currently exclusively registered shares, although from a technical point of view, due to the development of computer technology we may assume that it is only a matter of time, whether book-entered shares will exist also as „bearer shares“, for example, in a form of „anonymous software sentence“ kept in anonymous records with the joint stock company and at the same time as „non-anonymous software sentence“ on

a data media (e.g. similar to a credit card) held by the owner of the joint stock company. It will be possible to transfer the mentioned „anonymous software sentence“ to other entities, which then will become the owners of the joint stock company. (The delivery is analogous to transferring money between bank accounts.) Illustrative example: It is about the logic of proving the ownership of shares in a joint stock company by a „torn“ picture, of which one half is owned by the joint stock company and the other half is owned by a shareholder of the joint stock company, provided that the joint stock company does not know, who owns the second part of the torn picture.

In general, a joint stock company does not need to issue any shares. The title to assets of the company is then typically proved by a Memorandum of Association or a Deed of Incorporation. We also must mention that a share only „confirms“ or „proves“ the existence of a title to a joint stock company and that a share itself generally does not constitute any real entitlement (ownership interest in the business) with respect to the ownership of a joint stock company.

7.1.1 Certificated shares to bearer

Certificated shares to bearer (anonymous shares, bearer shares) allow

- a) disguising the owner of assets owned by a joint stock company and preventing identification of an actual owner of assets of the joint stock company
- b) using certificated bearer shares as a means of payment, i.e. using certificated bearer shares for payments of prices for goods and services outside the control of state administration authorities. We will describe both of the above situations in more details.

A current trend, respected also by the updated Czech legislation, is to „prohibit joint stock companies from issuing bearer shares“.

a) *The use of certificated bearer shares to conceal an ownership title*

It is a classic method, when beneficial owners of a joint stock company do not want to be publicly visible, and therefore they choose to conceal their ownership by issuing certificated bearer shares in their joint stock company.

In terms of full concealment of a share in a joint stock company corporate statutory bodies (typically members of the Board of Directors and the Supervisory Board) may consist of „straw men“, however, this poses certain risks, because such individuals could „squander or steal“ part of the assets of the company. Therefore, potentially, we may assume that the actual owner (owners) of the joint-stock company is a member of statutory bodies – typically a member of the Board, if the owner of the joint-stock company is also an „active businessman“, or a member of the Supervisory Board, if the owner of the joint stock company is only an „investor not interfering into the corporate governance“. The existence of the new Civil Code allowed legal persons to become members of statutory bodies, which enlarged the options for hiding owners.

b) *The use of certificated bearer shares as a means of payment*

Settlement of transactions that potentially expose their participants to risks because of possible monitoring of cash movements by tax authorities or local law enforcement authorities. Therefore, instead of using funds traceable upon their transfers between bank accounts, related business groups pay their mutual liabilities by certificated bearer shares. The delivered certificated bearer shares give the possibility to dispose of assets owned by (an anonymously owned) joint-stock company.

A possible signal of the existence of such a use of bearer shares is a situation where joint-stock companies (typically owned from abroad) own real estate in lucrative locations in the Czech Republic and elsewhere in Europe, often not used (i.e. leased for residential or business purposes) or used rather symbolically.

Risks arising from the use of bearer shares

To „credit“ of certificated bearer shares it is to be noted that certificated bearer shares constitute for their holders potentially very dangerous instruments. As a general rule, there is no possibility to verify how a „real“ certificated bearer share in a specific joint stock company XYZ, a.s. actually looks like. This, for example enabled a fraud in the Czech Republic, which consisted in the fact that a natural person or a group of collaborators would „print“ counterfeit bearer shares of XYZ, a.s., by submitting the counterfeit bearer shares to a notary they would declare themselves the sole owners of the joint stock company XYZ, a.s. and in their position of owners of XYZ, a.s. they would make a notarial deed involving, inter alia, a change in the statutory bodies of XYZ a.s. or changes related to the powers of disposal of the company assets. The „deceivers“ then would have those amendments entered in the Commercial Register. Although a „public“ entry in the Commercial Register“ had been made, it usually was only the question of attention of beneficial owners of the shares, if they would notice any change. Based on the data entered in the Commercial Register then the group of „deceivers“ can dispose of the assets of XYZ, a.s. – i.e. usually the point was to sell a lucrative real estate owned by the joint stock company XYZ, a.s.

7.1.2 Certificated or non-certificated registered shares

If a joint stock company issues (certificated or book-entered) registered shares, the joint-stock company, in practice the Board of Directors of such company or a designated body, must keep a list of its shareholders. This list makes the listed participants „visible“ for the needs of the state administration and enforcement authorities. However, a joint stock company in general – always depending on the legislation in the given country – shall not be liable to publish the list of its shareholders and make it accessible to the general public.

Just as certificated bearer shares, also registered shares (regardless of whether the shares are certificated or book-entered) allow less standard operations, such as

- a) disguising the owner of assets owned by a joint stock company and preventing identification of an actual owner of assets of the joint stock company
- b) using registered shares as a means of payment, i.e. using certificated registered shares for payments of prices for goods and services outside the control of state administration authorities.

We will describe both of the above situations in more details.

a) Use of registered (certificated or book-entered) shares to conceal an ownership title

From a formal point of view, registered shares constitute an ideal tool for identification of beneficial owners of joint stock companies, as a joint stock company must maintain a register of its shareholders. For the needs of anonymisation of ownership titles and anonymisation of trades we would find numerous strange and amateur techniques in 1992–1999 in the Czech Republic, which should have prevented the public from knowing beneficial real owners of a joint stock company. Here are two classic examples:

- a) Because corporate annual reports constitute an important source of information on shareholders, several days before the closing date as at which the annual report of the compa-

ny will be compiled, a (publicly unknown) sale of shares to a natural or legal person XX occurs with a simultaneous execution of a purchase agreement, by which the actual shareholders buy from Mr. XX shares one day after the closing date of the annual accounts. Contractually, it is stipulated that until the physical payment, shares will constitute a security for an obligation etc. A totally analogous situation is where the owner must sign a contract that will be part of the collection of deeds in the Commercial Register, i.e. again prior to the date of contract shares are sold to Mr. XX sold and a buyback of XX's is agreed on the same date. (A typical reward for Mr. – or company – XX is CZK 50–100 thousand, according to the size of the company).

- b) Concealment using services of lawyers (law firms), where the beneficial owner is in the list of shareholders represented by a lawyer, who is not obliged to disclose the client's name. (In the case of bearer shares, the lawyer acts on behalf of the client and according to instructions given by the client at general meetings and proves the ownership for the purposes of attendance lists at the general meetings by submitting certificated bearer shares.) In terms of investigating economic crimes given the mentioned method of concealing ownership is a reliable and time-tested „signal flag“ indicating certain problems related to a joint stock company to law enforcement authorities. The above examples are a bit old fashioned, however, they still occur.

A smarter and today an overwhelming method of concealing ownership titles consists in an approach based on differentiating „*economic ownership*“ (= *ownership in economic terms*) and „*ownership in legal sense*“ (= *ownership in terms of legislation*).

The ownership in „legal“ and „economic“ terms can be illustrated by an example of the situation in the Czech Republic: In the Czech economic and legal environment a limited liability company (or a joint stock company) is owned by a member (shareholder). An owner in the economic sense is the one who based on a power of attorney (general power of attorney) is authorised to dispose of the assets, provided that the said power of attorney is virtually non-cancellable by the others, i.e. the parties not authorised under the power of attorney. A proctor is an officer closest to an owner in the economic sense, however, a procurator is always cancellable by the Board of Directors (company owners).

In the case of companies (joint stock or limited liability companies, Ltd.) the legal owner is the one who owns shares or an ownership interest in a limited liability company or who is registered as an owner „in the registers of owners“. An owner of the AA company in economic terms, however, is the one who is under a general power of attorney authorised to *unlimited disposition of assets (and liabilities)* of the company. A typical element of the mentioned general power of attorney is that the power of attorney is in fact non-cancellable, i.e. it may be revoked only upon request of the authorised entity – i.e. the person possessing the general power of attorney.

A general power of attorney to dispose of assets (and liabilities) of a company is used as a basic tool in the so-called „international tax planning“ and as a basic instrument to conceal the ownership of companies in the event that commercial companies are obliged to publish a list of their owners (shareholders). The issuance of a „general power of attorney“ transfers the actual owner's right – the right to dispose of the assets and liabilities of the company – from existing publicly known owners stated „in the registers of owners“ (including the list of the shareholders or owners kept by the company itself) to the authorised person, who, however, is not registered anywhere as an owner of the company in legal sense. A sale of the AA company then needs just a change of the authorised person with a „general power of attorney to dispose of the property of AA“, without changing the owners in „legal sense“, i.e. beneficial owners of the company registered in the „registers of owners.“

We have to note that that legislation in some countries (e.g. Cyprus) requires that a true owner of the company is reported to state administration authorities (i.e. usually the person authorised to dispose of the company assets based on the general power of attorney), however, the real enforceability of this legislation is zero.

Tax havens and „International Business Companies Acts“

The issue of the so-called tax havens has been studied for many years. We may mention rather archaic, but still useful review studies by Neal⁵⁵ and Hansen and Kessler⁵⁶, present opinions of the US Congress on the tax optimisation using tax havens, Gravelle⁵⁷, theoretical legal analysis of tax crime including tax havens, Raskolnikov⁵⁸, or theoretical neo-classic analysis of impacts of the existence of tax havens and taxation on the performance of the economy, Rostain and Regan⁵⁹.

In terms of operations associated with the anonymisation of owners and transactions the so-called off-shore companies are used frequently. The most simple example of an off-shore company is a business entity (of a legal type similar to Czech limited liability companies – LLC, IBC, Inc., etc.), carrying on economic activities almost exclusively outside the state where the company is seated. Typically, seats of off-shore companies are found in „tax havens“, which can be explained as states imposing very low taxes (e.g. an annual flat charge of USD 50 per company) and the like.

States considered to be tax havens usually have in their legislation a specific legal act, „International Business Companies Act“ (IBCA), which allows to establish a so-called off-shore company in the tax haven. In economic terms an off-shore company is a standard company incorporated under the IBCA, provided that this off-shore company must not carry on any business, hire employees, make products, etc. within the territory of the relevant state, except for purchases of certain types of services – e.g. lease of offices, hiring support staff, hiring accounting, legal and tax services. On the basis of individual IBCAs companies used to conceal owners or assets are often incorporated in various tax havens.

Let us note that due to tax legislation also states normally not considered to be tax havens (Switzerland, Delaware, ...) can become „tax havens“ for foreign entities.

In terms of anonymisation of transactions companies owned by off-shore companies based in tax havens suffer from a certain disadvantage. Being owned by a company based in a tax haven at present means to be potentially suspected of tax evasion from the point of view of the tax authorities, and to be potentially suspected of money laundering from the point of view of the law enforcement authorities.

Therefore, also in the Czech Republic over the past decade entities interested in performing anonymous transactions often use foreign companies based in countries that certainly can not be considered tax havens (such as Switzerland, Spain, Portugal, United Kingdom, Saudi Arabia, Delaware...).

⁵⁵ NEAL, T. L. *The Offshore Advantage: Privacy, Asset Protection, Tax Shelters, Offshore Banking & Investing - Why & How*, MMP, 1998, p. 272., ISBN 978-1571013316.

⁵⁶ HANSEN N. A., KESSLER S. A. *The Political Geography of Tax H(e)avens and Tax Hells*, *The American Economic Review*, Vol. 91, No. 4 (Sep., 2001), pp. 1103-1115.

⁵⁷ GRAVELLE, G. J. *Tax Havens: International Tax Avoidance and Evasion*, 2015, Congressional Research Service 7-5700, R40623, (available at www.crs.gov)

⁵⁸ RASKOLNIKOV, A. *Crime and Punishment in Taxation: Deceit, Deterrence, and the Self-Adjusting Penalty*, *Columbia Law Review*, Vol. 106, No. 3 (Apr., 2006), pp. 569-642

⁵⁹ ROSTAIN T., REGAN C. M. Jr. *Confidence Games: Lawyers, Accountants, and the Tax Shelter Industry*, The MIT Press, 2014, pp. 424., ISBN 978-0262027137

For the sake of completeness we have to note that in the world there are many businesses that provide natural and legal persons with services related to the creation and management of off-shore companies and with international tax planning. In the Czech Republic such companies include, for example, SMART Office & Companies, s.r.o., KAMINARI, s.r.o., Akont Trust Company, s.r.o. and others.

In a legal environment where the law allows only registered shares (or the companies are required to keep a list of their owners), concealing owners of a company can have basically three forms:

1. An unsuitable classic way, where the AC company based in a tax haven issues a general power of attorney to Mr. Novák, who on that basis has a right of disposal to the company assets, including the assets located in the Czech Republic, and possibly performs trading transactions in the Czech Republic on behalf of AC. It is only a matter of time before the tax office shows an interest in such transactions and in the associated cash flows.
2. The X company based in a tax haven becomes the 100% owner of the Y company incorporated in a EU Member State or in another trustworthy country.
3. The X company is based in a trustworthy country other than the country of incorporation of Y.

In the case of 2 and 3: The Y company issues a general power of attorney to Mr. Novák, who becomes the beneficiary – i.e. also an owner in economic terms – of Y. Mr. Novák, who on that basis has a rights of disposal to the assets of Y, including the assets located in the Czech Republic, and possibly performs trading transactions in the Czech Republic on behalf of Y. – The operation constitutes serious challenges for the tax authorities in both countries because there are many companies operating according to this model and in principle it is possible (with a relatively low risk) to misrepresent information on the performance of both companies and to manipulate the tax base „appropriately“ etc.

The above-mentioned second and third methods are an easy way to conceal the beneficial owner of the Y company. Therefore, in a number of countries the legislation prohibits this practice by stipulating that assets of a joint stock company (with certain exceptions for cash in hand and in bank accounts) must not contain exclusively and only shares of a single joint stock company. In this case it is necessary to circumvent the law and prevent the assets of the X company to be formed exclusively by shares of Y, the X company must acquire also shares in another joint stock company.

NB: From the point of view of terminology shares (of the AB company), which in its assets holds only shares of another joint stock company, are called „nominee shares“. AB is then the Nominee Company, in Czech „zmocněná společnost“ and shares of AB would be „nominee shares“, however, these terms are not used in Czech in the context of international tax planning. According to information available to the author, some legal systems require the use of the word „nominee“ in the name of a company whose assets consist exclusively of shares of another joint stock company.

Below we shall describe in a table the ways of concealing the beneficial owner of the company in two different jurisdictions, namely in the case where:

- a) the law in the country allows the existence of a „nominee company“ and in the case where
- b) the rule of law in the country does not allow the existence of „nominee companies“.

We shall recall a typical ownership structure of a company, where the owner is being concealed, and we will show, who is the issuer of a general power of attorney or a power of

attorney issued to the „economic“ owner of the company (the „beneficiary under the general power of attorney“).

The table below describes a situation where the X company is legally owned, entirely or „almost entirely“ by the Y company; the table schematically shows the use of a general power of attorney to disguise the fact that the beneficial owner of the Y company is Mr. Novák. Thus, it is shown, who issued general powers of attorney in the event that the law allows the existence of „nominee companies“ (see Model I) and if the law in the relevant country prohibits such „nominee companies“ (see Model II). At the same time the table illustrates a typical ownership structure of the Y company in the event that the law allows or prohibits, respectively, the existence of „nominee companies“.

Models of concealing the beneficial owner of the Y company, Mr. Novák, using a „nominee company“ and without possibility to „nominee companies“		
Model I (the law allows „NOMINEE“ companies – i.e. X is a „nominee company“)	Model II (the law prohibits „NOMINEE“ companies, i.e. X and AA are not „nominee companies“)	
Nominee X Assets of „Nominee X“ consists only of a 100% share in the registered capital of Y	X (for example, a joint stock company X) X owns: 99.99% of the registered capital of Y and 100% of the registered capital of AA. AA owns: 0.01% share in the registered capital of Y and „negligible“ shares in the registered capital in other companies. (In order to prevent AA from being a „nominee“. The usual size of a „negligible share“ of AA in the registered capital of other companies is well below 1% of their registered capital.)	
A general power of attorney has been issued to Mr. Novák by „owners in the legal sense“ (or their designated legal representatives) of the „nominee company X“ for the right of disposal with respect to assets of the „nominee company X“. The content of the power of attorney implies that the owners (in legal sense) of the „nominee company X“ authorise Mr. Novák to dispose of assets of the Y	The general power of attorney has been issued to Mr. Novák by „owners in the legal sense“ (or their designated legal representatives) of X for the right of disposal with respect to assets of Y. The content of the general power of attorney implies that the owners (in legal sense) of X authorise Mr. Novák to unrestricted disposal of assets of Y, i.e. owners in the legal sense of X (or their authorised	The general power of attorney has been issued to Mr. Novák by „owners in the legal sense“ (or their designated legal representatives) of AA for the right of disposal with respect to assets of Y. The content of the general power of attorney implies that the owners (in legal sense) of AA authorise Mr. Novák to unrestricted disposal of assets of Y, i.e. owners in the legal sense of AA (or their authorised

<p>without any restrictions, i.e. the owners (in legal sense) of the „nominee company X“ (or their authorized representatives – typically directors) authorise Mr. Novák to „order“ (without any limitations) the statutory bodies of the Y the way in which the statutory bodies of Y should dispose of assets of Y and to what other entities the statutory bodies of Y (or their authorised representatives) should issue additional powers of attorney to dispose of the assets of Y. Typically, Mr. Novák will have a general power of attorney issued by representatives of statutory bodies of the Y company.</p>	<p>representatives) authorise Mr. Novák to „order“ (without any limitations) the statutory bodies of the Y the way in which the statutory bodies of Y should dispose of assets of Y and to what other entities the statutory bodies of Y (or their authorised representatives) should issue additional powers of attorney to dispose of the assets of Y. Typically, Mr. Novák will have a general power of attorney issued by representatives of statutory bodies of X for disposal of assets of Y.</p>	<p>representatives) authorise Mr. Novák to „order“ (without any limitations) the statutory bodies of the Y the way in which the statutory bodies of Y should dispose of assets of Y and to what other entities the statutory bodies of Y (or their authorised representatives) should issue additional powers of attorney to dispose of the assets of Y. Typically, Mr. Novák will have a general power of attorney issued by representatives of statutory bodies of AA for disposal of assets of Y.</p>
<p>Typical owners „in legal sense“ of „nominee company X“ are employees of a law firm such as a janitor, cleaner, administrative clerk etc.</p>	<p>Typical owners „in legal sense“ of „company X“ are employees of a law firm such as a janitor, cleaner, administrative clerk etc.</p>	<p>Typical owners „in legal sense“ of „company AA“ are employees of a law firm such as a janitor, cleaner, administrative clerk etc.</p>
<p>Workers of law enforcement authorities typically meet only with the general power of attorney issued by the statutory bodies of Y. This means a power of attorney issued by the authorised representatives – typically “directors”, owners in legal sense, i.e. representatives of X, to Mr. Novák, typically when applying for opening a bank account for Y, the right of disposal to which would belong to Mr. Novák.</p>		<p>This power of attorney is almost impossible to find, because Mr. Novák has no reason to present the power of attorney anywhere.</p>

b) The use of registered shares as means of payment

In technical terms, a transfer of economic ownership of Y from Mr. Novák, to let’s say, Mr. Vopička, is trivial. It just requires issuing a new general power of attorney to dispose of the assets of Y (or AA, where applicable) to Mr. Vopička. This means, that Mr. Novák addresses directly the company or law firm that has incorporated or acquired the „nominee company X“ or the companies X and AA for Mr. Novák, which has arranged the issuance of

general powers of attorney for Mr. Novák and takes care of the operation and management of these companies in legal, tax and other terms.

7.2 Techniques of law enforcement authorities in expert assessments

Law enforcement authorities aim to detect the „real“ owner or „real“ originator of transactions using joint stock companies (shares) and companies or securities of a similar type (and later to recover the illegally acquired assets (property advantage) – for more details see Šugár⁶⁰ or Dvořák⁶¹.

Detecting beneficial owners of anonymous shares generally usually exceeds capabilities of the police authority – financial investigator. Therefore, it is necessary to ask an expert in the field for an expert opinion.

As obvious from the previous part, in identifying the „real“ owners an absolutely irreplaceable role is played by general powers of attorney or powers of attorney, which are included in dossiers submitted upon opening bank accounts and thus, in addition to other information, constitute a significant source for expert examinations. For more details see Brada⁶² (Brada, 2013).

Expert examinations for the purposes of law enforcement authorities also focus on a group of companies comprising both foreign and domestic companies in the Czech Republic (joint stock companies, limited liability companies, etc.), which are suspected of having coordinated their economic activities – including property transfers and changes of owners – to achieve property advantages for certain entities (e.g. obtaining pecuniary benefits from illegally recovered VAT). In this case, it is necessary to supplement the traditional analysis of mutual transactions among the companies and the analysis of information from general powers of attorney also with other types of analyses, i.e. to investigate the „origin“ of members of corporate statutory bodies or the „origin“ of natural persons disposing of the assets of analysed companies.

Therefore it is appropriate to determine whether individuals acting within the statutory bodies of the studied group of companies or persons disposing of the assets in the studied group of companies are not just „straw men“. „The origin of straw men“, i.e. a possible common source from which these „straw men“ have been recruited for the needs of the studied group of companies (including self-employed individuals), can greatly assist in specifying exactly companies belonging to a group of „collaborating“ entities and in detecting transactions and asset ownership, which should remain hidden from the state administration and law enforcement authorities.

⁶⁰ ŠUGÁR, J. *Odčerpávání výnosů z trestné činnosti v praxi orgánů činných v trestním řízení*. Praha: Scientia spol. s r.o., 2009, p. 152, ISBN 978-8086960-52-4.

⁶¹ DVOŘÁK, V. *Ekonomické a kriminální aspekty legalizace výnosů z trestné činnosti*. Praha: Scientia spol. s r.o., 2010, s. 91. ISBN 978-80-86960-63-0.

⁶² (Brada, 2013) BRADA, J. *Znalecký pohled na zdroj informací o toku špinavých peněz* [CD-ROM]. In: SCHLOSSBERGER O. *Znáte svého klienta?* Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2013, pp. 36–44. ISBN 978-80-7408-090-6.

7.2.1 General powers of attorney

To trace beneficial owners of a joint stock company for the purposes of law enforcement, it is usually useful to break the bank secrecy. Accessible documents accompanying the opening of bank accounts of a joint stock company, in which we seek a beneficial owner, include a list of individuals authorised to dispose of the funds in the bank account – one of them is usually also the beneficial owner of the joint stock (or similar) company. A specific case is where the bank documents include a copy of the power of attorney, which gives the beneficiary (i.e. the „economic“ beneficial owner of the joint-stock company) an unrestricted right to dispose of the assets of the company. In these cases, the beneficial owner of the joint stock company is known (in the case of a „limited“ power of attorney issued only for opening current account and executing payment transactions, the authorised person is at least strongly suspected of being an owner of the joint-stock company). Let us note that when we find the phrase „General Power of Attorney“, it can be assumed that the power of attorney refers probably to the Czech legal environment, because the word „general“, is according to the information available to the author not commonly used in „international tax planning“. A mistake upon issuing the „Power of Attorney“ that might signal existence of related entities to the law enforcement authorities, occurs when the entity engaged in setting up off-shore companies issues completely identical powers of attorney to Mr. X for the disposition of assets of more off-shore companies seated in very distant tax havens, which of course, operate under different legislations!

7.2.2 Detection of „straw men“ origin

Anonymous transactions in certain cases require „straw men“, who might be seen by the uninitiated observer as real entities concluding transactions or legal owners of assets. For an external observer there is no way to determine whether an individual is a „straw man“. Therefore, it is necessary to mention some of the basic techniques of recruiting straw men, used in the Czech Republic by entities interested in anonymous trading, so that law enforcement authorities could identify „potential“ straw men and thus the existence of „economically related and cooperating companies and individuals“ involved in crime or facilitating crime.

In technical terms, anonymous transactions are sometimes accompanied by the existence of cash. Recruiting straw men for the purpose of making deposits and withdrawals is everywhere in the world including the Czech Republic more complicated than just getting straw men for „signing various documents“. Due to the anti-money laundering banking regulation (see Blahova⁶³ and Schlossberger⁶⁴) banking institutions perform certain checks of their clients. Therefore, we shall illustrate the methods of recruiting straw men first for a „more complicated“ recruitment for the purpose of making „cash deposits and withdrawals“ and then for „signing various documents“.

Basic methods of recruiting straw men for the purpose of making *cash deposits and withdrawals* in the Czech Republic:

- 1) using existing bank accounts of natural persons or
- 2) using newly established bank accounts of natural persons.

⁶³ BLAHOVÁ, N. *Proces AML v právním kontextu* [CD-ROM]. In: SCHLOSSBERGER O. *Znáte svého klienta?* Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2013, pp. 9-14. pp. 96, ISBN 978-80-7408-090-6.

⁶⁴ SCHLOSSBERGER, O. *Possible approaches to applying the AML process in the banking sector*, Annual Proceedings of the National Business and Economics Society, 2013. ISSN 2151-3333.

1) *Using existing bank accounts of natural persons or*

- a) A classic source of „straw men“ with existing bank accounts is usually represented by people who respond to a vague-sounding advertisement, in which the advertiser is looking for employees for „minor office work“. These persons are usually by telephone (rarely at a personal meeting) or by e-mail promised a sort of „employment“ in the near future. Usually (again orally or by e-mail) a certain probationary period of one to two months is agreed, with a written contract to be concluded later. A classic (in fact incorrect) reasoning given to prospective employees is that the advertising employer is a natural person from abroad and has not established a branch in the Czech Republic so far, and therefore he/she cannot open a bank account there and cannot conclude an employment contract with the „prospective employee“. Therefore, in the framework of establishing a future branch office (indeed, „errands related to the establishment of the branch“ will be the main task of the employee) he/she needs to use accounts of his „future employee“ temporarily. To prove good intent, the employer pays also advances on future wages to the „prospective employee’s“ account. In addition to errands, the main tasks of the „prospective employee“ (assigned by an employer, whom the „prospective employee“ has not ever seen, who communicates by phone and/or from a public e-mail address) include the obligation to receive funds on the „employee’s“ bank account, to withdraw the funds in cash and to deliver the cash to people designated by the „future employer“.
- b) Another option refers to endowments used, inter alia, in providing services for people in the terminal stage of an incurable disease. These people (or perhaps even their relatives) may be addressed with discrete requests for using their bank accounts for payments in exchange for an appropriate percentage fee – perhaps 5 % of the amount withdrawn. (The author has no knowledge about whether (if at all) medical facilities and individuals employed in these facilities can serve as a source of such information.)

2) *Using newly established bank accounts of natural persons*

Here we must first find persons to open new bank accounts on the basis of their personal documents (identity cards), where the right of disposal (via Internet banking passwords) will not be vested in the account holder, but the person, who had paid to the „fictitious“ account holder for having opened the bank account. A good source of „identity cards“ is found in hostels for the socially disadvantaged and homeless people or in idlers sitting around pubs, often recommended by innkeepers.

Basic ways of recruiting „straw men“ for the purpose of mere membership in the statutory bodies of a company:

a) *Using natural persons*

A classic example of individuals used as members of company statutory bodies, are low-skilled employees of law firms or companies engaged in tax planning and international tax optimisation – e.g. janitors, security staff and cleaners, labourers and the like. As a curiosity, we can mention the situation when a lawyer used his articling attorneys as straw men in „dummy companies“.

b) *Further use of other natural and legal persons*

Besides the classic „homeless people“, typically registered for permanent residence with municipal offices, and socially disadvantaged citizens acting as „formal“ contracting parties or as owners in legal sense, or more recently also off-shore companies acting as owners in legal sense, there are (in addition to the previously mentioned companies providing services

in the area of international tax planning, including the establishment of off-shore companies) also other cooperating entities that provide a range of legal services enabling and supporting the existence of anonymous transactions. These include, for example, notarial services, attorney services, tax consulting, etc.

It is necessary to note that the issue of recruiting „straw men“ must not be confused with the issue of setting so-called „ready-made companies“, i.e. the business, whose purpose is to establish and then sell ready-made companies – limited liability or joint stock companies.

8 Selected Manners for Detecting Tax Evasion in the Czech Republic

---

After 1989, the state administration in Czechoslovakia began to prepare a reform of the tax system, in connection with the shift from the central management system to the market economy. Tax evasion cases at that time only began to emerge as new and unfamiliar situations. The biggest problems were experienced with the former sales tax. Although it had undergone a simplification, when the number of rates fell from several thousand to just four, the newly emerging cases were completely unknown to the tax administrator⁶⁵.

In retrospect, the tax administration authority came across tax evasion cases, for example, upon imports of cars from the neighbouring more developed countries, but also in the field of alcohol and tobacco products. Tax frauds were committed by some domestic start-up entrepreneurs. Often these people were not aware of having been used for a tax fraud and paid for their credulousness, not only by getting into serious financial and property problems; many of them had served as „straw men“ and the extra money sometimes cost them life.

The growth tendency of tax fraud and the variety of fraud forms began to fully manifest themselves after the implementation of the tax reform in 1993. Under the new tax system a completely new and unfamiliar tax appeared – the value added tax (VAT), to a certain extent also the excise duties on selected commodities involved some novelties.

Currently we are in the middle of the second decade of the 21st century, however, many practices in the field of tax evasion „go on“, although in much more sophisticated forms, and the state suffers considerable losses in the field of taxation. This is reflected in the inability to implement some public expenses.

In the next section we will discuss the issue of tax evasion found within the shadow or grey economy. Based on the classification of tax evasion attention shall be paid to intentional illegal tax evasion cases and tools available to tax administrators to detect them. On the basis on her previous work experience the author shall describe the most serious tax evasion cases, which represent annual reductions of public revenues by tens of billions of crowns. Unfortunately, they also affect human lives. Tax evasion cases have also contributed to unequal business conditions. The situation is now so serious that even the European institutions have discussed this issue in the last few years very seriously and they propose a number of measures to reduce tax evasion.

8.1 Tax evasion as a part of grey economy

Tax evasion represents a „parallel“ economy, described by terms like grey sphere, grey economy, hidden economy, underground economy, black economy or shadow economy. These terms refer to the part of the economy whose performance is not consistently reflected in the reported performance of the economy⁶⁶. Under the new methodology of ESA National

---

⁶⁵ LEGIERSKÁ, Y. *Od přímého zdanění k nepřímému*. 2011, p. 77.

⁶⁶ ŽÁK, M. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2002, p. 499.

Accounts 2010 the calculation of gross domestic product (GDP) of the Member States of the European Union (EU) involves also the grey economy⁶⁷.

The grey economy, as a subset of the shadow economy, represents activities that bring revenues to their originators, and the revenues cannot be estimated from any statistical sources used for compiling the GDP statistics⁶⁸. Other authors refer to the grey economy as an economic activity on the edge or beyond the scope of statutory rules, seeking to make profits on the grounds contradicting these rules. A typical example is the public works sector, where taxes are not recognised on subsequent profits or foreigners are being employed without work permits⁶⁹.

The grey economy does not consist in a single continuous activity, it's a collection of different projects and activities – often mutually significantly different (the concept involves not only tax evasion, but also illegal work, ripping off customers, selling counterfeit goods injurious to health, corruption, smuggling, money laundering, etc.). The grey economy conceals its activities and often contains both legal and illegal production of goods or services. It exists beyond the control of the labour inspection system and often beyond the scope of authorised weekly working hours. The grey economy constitutes a threat for an adequate economic policy of the government, in particular because it demoralises the business circles by creating uneven playing field for all the stakeholders. From a financial perspective, the grey economy can be characterised as illegal activities through which the state loses revenues from taxes, customs duties and insurance premiums. Due to these grey economy activities the state loses a certain amount of money that could be used, for example, to reduce the tax burden or to ensure higher standard of public goods⁷⁰.

The size of the grey or shadow economy can not be determined exactly. It can only be estimated, by statistical methods. Most frequently the size is for the sake of international comparability and comparability over time stated as a GDP percentage.

Development of grey economy in Europe 2011–2013

	2011			2012			2013e		
	GDP (millions of euros)	Share of shadow economy	Shadow economy (millions of euros)	GDP (millions of euros)	Share of shadow economy	Shadow economy (millions of euros)	GDP (millions of euros)	Share of shadow economy	Shadow economy (millions of euros)
Austria	300,712	7.9%	23,756	309,901	7.6%	23,552	319,074	7.5%	23,931
Belgium	360,836	17.1%	63,242	376,840	16.8%	63,309	385,201	16.4%	63,173
Bulgaria	38,505	32.3%	12,437	39,668	31.9%	12,654	41,276	31.2%	12,878
Cyprus	17,979	26.0%	4,675	17,887	25.6%	4,579	17,536	25.2%	4,419
Czech Republic	156,217	16.4%	25,620	152,828	16.0%	24,452	154,304	15.5%	23,931
Denmark	240,453	13.8%	33,182	244,064	13.4%	32,705	249,725	13.0%	32,464
Estonia	15,951	28.6%	4,562	16,998	28.2%	4,793	18,040	27.6%	4,979
Finland	189,489	13.7%	25,960	194,469	13.3%	25,864	198,702	13.0%	25,831
France	1,996,583	11.0%	219,624	2,029,877	10.8%	219,227	2,061,511	9.9%	204,090
Germany	2,592,600	13.7%	355,186	2,643,900	13.3%	351,639	2,697,835	13.0%	350,719
Greece	208,532	24.3%	50,673	193,749	24.0%	46,500	182,924	23.6%	43,170
Hungary	99,819	22.8%	22,759	97,756	22.5%	21,995	102,763	22.1%	22,711
Ireland	158,993	12.8%	20,351	163,595	12.7%	20,777	167,412	12.2%	20,424
Italy	1,578,497	21.2%	334,641	1,565,916	21.6%	338,238	1,576,575	21.1%	332,657
Latvia	20,211	26.5%	5,356	22,258	26.1%	5,809	23,546	25.5%	6,004
Lithuania	30,807	29.0%	8,934	32,782	28.5%	9,343	34,722	28.0%	9,722
Luxembourg	42,625	8.2%	3,495	44,219	8.2%	3,626	45,636	8.0%	3,651
Malta	6,556	25.8%	1,692	6,756	25.3%	1,709	7,038	24.3%	1,710
Netherlands	601,973	9.8%	59,993	600,638	9.5%	57,661	606,967	9.1%	55,234
Poland	369,666	25.0%	92,416	381,361	24.4%	93,052	400,168	23.8%	95,240
Portugal	171,065	19.4%	33,187	165,409	19.4%	32,089	163,796	19.0%	31,121
Romania	131,327	29.6%	38,873	131,740	29.1%	38,336	139,357	28.4%	39,577
Slovenia	36,172	24.1%	8,717	35,466	23.6%	8,370	35,240	23.1%	8,140
Spain	1,063,355	18.3%	193,833	1,063,355	18.3%	193,833	1,063,355	18.6%	195,641
Slovakia	69,108	19.2%	13,266	69,108	19.2%	13,266	69,108	19.0%	11,099
Sweden	387,596	10.5%	40,696	387,596	10.5%	40,696	387,596	10.5%	40,696
United Kingdom	1,746,587	10.5%	183,392	1,901,001	10.1%	192,001	1,950,219	9.7%	189,171
Subtotal (EU-27)		19.2%	1,903,922		18.9%	1,902,479		18.4%	1,870,435

⁶⁷ MINISTERSTVO FINANČÍ ČR. *Metodická příručka Fiskálního výhledu ČR*. 2013, p. 3.

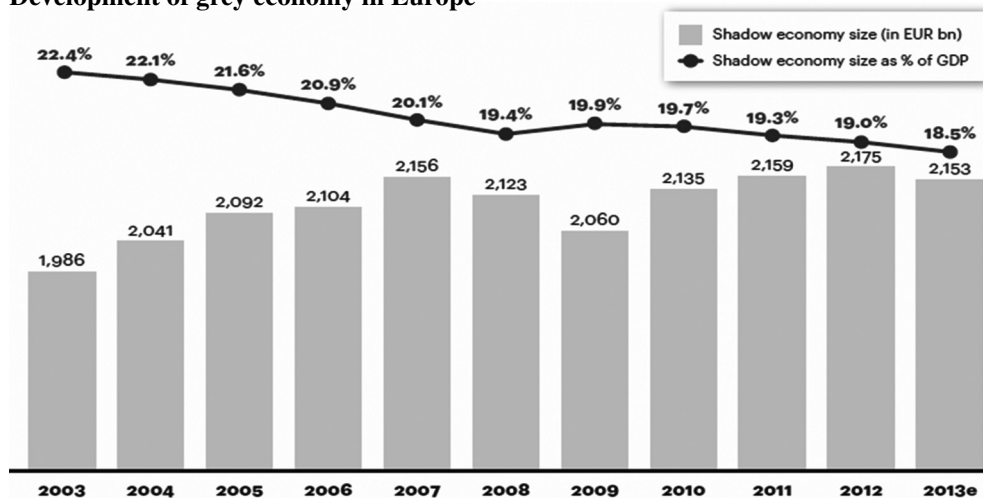
⁶⁸ MACAFEE, K. *A glimpse of the hidden economy in the national accounts of the United Kingdom*. 1982, p. 149.

⁶⁹ ŽÁK, M. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2002, p. 499.

⁷⁰ SCHNEIDER, F. et al. *Shadow Economies Around the World: What do we Know?* 2004.

In the European Union (EU), the worst data according to the following table and chart are reported by Bulgaria (31.2 % of GDP in 2013), the best data by Austria (7.5 %). For the recent years in the Czech Republic the values achieve approximately 15% of GDP, i.e. slightly below the EU average. In 2014, this would mean more than CZK 600 billion. In 2007 this proportion was 17 % of GDP. This implies a constantly improving trend, albeit very slow (see Table **Grey economy / GDP in the Czech Republic**).

Development of grey economy in Europe

Source: SCHNEIDER, Friedrich, et al. *The Shadow Economy in Europe*, 2013. 2014, p. 5.

Grey economy / GDP in the Czech Republic

Year	Volume in CZK billions	Share in GDP (%)
2015 (estimate)	614	15.1
2014 (estimate)	612	15.4
2013	602	15.5
2012	615	16.0
2011	644	16.4
2010	609	16.7
2009	583	16.9
2008	617	16.6
2007	544	17.0

Source: SCHNEIDER, Friedrich. *Šedá ekonomika v České republice*. 2015.

8.2 Definition and classification of tax evasion offences

An important part of the grey economy relates to tax evasion. Tax evasion means reducing tax liabilities to minimum or even zero levels. We distinguish between legal and illegal tax evasion. Legal tax evasion cases relate generally to the tax optimisation of taxation, i.e. reducing tax obligations in accordance with the law. Illegal tax evasion cases can be both unintentional and by intentional⁷¹.

A legal tax evasion⁷² is a situation where the taxpayer uses shortcomings in law in a way that was not intended by the legislator. Legal tax evasion may be prevented by improving the quality of laws and other regulations. A situation when a taxpayer intentionally utilises possibilities offered by the law to optimise tax liabilities (e.g. by choosing between authorized methods of depreciation and amortization) is not considered a tax evasion. These cases include application of discounts, deductibles, set-offs against losses from previous years, depreciation, expenses calculated as a flat rate amount or as a percentage of income, reserves, provisions – in general the law offers taxpayers various options to achieve tax savings.

An illegal tax evasion⁷³ refers to cases where the taxpayer gets a tax advantage in contravention of law, i.e. by violating legal regulations, for example by hiding income or assets, overstating costs or expenses, issuing fictitious documents, deducting non-deductible expenditure, performing hidden transfers of profits between parent and subsidiary companies. The tax evasion may be:

- unintentional, caused by insufficient awareness of the taxpayer, wrong interpretation of legal regulations, unwilling contravention of law by the taxpayer (the taxpayer has not been informed well, the law is not interpreted comprehensibly, etc.) and
- intentional, the size of which is usually larger than the extent of unintentional tax evasion cases. Intentional tax evasion cases (tax fraud) mostly constitute offences, where the taxpayer knowingly violates the law and pays lower or zero taxes.

8.3 Tax administrator's instruments for detecting tax evasion

According to the Tax Code⁷⁴, formerly the Law on the Administration of Taxes and Charges⁷⁵, tax administrators, i.e. the Financial Administration of the Czech Republic (FA CR) and the Customs Administration of the Czech Republic⁷⁶ (CA CR), have a wide range of options for detecting tax evasion, for instance local investigations, tax audits, procedures for the removal of doubt, search operations. In addition to their own findings also motions provided by law enforcement authorities or other bodies are significant in the work of tax administrators. Increasingly, they use findings from their own information systems and from the information systems of controlled entities.

⁷¹ BONĚK, V. et al. *Lexikon - daňové pojmy*. 2001, p. 89.

⁷² BONĚK, V. et al. *Lexikon - daňové pojmy*. 2001, p. 89.

⁷³ BONĚK, V. et al. *Lexikon - daňové pojmy*. 2001, pp. 89-90.

⁷⁴ Act No. 280/2009 Coll., Tax Code, as amended.

⁷⁵ Act No. 337/1992 Coll., on administration of taxes and charges, as amended.

⁷⁶ The Customs Administration is the administrator of consumer and environmental taxes incl. customs duties. Other taxes within the tax system of the Czech Republic are administered by the Financial Administration of the Czech Republic.

For example, INTRASTAT is a statistical system used to detect data on the movement of goods within the EU. Intrastat reports are transmitted monthly to customs offices through electronic forms as published on the official notice board of CA CR⁷⁷, exceptionally on paper forms. Aggregate data are also processed by statistical offices of the EU Member States and forwarded to EUROSTAT⁷⁸.

Another source of information is the so-called VIES, a single VAT Information Exchange System managed by the General Financial Directorate⁷⁹, which is used for the purposes of proper application of VAT on goods traded or services provided within the Member States (MS) of the EU. The system ensures an exchange of information on such transactions between the EU Member States. Therefore a taxpayer is obliged to file a monthly electronic „recapitulative statement“ sent with the relevant tax return⁸⁰.

To combat large-scale VAT evasion also a tool called EUROCANET⁸¹ is used, also referred to as the European Carousel Network. It constitutes a spontaneous exchange of information on companies suspected of involvement in VAT „missing trader fraud“. The essence of these scams is to acquire unjustified excessive VAT deductions by using straw men. EUROPOL⁸² has established an analysis work file on the missing trader fraud within the EU. The aim is to detect fraud organisers and their criminal networks while analysing the most common forms of missing trader frauds.

In practice, tax administrators used also the so-called E-audit⁸³, an electronic data check or e-audit of data submitted by taxpayers on data carriers, for example in .XML, DBF, MDB, WK or XLS formats. The tax administrator processes the data electronically computer using a special analytical software „IDEA“. The advantage of this approach is not only a reduced duration of tax audits, but also an automation thereof, offering the possibility of faster and more efficient detection of irregularities. The material scope of tax audits has not been extended by introducing e-audit procedures. During audits the tax administrators are still bound by the framework defined by the Tax Code and other tax regulations.

An important tool, which prevents businesses from hiding of cash sales revenues and evading tax and creates equal conditions for enterprises, consists in mandatory registration of sales, e.g. through cash registers. In the Czech Republic, the law on cash registers with fiscal memory had been adopted with effect from 1 January 2006, however, subsequently it was revoked by the new government. Currently we are preparing a substantially more effec-

⁷⁷ Act No. 17/2012 Coll, on the Czech Customs Administration, as amended.

⁷⁸ <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/intrastat/Stranky/default.aspx>

⁷⁹ Provisions of ss. 2–4 of Act No. 456/2011 Coll., on Financial Administration of the Czech Republic, as amended.

⁸⁰ <http://www.kurzy.cz/dic/overeni/eu/vies/>

⁸¹ <http://mymemory.translated.net/en/Czech/English/eurocanet>

⁸² Europol is the European Union's agency created upon the signing of the Maastricht Treaty in 1992. It deals with the prevention and combating organised crime. Europol seeks to streamline the collaboration of individual Member States, in particular by information and awareness activities and by police and judicial counseling. The agency started its operations in 1994 as EUROPOL DRUGS UNIT (EDU). Later EUROPOL started to deal with other serious forms of international crime. The Convention establishing EUROPOL entered into force in October 1998. However, fully-fledged activities of Europol started on 1 July 1999. EUROPOL is engaged in combating crime and in law enforcement in the areas of money laundering and counterfeiting, trafficking in drugs, vehicles, human beings and cultural goods, as well as in the field of terrorism, immigration and environmental crime. Europol's activities include exchanging data and information among international police agencies, providing expert and technical information, intelligence activities (creation of analyses and reports). Since Europol has no executive cross-border power (for example to perform arrests etc.), its work is based on the principle of international strategic cooperation. Available at: <https://www.europol.europa.eu/>

⁸³ JAREŠOVÁ, J. and ŽEŽULKA, J. *E-audit - trest nebo výhoda pro daňový subjekt?* 2012.

tive solution against cuts in sales. Due to technological progress a system of „electronic records of sales“ could be implemented with effect from 1 January 2016. The FA CR will thus be able to monitor sales of entrepreneurs on-line and impose effective sanctions on fraudulent businesses. The subsequent analytical data processing will be important in terms of preventing tax evasion.

According to information from the Ministry of Finance additional tools are being prepared for future use to combat tax evasion, the „ERP system mapping“, which means mapping of corporate information systems auditing and a forensic audit of investigations through IT technologies. This tool should preferably be used by the Specialised Tax Office, with which the largest legal entities are registered, i.e. businesses with an annual turnover of more than CZK 2 billion, financial institutions and similar entities⁸⁴.

8.4 Characteristics of tax evasion in the Czech Republic

The most affected sectors, according to information from the annual reports of the FA CR⁸⁵ include trade and repairs, construction, manufacturing, hotels and restaurants. Controlled entities are usually involved in fictitious provision of services (advertising, marketing analyses a economic studies), for the purpose of obtaining both unjustified VAT deductions and cuts in the income tax base by increasing tax-deductible expenses.

The most common methods of tax evasion, according to annual reports of the Financial Administration include:

- reducing the tax base, particularly by unjustified increases in expenses (costs), e.g. by applying cost of repair and reconstruction as a single deductible amount instead of gradually depreciating the related technical improvements, entering the entrepreneur’s personal expenses into the business expenses, insufficient or missing evidence of inventory and stock-taking records, receiving fictitious invoices, classifying tangible or intangible assets as items intended for direct consumption through itemisation, fictitious business trips,
- concealing income, e.g. from renting apartments or holiday homes, from temporary employment,
- reporting income as income exempt from tax, e.g. sales of motor vehicles earlier than one year after the purchase with a transfer of title to the operation registered after the one-year period, buying used or wrecked cars from abroad directly by the prospective buyer to make him pay customs duties and VAT on the purchase price, although the price for the vehicle after repair will be much higher,
- fictitious supplies of goods and services, chaining thereof and other transactions in order to reduce the income tax and VAT.

The CA CR reports the most common tax evasion cases for selected commodities subject to excise tax, e.g. reporting imported alcohol as a material for the manufacture of food products or detergents, reducing the amounts of manufactured products and selling them without tax documents, reporting ethyl alcohol as another chemical substance or transforming ethyl alcohol to this substance and then reversing the transformation back for the purpose of sale,

⁸⁴ Act No. 456/2011 Coll., on Financial Administration of the Czech Republic, as amended.

⁸⁵ THE FINANCIAL ADMINISTRATION OF THE CZECH REPUBLIC. Annual reports of the Czech Tax Administration or the Financial Administration of the Czech Republic.

smuggling alcoholic beverages and cigarettes from abroad or reporting them as other goods (e.g. building materials), deliberately reducing the purchase price on the part of a foreign supplier in issued invoices, fake thefts of goods, classifying goods under other tariff headings subject to lower duty rates for imports, reporting the goods as originating from a state with customs preferences, i.e. lower duty rates, pretended exports of goods documented by false proofs of export with simultaneous VAT deductions on export or actual exports to a fictitious or real foreign customer for an overvalued price, followed by re-imports at considerably lower prices⁸⁶.

A separate group consists of tax evasion cases related to the existence of tax havens, where profits „spill over“ in various ways to jurisdictions with low or zero taxes. It is an EU-wide problem.

8.5 The largest tax evasion cases in the Czech Republic

Especially after the tax reform in 1993, entirely new phenomena emerged, unknown not only to the tax and customs administration bodies, but also to domestic entrepreneurs. Many entrepreneurs paid for their credulousness, not only by getting into serious financial and property problems; many of them had served as „straw men“ and the extra money sometimes cost them life. Tax evasion cases referred mostly to indirect taxes, i.e. the completely new VAT, and also excise taxes, levied on selected products. These fraud cases usually reflect also in income tax evasion.

Fuels are subject to tax evasion from the outset of the new tax system in the Czech Republic. Today it is quite obvious that evasion cases from the 1990s amounting to around EUR 60 billion and exercised through substitution of diesel fuel, subject to excise tax, with light heating oil, exempt from taxation for a certain period, resulted from a deliberate legislative „mistake“. Politicians „remedied“ the mistake only in April 1996, when light heating oil was made subject to the same tax rate as diesel fuel, with an entitlement to a refund of excise tax if used for heating purposes. The Czech economy thus received the first untaxed money to be used for privatisation and business development. However, the mentioned commodity has been subject to tax evasion until now. The fuel traders have just changed their strategy of tax evasion. For these reasons, the FA CR organised on 18 December 2013 a nationwide audit and execution operation codenamed „Focus“. The operation was assisted also by the CA CR and by the Financial Analytical Unit (FAU) of the Ministry of Finance. At the present time, the principle of tax fraud does not consist in imports of fuel via fictitious companies only, illegal transactions from the beginning involve legitimate businesses that resell untaxed goods through their own filling stations and utilise the cost advantage resulting to them from the tax evasion⁸⁷.

Alcohol and alcohol-based spirits constitute another commodity associated with large-scale tax evasion, but also with consumers poisoned by methanol. Therefore, many countries have introduced duty stamps on spirits. The Czech Republic introduced this system in 2006. Initially tax evasion cases declined, i.e. the collection of excise duty on alcohol improved.

⁸⁶ THE CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE CZECH REPUBLIC. *Information on results of the Czech Tax Administration.*

⁸⁷ FINANCIAL ADMINISTRATION OF THE CZECH REPUBLIC. Tax evasion cases worth CZK 250 million detected by the Czech Financial Administration. 2013.

Later, however, frauds transformed into a more dangerous form, which consisted of mixing methanol (not subject to excise duty) and alcohol intended for consumption. At a certain concentration this substance is life threatening. It is also necessary to mention „CARBOPUR“, a commodity which emerged in the Czech Republic in the late 1990s. It was an imported black slurry mix of alcohol and charcoal from Slovakia. The General Directorate of Customs in the Czech Republic had classified this commodity according to the applicable tariff as a cleaning agent not subject to excise duty on imports. In practice, charcoal filtrates were discovered at various places (garages, basements). Spirits were subsequently produced with the non-taxed pure alcohol. The estimated tax evasion amounted to CZK one billion.

Cigarettes and tobacco – tax evasion cases in the 1990s consisted of confusing tobaccos charged with different excise tax rates. After the unification of excise tax rates since 2000 this type of tax evasion decreased, however, new forms have appeared. In the early 2000s a case was recorded involving tobacco intended for greenhouse fumigation, which under the then valid wording of the Excise Tax Act was exempt from this tax. The tobacco was first sold in gardening shops, later also by tobacconists. The tax evasion was suppressed by extensive field operations of the customs administration authorities, involving also seizures of goods. In recent years, sales of tobacco leaves exempt from tax have been recorded. Customers were allowed after having purchased the leaves in the store to cut them into smoking tobacco. Recently, the Chamber of Deputies has resolved this issue by an amendment to the Excise Tax Act. Tax evasion cases for tobacco products amount about 10 % of the annual proceeds from this tax, which represents a relatively good result in comparison to other EU states.

In the early 1990s the Ministry of Finance authorised some companies to sell goods without VAT and excise duties. Shops known as the DUTY FREE Shops were built at roads between the border crossings, e.g. Hatě and Hevlín on the Austrian border. These places are known for tax evasion cases when goods originally directed outside the Czech Republic was trafficked back into the country to be sold untaxed. In addition to tax evasion this created very uneven business environment in border regions. Following a huge criticism from the part of the EU these stores should have been closed by 31 December 2002, however, the politicians gradually extended their duration until 31 March 2004, i.e. just until the date of accession of the Czech Republic to the EU.

Lower collected amounts of customs duties and VAT have been and still are associated with smuggled goods at extremely low prices, originating mainly from China. Moreover, much of these goods – textiles, footwear, leather goods – were counterfeits of a variety of quality brands. Firstly such goods were imported, then, directly in the Czech Republic, secretly branded as a product of a famous company. This resulted not only in tax and customs duty evasion, but also in the decline of the textile, footwear and leather industries in the Czech Republic, accompanied by increased numbers of the unemployed. This triggered higher spending from the state budget in the area of unemployment and welfare benefits.

A „special phenomenon“ in the area of tax evasion consists in evading VAT, otherwise the most profitable tax within the system. Evasion opportunities are offered by the very principle of operation of this tax, which is levied at each stage of production and trade on the value added. If the total output VAT for a monthly or quarterly tax period is less than the sum of input VAT, the taxpayer does not pay the tax and the Tax Office returns him/her the so-called excessive tax deduction. Exports or supplies to another Member State of the EU are not taxed, but exempt from tax with an option of deducting the input tax. However, if someone deliberately fails to meet the tax liability in any stage before this VAT payer or if a fictitious transaction is recorded, a tax evasion case occurs. Because the entities usually engage in conspiracy, this business can turn around over and over again, and VAT deductions can be

claimed always at the exit from one MS to another EU country. Therefore this type of fraud is called carousel fraud. While previously these types of transactions involved extraordinary commodities, e.g. diamond dust, precious stones, alpha fetoprotein, spare parts for cars, billiard cues, integrated circuits, today this fraud uses quite common goods, like toilet paper. The European Commission continuously strives to find methods to prevent such fraud. A partial solution consists in the introduction of so-called domestic reverse charge on selected supplies, e.g. construction works since 2012. Its essence is that the output tax is added to the supply price only if the customer is not VAT registered. If the customer is a VAT payer, the supply in his country of origin will be invoiced excluding tax and the customer shall be liable to tax the output transaction and to apply for the input tax deduction.

The issue of fictitious supplies and fictitious invoices is also reflected in evasion of income tax. The aim is also to „spill over“ costs among related legal entities from different countries so that the highest tax base refers to the company based in a country with the lowest or even zero taxation.

Finally, we may also mention that an estimated EUR 1 trillion in public money is lost due to tax fraud and tax avoidance every year in the EU. This alarming size of the tax gap represents a rough yearly cost of EUR 2 000 for every European citizen. The average of the tax lost in Europe today exceeds the total amount that Member States spend on healthcare, and it amounts to more than four times the amount spent on education in the EU. The current tax gap in Europe represents not only an alarming loss of public revenue but also a danger for the safeguarding of the EU social model based on quality public services available to all. It is a threat to the proper functioning of the Single Market and a dent to the efficiency and fairness of tax systems within the EU⁸⁸.

The attitude of the general public access to tax evasion in the Czech Republic is very benevolent. This results from the overall climate in society and the tendency of citizens to tolerate and facilitate tax evasion. An influence of the 1990s with the purposely imperfect tax laws is still evident. Moreover, since 2010, when the new Criminal Code came into effect⁸⁹, the penalties for tax evasion have been reduced. It was a signal that addressing tax evasion is not a priority for the politicians.

Many economists recommend to reduce taxes in order to curtail tax evasion. The Czech Republic, however, does not show any enormous tax burden, as evidenced by the amount of the tax quota. The tax quota level⁹⁰ of approximately 35 % in the Czech Republic is slightly below the EU average.

Illegal tax evasion can be prevented by enhancing and automating control and search operations of the tax administrator offices, including strengthening their powers, better regulation, higher criminal penalties, extending the period for assessment or additional assessment of tax, accelerated processing of international requests etc.

It is necessary for that purpose to increase numbers of the tax administration officers in the Czech Republic, because since 2010 the restrictive fiscal policy of the government has resulted into a significant reduction from 16 000 in the first decade of the new millennium to 14 000 at the beginning of the second decade. This jeopardised the tax collection in such a way that the outstanding taxes, previously annually amounting to about CZK 100 billion,

⁸⁸ EUROPEAN PARLIAMENT *Report on Fight against Tax Fraud, Tax Evasion and Tax Havens (5/2013)* (5/2013).

⁸⁹ Act No. 40/2009 Coll., Criminal Code, as amended.

⁹⁰ Coefficient of tax revenues and GDP.

have increased by one third⁹¹. Within its fiscal policy, the government should not raise rates of indirect taxes above the levels applicable in the neighbouring countries. Such a development leads not only to deepened shopping „tourism“ in the border areas, reducing domestic tax revenues, but also to increased efforts of some entities to avoid such taxes and get unjustified high „profits“ at the expense of the state and of the other taxpayers, compliant with the tax rules.

An important measure against tax evasion will also be brought by the forthcoming introduction of electronic records of sales and the VAT Control Statement since 1 January 2016. This should significantly prevent reducing sales, and thus also the income tax and VAT evasion. Simultaneously also a further reduction in the limit for cash payments can be recommended⁹². In order to prevent VAT evasion a full implementation of the domestic reverse charge scheme would be useful, without any effect on the fulfilment of obligations of the Czech Republic towards to the European Union. Duty stamps for spirits should include excise tax, as already charged on cigarette duty stamps. A promising cooperation between tax administrators and the Czech Police in detecting tax fraud began in 2005 by establishing the Financial Police Unit. However this unit was terminated in 2007. It was not until last year that a closer cooperation was resumed in scope of a unit called „TAX COBRA“, with a more significant involvement of the FAU of the Ministry of Finance. However, the form of this cooperation should be institutionalised, for example within the Ministry of Finance.

---

⁹¹ THE FINANCIAL ADMINISTRATION OF THE CZECH REPUBLIC. Annual reports of the Czech Tax Administration or the Financial Administration of the Czech Republic.

⁹² Act No. 254/2004 Coll. on limitation of cash payments and on amendment to Act No. 337/1992 Coll., on administration of taxes and charges, as amended.

9 Conclusion

In the present publication, we have tried to show some of the current problems associated with the financial investigation in criminal proceedings. Indicatively, these problems can be divided into two groups. The first group includes problems associated with inaccurate terminology applied to the used concepts, such as proceeds of crime, financial investigation and its stages, financial intelligence and others concepts as mentioned in the sections above. The second group includes procedural problems, this means that the financial investigation is not clearly defined in the Code of Criminal Procedure as an integral part of the criminal proceedings. Despite this, in the police practice financial investigation techniques are often used concurrently with criminal proceedings and in some cases even before the commencement thereof.

A highly topical issue consists in the contradiction between the detected property advantage obtained by crime, the amount of frozen values identified as proceeds of crime and the actual recovery of such proceeds. One possible reason may lie in the fact that the current legislation allows recovering an illegal property advantage solely on the basis of a court decision, through financial sanctions (forfeiture of assets, pecuniary penalty, forfeiture of things and other asset values, forfeiture of substitute values) or through protective measures (seizure of things and other asset values and seizure of substitute values). The court can issue a decision (judgement) on forfeiture or seizure of a specific property advantage only provided that it has been proved that the property advantage has been obtained by a criminal activity, which the offender is prosecuted for. In the event that the financial investigation and criminal proceedings fail to prove this connection, the illegal property advantage cannot be sanctioned by a penalty (protective measure) and remains with the offender (investigated entities).

Our model examples have shown that a financial investigation carried out consistently and with knowledge of the matter leads to identification and seizure of a property advantage from crime and, ultimately, to the recovery of such assets. On the other hand, the financial investigation may also contribute significantly to obtaining evidence that can be used in proving the source crime itself. In the event that the property advantage obtained through crime is finally recovered, the financial investigation fulfils also a preventive function by helping to implement the „Crime does not pay“ principle, adopted at the meeting of the Commission of the European Communities in Brussels on 20 November 2008⁹³.

---

⁹³ Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. Proceeds of organised crime. Ensuring that „crime does not pay“. [Cit. 13.12.2012] Available at: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0766:FIN:EN:HTML>>

Summary

The basic aim of the publication is to present some of the topical issues of financial investigation in scope of criminal proceedings to practitioners. The authors tried to show that it is possible to interlink processes related to financial investigations and pending criminal proceedings.

Even though the concept of financial investigation is not specified in the Code of Criminal Procedure as an element of the criminal proceedings, the individual provisions of the Code imply that this investigation can be implemented in order to detect and freeze property advantages gained through crime or to search for evidence.

Formally, the publication is divided into 8 chapters. The first two chapters outline the theoretical and methodological basis of the concept of proceeds of crime and financial investigation in relation to criminal proceedings.

The next chapter presents a new approach to the concept of financial investigation in the stage prior to the commencement of criminal proceedings. It contains a methodological description of financial intelligence upon acquiring and analysing intelligence information on a property advantage acquired through criminal activities. The authors strive to show that intelligence procedures can be fully used also in financial investigations.

The approach of the police in financial investigations in practice is referred to in the chapter devoted to financial investigation methodology and its function in criminal proceedings, divided into three subchapters – financial investigation in the stage prior to the commencement of criminal proceedings, in the stage of verification and in the investigation stage.

The next chapter analyses activities of the Financial Analytical Unit of the Ministry of Finance in order to highlight the most common source criminal acts, through which perpetrators obtain property advantages, and the most common methods of money laundering.

The sixth chapter methodologically analyses the approach of the police upon obtaining information on proceeds of crime from abroad.

The still unsolved question, the financial investigation in the case of anonymous share transactions, is described in the following chapter.

The last chapter shows that even a failure to pay taxes can be regarded as a property advantage gained by the crime.

The publication is not primary a study theoretically elaborating on the issue of financial investigation in criminal proceedings. The authors tried to show that when the procedural steps of financial investigation correspond to the processes within the criminal proceedings, the involved authorities will not only manage to detect and freeze proceeds of crime but also to find and document facts that can be used as an evidence in proving the offender's criminal conduct.

References

1. BONĚK, V. et al. *Lexikon – daňové pojmy*. First edition. Ostrava: Sagit, 2001, pp. 626, ISBN 80-720-8265-5.
2. CÍSAŘOVÁ, D., FENYK J., MANDÁK, V., PÚRY, F., REPÍK B., KLOUČKOVÁ, S., RŮŽEK, A., GRIVNA, T. *Trestní právo procesní*. Third updated and extended edition. Praha: Linde Praha a.s., 2004, ISBN 80-7201-463-3.
3. DVOŘÁK, V. *Klasifikace a legalizace nelegálních výnosů*. Policajná teória a prax, Časopis Akadémie PZ v Bratislave“, vol. XIV. 3/2006, pp. 21–34.
4. DVOŘÁK, V. Transformační proces výnosů z trestné činnosti. *Výnosy z neznámých zdrojů a problémy s jejich odhalování, identifikací a možnosti jejich odčerpání*. Policejní akademie, Praha 2009.
5. DVOŘÁK, V., ŠUGÁR, J., MÁLEK, P., HORÁČEK, P. *Výnosy z trestné činnosti*. Praha, Scientia, 2010. pp. 236, ISBN 978-80-869960-67-8.
6. FASSMANN, M. *Stínová ekonomika I., Úvod do studia*. Praha, Českomoravská konfederace odborových svazů, 2000. pp. 93.
7. KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika – Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*, Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, pp. 416, ISBN 978-80-7380-547-0.
8. LEGIERSKÁ, Y. Od přímého zdanění k nepřímému. In *Aktuální trendy pro rozvoj ekonomiky a podnikání v EU*. Horní Lomná, Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2011. Příspěvek ve sborníku z II. mezinárodní vědecké konference. Pp. 77–84. ISBN 978-80-7248-709-7.
9. MLČOCH, L. *Institucionální ekonomie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2005, pp. 42 ISBN 80-246-1029-9.
10. MUSIL J., Finanční šetření – nástroj odhalování praní peněz. *Kriminalistika* 1999, vol. 32, pp. 282–294.
11. MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P. et al. *Kurz trestního práva. Trestní právo procesní*. Third edition, revised and supplemented. Praha: C.H. Beck 2007. ISBN 978-80-7179-572-8.
12. NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M. et al. *Trestní kodexy*. Praha: Eurounion, 2002. pp. 1642, ISBN 978-80-7317-009-7.
13. PORADA, V., STRAUS, J. et al.: *Kriminalistika (výzkum, pokroky, perspektivy)*. Plzeň Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0.
14. SCHLOSSBERGER, O. *Possible approaches to applying the AML process in the banking sector*, Annual Proceedings of the National Business and Economics Society, 2013. ISSN 2151-3333.
15. SCHLOSSBERGER, O. *Znáte svého klienta?* Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2013, pp. 96, ISBN 978-80-7408-090-6.
16. STRAUS, J. et al. *Kriminalistická metodika*. Second extended edition: Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, pp. 315, ISBN 978-80-7380-124-3.
17. STUPKA, M., ŠUGÁR, J., RAUŠER, M. Aktuální stav zajišťování a odčerpávání výnosů z trestné činnosti a správa zajištěného majetku v trestním řízení. In *Odčerpávání výnosů z trestné činnosti a jejich správa*. Praha: Policejní akademie ČR, 2008, pp. 88–125. ISBN 978-80-86477-5.

18. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní zákoník. Komentář*. Second edition. Praha: C. H. Beck, 2009. pp. 3632, ISBN 978-80-7400-428-5.
19. ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář*. Volume II, sixth edition, revised and supplemented. Appendix. Praha: C. H. Beck, 2009. pp. 1980, ISBN 978-80-7179-547-6.
20. ŠUGÁR, J. et al. *Odčerpávání výnosů z trestné činnosti v praxi orgánů činných v trestním řízení*. Praha, Policejní akademie ČR v Praze, 2009. pp. 152, ISBN 978-80-86960-52-4.
21. ŠUGÁR, J. Odčerpávání výnosů z trestné činnosti z pohledu policejního orgánu, státního zástupce a soudce. In *Dny vědy – Sborník vědeckovýzkumných výstupů z Výzkumného záměru Policejní akademie ČR v Praze za rok 2008*. Praha: Scientia, 2009. pp. 95–98. ISBN 978-80-7251-299-7.
22. ŠUGÁR, J., JANOUŠEK, J. Odčerpávání výnosů z trestné činnosti v praxi státního zástupce a soudce. In *Pátrání, finanční šetření, zajištění a odčerpání výnosů z trestné činnosti*. Praha: Policejní akademie ČR, 2008, pp. 185–208. ISBN 978-80-7399-628-4.
23. ŠUGÁR, J., RAUŠER, M. Pátrání jako základní metoda vyhledávání výnosů z trestné činnosti. In *Pátrání, finanční šetření, zajištění a odčerpání výnosů z trestné činnosti*. Praha: Policejní akademie ČR, 2008, pp. 5–34. ISBN 978-80-7399-628-4.
24. TVRDÝ J., *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a předpisy související. Komentář*. First edition. C.H. BECK 2004, ISBN 80-7179-899-1.
25. VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. First edition. Praha: 2009, pp. 442, ISBN 978-80-7400-142-0.
26. ŽÁK, M. *Velká ekonomická encyklopedie*. Second edition, extended. Praha: Linde, 2002, pp. 887, ISBN 80-720-1381-5.
27. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Metodická příručka Fiskálního výhledu ČR*. 2013. First edition. Praha: Ministerstvo financí ČR, pp. 21, ISBN 978-80-85045-51-2.

Legislation

1. FATF Recommendation. International standards on combating money laundering and the financing of terrorism & proliferation. February 2012.
2. Collection of internal management rules of the Police of the Czech Republic.
3. Act No. 280/2009 Coll., Tax Procedure Code.
4. Act No. 337/1992 Coll., on Administration of Taxes and Fees.
5. Act No. 17/2012 Coll., the Customs Administration Act.
6. Act No. 456/2011 Coll., on Financial Administration.
7. Act No. 40/2009 Coll., Criminal Code.
8. Act No. 254/2004 Coll., on limitation of cash payments and on amendment to Act No. 337/1992 Coll.
9. Act No. 141/1961 Coll., Code of Criminal Procedure.
10. Act No. 273/2008 Coll., on the Police of the Czech Republic.
11. Act No. 89/20012 Coll., Civil Code.
12. Act No. 253/2008 Coll., on selected measures against legitimization of proceeds of crime and financing of terrorism.

13. Act No. 279/2003 Coll., on enforcement of seizure of assets and items in criminal proceedings and on amendments to certain acts.

Internet sources

1. <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/intrastat/Stranky/default.aspx>
2. <http://www.kurzy.cz/dic/overeni/eu/vies/>
3. <http://mymemory.translated.net/en/Czech/English/eurocanet>
4. <https://www.europol.europa.eu/>
5. http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/bankovni_sektor/seznam_instituci/seznam_bank.html
6. http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Zprava_o_cinnosti_1996-2006__CZE_RGB_police_2.0.pdf
7. CZECH CUSTOMS ADMINISTRATION. Information on results of the Czech Tax Administration. Available at: <http://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Stranky/vyrocnizpravy.aspx>
8. EUROPEAN PARLIAMENT Report on Fight against Tax Fraud, Tax Evasion and Tax Havens (5/2013). Available at: www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//
9. CZECH TAX ADMINISTRATION. Annual reports of the Czech Tax Administration or the Financial Administration of the Czech Republic. Available at: <http://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/financni-sprava-cr/vyrocnizpravy-a-souvisejici-dokumenty/2013>
10. FINANČNÍ SPRÁVA ČR. Daňové úniky za 250 milionů korun odhalila Finanční správa ČR. 2013. Available at: <http://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/pro-media/tiskove-zpravy/2013/danove-uniky-za-250-milionu-korun-odhalila-financni-sprava-cr-4572>
11. JAREŠOVÁ, Jana and Jiří ŽEŽULKA. E-audit – trest nebo výhoda pro daňový subjekt? Daňový expert, 2012(5). Available at: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d39960v49987-e-audit-trest-nebo-vyhoda-pro-danovy-subjekt/>
12. MACAFEE, Kerrick. *A glimpse of the hidden economy in the national accounts of the United Kingdom*. Published in: *The Underground economy in the United States and abroad*. Lexington, Mass.: Lexington Books, c1982, x, pp. 340, ISBN 0669044008. Available at: <https://www.econbiz.de/Record/a-glimpse-of-the-hidden-economy-in-the-national-accounts-of-the-united-kingdom-macafee-kerrick/10002256941>
13. Metodika odčerpávání výnosů z trestné činnosti a jiných majetkových hodnot pachatelům trestných činů (intranet of the Police of the Czech Republic): <http://ovpp.fipo.aa/nmet/index.html>
14. SCHNEIDER, Friedrich. Šedá ekonomika v České republice. Linec, Visa Europe, 2015. Available at: <http://www.visa.cz/o-nas/tisk-media/tiskove-zpravy/studie-visa-europe-elektronick-platby-jsou-nej-inn-j-m-n-strojem-v-boji-proti-ed-ekonomice>
15. SCHNEIDER, Friedrich, et al. *The Shadow Economy in Europe*, 2013. Linz, Visa Europe, 2014, pp. 24. Available at: <http://www.akearney.com/documents/10192/1743816/The+Shadow+Economy+in+Europe+2013.pdf>

-
16. SCHNEIDER, Friedrich, et al. *Shadow Economies Around the World: What do we Know?* Linz, University of Linz, 2004, pp. 65. Available at: <http://www.econ.jku.at/papers/2004/wp0403.pdf>
  17. Treaty on the Functioning of the European Union. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>
  18. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council – Proceeds of organised crime: ensuring that „crime does not pay“. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0766:FIN:CS:HTML>
  19. Judgement of the Constitutional Court II. ÚS 812/06 of 28 July 2008. Available at: <http://kraken.slv.cz/II.US812/06>

Name Index

B

Blahová, Naděžda 151
Boněk, Václav 157
Brada, Jaroslav 88, 150

D

Dvořák, Vratislav 89, 97, 99, 108, 150
Fassmann, Martin 166

H

Hansen, N. A. 146
Hylmar, Jiří 88

G

Gravelle, G. J. 146

J

Jarešová, Jana 158, 168

K

Kessler, S. A. 146
Kopačka, Karel 88

L

Legierská, Yvona 88, 154

M

Mazánek, Jiří 88
Mlčoch, Lubomír 98
Musil, Jan 103, 108

N

Neal, T. L. 146
Novotný, František 96

R

Raskolnikov, A. 146
Regan, C. M. 146
Rostain, T. 146
Růžička, Miroslav 96

S

Schlossberger, Otakar 88, 89, 150, 151
Schneider, Friedrich 155, 156

Š

Šámal, Pavel 95–97, 103
Šugár, Ján 88, 89, 109, 110, 150, 172

V

Vangeli, Benedikt 110
Vavrušková, Adriana 88

Ž

Žežulka, Jiří 158

Subject Index

A

Anonymous transactions (trade) 146, 151, 153

C

Carousel trading 128

Code of Criminal Procedure 93, 101–108, 112, 113, 116, 117, 119–121, 125, 164, 165

Corruption 95, 102, 107, 125, 130, 134, 135, 138–140, 155

Criminal Code 95–97, 99, 125, 127, 130, 162

F

Financial examination 122

Financial intelligence 78, 92, 94, 104, 105, 107–112, 114, 118, 119, 122, 164, 165

Financial investigation 78, 92–94, 101–109, 113, 114, 116–121, 133, 134, 138, 140, 164, 165

Financial investigation methodology 94, 116, 165

Financial penalty 105, 107

Forfeiture of assets 102, 107, 120, 121, 164

Forfeiture of substitute value 121, 164

Forfeiture of things or other asset values 99, 103

Fraud 95, 97, 110, 125, 126, 128, 129, 132, 144, 154, 157–159, 162, 163

G

Grey economy 154–157

I

Identification of proceeds 94, 99, 100, 134, 136, 137

Illegal proceeds (assets) 122, 124, 125

International police cooperation 133, 136

L

Legal assets 105, 120, 121

M

Money laundering 78, 89, 94, 95, 101, 112, 114, 118–120, 122, 125, 127, 130–134, 146, 151, 155, 158, 165

P

Proceeds of crime 92–106, 108–114, 116, 117, 119, 121–123, 125, 127, 132–137, 140, 141, 164, 165

Property advantage 93–106, 108, 117–121, 140, 141, 150, 164, 165

R

Recovery of proceeds 104, 116, 117, 136

S

Seizure of substitute values 164

Shadow economy 154–156

T

Tax evasion 91, 95, 128, 129, 146, 154, 155, 157, 159–163

Tax offences 127–129

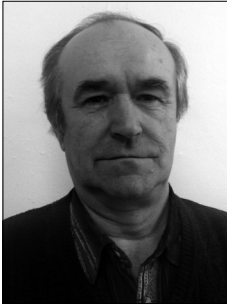
Thing or other asset value 95, 97, 99, 100, 104, 106, 107

U

Unjust enrichment 93, 106, 120, 125

Author's Introduction

Dr. Ján Šugár, CSc.

Dr. Ján Šugár, CSc. graduated from the Military Academy after passing the state rigorosum examination in 1986. After that time, he worked as a professional soldier in various military units, since 1989, at the Military History Institute in Prague, where he pursued military social research on the professionalisation and humanisation of military service. In 1993, he successfully defended his dissertation at the Faculty of Arts of Comenius University in Bratislava and was awarded an academic degree of “Candidate of science” in sociology. He completed a postgraduate programme in sociology at the Faculty of Arts of the Charles University. After leaving the Army in 1994, he joined the Czech Police and entered the service of criminal police and investigation, working for the Unit for Detection and Investigation of Economic Crime. Between 2001 and 2006, he joined the Unit for Detection of Corruption and Financial Crime, where he was dealing with proceeds of crime, money-laundering, and financial investigation in serious economic cases. During his period of service for the Czech Police, he pursued studies of Security and Law programme at the Police Academy of the Czech Republic. Since 2006, he has been working there as a researcher and developer pursuing, among other things, research focused on seizing proceeds of crime. He presented knowledge from his own research activities at several international scientific conferences and published tens of scientific articles in many journals both at home and abroad. He is the author of several monographs on police training, solving emergency situations, financial investigation and investigation to uncover the proceeds of crime. He was a member of research teams for the projects under the security research led by the Ministry of the Interior of the Czech Republic at the University of Finance and Administration between 2012 and 2015.

Vydané publikace vydavatelství a nakladatelství VŠFS, edice EUPRESS

www.vsfs.cz > *UNIVERZITA* > *Nakladatelství EUPRESS* > *E-shop* > *Katalog*

- Aktuální otázky migrační politiky Evropské unie, SCHEU, H.C.; ČÁSTEK, M. a kol. 2010. ISBN 978-80-7408-031-9
- Alternativy reformy penzijního systému v České republice, ŠULC, J. 2005. ISBN 80-86754-34-0
- Aplikační software I (MS Office 2007 – MS Word), NOVÁKOVÁ, A.; NULÍČEK, V. 2008. ISBN 978-80-7408-010-4
- Aplikační software II (MS Office 2007 – MS Excel, MS PowerPoint), NOVÁKOVÁ, A.; NULÍČEK, V. 2008. ISBN 978-80-7408-011-1
- Aplikační software 1 (MS Office 2010), NOVÁKOVÁ, A.; NULÍČEK, V. 2011. ISBN 978-80-7408-052-4
- Aplikační software 2 (MS Office 2010), NOVÁKOVÁ, A.; NULÍČEK, V. 2012. ISBN 978-80-7408-064-7
- Bankovníctví, ŠENKÝŘOVÁ, B. a kol. 2010. ISBN 978-80-7408-029-6
- Bankovníctví I, ŠENKÝŘOVÁ, B. 2006 (4. upravené vydání). ISBN 80-86754-53-7
- Bankovníctví II, ŠENKÝŘOVÁ, B. 1998 (2. vydání). ISBN 80-238-9685-7
- Burzy cenných papírů, PAVLÁT, V. 2003. ISBN 80-239-0230-X
- Centrální bankovníctví, PAVLÁT, V. 2004. ISBN 80-86754-29-4
- Civilní proces, LISSE, L. 2008. ISBN 978-80-86754-94-9
- Diskrétní matematika (pro obor aplikovaná informatika), HAVLÍČEK, I. 2007. ISBN 978-80-86754-84-0
- Ekonomická kriminalita (z pohledu řízení a správy), ČASTORÁL, Z. 2007. ISBN 978-80-86754-83-3
- Ekonomika veřejného sektoru, NAHODIL, F. 2006 (2. upravené vydání). ISBN 80-86754-05-7
- Euroregiony, NETOLICKÝ, V. 2007. ISBN 978-80-86754-78-9
- Evropská veřejná správa, LACINA, K. 2004. ISBN 80-86754-10-3
- Evropské správní právo, FUCHS, J. 2012. ISBN 978-80-7408-069-2
- Evropské strukturální fondy a jejich využívání, BUDÍK, J. 2009. ISBN 978-80-7408-014-2
- Evropské systémy veřejné správy, LACINA, K.; ČECHÁK, V. 2005. ISBN 80-86754-37-5
- Externí a interní auditing, SCHRÁNIL, P.; TVRDOŇ, J. 2010. ISBN 978-80-7408-042-5
- Finanční analýza, KUBÍČKOVÁ, D.; KOTĚŠOVCOVÁ, J. 2006. ISBN 80-86754-57-X
- Finanční a investiční matematika, BUDINSKÝ, P.; ZÁŠKODNÝ, P. 2004. ISBN 80-86754-11-1
- Finanční deriváty a jejich oceňování, ZÁŠKODNÝ, P.; PAVLÁT, V.; BUDÍK, J. 2007. ISBN 978-80-86754-73-4
- Finanční investování, BUDÍK, J. 2011. ISBN 978-80-7408-047-0
- Finanční účetnictví, KUBÍČKOVÁ, D.; SCHRÁNIL, P. 2006, 2013 (2. přepracované vydání). ISBN 978-80-7408-078-4
- Firemní finanční politiky a finanční plánování, MAREŠ, S. 2006. ISBN 80-86754-58-8

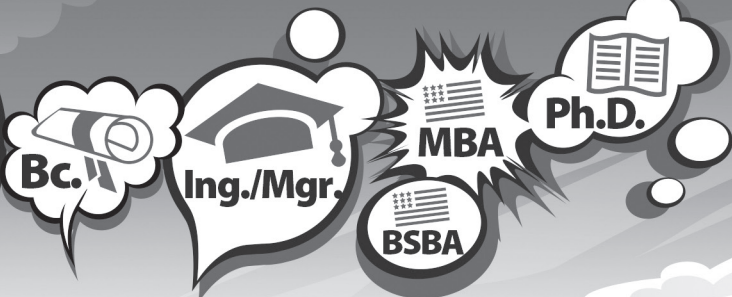
- Game Theory (Redistribution and Contextual Games) as a Tool for Human Behaviour Decoding, BUDINSKÝ, P., VALENČÍK, R. et al. [CD-R]. 2012. ISBN 978-80-7408-058-6
- Globální finanční trhy, PAVLÁT, V. 2013. ISBN 978-80-7408-076-0
- Harmonizace účetnictví (syllabus přednášek), BALOUŠEK, R.; SCHRÁNIL, P. 2007. ISBN 978-80-86754-89-5
- Hospodářská a ekonomická trestná činnost, CHMELÍK, J.; BRUNA, E. 2015. ISBN 978-80-7408-109-5
- Hospodářská a veřejnosprávní etika, CHARVÁT, F. 2006. ISBN 80-86754-70-7
- Insolvenční právo, LISSE, L. 2007. ISBN 978-80-86754-91-8
- Как эффективно изучать и понимать основные понятия, уравнения и графики экономической науки, BEDRETDINOV R.; VALENČÍK R. 2015. ISBN 978-80-7408-118-7
- Kapitoly z dějin veřejné správy v Evropě, KOCOUREK, L. 2005. ISBN 80-86754-43-X
- Komerční a investiční bankovníctví v zemích Evropské unie, BUDÍK, J. 2004. ISBN 80-86754-21-9
- Kontrola a audit (ve finančních institucích, pojišťovnách), SCHRÁNIL, P. 2010. ISBN 978-80-7408-027-2
- Lobbing, KADERA, M.; VLAČIHOVÁ, A. 2011. ISBN 978-80-7408-053-1
- Makroekonomie, WAWROSZ, P. 2007. ISBN 978-80-86754-80-2
- Makroekonomie základní kurz, WAWROSZ, P.; HEISSLER, H.; HELÍSEK, M.; MACH, P. 2012. ISBN 978-80-7408-059-3
- Management & controlling malé a střední firmy, HAVLÍČEK, K. 2011. ISBN 978-80-7408-056-2
- Management a lidé ve firmě, STÝBLO, J. 2008. ISBN 978-80-86754-98-7
- Management a marketing cestovního ruchu, LACINA, K. 2010. ISBN 978-80-7408-035-7
- Manažerské přístupy ve veřejné správě, LACINA, K.; KHENDRICHE-TRHLÍNOVÁ, Z. 2015. [CD-ROM]. ISBN 978-80-7408-115-6
- Marketing při utváření podnikové strategie, KAŠÍK, M.; HAVLÍČEK, K. 2009, 2012, 2015 (3. akt. vydání). ISBN 978-80-7408-100-2
- Marketingová komunikace podniku s médii I (Základy tvorby psaných projevů), KAŠÍK, M.; ČÍRTEK, P. 2008. ISBN 978-80-7408-008-1
- Marketingová sociologie: Marketingová komunikace a moderní společnost, ROUBAL, O.; ZICH, F. 2014. ISBN 978-80-7408-102-6
- Marketingové řízení podniků – diskurs podnikové praxe, PETRŮ, N. 2012. ISBN 978-80-7408-072-2
- Marketingové řízení podniků – diskurs podnikové praxe, PETRŮ, N.; KUPEC, V. (2. přepracované a doplněné vyd.) 2015. ISBN 978-80-7408-116-3
- Marketingové řízení zahraničního obchodu, HAVLÍČEK, K.; KAŠÍK, M. 2006, 2008 (2. vydání). ISBN 978-80-7408-004-3
- Matematika pro VŠ, BUDINSKÝ, P.; HAVLÍČEK, I. 2005. ISBN 80-86754-45-6
- Metodologie marketingových výzkumů, ROUBAL, O.; PETROVÁ, I.; ZICH, F. 2014. ISBN 978-80-7408-092-0

- Měnová teorie a politika, HRNČÍŘ, M. 2010. ISBN 978-80-7408-033-3
- Měření výkonnosti firem, VACÍK, E.; ŠULÁK, M. 2005. ISBN 80-86754-33-2
- Mikroekonomie I, VALENČÍK, R.; BEDRETDINOV, R.; WAWROSZ, P. 2007. ISBN 978-80-86754-77-2
- Mikroekonomie II, VALENČÍK, R.; BEDRETDINOV, R.; WAWROSZ, P. 2007. ISBN 978-80-86754-81-9
- Mikroekonomie středně pokročilý kurz, HEISLER, H.; VALENČÍK, R.; WAWROSZ, P. 2010. ISBN 978-80-7408-040-1
- Mikroekonomie základní kurz, HEISLER, H.; VALENČÍK, R.; WAWROSZ, P. 2010. ISBN 978-80-7408-039-5
- Modelování dluhopisových portfolií, BUDINSKÝ, P. 2013. ISBN 978-80-7408-079-1
- Podnikový marketing, KAŠÍK, M.; HAVLÍČEK, K. 2006 (2. vydání). ISBN 80-86754-31-6
- Podvojně účetnictví pojišťoven, BALOUŠEK, R.; SCHRÁNIL, P. 2006. ISBN 80-86754-62-6
- Pojistné podvody, HRADEC, M. 2014. ISBN 978-80-7408-089-0
- Politologie, ŠMÍD, J. a kol. 2011. ISBN 978-80-7408-046-3
- Pracovní právo (s účinností od 1. 1. 2007), MAŘÍK, V. 2007. ISBN 978-80-86754-88-8
- Praktikum z finančního účetnictví (Pracovní sešit), ŠKARPOVÁ, B. 2004, 2009, 2010 (3. vydání). ISBN 978-80-7408-034-0
- Profese: pojišťovací makléř, KUTINA, Z. 2010. ISBN 978-80-7408-038-8
- Průvodce distančním studiem předmětu Bankovníctví, PAVLÁT, V. 2005, 2009 (2. vydání). ISBN 978-80-7408-017-3
- Průvodce distančním studiem předmětu Ekonomika veřejného sektoru, NAHODIL, F. 2006. ISBN 80-86754-54-5
- Průvodce distančním studiem předmětu Mikroekonomie, VALENČÍK, R. 2004. ISBN 80-86754-27-8
- Průvodce distančním studiem předmětu Základy účetnictví, KUBÍČKOVÁ, D.; SCHRÁNIL, P. 2004. ISBN 80-86754-26-X
- Psychologické aspekty práce manažera. NEČAS, S. 2015. ISBN 978-80-7408-119-4
- Public relations, ČERNÁ, J.; KAŠÍK, M.; KUNZ, V. 2006. ISBN 80-86754-65-0
- Region a regionální vědy, KADEŘÁBKOVÁ, J.; KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Z. 2008. ISBN 978-80-7408-009-8
- Regionální rozvoj a veřejná správa, LACINA, K. 2007. ISBN 978-80-86754-74-1
- Regulace a dozor nad kapitálovými trhy, PAVLÁT, V.; KUBÍČEK, A. 2004. ISBN 80-86754-13-8
- Regulace a dohled nad finančními trhy, PAVLÁT, V.; KUBÍČEK, A. 2010 (2. vydání). ISBN 978-80-7408-036-4
- Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů, JANKŮ, M. 2015. ISBN 978-80-7408-111-8
- Řízení finančních rizik, VLACHÝ, J. 2006. ISBN 80-86754-56-1
- Řízení lidských zdrojů, NĚMEC, O.; BUCMAN, P.; ŠIKÝŘ, M. 2014. ISBN 978-80-7408-083-8
- Řízení týmové a firemní kultury organizace, STÝBLO, J. 2010. ISBN 978-80-7408-032-6

- Řízení vztahů se zákazníky (Jak uspět na trzích B2B), ŠAŠEK, M. 2010.
ISBN 978-80-7408-025-8
- Sbírka příkladů z finančního účetnictví, KUBÍČKOVÁ, D. 2009. ISBN 978-80-7408-018-0
- Sbírka příkladů z matematiky, BUDINSKÝ, P.; HAVLÍČEK, I. 2006. ISBN 80-86754-52-9
- Sbírka příkladů z podvojného účetnictví, KUBÍČKOVÁ, D. 2003. ISBN 80-86754-03-0
- Sbírka řešených příkladů pro Aplikační software 1, HOFFMANNOVÁ, H. 2012.
ISBN 978-80-7408-066-1
- Sbírka řešených příkladů pro Aplikační software 2; HOFFMANNOVÁ, H.; LÁNSKÝ, J.
2012. ISBN 978-80-7408-073-9
- Sbírka úloh z matematiky k příj. zk. na VŠ, BUDINSKÝ, P.; SVOBODOVÁ, P. 2005.
ISBN 80-86754-38-3
- Sociální potenciál regionu, ZICH, F.; ROUBAL, O.; KUNZ, V. 2006. ISBN 80-86754-69-3
- Sociologie a pozdně moderní společnost, ROUBAL, O. 2014. ISBN 978-80-7408-087-6
- Správa majetku (likvidace a konkurs), ČASTORÁL, Z. 2006. ISBN 80-86754-46-4
- Správa v českých zemích a v Československu v letech 1848–2005, KOCOUREK, L. 2007.
ISBN 978-80-86754-75-8
- Strategické řízení v podnicích a projektech, VACÍK, E.; ŠULÁK, M. 2005. ISBN 80-86754-35-9
- Strategický znalostní management a učící se organizace, ČASTORÁL, Z. 2008.
ISBN 978-80-86754-99-4
- Stručné dějiny ekonomických teorií, KADERÁBKOVÁ, B.; SOJKA, M. 2004.
ISBN 80-86754-15-4
- Teorie her a redistribuční systémy, VALENČÍK, R. 2008. ISBN 978-80-7408-002-9
- Teorie redistribučních systémů (Jak číst společenskou realitu a oč tu běží?), BUDINSKÝ, P.;
VALENČÍK, R. 2010. [CD-R]. ISBN 978-80-7408-044-9
- Tiskový mluvčí: řízená komunikace s veřejností, ŠVEHLA, M.; KAŠÍK, M. 2014.
ISBN 978-80-7408-095-1
- Účetnictví organizačních složek státu, státních fondů a přísp. organizací, KUBÍČKOVÁ, D.;
SCHRÁNIL, P. 2007. ISBN 978-80-86754-76-5
- Účetní systémy – I. díl, KUBÍČKOVÁ, D. 2006. ISBN 80-86754-72-3
- Účetní systémy – II. díl, KUBÍČKOVÁ, D. 2010. ISBN 978-80-7408-030-2
- Úloha manažerů v řízení podniků, HAVLÍČEK, K. 2009. ISBN 978-80-7408-026-5
- Úvod do dějin diplomacie, GOMBÁR, E. 2005. ISBN 80-86754-36-7
- Úvod do ekonomiky a řízení pojišťoven, BÖHM, A. 2004. ISBN 80-86754-24-3
- Úvod do podnikových financí, ŠIMAN, J. 2005. ISBN 978-80-86754-49-9
- Úvod do sociologického výzkumu, ZICH, F. 2004. ISBN 80-86754-19-7
- Úvod do sociologického výzkumu, ZICH, F.; ROUBAL, O. 2014 (2. upravené a rozšířené
vyd.). ISBN 978-80-7408-093-7
- Úvod do sociologie, ZICH, F. 2003. ISBN 80-86754-06-5
- Územní samospráva a její organizace, NOVOTNÝ, V. 2005. ISBN 80-86754-42-1
- Vstup ČR do eurozóny, ERM II a kurzové konvergenční kritérium, HELÍSEK, M. a kol.
2007. ISBN 978-80-7408-000-5

- Vybrané kapitoly z kriminologie, BRUNA, E. 2014 (2. vydání). ISBN 978-80-7408-099-9
- Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945–2004), ČECHÁK, V. 2004. ISBN 80-86754-22-7
- Vývoj veřejné správy v českých zemích do r. 1848, STARÝ, M. 2007. ISBN 978-80-86754-79-6
- Vznik a zánik podniku, VAŠKOVIC, P.; STORCH, R. 2005. ISBN 80-86754-30-8
- Základy ekonomické statistiky, BUDINSKÝ, P.; ZÁŠKODNÝ, P.; HAVRÁNEK, J.; ŽIŠKOVÁ, R. 2003. ISBN 80-86754-00-6
- Základy logiky a metodologie, ČECHÁK, V. 2007. ISBN 978-80-86754-90-1
- Základy makroekonomie (Průvodce studiem), HELÍSEK, M. 2004. ISBN 80-86754-18-9
- Základy marketingu, VAŇÁK, M.; NAHODIL, F. 2007. ISBN 978-80-86754-85-7
- Základy marketingu, VAŇÁK, M., 2011 (2. přeprac. vydání). ISBN 978-80-7408-051-7
- Základy matematické představitivosti pro ekonomy, VALENČÍK, R.; BEDRETDINOV, R.; WAWROSZ, P. 2006. ISBN 80-86754-60-X
- Základy práva, BLAŽEK, P., 2005, 2010, 2012 (3. vydání). ISBN 978-80-7408-068-5
- Základy správního práva, obecná část, MATES, P.; STARÝ, M. 2009. ISBN 978-80-7408-019-7
- Základy správního práva procesního, MATES, P.; NOVOTNÝ, V.; STARÝ, M. 2007. ISBN 978-80-86754-82-6
- Základy správního práva procesního, MATES, P.; STARÝ, M. 2014. ISBN 978-80-7408-088-3
- Základy statistiky, CYHELSKÝ, L.; SOUČEK, E. 2009. ISBN 978-80-7408-013-5
- Základy účetnictví, KUBÍČKOVÁ, D. 2006, 2013 (2. akt. vydání). ISBN 978-80-7408-074-6
- Zdroje financování podniku, MAREŠ, S. 2004, 2008 (2. vydání). ISBN 978-80-7408-007-4
- Zdroje financování podniku, TICHÝ, J. 2012. ISBN 978-80-7408-070-8
- Zpracování bakalářské a diplomové práce, TICHÝ, J.; EMMER, J. 2014. [CD-ROM]. ISBN 978-80-7408-096-8
- Zpracování bakalářské a diplomové práce, TICHÝ, J.; EMMER, J. 2014. [online]. ISBN 978-80-7408-098-2

VYSOKÁ ŠKOLA FINANČNÍ A SPRÁVNÍ

www.vsfs.cz

člen Společenství škol

www.kouzelneskoly.cz | www.bankovniakademie.cz | www.vsfs.cz

Víte, že neschopnost
odpovídajícím způsobem reagovat
na podvodné jednání může organizaci
způsobit značné finanční
a reputační škody, které mohou ohrozit
její samotnou existenci?

APOGEO identifikuje podvodné jednání,
zpracuje odborný znalecký posudek
a připraví argumentaci pro daňové
a trestní řízení.

**Jsme s vámi,
ať jste kdekoliv**

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

noviny | aplikace | web

www.HNPremium.cz